

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

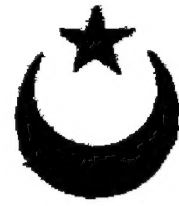
અનુક્રમાંક ૮૧૮૭૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ૧/૩૫૫ /

વિષય ૬૩૬૮ ૩ ૩૬૮

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

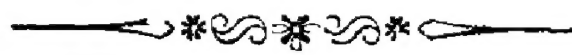
હઝરત (સલ૦) એ ફરમાવ્યું છે

“ખુદા જેના વિષે લલાઇ ધારે છે તેને દીનમાં સમજ આપે છે”

ગાઝવાત.

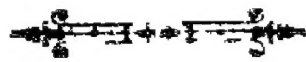
The Cause
યા તે

હઝરત સદઅમના વખતની લડાઈઓનું વર્ણન

હઝરત તૈયદ પીર મજાયામ ચિશ્તી (રહે૦)

ની લખેલી કીતાબ.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

મોહમદ શરીફ દાદુ મીયાં દુધવાળા

૬૦ બાપટી રોડ, મુરઘાગીરન મુળક-૮

આવૃત્તિ પેહલી

* * *

સને ૧૩૪૧ હિજરી

કિમ્મત રૂપીયા ત્રણ

ધી “ શરીફ ” પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં મોહમદ શરીફ પોતાના માટે આ કિતાબ છાપી

૬૦ ફાકલેડરોડ, મુળક પોષ્ટ નં. ૭

الحمد لله حق حمده والصلوة والسلام على حبيبنا-اللهم يا مقلب
القلوب ثبت قلوبنا على دينك

જે પણ વખાણોને લાયક ખુદા પાક છે તે બધી તારીફ તેનેજ માટે છે અને દરદ તથા સલામ તેના હુખીએ પાક (સલ૦) તથા તેમની આલ અને અસ્લાખ પર અય ખુદા, દિલના ફેરવવાવાળા, સાખીત રાખ અમારા દિલોને તારા દીન ઉપર.

દરેક કિતાબ કે ખીજ કોઈ બુકની શરૂઆતમા પ્રસ્તાવના (દીખાચો) લખવાનો મુળ હેતુ એજ હોય છે કે પ્રસ્તાવના જોવાથી અને તેને ધ્યાન પુર્વક વાચવાથી કિતાબ શુ બાબત ઉપર લખાએલી છે અને તે લખવાનું કારણ શુ વીગેરે બાબતો સહેલાઈથી સમજાઈ શકે છે અને તે પછી કીતાબનું રહસ્ય સમજવાની મુઝવણ કે કટાળો વેઠવો પડતો નથી હુઝરત પીર મશાયખ ચિશ્તી (રહે૦) એ પણ પોતે લખેલી દરેક કિતાબોની શરૂઆતમા પ્રસ્તાવના લખી છે અને તેમા કિતાબ શુ બાબત ઉપર લખાએલી છે અને શા હેતુસર લખવી પડી છે તેનો દુદમા ખુલાસો કરેલ છે મકતુલ નામા કે જે જગનામાની કીતાબના નામથી મશહુર છે તેની શરૂઆતમા પ્રસ્તાવના રૂપે લગભગ પાંચેક ગઝલો લખી છે ઉપરાંત આ ગઝવાતોની કિતાબમા પણ શરૂઆતની બે ગઝલો આ કિતાબની પ્રસ્તાવના રૂપેજ હ૦ પીર મશાયખ (રહે૦) એ લખી છે છતાં હાલનો રખત જોતાં વધુ ખુલાસો કરવાની જરૂર જણાવાથી આ પ્રસ્તાવના અમેએ અમારી તરફથી લખી છે

આ કિતાબમા હ૦ પીર મશાયખ (રહે૦) એ ફરિલામની શરૂઆતની તવારીખ લખેલી છે અને તેમા આપણા હ૦ પયગમ્બર મોહમ્મદ મુસ્તફા (સલ૦) અને સહાબા (રદી૦) સાથે કુફરોએ કેવી કેવી લગાઈઓ કરી તેમજ કુફરોએ ફરિલામની દંશાઅતને અટકાવવા તથા મુસલમાનોને ના'બુદ કરવા કેવા કેવા સખ્ત પગલાં ભર્યા અને તે સામે મુદ્દી ભર મુસલમાનો કેવા કેવા દુખ અને તકલીફો ઉપાડી પોતાના જાન, માલ, આલ ખચ્ચા સ્ત્રીઓ, ઘરમાર વીગેરેની પવાહ ન કરતા મજહબ માટે કેવા શુન બની વીતા અને દ્રવતા સાથે દુશમનોથી મુઝાબલો કર્યો તેનું પધમા (કવિતામા) બહુજ જુમ્સા બર્કુ વર્ણન કરેલ છે, અને સાથે સાથે મુમનોને પણ બહુજ ઉમદા બોધ આપેલ છે, તથા સહાબાઓ જેવા મુસલમાન થવા તેમજ દીન-મજહબ માટે જાન વટીકની પણ પરવાહ ન કરતા દીનમા સાખીત કદમ રેહવા મુમનોને બહુજ મનન કરવા લાયક નમીહતો કરેલ છે જેમાની થોડીક જૈતો અહીં આપીએ છીએ -

હે આજ વે દીન, સહી નખીજ હો કેરા,
 તો હિમ્મત કરને, હલ દેઓને સવેરા. ૧૧
 સહી સરકે સાટે, દીન કરોને પ્યારા,
 અને પગતો માડો, ખુબ કરને કરારા. ૧૨
 જો કુગર ખસે, પણ પગ ના ખસાવે,
 સહી દીન મુમન, એસા રે લાવે. ૧૩
 સો મુમન જસ હલ, હે સાચા રે દીના,
 હે કુડ જસ હલ, વે મુનાફક કીના. ૧૪

(ગઝલ-૧૮૭)

વળી મુનાફક પલાથી બચવા માટે પણ ઘણા ટુંગા તાકીદો રેત છે
 જેમાની થોડીક એતો અહી નમુના રૂપે જુગુ કરીએ છીએ

મુનાફક બાત ખુરી હે જાતી રે.
 મત તમુ કીજીએ એસ સગ જાતી રે. ૧૫
 સત્તર કાફરે મલને જાનો રે
 એક મુનાફક વેસા પગતો રે. ૧૬

(ગ ૧૯૮)

હજરત પયગમ્બર (મવ૦) ના વખતમા મારીન ગઝવાનો થત છે
 તેમાથી નવમા જગ થયા અને બાકીમા જગ થયા નથી ગઝવાત એને કહે છે
 કે જે ચઢાઈમા હ૦ પયગમ્બર (સત૦) પાને શામીત હતા જે નવ ચઢાઈઓમા
 લડાઈ થત તે બહર, આહોદ, એહજાબ, બનુકુરેઝા, બનુ મુસતલિક,
 ખયબર, ફતે મકકા હુનૈન અને તાએફ નામથી મશહુર છે અને તેજ નવ
 લડાઈઓનો એહવાલ આ કિતાબમા બહુજ ખુલાસાથી હ૦ પીર મશાયખે
 લખેન છે અસહાબો (રફી૦) કુફરારો સામે સખતમા સખત કટો કટીના વખતે પણ
 બહુજ હિમ્મત અને બલાદુરીથી મુકાબલો કરી ઇસલામને તમામ દેશોમા ફેલાવ્યો
 તે કેટલાક ઇમલામના દુશમનો મહન ન કરી શકવાથી તેમની શાનમા તબગગ
 કરે છે અને ખુર બોલે છે તેમજ બુગ્ગ-અફાવતથી બળાત્રા કરે છે તેઓ આ કિતાબથી
 જોઈ શકશે કે, મજકુર સહાબા (રફી૦) એ હ૦ પયગમ્બર (સલ.) ના સાથે
 રહી ઇશાઅતે ઇસલામ માટે પોતાના જાન અને માતના કેવા કેવા ભાગો આપ્યા
 છે અને હિમ્મત તથા દ્રઢતા સાથે છેવટની ઘડી સુધી કુફરારોના મકાબલામા
 રહી ઇસલામની શાનને કવી રોશન કરી છે

અરખી ફારસી ઉર્દુમા ગઝલોની મોટી મોટી કિતાબો લખાએ છે પરંતુ ગુજરાત તરફ વસ્તી મુમન કોમ સાધારણ ગુજરાતી શીવાય બીજી કેળવણીથી અજ્ઞાન હોવાથી હું પીર મશાયખ રહેં (જેમનું કુંક જીવન વૃતાંત આ પ્રસ્તાવનાની પાછળજ આપેલ છે તેઓ) એ ગુજરાતી હરફોમા અને તે વખતની ગુજરાતી મીશ્રીત ઉર્દુ ભાષામા ત્રણમો વરસના પહેલાની ગુજરાતના મુમલમાનોની ભાષા) તે વખતના ગામડયા મુમનોને પસંદ આવે અને શકથી પહે તે ખાતર ક્વીતાઓમા આ ગઝલોની કિતાબ લખી છે ઉપરાંત આપે તેવીજ બધી ફિકાહ, ખુલકાએ રાશેદીન, હદીસો, મોજીઝા, મેઅરાજ નામુ, તુર નામુ, મકતુલ નામુ વીગેરે કિતાબો લખી છે અને તની નકલો હજુ સુધી ઘણા મુમનો પાસે માણુદ છે

પીર મશાયખ (રહેં) ની ૪૫ લગભગ અડધી સદી જેટલી ગણાય છે અને તેમા આમરે દસ વય આપે ઝેહમત અને તકનીક ઉપાડી મુમન કોમ માટે દીની કિતાબો મોટા જથ્થામા લખી તથ્યાર કરી આપી મજદુર કિતાબોને લોકોએ બહુજ હપથી વધાવી લીધી અને પડ્યા લાગ્યા લોકોનો શાક દિવસે દિવસે વધવા લાગ્યો અને તેથી મોટી રકમો આપી તેની નકલો કરાવી પોતાના ઘરોમા રાખવા લાગ્યા અને તેવીજ લાગણીના લીધે હાલ તુરી મજદુર કિતાબોની નકલો થતી રહી અને કેટલાક તેને અરબી કરવાની ઝમગસ્ત ફોશીરો કરવા છતાં તે સલામત રહી અને આપણુ તે જોયાને અને તેનાથી લાભ લેવાને ભાગ્યશાળી થયા અમો હું પીર મશાયખ (રહેં) નો નો જેટલો એહસાસ માનીએ તેટલો થોડાજ છે પરંતુ અટીમો વસ પેહના વખાએન કિતાબો, નકલો કરી કરી હજુ સુધી હમ્નીમા ગમી તેમનો પણ અમારે એકમાત્ર બૂનવો નજ જોઈએ અમો ખામ ની ગામ બાદરપુરવાળા મરહુમ મુમન વલી નમોર (૮૬) નો પણ મહુજ આભાર માનીએ ત્રીએ ક જેમની નન્ન કરેલી તિામ કાનથી અમોએ આ કિતાબ નકલ ની છપાવરા ભાગ્યશાળી થયા મજદુર ભાઈએ પણ વણી કિતાબોની નકલો કરી છે અને તેઓ તે વખતના એક માં વખવાવાળા ગણાતા હતા અમોએ આ કિતાબની નકલ પણ તેમના હાથની ઉપરથીજ કરી, છપાવી છે અને તેમના હાથની નકલના ફોટુ પણ આ કિતાબમા આપ્યો છે જેથી તેઓ કસ લખવાવાળા હતા તે જોના જણુઈ આવશે

હાથની નકલો કરેલી કિતાબો બહુજ મોઘી પડતી હોવાથી અને જુના હરફોના લીધે લોકો સારી રીતે પઢી ન શકતા હોવાથી તેમજ લખવાવાળોની પણ મીલકુલ અજ્ઞાન હોવાના લીધે કિતાબોની હમ્ની રેહી પણ દુર્લભ જણાવાયાં મજદુર કિતાબો છપાવવાની જરૂર જણાઈ છે હાલના દુન્યાના વાતાવરણે દરેક માણુએને ડાઠક તરકડીમા આવ્યા અને વાચન ખામતમા આગળ પડતો ભાગ

લેવાને ઉત્તેજિત કર્યા છે એટલે મુમન કામને પણ ઉન્નતીનો કાર્તક હિમ્મો મળે એ સ્વભાવીક છે આગળ જો મેકડો વરસમા મુમન કામ તરકકી ન કરી શકી ને હાલની દુન્યાની ચળવળોને લીધે છેલ્લા દાયકામા કંઈક ખેંચર થયેલી જણાઈ છે જો કે હજુ ખીજી ભાઈ મધ કામો કરતા મહુજ પાછળ છે છતાં તરકકીના સાધનોની તેમને જરૂર જણાઈ છે અને કિતાબો તરફ પણ શાક વધવાથી અને હાથની નકલો પુરતી ન હોવાથી પણ કિતાબો ડાખી ખેંચો ફેલાવો થાય એવી કાશીશ કરતી જરૂરી સમજનામા આવી છે

આપે લખેલ કિતાબો સહી બુખારી, મિસ્કાત, કઝ, શરેવકાયા મુસ્લીમ, ઇબ્ને માજા વીગેરે ઇસ્લામી મોતેમર કિતાબોના આધારે લખી છે અને તેમા દીની એલકામોનો પુરનો ખઝનો એકઠો ડ્યો છે આપ પોતાની લખેલી કિતાબોની તારીકમા લખ છે કે “જેવી ગીતે ૬૦ ઇમામ ગઝઝાલી (રહે) પોતાની લખેલ કિતાબ એહીયા ઉલ ઉલુમ માટ લખે છે કે, કામ દીની ખધી કિતાબો દન્યામાથી ના’બુ થત જત અને જો ફકત એહીયા ઉલ ઉલુમજ માકા રહે તો પણ મુસલમાનો તેમાથી જાહતા દરેક દીની એલકામો મેળવી ગરશે અને ગુમરાલ થગે નહી એવીજ ગીતે આ માગી લખેલી કિતાબોત પણ સમજવી ”

અહીમો વસ ઉપર ૬૦ પીર મશાયખ ચિશ્તી (રહે) એ મુમન કામ માટે વીરન મેલનન અને તકવીકની રમો ગાલ લલમા કાર્તક કર થવા લાગી ૭ ન જતા મહુજ ખુશ પેન થાય ૭ અને તેરી મજદુર બુખુર્ગની ૩૬ મુમારક પણ ખુશ થશે આપે આ કિતાબના બયાનોને હીન-માણેડના તોલે જણાવ્યા છે અને તેને હામીન કર્યા રાખી જગ્યાએ તાકીદો કરી ૭ આપ લખે છે કે જો તુ આ બયાનો સાબગીશ અને તેમાનો સાર ગ્રહણ કરીશ તો તુ અ ગાહના તે મુસલમાનો જવો એક પા’ત મસલમાન થઈશ જો તુ સીપાહી હોય તે માદશાહ તો પણ આ ગઝવાતા ‘યાનથી સાબળ અને તેના નિરપુરોની માફક ખાલીસ દિલે અમલ કર તો તુ જરૂર દુગમનો ઉપર કતેદમદ થઈશ અને દુનીયામા નામ થયા ઉપગત ક્યામતના દિસે પણ સુખરૂ થઈશ ૬ પીર મશાયખ (રહે) એ આ કિતાબ સત હીજરી ૧૦૯૯ મા લખી છે એટલે આજે તેને ૨૪૨ વર્ષ થયા આ કિતાબ અમલ ઉપરથી નકન કરતી વખતે અસલી હાલતમાજ રહે એ માટે મહુજ સભાળ લેવામા આવી છે અને બુનો વીગેરે જેતા માટે સાથે ગઝવાતોની એક ખીજી નકલ પણ રાખનામા આવી હતી કિતાબોની નકલ કરનારાઓ સાધારણ ગુજરાતી સીવાય ખીજી ભાષાઓથી અજાન હોવાના લીધે આ કિતાબમા આવેલા અરબી ફારસી અલફાઝોને અને નામોને ન સમજી શકવાથી અક્ષરોની રચનામા હેર ફેર થઈ ગયેલો કટલાક ડેકાણે માલમ

પડ્યો અને તેથી અર્થના અનર્થ થઈ જતા કેટલાક ઠેકાણે જણાતા બહુજતુલ મહાફિલ, શિયાજુન નઝરત, મુનતહલ અરખ, શિક્ષાએ કાઝી એયાઝ, સહી બુખારી, મદારેજુન નુબુવત, તફરીહુલ અઝકીયા, તવારીખે હબીબે ઇલાહ વીગેરે ગઝવાનોની મોઅતેમર કિતાબોની મદદથી અલફાઝોને અને નામોને રીતસર શુદ્ધ કરી છાપવામા આવ્યા છે અને અધરા શબ્દોના અર્થ નીચે નોટોમા અમારી તરફથી આપ્યા છે હઝરત પીર મશાયખ (રહેઠો) એ નાહની નાહની કિતાબોને તથા પરચુરણ બયાનોને બાદ કરતા બીજી સવળી કિતાબોને એક અથમાળાના ઉપમા ગોઠવણ કરી તે જથ્થાનુ નામ “દીવાને મશાયખ” આપેલ છે અને બધી કિતાબોમા ગઝલોના ચાલુ નબર રાખ્યા છે એટલે અમોએ પણ ચાલુ નબર રાખવા ઉપગત એક કિતામમા કેટલી ગઝલો છે તે ખાતર તેમજ બીજી સગવડો માટે સાથેજ ગઝલોના નવા નબર પણ અમારી તરફથી મુકવામા આવ્યા છે

કિતાબની શરૂઆતમા આસરે પાંચેક ખેતો ખુટલી માલેમ પડે છે તેમજ આખી કિતાબમા થઈ આઠ દસ ઠેકાણે અડધી અડધી ખેત ખુટતી જણાઈ છે શરૂઆતમા ધ્યાન ન રહોચવાથી ખુટતી કડીઓની જગ્યાએ ચોટડીઓ મુકી નથી પરંતુ પાછલા બયાનોમા મુકવામા આવી છે

આ કિતાબની અમાગ હાથની નકલ તપાસવામા તેમજ વ્યા જખી સલાહ આપવામા જતાખ મૈલની ફતેહમોહમદ સાહેબ પોતાનો બહુજ કીમતી વખત આપ્યો છે અને દરેક વખતે અમોને અમાગ કામમા એવીજ રીતે મદદ આપતા રહે છે તે બદલ અમો તેમનો મહુજ ઉપકાર આતીએ છીએ અને દુઆ ચાહીએ છીએ કે, તેના દીની હમદને ખુદાપાક લાખુ આયુષ્ય બક્ષે ઉપરાંત ભાઈ દાઉદ જમાયુદીન, ડ્રીમહમદ પીગમહમદ જલાલુદીન રાજમહમદ તથા મોહવી દોસન રાજમહમદ વીગેરેએ પણ આ કામમા અમોને બહુજ મારી મદદ કરી છે તેઓનો પણ આ તકે અમો આભાર માનવો જરૂરી અમણએ છીએ

ખામ કરી આ કિતાબ પ્રગટ કરનાર ભાઈ મોહમદ શર્કદે મઝહબી અને કોમી જેવા અર્થે આ કિતાબ કે જે લગભગ સાડા ત્રણસો પેજની થઈ ગઈ છે તે છપાવવા માટે નાણાનો જે મોટો ભોગ આપ્યો છે અને કિતામનુ મોટુ ખરચ ઉપાડવા છતાં જુજ કિમ્મતે તે આપવા કબુલ થયા છે તેઓનો પણ આ તકે ઉપકાર માનવો જરૂરી સમજુ છુ અને ખુદા પાકથી દુઆ ચાહુ છુ કે, ખુદા તઆલા તેઓના ધાર્મિક શાકમા વધારો કરે અને બલા કામો કરવા માટે લાખુ આયુષ્ય બક્ષે આમીન

જુની મઝહબી કહમી કિતાબો છપાવવાનુ કામ કેટલુ બધુ મુશ્કેલી

ભયુ' છે અને કદમી કિતાબોના શબ્દોમા થયેલ હરફોના હેરફેરના લીધે નકલ કરતી વખતે કેરી અગવડો આવે છે અને તેના કેવા ગોટાળા ભરેના અર્થો થઈ જાય છે તે તો આ લાઠીમા કામ કરનારજ સારી રીતે સમજી શકે છે આ કિતાબની નકલ કરતી વખતે અને છપાવતી વખતે દરેક સલાહ લેવામા આવી છે છતાં જો કાઈ ભુલ કોઈ ભાઈની જાણમા આવે તો અમેને પત્રથી અથવા રૂબરૂ મળી જણાવવામા આવતા આ કિતાબની ખીજી આવૃત્તિમા તેમજ ખીજી કિતાબો છપાવતી વખતે સલાહ લેવા બનવું કરશું

ખુદા તઆલાના હુકમો એહસાન અને લાખો શુકરાના કે તેણે એક ખાકમાર બદાને આ નેક કામમા હિમ્મત આપી અને પુરૂ કરાવ્યું અમારા મોઅઝઝ મિરાદરોની અને હમદોની સેવામા પણ અમે નમ્રતા પૂર્વક વિનતી કરીએ છીએ કે તેઓ આ એક પોતાની ધાર્મિક કિતાબને બદલે પોતાના એક મહાન ભુત્રુગના હાથે લખાએન સાહિત્યને બહુજ ખુલી સાથે પધારી ઉતેજન આપી તેનો ખુદોગો ફેનાવો થાય એવી રીતે ઉદાર દીવે મદદ કરશે તો ઇન્શા અલ્લાહ ખીજી કિતાબો પણ બહુજ જલ્દી બહાર આનગે અને અધારામા પડેલ કિમતી દીની સાહિત્ય અજવાળામા આવી તેનાથી દરેક મુમન-મુમલમાન લાલ લેવા ભાગ્યસાળી થશે બદલે પોતાના ઉપર આવી પડેલા આગો તથા ગુમરાહ કરનારાઓ તરફથી ન ખાએલ જાશે બહુજ હિમ્મત સાથે દુર કરી એક પકડે ઇસ્લામી થશે આમીન

وماتوفیقی الاله علمه توکات والله اعلم

લી. ખાકમાર

ઈબ્રાહીમ પીરમહમદ

એડીટર અલ-ઇસ્લામ અને મુમન મિત્ર.

સૈયદ પીર મશાયખ ચિશ્તી (રહે૦)

— * (૦) * —
નુ દુકં જીવન વૃત્તાંત.

મુમન કામને રાહે હિદાયત (સીધા રસ્તા) તરફ દોગ્તાર તથા આ કિતામને મુમનોની હિદાયત માટે લખનાર સૈયદ પીર મશાયખ બિન ફાજલશા (રહે.) કે જેમનો જન્મ સને હીજરી ૧૦૬૦ ના રખીઉલ આખર માસની તા. ૧૪ મી એ કડી પામેના જત્રાલ ગામમાં થયો હતો. નવ વરસની વય થતા આપના વાલીદે શુજુર્ગવાર હજરત ફાજલશાએ આ દુનીઆવી રહેલત કરી આપને યતીમીનો ખીતાબ બખમ્યો. ત્રીસ વરસની ઉંમરે પદવાનુ રાઝ કયુ પરંતુ ઉંમર ધણી થઈ જવાથી ઝખાન અટકવા લાગી. આપ પોતાની લખેલી કીતાબમાં કરમાવે છે કે, ઇસ્મ પદવા મટે ઝમાન ન વળવાયો મુરીદોની જાહે લીયત જોઈ મો ધણોજ અફમોસ થયો. એવામાં રાત્રે ખ્યાબમાં હજરત ખાતેમુન નખી મોહમદ મુસ્તફા (સલ૦) એ આની મને દીદારથી મુરા રફ કરાવ્યો જેથી મને એવુ ઇમ હામીય થયુ કે —

બદદીન દીન કાજ, મુજ પાસ આવે,
અને આકીદા હુકનેકુ, સહી કર લાવે.
તો કરમ રે અફ્લાહસુ, ફુકર આસકા જાવે,
અને દીન કેરી રાહા. વે સહી રે પાવે
પીછે હોવે શરાવક, હિદુ કે મેશરી,
કે હોવે રે મુનાફક, દાલી મુમનો કેરી
કે હોવે આમે મક્લીયા, દીનકા ચોરા,
તો ફુકર લી આસકા, તોહ રે ખાતેરા
શીયા મજહબકા, જો કદી કે આવે,
તો સુન્ની હો કેરી, રાહા વે પાવે.
એતની કે સમજન હે મુજ માહા,
વે નખીજકી દાસ્તી, મુજ મુરે નાહા.

આપે મુમનોની હિદાયત માટે ગુજગતી હરફ તથા જુની ઉર્દુ ભાષામાં શીકાહ, હદીસ, મોઅજ્જાઝા, ખુલકાએ રાશેદીન, હજરત (સલ૦) ની તારીફ વીગેગેના વણા બયાનો લખેલ છે. આપનુ લખાણુ આમરે ચદ મહુના કાગળોપર અઝાય છે તે આપનો ઝમાનો જોતા ખરેખર મનન કરવા યેગ્ય છે. આપ ડરામતવાળા, મફગુણી અને વણાજ નમ્ર સલામવાળા હતા અને ધર્મરાત્ર

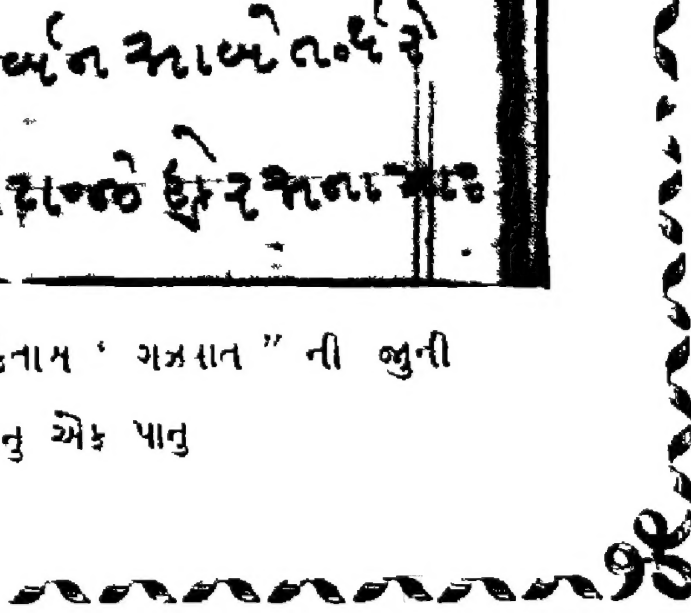

“ ગઝવાત ” નુ એક પાત્ર

૬૩

કકાલા ~~પિમવુવક રમદી કંમદા~~
 ભરકાભાંભુભાભાં રાભાભાભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં
 ભાંભુભાભાભાંભાંભાંભાંભાંભાંભાં

સંપદ પી મશાયમ (રહે) ની કિતામ ‘ ગઝવાત ’ ની જુની
 હસ્ત લેખીત નકલનુ એક પાત્ર

સીગેરેનું સાદું જ્ઞાન ધરાવતા હતા. ઇસ્લામીયોમાથી પણ ભટકેલાને ગાહેરામન તરફ દોરના માટે “ખુલફાએ રાશીદીન” નામની કિતાબમાં બહુજ સારો બોધ આપેલો છે તેમજ ગેર ઇમ જેવી કે જન સીગેરેને પણ ખરા માર્ગની હીદાયત “હાદી થર્મ” નામની કિતાબમાં બહુજ અસરગ્રસ્ત વીલોથી કરેલ છે. મુમનોની જાહેશીયતના વીધે આપને વાણુક ખમતુ પડયુ હતુ બધે વતનથી એવાન થયુ પડયુ હતુ પરંતુ આપે તેની પગાલ ન કરતા પીગજ તથા જ્ઞાન પામે બોધ કરવાનું કામ જરૂરી ગણ્યુ હતુ આપ (સહ્યદ પીર મશાયખ ચિશ્તી) હઝરત હમામ જાફરે માદીડના પુત્ર હઝરત હસમાઈલની નસલથી છે એમનું પેદીનામું નીચે મુજબ છે

મહ્યદ મશાયખ, ખીન સહ્યદ મોહમદ ફાઝલરાહ, ખીન સહ્યદ સફઝદીન, ખીન સહ્યદ ઝયનુદીન, ખીન સહ્યદ અબુલ હસન, ખીન સહ્યદ મશાયખ, ખીન સહ્યદ રૈહમનુલ્લાહ, ખીન મહ્યદ કમીઝીન હસન (કુફે ગીકન), ખીન સહ્યદ મોહમદ સફઝદીન, ખીન સહ્યદ નાજાબુદીન ખીન મહ્યદ નમીઝદીન, ખીન મહ્યદ ગમનુદીન, ખીન સહ્યદ મયેલુદીન, ખીન મહ્યદ હસલામરાહ, ખીન સહ્યદ મોમીનગાહ, ખીન સહ્યદ ખાલીફ, ખીન સહ્યદ મોમીન હાશમ, ખીન સહ્યદ અહેમદ હાદી, ખીન સહ્યદ મુન્તહા, ખીન સહ્યદ અમદુલમજીદ, ખીન સહ્યદ ગાલેબોદીન, ખીન મહ્યદ મનસુર, ખીન મહ્યદ હસમાઈલ (સાની), ખીન સહ્યદ નુમોહમદ, ખીન સહ્યદ હસમાઈલ, ખીન હમામ જાફરે માદીડ (રહે૦)

સહ્યદ મશાયખ (રહે૦) એક શેખગદા કે ૦ એક વણાજ મુતકી અને પરહેજગાર હતા અને યોડા ક્વિસ હિંદુસ્તાનમાં રહી આવી ગયા હતા તેઓના મુરીદ તથા ખલીફ થયા હતા એમનું પીર પેદીનામું નીચે મુજબ જેખ ફરીદ ગજે શકર (રહે) સાહેબને જઈ મળે કે

સહ્યદ મશાયખ તે શેખગદાના મુરીદ તે તાબુલ સાલેહના તે તાજદીન મહમદ દાઆલીમના તે શેખ દાઆલીમના તે શેખ મહમદના તે શેખ અહેમદના તે શેખ હાઝનના તે શેખ યુસુફના તે શેખ મુન્સરના તે શેખ ફાઝલના તે શેખ મુન્માનના તે શેખ યુસુફના તે શેખ મદનીના અને તે શેખ ફરીદ ગજે શકર (રહે૦) ના મુરીદ હતા

આપ પહેલા કડીમાં ગેતા હતા પરંતુ પાછળથી અમદાવાદમાં સારપુર જુના ચાગ ટોડા પાસે મુકામ કર્યું હતું અને ત્યાજ વફાત થતા મજકુર જગ્યામાં આપને દફન કરી દરગાહ બાંધી છે અને આપની વફાતની તારીખ એટલે મોહર્રમ માસની તા. ૨૧ મીએ દર ૪૨મ મજકુર મુકામે કિર્સ લરાય છે અને મુમન મુરીદો ઉપરાંત ખીજા મુસલમાન ભાઈઓ પણ તેમાં સારી રીતે ભાગ લે છે (મુમન મિત્ર ઉપરથી)

અનુક્રમણિકા.

—૭૧#૧૧#૭૧—

વિષય	પાનુ
ગઝવાતોના નામ અને ગણતરી	૧
કુરેશીયોના કાફલાપર ચઢાઈ	૩
કુરેશીયોના ટોલા ઉપર ચઢાઈ	૫
ગઝવએ અબવા	૯
” કુલ અસીર	”
” બદર હિલા	૧૨
” બદર કુબરા	૧૩
” બની કૌનોકા	૩૭
” સવીક	”
” બની સલીમ	”
” { ઝી હિમ { અનમાર	”
” ઓહોદ	૩૮
” બની નઝીર	૮૭
” ઝાતુર રિકાઅ	૮૮
” દુમતુલ જનદલ	”
” બની મુસતલિક	”
” બદક	૮૯
” બનુ કુરેઝા	૧૨૩
” બની લેહીયા	”
” ગતફાન	”
” ખયખર	૧૩૮
” ફતે મકા	૧૬૦
” હુનૈન	૨૧૦
” તાએફ	૨૩૭
” તબુક	૨૫૪
હઝરત (સલ૦) ની આખરી હજ	૩૧૯

بسم الله الرحمن الرحيم

હૃં પીર મશાયખ રહેં ની લખેલી કીતાબ

ગઝવાત.

— * 0 * —

(રસુલુલ્લાહ (સલ્વ) ના વખતની લડાઈઓની તવારીખ)

— * ૨ * —

૩૩૦-૧

યુ ફરક બોલીકા, દેખો હર હર ઠામા.	૧
સહી દેખોને બાઈસ. હુઈ ગઝવાતા;	
અસ લશકરમાં નબી થે, એસી સુણોરે બાતા.	૨
પીછે નવ ગઝવાતોંમાં, હુઅરે કતાલા;	
સો લડાઈકા સુણીયા, નવ માંહેરે હાલા.	૩
સા બાઈસમાં નવનાં. હુઈરે જંગાઈ;	
આવ કાફરને નબીઅસુ, કીતીરે લડાઈ.	૪
બી કાફર પર નબી થે, કાજ લડાઈ સધારે;	
જે હબીબ નામસુ, કહીએ રબકે પ્યારે.	૫
દેખો બદરને ઓહદ, એ હજબ કહીએ;	
બનુ કુરેઝા ચોથી, ગઝવાત લહીએ.	૬
બનુ મુસતલિક ખયબર, ફતેહ મકકે કેરી;	
અને હુનેન ને તાયફ, સુણીઓ સવેરી.	૭
એ નવ ગઝવાતોંમાં, બોત હુઅરે જંગા;	
યું દીન હુઆ રોશન, કદી હોવેના ભંગા.	૮
એ સુનની હે દીનકી, સહી મનકર બાતી;	
અને હોકર બદે, કહો દન ઓર રાતી.	૯

રે તુહી

ખાલક આપ સુખહાન હય, કરે જે આવે ચંતરે,
કરે જે આવે ચત;
લાઓખાલી* દરગાઓસકી, એસા અપના મીતરે,
એસા અપના મીત. ૧૦

૩૩૧-૨

સુન જે હેરે તુ કાફર, તો ભી લડાઇકી બાતી;
કે કુફરે દુદે, પાક હોવેરે જાતી. ૧
જે હેરે દીનદારા, તોભી સુન એ બયાના;
હોવે ઉસ્તવાર* ધમાન, સહી દલકી શાના. ૨
દેખો સાચી એ નીશાની, રાહા ખાલક કેરી;
જે નબીઓં બતાઇ, સો સુણીઓ સવેરી. ૩
દેખો કાફર થે પાદશા, નબી ઝમાને કે માંહા;
ઓનુ પ્યાર નબીઓં પર, કબી કીયારે નાંહા. ૪
ઓનુ નબીઓં કે નામસુ, બોત દુશમની કીતી;
અને નત ઉઠને લડાઇ, ઓનુ ચડે લીતી. ૫
અને નબીતો રબને, થે એકલે બનાએ;
પીછે મુસલમાન એક એક, કાજ દીનકે આએ. ૬
વે નબીઓંને કાફર માર, કીઆ રોશન દીના;
અને મુલક ઓનુકા, છીન નબીઓંને લીના. ૭
સહી અબીઆ સબોંકી, એસી હેરે રીતા;
તો ખાલકકે હુકમ સુ, કામ અનુ સહી કીતા. ૮
તો દીન હુઆ રોશન, જેસા પુનમકા ચદા;
એસી નબીઓંકુ ખુબી, હે રબ રે દેહદા. ૯
એ મારફત માંહે, આગે બયાનરે લખાવે;
હે ઉમેદ જે મુજ તન, સુખ ચેન રે આવે. ૧૦

- જો હેરે સીપાહી, તુ સુનને એ બાતી;
અને યાદ રાખ મનમાં, બાત દન ઓર રાતી. ૧૧
- જો હેરે પાદશા, તો બી સુન ગઝવાતા;
તુ ગઝવાત જેસી, કર લડાઈકી બાતા. ૧૨
- જો કો ઓસ રીત બકર, કરેગા લડાઈ;
સહી અકીદેસુ બુજે, ફતેહ ઓનેરે પાઈ. ૧૩
- જો હેરે તમે ઉમ્મત, ઓર નબીઓં કેરી;
તોબી નબીજીકી ગઝવાત, તમે સુનોરે સવેરી. ૧૪
- દેખો સુલતાન અબીઆ, કેસે અહમદ કેલાયે;
સો ખાસે બદે સુનકર, મન એતના લાયે. ૧૫

રે તુહી

- દેખો બીસ ને દો ગઝવાત હે, નવમાં હૂઆ જંગ રે,
નવમાં હુઆ જંગ.
દન દન રોશન દીન હે, કબી ના હોવે ભંગ રે,
કબી ના હોવે ભંગ. ૧૬

૩૩૨-૩

- જખ તેપન બરસકી, ઉમર નબીજી હો કેરી;
તખ ચલકર મકકેસુ, પોંચે મદીને સવેરી. ૧
- થી આડમી તારીખ, રબીઉલ અવ્વલ માસા;
થા દન સહી દોસબેકાન, કહીએ રે ખાસા. ૨
- સહી હીજરત ઓસકા, ધરીઆ રે નામા;
છોડ મકકા રે સીવારે, નબી મદીનેકી ડામા. ૩
- તખ હીસાખ બરસોંકા, ફેર નવા રે લખાયા;
સો હીજરત કેરા, નવા બરસ રે કેલાયા. ૪

- અખ પલેસુ દુબ, યું ગણા રે જાવે;
ભી તીજને ચોથા, ભી બોત રે ગણાવે. ૫
- સો આજ તક હિસાબ હે, ચલા વે આતા;
હે હીજરત કેરા, પંલા ખરસ રે કેલાતા. ૬
- આજ એક હજર નવાણુ, ખરસ રે કહીએ;
સો હીજરત ખરસથી, હિસાબ રે લહીએ. ૭
- અખ ગઝવાત માંહે, હિસાબ જે આવે;
અને પંલાને દુબ, ખરસ રે ગણાવે. ૮
- સો હીજરત કેરા; પંલા ખરસ પછાના;
સહી ઓસરે હિસાબસુ, એ સમજે બયાના. ૯
- અખ દેખોને ફોજેકી, કેસી હે રીતા;
જે હુકમ લડાઈકા, થા ફોજેંકુ દીતા. ૧૦
- અમીર હમઝા નબીકે ચચા રે જાનો;
રજાઅલ્લા અનહો* ઓને કરને રે પછાનો. ૧૧
- સો પંડી ફોજ અનુકે, નામસુ બનાઈ;
કર સરદાર અનુકે, ફોજ રે ભેજાઈ. ૧૨
- તખ તીસ અસહાબ, ભેજે અનુકે સાથા;
અને નીશાન સફેદ કર, દીઆ એકકે હાથા. ૧૩
- એ અવલ નીશાન, ઇસ્લામ માંહે કીતા;
સો અમીર હમઝાકુ, પંલા સવારને દીતા. ૧૪
- વે તીમ અસહાબ થે, મહાજર રે કેરે;
એ સુન સુન બયાન, મન દે યુ સવેરે. ૧૫
- રે તુહી

નીશાન સફેદ બનાય કર, દીઆ અસહાબી હાથ રે
દીઆ અસહાબી હાથ;

અમીર હમઝા સરદારથે, થે તીસ મહાજર+ સાથ રે,
થે તીસ મહાજર સાથ. ૧૬

૩૩૩-૪

યુ અમીર હમઝાકુ, કીએ ફેજ સરદારા;
અને નીશાન ઉજલા, એનુ આગળ સવારા. ૧
થા કાફલા કુરેશીઓંકા, આતા મુલક જે શામા;
ફિર મકકેથે વે જાને, કર સોદાગરી કામા. ૨
સહી અમીર હમઝાકુ, અનુ પર થે ભેજાએ;
થે તીનસા આદમી, વે કુરેશી સુનાએ. ૩
થા અબુ જહેલ કાફલેકે, સાથ રે જાના;
એ ફેજકા ખયાન, એસા લખેસુ પછાના. ૪
જખ દોનો લશકર, ભયે સામ સામી;
અમીર હમઝાને અબુ જહેલ, એ દોનોરે નામી. ૫
દોનો તરકરે સામાન, લડાઈકા કીતા;
ખોત ગુસ્સાગે દીન કાજ, દાવા પુરા મન દીતા. ૬
તમ ધર ધર જુઝ્યાન, ઘસ આયેરે સારે;
ખીચ મોહરમી નામથા, વે આવને વારે. ૭
ઉમર જહનીકા બેટા, થા મોહરમી નામા;
વે ખીચ આને પડયા, એસહી ઠામા. ૮
એને લડાઈ કરને, દીતી રે નાહા;
ખીચ ઠાપા રે રહયા, દોનો લશકરો માંહા. ૯
તખ અમીર ફર આયે, કોમ સેતી રે મદીના;
એક ફેજકા ખયાન, સુત એસારે કીના. ૧૦
લી અબુ ઉબેદા હારીસ, નામ રે કહીએ;
ભાઈ અયેરે નખીકે, વે સહી કર લહીએ. ૧૧

- સહી મહાજરોંકે રોખ, થા અનુકા ખીતાબા;
 સો દુજ ફેજ અનુકી, પીછે ભેજ રે સિતાબા. ૧૨
- અને સુફેદ અનુકા બી, કીયારે નીશાના;
 સાઠ મહાજર સાથ થે, એસા લખેસુ પેછાના. ૧૩
- યું દુજે સરદાર, અબુ ઉબેદા હારીસ કહીએ;
 રજ અલ્લા અનહો, અનુ નામસુ લહીએ. ૧૪
- એ સુન સુન બાતી, યાદ રાખો રે મંના;
 અને એક કર કહો, એ રાત ઓર દના. ૧૫
- રે તુહી

અબુ ઉબેદા હારીસ નામસુ, મરદાર દુજે જનરે,
 મરદાર દુજે જન;
 સાઠ મહાજર સાથ થે, એસી ફેજ પેછાનરે
 એસી ફેજ પેછાન. ૧૬

૩૩૪-૫

- સો કુરેશીયોંકે ટાલે પર, એ ફેજથી ભેજઈ;
 કુરેશી કામકુ નીકલેથે, એસી ખખર રે પાછ. ૧
- તખ ફેજ જાને પોંચી, જા કાફરોંકી ટાલી;
 તખ સુધ ગઈ ઓનુકી, સત પતી બોલી. ૨
- જા દોનો લશકર, હુએ સામ સામી;
 ઉધર ઇકરમા બિન અબુ જહેલ, થા રે નામી. ૩
- તખ ધસ ધસ જુઆના, બેગે આયેરે સારે;
 સો દીન કાજ જીવ, ટ્રા કીયારે પ્યારે. ૪
- તખ લડાઈ મડાની, માર પડીરે તીરા;
 સહી દીન કાજ મુમન, મન રાખી રે ધીરા. ૫

- સહી દેખો નામ સાદ, બિન અબી વકાસા;
સો રજ અટલા અનહો, કહીએ નામ ખાસા. ૧
- જનો પંજા પંજ તીર, સહી અનુરે ડલાયા;
સો કાફરોંકા લશકર, માર ધુલરે મેલાયા. ૭
- સહી એસ દન અનુ પાસ, થે તીર રે બીસા;
સો સગલે ડાલે, કર કાફરોંકુ રીસા. ૮
- સો કાઠબી તીર, વે ચુકે રે નાંહા;
બીસ કાફર મારે, બીસ તીરોં કે માંહા. ૯
- દેખો દુજ ફેજસુ, એસી હુધ રે લડાધ;
એ ખખરરે સાચી, હે લખેસુ પાધ. ૧૦
- દેખો સવળી ફેજેકી, એસી રે રીતા;
જેસા દારે ફેજેકા, હે બયાન રે કીતા. ૧૧
- યું છે ને પચાસ, જેતી ફેજ રે જનો;
સહી અનુકીબી શાના, સહી એસી રે પછાનો. ૧૨
- એ બયાન તો સારા, નાંહી લખા રે જતા;
કે બયાન ગઝવાતોંકા, આગે બોત હે આતા. ૧૩
- એસ કાજ ફેજેકા, બયાન થોડા હે કીતા;
કે ગઝવાતોં કેરા, સોચ મન હે દીતા. ૧૪
- એ સુન સુન બાતી, મન સમજને લીજે;
અને ખાલક અપનેકુ, એક ચત દીજે. ૧૫

રે તુહી

સાદ બિન વકાસ નામસુ, જનો સહી અસ્હાખરે,
જનો સહી અસ્હાખ;
અનુ તીર પંજે ડાલીએ, અવલ અવલ સીતાખરે,
અવલ અવલ સીતાખ. ૧૬

૩૩૫-૬

૩૫૬

- સાદ વકાસ હે, જનુકા નામા;
હજુ નામ જગ, ઓનુકા કામા. ૧
- કરે કામ ને લે, ઓનુકા નામા;
બુજે ચૌ ચક*, રમ ઓર શામા. ૨
- સહી હથોટી, સોરાતન તેમાં;
પાકા મારે, તાક તોરત મા. ૩
- ઉન સાથ આવ, કીયા સો જ ગા,
ભાગે કાફર, ભીગે ગ ગા. ૪
- હાક હુકારે, પડે સો ભારી;
આયે મહાજર. સાદ અન્સારી*. ૫
- તાક નીશાના, મારે કલસુ;
ઝુઝે પેલવાન, આપસ બલસુ. ૬
- તાણે તીર, ગુસ્સે હોએકર;
મારે કાફર, યુન યુન ધર ધર. ૭
- કાફરે પર, કેસી કીતી;
જે હડ સુ આવ, લડાઇ લીતા. ૮
- મારે જુઆના, અત ન આવે;
આવ અડે, ના પીડ દેખાવે. ૯
- રણ જળ તીરેં, કીયા રાતા;
માર કાફર, ઢોલી જતા. ૧૦
- તખ અનુ બુજ, ભાગણુ બાતા;
સગો આગે, રહ્યા ના જતા. ૧૧

* ચારે દીશા x હઝરતને મદદ કરનારા મદીનાવાળા મુસલમાનો.

- માઝી ગીરીએ, અબ કયા હુઝે;
હુએ વાબ રે, દેશ ના સુઝે. ૧૨
- તબ ઉઠ ભાગે, જુ હરાએ,
અદદ સેતી, લે ઝોલી બાએ. ૧૩
- અબ કયુ ભાગે કાફર જતી,
દાવા સગો ફેસી બાતી. ૧૪
- જે કો માદકુ તીર પાંચાતા
તો કો કાફર જને ના પાતા. ૧૫
- સૈયદ મશાયખ રૂપક કેહવે,
ઉમેદ કે કયામત તક રેહવે. ૧૬

૩૩૬-૭

- દેખો પંતી ગઝવાત, વે દન કેલાઈ;
સો અબવા જગોફી, ડામ રે બનાઈ. ૧
- સો હીજરત કેરા, કહીએ માલા;
દો મહીને ને દસ દન, મુદદતકા હાલા. ૨
- સહી ગઝવાતકા, એ બુજરે બયાના;
નાંહી લડાઈ હુઈ. એસા લખેસુ જના. ૩
- પીંછે ગયે રે કુરેશી, સુનો દુજ ગઝવાતા;
બી જુલ અસીર કે નામસુ, હે લખેસુ સુણાતા. ૪
- જુલ અસીરસુ બૂજે, તમે ડામ કેરા નામા;
વા નખીથે સધારે, સહી ગઝાકે કામા. ૫
- સાં દો મહીને તીન દન, પંતી ગઝવાત બાજ:
સો કુરેશીઓંકે કારવાન*, ગયે થે કાજ. ૬
- સો ખબર નખીકુ, આ એસીરે પોંચાહી;
કે કુરેશીઓંકે કાફલેફી, કીતીરે અગાહી. ૭

- કે અબુ સુફ્યાન કાફલા. લે શામકુ હે જાતા;
 અને ખોત હે કુરેશી. એસા કાફલા કેલાતા. ૮
- જબ નબીહને અપને, એતો સુનીરે બાતી;
 તબ ફેજાં લે બાદીયાં, સબ લશકર જાતી. ૯
- તબ સુફેદ નીશાના, અમીર હમઝાકુ દીયા;
 અને કેતા લશકર, અનુ તાબે લે કીયા. ૧૦
- અબદુલ અસદકા બેટા, અબુ સલમા નામા;
 કીયે ખલીફે અનુક, લે મદીને હામા. ૧૧
- અને એકસો પચાસસુ. નબી આપરે મધાગે;
 જે હબીબ નામમુ, કહીએ ગબકે બાગે. ૧૨
- યુ કાફલેકે ઉપર, એ ગઝવાત કીતી.
 અને ચતાનો મબોને, મન એતની દીતી. ૧૩

રે તુહી

ચલચલ કરે લડાઈયા. હુકમ દીયા રહમાન રે,
 હુકમ દીયા ગહમાન.
 લાખ પગ કહીં અબીયા હુએ ઉનકી એસી શાન રે,
 ઉનકી એસી શાન.

૩૩૭-૮

- નબી હો અમવાગ. જુલ અશીર રે ગારે.
 એકસો ને પચામ, સીપાહી રે કારે. ૧
- નબી જાકર રહે, જુલ અશીર રે હામા.
 સો કુરેશીયોંકે કાફલે, કેરે રે હામા. ૨
- વાં દત કેતેક રેહકર, તેહકીક કીતી,
 તબ ખખર ખખરદાર ને, એતની દીતી. ૩
- કે કાફલા રે ઓનુકા, ચલ ગયારે પંસા;
 સો હુકર રે ભાગે, ખોત વાએકર વંસા. ૪

સહી એતી નખી બાત સુન, આપ સધારે મદીના,
 અને બની મુદિલકુ, વાં મગદાર કીના. ૫
 બની મુદિલ જ રહે, તબ ખસીકે હો કર;
 જેસા હુકમ નખીકા, વેસા કામ મન ધર. ૬
 જુલ અશીર કે આમપામ, સહી સલા અનુ કીતી;
 યુ કીકર હુકમ કી, પુરી મન રે દીતી. ૭
 યુ કેનેક દન રેહ, સો લશકર ચલીયા;
 સો મદીનેનાં આવકર, મહી નખીજમુ મલીયા. ૮
 ભી કુરેઝ બિન જામિર, ફેહરી રે નામા
 વે કાકર હો કેગ, ગેતા મકકે કે હામા. ૯
 એને નખીકે ઉટોંકી, આવ કીતીરે ચોરી;
 વે યુગને લે ચલીયા, બોત કરને ઝોરી. ૧૦
 એ ખબર સીતાબી, નખીજકુ રે પોંચાહી;
 મો લુટ ઉટો કેરી, આવ કીતી રે અગાહી. ૧૧
 સો બીમ દન બાજ, એ કુરેઝયા આયા;
 જુલ અશીર કી ગઝવાતમુ, છેટા એતારે કેસાયા. ૧૨
 તબ નખીજને કીયા, કિર જગ સામાના.
 એ ખાસે બ દો બયાન સુન, મન એતના જાના. ૧૩

રે તુહી

કુરેઝ શેતાની કાકરા, ઉટ નખી લે જાય રે.
 ઉટ નખી લે જાય:
 દેખો નખી મુળતે, વારે તુરતજ ધાય રે,
 વારે તુરતજ ધાય. ૧૪

૩૩૮-૯

દેખો કુરેઝકી ચોરીપર, નખી આપથે સધારે:
 અને અસહાબ સાથ, દેખો લીએરે સારે. ૧

દેખો તબક્કી નીશાના, લે નેજા બનાયા;	
અડી રજાઅદલા અનહોકુ, દીયાથા સુનાયા.	૨
અને ઝેદ બિન હારીસકુ, લે સોંપારે મદીના;	
અને ઓનુકેલી સાથ, લે લશકર દીના.	૩
અને આપ નબી યારસુ, હુએ શરકે ખારા;	
સો કુરેઝકુ હુંદન કાજ, એ સોચથા મવારા.	૪
એક કુએ કેરી કામથી, વાં લશકર પોંચાયા;	
સહી ભાગ ગયા કુરેઝ, વાં જતારે સુણાયા.	૫
સુન તબ નબી ફેર કર, આયે રે મદીના;	
તો બદર ઉલા, નામ એસકા દીના.	૬
તો બદરતો ઉલા, એ ગઝવાત કહીએ;	
સહી ગઝવાત તીજ, એસ નામસુ લહીએ.	૭
સુનો દીન કેરે ભાઈઓ, એસી દીન કેરે ખાતી;	
દેખો દીન કેરે કામમાં, નાંહી મુરઅત આતી.	૮
દેખો દીન કેરે કામમા, કમર નબીએ બધાઈ,	
અને આપ ખાર નીકલકર, લીતી કાફર સુ લડાઈ.	૯
તો ઉમ્મતી હોકર, કેસી બદેમાં બડાઈ;	
વાસ્તે દેખ બુદાંકે, કર કાફર સુ જગાઈ.	૧૦
તો જતના હોસકે, એતા દાવારે કરના;	
સો વાસ્તા દીનકા, સહી મન ધરના.	૧૧
જે ઉમ્મતી હોનેકા, હે તુજે રે ચાવા,	
તો પેરવી સુન્નતકી, સર લે કમાવા.	૧૨
જે આપ તન મતલબ, કરે રે કામા;	
તો કામરે નાં આવે, યુ લેના નામા.	૧૩

રે તુહી

ધર ધર મારને કાફરાં, નબી ભયે અસવાર રે

નબી ભયે અસવાર;

ઉમ્મતી હો કર પેરવી, જો તુજ દીનકા આવ રે,
જો તુજ દીનકા આવ. ૧૪

૩૩૯-૧૦

- બદર કુમરા* ચોથી, ગઝવાત કેલાઈ;
સહી ઓસરે ગઝવાતમાં, પેલી હુઈ રે લડાઈ. ૧
- દેખો બદરનો કુએકા, નામ રે કેલાયા;
વાં હુઆરે જગા, યુ લખેસુ સુણાયા. ૨
- દેખો મસઉદ નામથા, ઓને કુઆથા કીતા;
અને બદર તો ઓસકા, થા નામ લે દીતા. ૩
- સો મકકેને મદીને બીચ, કહીએ ઓમ કેરી ઠામા;
વાં લડાઈ હુઈ, દેખો બદર કે નામા. ૪
- સો હીજરતકા બરસ થા, અને આઠ રે માસા;
થી તારીખ સતરમી, માસ રમઝાન ખાસા. ૫
- સો માલ લે મોશરેક, થે શામકુ જાતે;
સો બડે બડે કુરેશી, ઓસમાં કેલાતે. ૬
- એ કાફલેકી ખબર, અપને નબીને જાની;
સો હકીકત સગલી, કાફલે કેરી પછાની. ૭
- તખ મહાજરંકુ સાથલે, કીતી નબીએ અસવારી;
અને ઠામ જુલ અશીર, આપ પોંચેરે સવારી. ૮
- વાં આવ દેખા ચલકર, વે સોયા કારવાના;
ફેર મદીને આએ, નબી એતના જાના. ૯
- તલહા બિન અબ્દુલ્લા, રજાઅલ્લા અનહો કહીએ;
અને ઝેદ બિન ઉમર, રજાઅલ્લા અનહો લહીએ. ૧૦
- તખ અનુકુ તો ભેજે, એ ખબર કે ઠામા;
કે જાસુસી કરે, હર જગોરે ઠામા. ૧૧

તખ ફેરને કાફલા, વે શામસુ ફરીયા;
સો ખોદ કે લીતે, થા ભાગકર ચક્કીયા. ૧૨

જખ અખદુલ્લા ને સાદને, કારવાન નજર કીના;
તખ રાત દન ચલકર, આવ પોચે રે મદાના. ૧૩

જખ નખીથે સધારે, આવ બદર કે ઠામા;
તખ લશકરે લીયા, રખ કેરા નામા. ૧૪

રે તુહી

બદર જે કુબરા નામ હે, કુચે કેરા ઠામ રે,
કુચે કેરા ઠામ;

વાં તો જ ગ હુઆ સહી, ખીચ કાફર ઇસ્લામ રે,
ખીચ કાફર ઇસ્લામ. ૧૫

૩૪૦-૧૧

અપને નખીજકે લશકરકા, તમે સુનોરે શુમારા;
સો તીનસો ને તેર, થા લશકર સારા. ૧

સો મહાજર અનસારીયોંકા, કહીચે રે નામા;
એતા લશકર એકઠા, હુવા બદરકે ઠામા. ૨

લશકર ઇસલામ માંહે, તીન થે રે નીશાના;
એક મહાજરોંકુ, દુબ અનસારીયોંકુ જના. ૩

મુસઅબ ઉમેરકો, એક નીશાન થા દીતા;
જે મહાજરોં કેરા, નીશાન થા કીતા. ૪

અને નીકલનેકા નીશાન, જે થારે કેલાયા;
સુન ખખાખ બિન મુનજરકુ, વે નેજથા સોંપાયા. ૫

અને નીશાન જે કહીચે, દેખો અનસારીયોં કેરા;
સો સાદ બિન મોઆઝકુ, વે સોંપા રે સવેરા. ૬

અને પાંચ હજર નુરી, થે મદદકુ આચે;
સહી હસાબમાં ફરશ્તે, હે એતે રે સુનાચે. ૭

- અને ઉત્તમાન બિન અફાન, રજીઅલ્લા અનહો કહીએ;
બીબી રૂકીયા કે આઝાર* કાજ, ડેરે રહેથે લહીએ. ૮
- બીબી રૂકીયા ખાતુન, બેટી નબીજ હો કેરી;
ઉસમાનસુ બીયાએથે-, સુણુયો રે સવેરી. ૯
- દેખો સીત્તરથે ઉટ અને, ઘોડે થે દો તીના;
સહી અસવારી કેરા, એતા હસાબરે કીના. ૧૦
- એતે મરકબ* નબીજકે, થે લશકરકે માંહા;
ઓસસુ અદકા મરકબ, કુછ સુણા રે નાંહા. ૧૧
- અને છ થે બકતર, જીરેહ રે નામા;
અને આઝથી તરવારાં, મારનેકે કામા. ૧૨
- દો આદમી કે તીનબીચ, એક ઉટ ભાગ આયા;
સહી અસવારી કેરા, એસા હીસાબ સુણાયા. ૧૩
- સુનો દીન કેરે ભાઈઓ, એસી દીન કેરી બાતી;
એ સુન સુન કહો, તમે દન ઓર રાતી. ૧૪
- લશકર ફોજ બનાએકર, ^{રે તુહી} પોંચે બદર હામ રે,
પોંચે બદર હામ;
સો કાફર માર દીન રોશન, કરને સહી કામ રે,
કરને સહી કામ. ૧૫

૩૪૧-૧૨

- દેખો નબીજ ઉતરે, રાહા બદરમાં બાતે;
અને પ્યાદે ચક્કીએ, આપ મનકે રે ભાતે. ૧
- તબ અલી રજીઅલ્લા અનહો, ને એતના કહયા;
કે સવાર હોઓ નબીજ, વે સુનકર લહયા. ૨
- નબી તમારી નોબતમાં, પ્યાદે ચલના હમના;
અને અસવાર હોઓ, નબી રાહમાં તમના. ૩

- તબ ઓતુકુ જુવાબા, રાહાકા નબીજને દીતા;
જુ ચલતે થે ત્યું ચલીએ, નબી સુણા યું લીતા. ૪
- તબ કારવાનકુ જા, કેને ખખર પોંચાહી;
સો નબીજકે લશકરકી, ઓને કીતીરે અગાહી. ૫
- કે કાફલે તમારે કે, સહી લુટને કાજ,
મહી મદીને સુ લશકર, હે નીકલા આજ. ૬
- તબ કાફલે વાલોંને, એસી મસલત કીતી;
ખખર મકકેકુ પોંચાવે, યુ ચંતા ચત દીતી. ૭
- તબ ઝમઝમ ગિફારી. થા એકકા નામા;
સો કાફલેને ભેજા, ઓમે મકકે કે કામા. ૮
- કે સિતાબીરે જાકર, એ ખખર રે પોંચાવે;
કે કુરેશી કાફલેકે, સામી રે આવે. ૯
- યુ ઝમઝમકુ ભેજકર, સબ ચલકર ભાગે;
અને સોના ને રૂપા, વે છુપાને લાગે. ૧૦
- બેલા ઝમઝમ પોંચા, મકકે બુમીઆ હોકર;
અને ધુલ બાઈ, આપ સરમાં ભર ભર. ૧૧
- એસી બુમ રે પાડી, સુને મકકેમાં સારે;
કે કારવાન લુટનેકુ, નબો ભયે અસવારે. ૧૨
- તબ હલકાર પડ્યા, દેખો શહેરકે રે માંહા;
મખ વાખરે હૂએ, થર રહ્યા કે નાંહા. ૧૩
- કબી જો રે તમ ચાહો, કે કારવાન પાહો;
તો કાફલેકી મદદ, તમે સિતાબી કરાહો. ૧૪
- દેખો એસા હે સુરીજન, હાર રે પછાનો;
અને હોકર બંદે, મન એતના આનો. ૧૫

રે તુહી

ઝમ ઝમ બુમ જા પાડકર, ખબર પોંચાઈ જાન રે,
 ખબર પોંચાઈ જાન;
 કુરેશી હુએ ઘાબ રે, ખબર સુનતે માન રે,
 ખબર સુનતે માન ૧૬

૩૪૨-૧૩

તખ કુરેશી નીકલે, મદદ કાફલે કે કામા;
 અને એકઠે હુએ, જે બડે બડે નામા. ૧
 યુ બુમ સુન ચલીએ, વે કુરેશી ગુમાની;
 ઓનુ આપકી બડાઈ, બોત મનમાંહી જાની. ૨
 દેખો લશકર ઓનુકા, થા નવસો પચાસા;
 થે જગ કેરે કરનાર, કીતી લડાઈકી આસા. ૩
 અને ચારસો થે ઘોડે, અને સાતસો શુતરા*;
 હિસાબ મરકબ કા, એસા મન રે ધરા. ૪
 ઓનુ કેતોને બકતર, પણ સજે થે કીતે;
 યુ નીકલે ગુમાનસુ, બોત ખુસાલીકે લીતે; ૫
 અને હર ડામ ઉતરતે, જા હોતા રે પાણી,
 વાં ખુસાલી કરતે, એસે થે રે ગોમાની. ૬
 સો દક* રે બજાતે, અને રાગ થે કરાતે;
 બે અદબી સુ જુબાં. નખી સામીથે ચલાતે. ૭
 અને નવ થે આદમી, માંહે તઆમ કે દેનાર;
 એસી રે ખુસાલીસુ, કાફર ભયે અસવાર. ૮
 યુ ચલકર મલીએ, વે ઓસ કારવાના;
 સો કાફલેકુ મલકર, લે ચલે યુ જાના. ૯
 યુ વાર ઝલે હોકર, કાફલા આધેરે કરાયા;
 સો જાં તાંહી ડરતે થે, વાંસુ આધા લે પોંચાયા. ૧૦

તબ કાફલેને ખબર. લે કુરેશીયું પોંચાઈ;
સો કસા બિન અમરા, કે સાથ રે ભેજાઈ. ૧૧

કે તમે બાર થે નીકલે, કાજ કારવાન હમારે;
અને હમતો પોંચે, સલામતી સૂ સારે. ૧૨

અબ ફરના હે તમુકુ, મત આવે રે જાહો;
અને મોહમદ કે લશકર સુ, મત બેટા રે કરાહો. ૧૩

આવ કુરેશીયોંકુ કીસીને, એતી કહી રે બાતી;
તબ સબુને સુની, જેતી કુરેશી થી જાતી. ૧૪

તબ અબુ જહેલ કહયા, નાંહે ફરના હમાગ;
તા કે બદરકા પાની, પીએ લશકર રે સાગ. ૧૫

દેખો કાફર ગુમાનીને, બાત કેસી રે કીતી;
એ ખાસે બદે સુનકર, ચતા એતી મન દીતી. ૧૬

રે તુહી

આવ કુરેશી કાફલે પોંચતે, કીતી ફરને બાત રે,
કીતી ફરને બાત:

અબુ જહેલ નારાજ હુઆ, એસી ગુમાની જાત રે,
એસી ગુમાની જાત. ૧૭

૩૪૩-૧૪

તબ અબુ જહેલ બોલા, હમુ ફરના કેસા;
હમ નીકલે હે કામકુ, કામ કરે રે વેસા. ૧

તમે હગગેજ ફરનેકી, કેા કરો ના બાતી;
મબ બદર પર જાવેગે, હમ કુરેશી જાતી. ૨

જા દીન રાત દન, હમ વાં રે ગમાવે;
અને ગવાવે ઓરતાં, હમ પાતરા નચાવે. ૩

અને ગગબતો પી પી, હમ હોવે મતવાલે;
અને એક એકકુ દેવે, ભર ભર રે ગ્યાલે. ૪

- યુ કામ જાને કરે, હમ બદરકે ઠામા;
કે બાર દુજે કાફલેકા, લેવે ના કે નામા. ૫
- દેખો અયુ જહેલ એતના, કેહ કર ચલીઆ;
અને લશકર કુરેશીયોંકા, સખ એકઠા મલીઆ. ૬
- તખ નખીને ઝરમાયા, સહી બશારત દીતી;
સો અસહાબે સખુને, વે સુનકર લીતી. ૭
- દો ટોલેસુ ફતેહકા, રખે વાઅદા હે દીતા;
એક કુરેશી ને દુબ, નામ કાફલાકા લીતા. ૮
- દેખો સ-તરમી રમઝાન, કેરી રે રાતી;
દેખો એમ દન હુઇ, એસી સુની હે બાતી. ૯
- કે અલી ઇબને અબુ તાલીબ. જનુકે કહીએ;
અને ઝુબેર બીન અવામ, નામ બી લહીએ. ૧૦
- અને સાદ બિન વકાસ, ભેજે એક ઠામા;
રજઅલ્લા અનહુમ*, કહીએ અનુકે નામા. ૧૧
- બી એર અસહાબી, એનુ સાથ દેલાએ;
સો કુરેશીઓંકી જસુસી, કાજ બદરમાં આએ. ૧૨
- સો જસુસી એનુકી, જ સખ રે લેની;
અને જસુસી કુરેશીઓંકી, સહી પુરી મન દેની. ૧૩
- કે જાને દેખો કાફલા, હે કુએ કે કનારે;
બી કુરેશીઓંકે ટોલે કાજ, એ જસુસ સધારે. ૧૪
- જ અસહાબી પોએ, બેગે કુએ કી ઠામા;
વાં કાફલા દેખાયા, અયુ સુફ્યાન નામા. ૧૫
- તખ કુરેશી તો ભાગે, અનુ દેખ રે સારે;
જખ અસહાબી પોએ, જ કુએકે કનારે. ૧૬
- એ સુન સુન બાતી, યાદ રાખો રે મના;
અને કહો એતા પાક કર, બીતર તના. ૧૭

* ખુદા તે સધળાઓથી રાજ રહ

રે તુહી

બદે હોકર જનીએ, ખાલક મન સહી આસ રે,
ખાલક મન સહી આસ;

તો બદેકો ગુમાન કયા, હોકર રહીએ દાસ રે,
હોકર રહીએ દાસ. ૧૮

૩૪૪-૧૫

તબ સબ ભાગે કાફર, દો રહે રે ગુલામા;
સો અસલમ ને અરીઝ, દોનો કા નામા. ૧
એ દો હુએ ઠાડે, સો કાજ રે જગા;
સો ગુલામોંકુ નામોસીકા, આયા રે નગા. ૨
તબ ગુલામોંકુ બદ કર, નબી પાસે રે લાએ;
તબ નબીજી નમાઝ, કરતે રે દેખાએ. ૩
બાજ નમાઝસુ ફારગ હો, પુછી ગુલામોંકુ બાતી;
કે કુરેશીઓંકા લશકર, હે કેતી રે જતી. ૪
તબ ગુલામોને લશકરકી, ખબર બતાહી;
ભાર ઉટ દસકા ખાતે હે, કીતી રે યુ અગાહી. ૫
અને નવ હે ખિલાનાર, ઓસ લશકર કેરે;
અબદુલ મુતલીબકે બેટે, અબ્બાસખા ખિલાવે સવેરે. ૬
હી બડે બડે કુરેશીકા, નામ રે લીતા;
જે થે લશકરમાં, બતા ઓનકુ દીતા. ૭
તબ આંખોસુ ઇશારત, અસહાબો સામી કીતી;
તબ ઇશારત નબીકી, સબુ ફિકરસુ લીતી. ૮
તબ સબોને ખયાન, વે સુનકર લીયા;
અને રખપર તકવા*, પુરા દિલ માંહે દીયા. ૯

* ગરમ † હૉ મોહ મદ સૉ ના કાદા ‡ હૉ મોહ મદ સૉ ના કાદા x ડરનુ

તખ સાદ બિન મોઆઝ, રજઅલ્લા અન્હો કહીએ;
ઓનુ અરજ પોંચાહી, સહી નખીકુ લહીએ ૧૦

કે મે મરકબ મેરા, હથીઆર બનાયા;
હે અસવારી તમના, સોચ મેરે દલ આયા. ૧૧

અને લગાઈ કડગા, મે કાફરોં સેતી;
જેતી ઉમગ રે મેરે, હે મન માંહી તેતી. ૧૨

તે હોતી હેરે ફતેહ, તો ફિકર રે નાંહા;
નાહી તો તમે અસવાર હો, જાંઘઓ મદીને માંહા. ૧૩

કે મદીનેકે ભાઈ, સખ આરામ પાવે;
કે નખીજી તમારે, કદમ વાં જો જાવે. ૧૪

દેખો સાદને ફિકરકી, એસી કીતી રે બાતી;
એ સુન સુન બયાન, કહો દન ઓર રાતી. ૧૫

રે તુહી

દેખો લશકર મજતે, ફિકર હુઈ ખોત જગ રે,
ફિકર હુઈ ખોત જગ;

રાખનહાર સુખહાન હે, દીન કબીના હોવે ભગ રે.
દીન કબીના હોવે ભંગ. ૧૬

૩૪૫-૧૬

સહી સાદ બિન મોઆઝને, એતા નખીજીકો કું કર;
કે જગાહી કરે, બાર મેદાન નિકલ કર. ૧

તખ નખીજીને નિકલને. અનુ દિયા રે નાંહા;
હુકમ કીયારે ઓગેં કુ, જાહો મેદાન કે માંહા. ૨

એતે માંહેનો લશકર, દેખા કાફરોં કેરા;
દોનુ સામ સામી લશકર, હુઆ સુણીઓ સવેરા. ૩

જખ નખીજી નજરે, સખ કુરેશી દેખાએ;
તખ નખીજીએ એતની, ચંતા દુઆકી લાએ ૪

- યા ઇલાહી જે ખૂતકે, હે રે પુજનારે;
 સજ પોંચાને અનુકે, તુ રખ રે હમારે ૫
 રખ દોનુ લે તે, એકડે મેલાએ;
 સો કાજરે કતાલ કે, દોનુ મામ સામી આએ. ૬
 અખ ફતેહ તો હમકુ, તુ દે રે ઇલાહી;
 સો તેરે કરમસુ, રાખ પનાહમાં માહી. ૭
 રખ વાએદા તે કોયા થા, દોનુ ટોલુ ફતેહ કેરા;
 સો વાએદા પુરા, રખ કર તુ સવેરા. ૮
 બી દુઆ રે પઠી. સહી અપને નખીને;
 સો મુન યાદ રાખીઓ, સહી મનકે મને. ૯
 સો દુઆ નખીજકી, રખે કબુલ કીતી,
 ઇસ્તેકામત લશકરકુ, સહી રખને દીતી. ૧૦
 કે નખીજકે લશકરમાં, કો ભાગા રે નાંહા;
 લશકર સાથ થા, એસ રણુ કે માંહા ૧૧
 અખદુલ અસદકા બેટા, જે અસવદ નામા;
 અનુ કાફરને સોંગદ, ખાઈ એસહી કામા. ૧૨
 કે કુએ મુસલમાનોકે, જા પીઉ રે પાની,
 વે પાણી પીઉ મુખસુ, એસી બાત મન જાની. ૧૩
 દેખો કાફર ગુમાની, કેસા ગુમાન થા કીતા;
 સો તકબુરી બોલ, પુરા મનમાં થા દીતા. ૧૪
 દેખો પીયાજ હો કેરા, જમ રગ હું નેહા;
 વે દર દર કેહવે, નીચી કરને દેહા. ૧૫
 રે તુહી
 અસવદ બેટા અસદકા, અનુ કાફર કીયા ગુમાનરે,
 અનુ કાફર કીયા ગુમાન;
 સામની પાણી જા પીઉ, એસા રાખા ધાન રે,
 એસા રાખા ધાન. ૧૬

૩૪૬-૧૭

- દેખો અમવદ કાફર, વાંમુ નીકલ ચલીયા;
ઓસ કુએકે તો મામી, મુહ થા કરીયા. ૧
- એને ગુમાનતુ કાફર, જખ આયા રે મેદાના;
અમીર હમઝાને ઓમકુ, તખ દેખ ને પેછાના. ૨
- તખ અમીરને મારા, ઉસે ધસને જકર;
અને પગ જુદા કીતા, ખેચ શમશેર બા કર. ૩
- તખ પગ બના કાફર, દેખો લોટતા ચલીયા;
મો સુ* પુરી કરને, કાજ સોચ મન વરીયાં. ૪
- તોભી હઠીલા કાફર, દેખો મુ કુ હે ચાતા;
સો પાણી રે પીનેકા, સોચ મન હે લાતા. ૫
- દેખો અમીર હમઝા, સૈયદ* શહીદોં* કેરે;
સો ફેર બાર દુજ, પોંચે ઓસ જ સવેરે. ૬
- ભી મારકર શમશેર, સગ જુદા રે કીતા,
યુ એક તો કાફરકુ, લે દોઝખમાં રે દીતા. ૭
- તખ ઉતખાને શૈખા, કાફરોં કા નામા;
અને વલીદ બલીદ-, રેહતા અનુકે ઠામા. ૮
- એ તીનો રે કાફર, તખ મેદાનમાં આયે;
અને સજે બાંધકર, ખુબ તન થે બનાયે. ૯
- તખ તીન તન નીકલે, અનુ સામી અનસારી;
તખ અનસારી પેછાને, તુરત કાફરોં સવારી. ૧૦
- તખ કાફરોં કહયા, નાહી તમુ હમુ કામા;
હમ ચાતે હે નખીજકા, ઓનુ લીયા રે નામા. ૧૧
- તખ હમઝાને અલી, અને ઉખેદા રે કહીયે;
હુકમ નખીજને અનુકુ, સહી દીયા રે લહીયે. ૧૨

તખ એક એક ઉપર; એ તીનો રે સધારે;
 સહી તકવા હો સેતી, મન થે રે કરારે. ૧૩
 સખ ધસ મસ જુઆન, કેસે ઉડકર ચલીયે;
 સો બીજલીકી રીને, જા અનુ પર પડીયે. ૧૪
 દેખો કેસા હય, સુરીજન હાગ અપના;
 તો પ્યાર સુ કહીયે, રાત ઓગ દના. ૧૫
 રે તુહી

ખાલક અરના જનકર, મન જા અવર બાર રે,
 મત જા અવર બાર;
 જો તુ આવે ગળકુ, તો એ સ્કા તુજપર પ્યાર રે,
 તો એ સ્કા તુજપર પ્યાર ૧૬

૩૪૭-૧૮

સહી સૈબીકે સામી, હમઝા રે આયે;
 અને વલીદ બલીદ સામી, અલી થે કૈલાયે. ૧
 અને ઉબેદાને ઉતખાકા, મુકાબલા રે લીતા,
 યુ તીન તીનુ સામી, આવ જગ રે કીતા. ૨
 તખ ધસ ધમ જુઆના, આયે આમના સામી;
 અને દીન કાજ જુકે, એ અમહાબ નામી. ૩
 તો વલીદ બલીદકુ, પૈલા અલીને મારા;
 માર કુ ને દુકડે, ઓમે દોઝબ સવારા. ૪
 અને હમઝાને મારા, સૈબી રે નામા;
 હુએ ઝખમી ઉબેદા, ઉતખાસુ ઓસ હામા. ૫
 તખ હમઝા ને અલીને, મદદ ઉબેદાકુ કગઈ,
 જાને ઉતખાકુ મારા, યુ કીતી રે જગાઈ. ૬
 એ તખ દેખો ધર ધર, આવ પડે રે લડાઈ;
 અખ કેસે જુઆના, જુકે ધન અનુકી માઈ. ૭

- અબ દેખો રણ રાવત*, મુ કસે હુએ રે ચલે;
તબ પડી રે માર, જબ કીએ રે ભેલે. ૮
- દેખો રાવત પર રાવત, ચલકર જાવે;
સો જુ ચલ દીપક, પતંગ ઝપાવે. ૯
- જુ એ રણ ઉપર, કેસે ચમકે ચુરે;
તુ ઝલમોકે ઉપર, ધાવ પડીએ પુરે. ૧૦
- અને ગણ તબ ગાજ, અને ભયા હોહોકારા;
દેખો ઇસલામ દીનકુ, દીયા ગજને કરાગ. ૧૧
- દેખો કોઈ તીર મારે, ખેચ નીશાન કલકે;
અને કોઈ પીઠ ધાવે હે, કગને પલટ કે. ૧૨
- અને દેખો કોઈ જમઘર*, કરે નેજેકી કલસુ;
અને કોઈ લેવે ઉચા, સહી હાથોંકે બલસુ. ૧૩
- દેખો કોઈ કીસીકુ, પગ પકડ પછાડ;
અને કોઈ લે પથર, ડાંગ બુધોંસુ મારે. ૧૪
- યુ ધસ ધસ જુઆના, ચલે દોડે જુ સગા;
તબ રણ સબ ગતા, હુઆ લોહીકે ગગા. ૧૫
- દેખો વાએદા જુ કીયા થા, અપને રે મીના.
વે સહી રે વાએદા, રખે કમસુ કીતા. ૧૬
- ચલ ચલ એકપર જાએકર, કરે ચાવસુ ધાવ રે,
કરે ચાવસુ ધાવ.
દીન કાજ એસે જુઝીએ, કહી કહી રીતો દાવ રે,
કહી કહી રીતો દાવ. ૧૭

૩૪૮-૧૯

જબ એસા જગ હોવડા, નજર નખીએ ફરાઈ;
સો દોનો લશકરકી, આપ દેખી રે લડાઈ. ૧

- તખ કાફોંકા લશકર, ખોત નજર આયા;
અને લશકર અપના, તખ થોડા રે દેખાયા. ૨
- તખ નખીજીને દોઆ, દેખો તુરતજ માગી;
જખ લડાઈકી ચતા, સહી નખી દલ લાગી. ૩
- સીદીક અકબરને કહયા, યા રસુલ અદલા કે;
સહી સાચે વાચેદે, હે તમારે સદાકે. ૪
- નખી તમારી દુઆ સુ, કરમ કરે રે ગહેમાના;
કે ફતેહ પાવે મુમન, ખડી હોવે રે શાના. ૫
- તખ તરફ રખકે, આજેજી નખીજીને કીતી;
અને આંખા હુધ નીદસી, એસી તખીઅત લીતી. ૬
- તખ તલ બાજ કહયા. ફતેહ મુબારક તમના;
જું ચાતેથે સીદીક, તમારે મના. ૭
- કે આસમાની નુરી, હે મદદકુ આયે;
સો લશકર કે મદદ કાજ, હે રખને ભેજાયે. ૮
- સો મુસલમાનો કેરી, મદદ કે લીને.
હે આયે ફિગીશતે, મે દેખ કુ લીને. ૯
- સીદીક અકબરકુ નખીને, એતી કહી બાતી;
તખ કરાગ હોવડા, સહી સીદીક કી જાતી. ૧૦
- કહયા હજર નુરીમુ, હે જખરાઈલિ આયે;
સો જગેહપોશ* નુરી, હે સારે દેખાયે. ૧૧
- ભી મીકાઈલ હજર, નુરી સુ આયે;
અપને નખીજીકી મદદ કાજ, સહી રે મુણાયે. ૧૨
- અને અવરભી નુરી, કહી આયે થે હઝારા;
મળે પાંચ હજર અનુકા, સુણારે સુમારા. ૧૩

દેખો ખાતમ નખી, કેસા રખ હે ચાતા;
 સો નુરીઓં કો ભજકર, હે મદદ કરાતા. ૧૪
 તો એસે રે નખીકે, પંલે ઉમ્મતી હોકર;
 અને કહો એતના, મન ખાલક એક ધર. ૧૫
 રે તુહી

જસકુ રેહમત નેહસુ, ચાવે સુરીજન હાર રે,
 ચાવે સુરીજન હાર;
 એસકુ આપ ગળ બમ હય, પનાહ કેરે આધાર રે,
 પનાહ કેરે આધાર. ૧૬

૩૪૯-૨૦

તખ દેખાને નખીજી, આપ અફજ કીતા*,
 અને નીકલે રણમાં, સહી મેદાન લીતા. ૧
 અને નખીજીને પઢી, દેખો આયત રે રખ્યાની;
 તખ ફતેહ કેરી, સહી હુકમ રે નીશાની. ૨
 તખ મુઝી ભર ડાલી, રેત સામની અનુકે;
 જે લડાઈકુ આયે થે, નામ કુરેશી જનુકે. ૩
 પડા અવાજ રે તખ, સહી અનુકે કાના;
 વે સુણતે રે અવાજ, ડર ખોત અનુ જાના. ૪
 સુમ ફિરીશતોંકે ઘોડેકા, ખોત અવાજ સુણાયા;
 સહી ડર કાફરોં, દલ ખોત રે આયા. ૫
 અને કેતે અસહાખોને, વે દેખે રે નુરી;
 કે માર માર કાફર, કરતે થે દુરી. ૬
 અબુ હુરેરા હે કેહતે, મેં કાફર દો મારકર;
 અને તીજે પર ચલીયા, જી મારના મન ધર. ૭

તબ ખુબસુરત જુઆન, એક નજર આયા;
 એને કાફરકુ મારકર, સર જુદા રે કરાયા. ૮
 એક શખ્સ ને કહયા, થા જે કાફરોં માંહા;
 એને હજુ લગ ઇસલામ, કબુલ કીયાથા નાંહા. ૯
 કે બાદલે હો જેસા, કુછ નજર આય;
 એસ માંહેથી અવાજ, એ સારે સુણાયા. ૧૦
 તમે આગે ચલો ખૈરમ, હોઓ આગેવાના;
 સહી એસા અવાજ, અનુ સુનકર જાના. ૧૧
 દેખો નામુસકે ઘોડેકા, હૈ ખૈરમ નામા;
 યુ ફીરીશને તેહકીક, થે રે એસ હામા. ૧૨
 સબ મુસલમાનો એક દલ, હો હમદ કીતા;
 સહી દીન કે હો કાજ, ગુસ્સા પુરા મન દીતા. ૧૩
 જબ સુલતાન અબીયા, હાડે હુએ રે મેદાના;
 અને મદદ નુરી, એને બેજે રે રેહમાના. ૧૪
 તબ સગલે જુઆનો મું, ચદ ગઇ સીરી;
 અને ખાતર મખોંકી, હુઇ રે ધીરી. ૧૫
 એ યાદ રાખો મુનકર, સહી રે ખાતી;
 અને એક કર કહો, એતા દન ઓર રાતી. ૧૬
 રે તુહી

ગાફલ સુન સુન જાગકર, યાદ રાખ દીનકી ખાત રે,
 યાદ રાખ દીનકી ખાત;
 દીન કાજ મુરવત ના કરે, મુમન કેરી જાત રે,
 મુમન કેરી જાત. ૧૭

૩૫૦-૨૧

જબ કીતા હમલા, એક દમ હો સારે;
 તબ કાફરોને ઉક, અને તાકે રે કનારે. ૧

- સહી એતા રે કરને, દેખો કાફર ભગાયે;
અને મુમન ઓનુપર, ગાલેખ આયે. ૨
- દેખો તખનો કાફર, કેસે રે ભગાને;
અને સર તો કાટકર, આગલ રે આને. ૩
- અને હથીયાર કપડે, ખોત લુટ રે લુટાણે;
અને કાફરોં કેતોંકુ, સહી બધ રે બધાણે. ૪
- બાંધ બદીવાન કર ને, સહી કાફર ખેચાયે;
સો નખીજકે આગળ, ખેચ ઓનુકુ લાયે. ૫
- અને કાફર ઝખમી, ના હિસાબમાં આયે;
દેખો બદરકી ફતેહ, એસી મુમન પાયે. ૬
- અબદુલ મુતલીબકે બે, જે અખ્તસ નામા;
સોએબ બિન કાઅબને, કેદ કીયા એસ ઠામા. ૭
- એસી નખીજકુ ફતેહ, સહી રબને દીતી;
તખ મુમનોને ખુશાલી, ખોત દલ માંહે લીતી. ૮
- કોઇ અબુ જહેલકી, જા ખખર રે લાવે;
યુ કહયા નખીને, એ સખકુ મુખાવે. ૯
- ઇબને મસઉદ હુકમ એ, સહી સર ધર લીતા;
અને ઉઠ અબુ જહેલકા, તુરત ખોજ રે કીતા. ૧૦
- થા કીસ કાન ભીતર, વે ઝખમી હો પડયા;
ઓનુ સર કાટ એસકા, લે જુદા રે કરયા. ૧૧
- યુ કાટ લા સર, નખી આગળ ધરીયા;
એ સર અબુ જહેલકા યુ અરજ કરયા. ૧૨
- તખ રકાત દો નમાઝ, ઉઠ નખીજને કીતી;
શુકરાનેકી નમાઝ, વે થી રે સુણીતી. ૧૩
- દેખો તીન દીન તાંહી, નખી રહે એસ ઠામા,
બાજ ફતેહ હો કેરે, કીયે એ કામા. ૧૪

કે જેતે મુએ કાફર, બદર કુએમાં ડલાયે;
 નખી બાજ હો અસવાર, આપ કુએ પર અ.યે. ૧૫
 સો કુએપર આવ કર, મેણે અનુકુ દીયે;
 બોલ નખીકે મુંએને, સહી સુનકર લીયે. ૧૬
 તુ સુતા કયા ગાફલ, ઉઠ જાગ એ સુનના;
 એ સુન સુન બયાન, મન એતા એ ધરના. ૧૭

રે તુહી

ઉઠ જાગ ગાફલ ની દ કયા, સુન કેસી હે દીન બાતરે,
 સુન કેસી હે દીન બાત:
 નજદીક સો આવ ઝુઝીયે, મારી એકે એક જાત રે.
 મારી એકે એક જાત. ૧૮

૩૫૧-૨૨

સહી નખીજી કુએ પર, આવ કહી એતી બાતી;
 જા કાફર થે ડાલે, એસ માંહે મુઠ જાતી. ૧
 સો નામ લીયા એકેક કા, જુ એતબકા નામા;
 નખીએ નામ લીયા એનુકા, યું એસહી ઠામા. ૨
 કીયા પાર તમુને, જે વાએદા થા કીતા,
 અને હમુને લી પાયા, જે કહયા થા મીતા. ૩
 એ હક થા વાએદા, સહી રખ હો કેરા;
 ઉન મુરદોંકુ બોલ, એ સુણાયા રે સવેરા. ૪
 તમે આપમકે પેગંબરકુ, જુકે થે કરતે;
 અને એરોં કેરા કેહના, સાચા મન થે ધરતે. ૫
 અને મુજે શેહરે વતનમુ, થા બાર રે કીતા;
 અને એરોંકો પનાહ માંહે, રાખ કર રે લીતા. ૬
 અને મુજસુતો આવકર, તમુ કીયા રે કતાલા;
 અને એરોંકો યારીકા, તમુ દીયા રે હાલા. ૭

- સહી એતની તો બાત, દેખો કહી રે નખીને;
 જસ કુએ માંહી મુએથે, કાફર કીને. ૮
- અખ દેખો ફતેહ કર, નખી મદીને સધારે;
 જે હખીખ નામસુ, કહીએ રખકે પ્યારે. ૯
- હારીસ બિન અમદુલ્લા, રજઅલ્લા અનહો બનો;
 અનુ આગેસુ ભેજે, કાજ બધાઇ કે માનો. ૧૦
- કે અબુ જહેલ ઓતખ, અને સૈબા રે નામા;
 બી ઓસમાં અવરબી, કહી મારે ઓસ ઠામા. ૧૧
- એ સરદાર કાફરોંકે, નામ રે કેલાએ;
 એ સુનતે અનસારી, બોત ખુશી મન લાએ. ૧૨
- દેખો મુસલમાન સામની, તખ આયે સારે;
 સો ઝમીકુ બોસે, દો સામી રે સધારે. ૧૩
- હુઆ ખુશાલીકા રગા, જીતા બદરકા રગા;
 દીન દન રોશન, કબી હાવે ના લગા. ૧૪
- અરે સુનરે ગાફલ, એ ગઝવાતકી બાતી;
 એ બોલ હે સારે, જેસી જવેરકી બાતી. ૧૫
- તો જવેરોંકુ ચુન ચુન, સખ એકઠે કરના;
 કે બોલ બોલ સીખાવન, હે સહી મન ધરના. ૧૬
- કે લડાઇકુ બાતે, બોત આજેજ થી કીતી;
 અને ફતેહ હુએ બાજ, બાત મેણે મન દીતી. ૧૭
- લડ મરનેકા અસહાબોંને, કીયા થા સામાના;
 નખી મોજકે કેરા ખતરા મન રે ના આના. ૧૮
- સહી જીવ સાટે હુકમસુ, આવ લડાઇ લીતી;
 પીઝે કરમસુ મદદ, રખે અનુકુ દીતી. ૧૯
- પણ અનુ દલ ખતરા, થા મદદકા નાંહા;
 આવ ઝુઝીએ હુકમસુ, સખ રણકે માંહા. ૨૦

યુ સખ હે બાતી, સુન સીખાવન કેરી;
 વે જવેરકી રીતે, યુન લે કેહ સવેરી. ૨૧
 રે તુહી

બયાન હે જવેર સીખાવના, એ ગઝવાત કેરી બાત રે,
 એ ગઝવાત કેરી બાત,
 તુ યુન યુન લે ઓસ રીતસુ, જુ સમજે તેરી જાત રે,
 જુ સમજે તેરી જાત. ૨૨

૩૫૨-૨૩

ગઝલ

ઉઠ સુન ગાફલ જાગકર, દીન તો હે કેસા કવી* રે;
 સુન સુન મનકે ભાવ સુ, પીત તો કર નત નવી રે. ૧
 સુન સુન તુ ગાફલ ગોરનાં*, જાવેગા એકલા આપ રે;
 ના ભાઈ તેરે સાથ કો', આવે ના માઈ બાપ રે. ૨
 જાહેર નીશાની અપને, દેખતા તો હે નેને સહી રે;
 મુરદે તો એકલે ગોરમાં, દેખતે તો બાએ કહી રે. ૩
 તેરે જુદાઈ સખસુ, પડસી તો ગોરકે ઠામ રે;
 પુછને વાં આવે સહી, મુનકર નકીરો નામ રે. ૪
 વે આવ પુછે નામ દો, રસુલ ને રખ રે;
 વે ના કસે બીસારસી, પુછે જે ગોરમાં મખરે. ૫
 તો દીન કેરી રીતકી, હુઈ તો એસી બાત રે;
 મુરવત ના કો કીસે કરો, છુટક આવે જાત રે. ૬
 દીન પામો મોહ મદ મુસ્તફા, ખાતમકા સાચા સહી રે;
 ગઝવાત કેરી બાતતો, દેખને સુન કેસી લહી રે. ૭
 દેખને તુ સામી ભડીયે, દીન કાજ આપમાં વીર રે;
 એકેક કુ ચલ મારીયા, કીતી ના મનમાં ધીર રે. ૮

* મજબુત * કમરમા || કમરમા બનાવ કરનાર ફિરીંગના † મગીઅતના
 મિયાક કોખનો ડર અથવા શન્મ રાખની નહીં

- અબ્બાસ ચચે નબીકે, પકડ લીચે રણુ કામ રે;
ગાફલ સુન તુ જાગકર, એસે હે દીનકે કામ રે. ૯
- ચચા નબીકે પકડે, કેસી અવરકી ખાત રે;
કુટમબી અવર કેરડા, કહી આઘ કેદમાં જાત રે. ૧૦
- ભાઇયેતો ભાઇ ચલ મારીયા, દીનતો હે એસા સહીરે;
ગાફલ કુટમ મન ધરે, અકલ કયુ તેરી ગહી રે. ૧૧
- સુલતાન અબીયા આપ થે, રણુ માંહે જ ગકે કાજ રે;
દીન કાજ કુટમ મારીયા, કીતી ના કીસકી લાજ રે. ૧૨
- જાઘડ થે તમ આવતે, નબી જે ચાતે મન રે;
હુકમમુ સહી કરતે, કામનો એસહી દન રે. ૧૩
- હુકમ મુરજન કેરડા, આયા જે હોતા જાત રે;
તો કયુ કુટમકુ મારતે, જગ માંહે એસહી કામ રે. ૧૪
- એ ખાત ભારી* હે, સહી સમજ ગાફલ મન રે;
હુકમ અમ કેસે ફરે, કીતા નબી એસ દન રે. ૧૫
- ગાફલ નામ તુ આપકા, કેવે મુસલમાન જાત રે;
કુછ કુછ કરે પેરવી, છોડેલી દીનકી ખાત રે. ૧૬
- તુ તો સહી હે કાફર, મુમન ધરીયા નામા રે.
મુનાફક તો તેરા નામ હે, દોઝખ માંહે કામ રે. ૧૭
- આધા ને ચોથે ભાગકા, મુમન તો હોતા નહી રે;
આધા હે મુમન કાફર, કો જગમાં કેવે કહી રે. ૧૮
- દેખ દેખ સારે જગકુ, એક તન દો હે નામ રે;
તુ સુન ગાફલ દીનમાં, કરે કયુ અવરાં કામ રે. ૧૯
- એતી નસીઅત સુનકર, ગાફલ કયુ જાગે નહી રે;
તલ ચુકતે ઇમાન ખો, કાફર તો હોવે સહી રે. ૨૦

૩૫૩-૨૪

- દેખો ફતે કેરી ખબર, જ મદીને પોચાઈ.
તબ અમહાબો સખોં મન, શાદી રે આઈ ૧
- તબ રૂકીયા ખાતુન કાજ, સારે વાં મલે થે;
સબ દફનકે હાલા, સો દફન કરતે થે. ૨
- વે દફન કીયે થી. ફાગ્ગ હુએ થે નાંહા;
કે ફતે કેરી ખબર. પોંચી ઓસ માંહા. ૩
- સો બીબી રૂકીયા, બેટી નબીજ હો કેરે;
થા વસાલ અનુકા. હુવા સુણીયો સવેરે. ૪
- ઉમમાન બિન અફઝાન ગુલઅસ્લા અનહો કહીયે,
બીબી ઓનુમ બીયાઅ થે. એ મુનકર લહીયે. ૫
- દેખો ફતે કર નબીજ, મહી પોચીયે મદીના;
દેખો રબને તો કેમા, હે કરમ તો કીના. ૬
- દેખો બદરકે કામા, મતા સબ લે બટાઈ,
સો હિસ્મે કર કર, લે સખુકુ દીલાઈ. ૭
- અબુ જહેલકે ઉટકો, આપ નબીયે રખાયા,
અને મુનબા બિન હબ્બજકી, શમશીરલી બતાયા. ૮
- અનુ બસ્તા આપ, નબીને રખાઈયા;
મો નબીજકે આપ કામ, કાજ રે બતાઈયા. ૯
- જુલ ફાકાર કેતે દનુ બાજ, અઝીકુ દીતી;
એ એસી ખબર, લખેસુ હે સીતી ૧૦
- ફોશીયોંને સીદીકકુ, તબ ફેલાઈ બાતી;
મો જેતે બદીવાન, થે રે જતી. ૧૧
- કે પેગાખબર આગે, તમે અરજ પોચાહો;
અને હમુ જીવતે, તમે યાથી છોડાહો. ૧૨

કે દડ કુછ કરને; ઊડાઓ હમના;
 હે અપન કબીલા, એક એક હમ તમના. ૧૩
 સીદીક અકબરકુ ઓનુને, એતી ખાત રે કુલાઈ;
 એ ખયાન સુન સુન બદોને, ચતા એતી મન લાઈ. ૧૪
 રે તુહી

ગાફલ મત સો જાગ કર, સુન એ ગઝવાત ખાત રે,
 સુન એ ગઝવાત ખાત;
 સુણને તકવા હોએસી, લી ભસ્તી હોવે જાત રે
 લી ભસ્તી હોવે જાત. ૧૫

૩૫૪-૨૫

તખ સીદીક અકબરને, આવ અરજ પોંચાહી;
 ઓનુ બદીવાનો કેરી, કીતી નખીકુ અગાહી. ૧
 ફરમાયા તખ નખીને, સહી દડ હે કરના;
 સો દડ કેગ હિસાબ, એસા મન હે ધરના. ૨
 કે ચાર હજર દિગ્મસુ*, અદકા નાંહા;
 અને કમ નાહી કીજ્યો, હજર કે માંહા. ૩
 દેખો અબ્બાસને ઐઝીએ, ખીસ સાથ થે લીતે;
 સો ખચી હા કાજે, થે એકઠે કીતે. ૪
 સો સેતી દસ આદમી, વે ખાતેથે ખાના;
 અને ઐઝીએ ને મતા સખ, વેતો લુટરે લુટાના ૫
 કહયા દડ હોતે ઐઝીએ, વે હિમાબમાં લાહો;
 અને દડતો એતના, હમુ કમ રે કરાહો. ૬
 તખ નખીજને ફરમાયા, તમુ ઝરથા લીયા;
 સો દુશમનો કાજ, થા મુકાબલા કીયા. ૭

* આસરે ચાગ ખાના x ચાળીસ દિગ્મ

અબ વેતો હિસાબમાં, ઝર કેસે રે ગણાવે;
 અબ દો તમ ફિદીયા*, તમુ નામ જે લખાવે. ૮
 તબ ફેર કહયા આજેજ હો, પુજી મેરે પાસ નાંહા,
 તમે કમ કરો ઓરોંસુ, મેરે ફિદીયેકે માંહા. ૯
 તબ જીખરાઇલ આયે, નખી કમ ના કરના;
 લેઓ ફિદીયા અનુ પાસ, જેતા લેખા મન ધરના. ૧૦
 સહી એ હય સોના, સોંપ જૈયર કુ આયે;
 અને ખોલ નસીઅતકે, હે એને રે બતાયે. ૧૧
 કે કભી લડાઇ માંહે, પોંચે વકત હમારા;
 તો બીબી તમુ કંતાહુ, એ માલ હે તમારા. ૧૨
 તબ નખીને એ ખબર, સહી ચચાકુ કહી;
 તબ ઓનુને સુનકર, સાચી સીદકસુ લહી. ૧૩
 તબ ફેર પુછા નખીજી, તમુ જાના કયુ માલા;
 કહયા અલ્લાને બતાયા, મુજે અસહી હાલા. ૧૪
 ફેર અખ્બાસ ખોલે, રજીઅલ્લા અનહો નામા;
 તમે સાચે રસુલ, સાચા તમારા કામા. ૧૫
 એતા કેહકર અખ્બાસ, ઇમાન લાયે;
 અને ફિદીયેકે ઔકીયેસુ, લેને બધાયે. ૧૬
 કહયા નખીજીકા કલમા, ખોત હૂએરે ખુસાલા;
 અને આપ મન એક રે, યુ ખુજ હાલા. ૧૭

રે તુહી

ગેબકી ખબર બતાયને, ઇમાન દીયા રખ રે,
 ઇમાન દીયા રખ;
 સુન મોજીઝે ખાતમ નખીકે, જીવ કીયે જેનથી સખ રે,
 જીવ કીયે જેનથી સખ. ૧૮

૩૫૫-૨૬

- દેખો ગઝવાત પાંચમીકા, એસા રે નામા;
બની કૈનોકા કહીયે, એસકા હામા. ૧
- દેખો એલી જાગો કેરા, નામ રે ધરાયા;
થે નખીજી સધારે, વા સહી રે લખાયા. ૨
- વાં જગ કેરે કાજ, કીયા નખીએ સામાના;
પણ હુધ ના લડાઇ, એમા એસા રે જાના. ૩
- લી ગઝવાત સવીક, છલી કા નામા;
વેલી જાગો રે કહીયે, જગ કેગ હામા. ૪
- સો અબુ સુક્યાન પાદશા. મકકે હો કેરા;
એમ કાજ થે સધારે, તમે મુળીયો સવેરા. ૫
- સો એસકી ખખર સુન, કગ જગ રે સામાના;
નખી વાં થે સધારે, હુકમ દીયાથા રેહમાના. ૬
- પણ જગાઇ એસ હામ, લી હુધ રે નાંહા;
એસી ખખર હે મુની, મે લખેકે માંહા. ૭
- બની સલીમ ગઝવાત. સાતમી કૈલાઇ;
લી એસ હામ દેખો, નાંહી હુધ લડાઇ. ૮
- અને આહમી ગઝવાત, કી ઉમ્મ નામા;
સો એપે રે નામસુ, બુજો જાગોકા હામા. ૯
- લી ગઝવાત અનમાર, એ હે કેલાતી;
એ દો રે નામુ સુ, ગઝવાત હે લખાતી. ૧૦
- દુજે બરસકે મહીને, ચાર બાકી રહેથે;
તબ નખીજી અપને, એસ જગડુ ગહેથે. ૧૧
- પણ લડાઇ એસમાં, નાંહી હુધ સુણાઇ;
એસી ખખર સહી, હે લખેસુ પાઇ. ૧૨

અબ દેખોને નવમી, ગઝવાત કેસી;
સહી લડાઈ હુઈ, જેસી કહીએ વેસી. ૧૩

અરે સુન સુન ગાફલ, એ ગઝવાત ઠામાં,
અને પ્યાર મેતી એતના, તુ લે રે નામા. ૧૪
રે તુહી

ગઝવાત નખી સુણતે, ગાફલ ઉઠકર જાગ રે;
ગાફલ ઉઠકર જાગ;
સોના હે બોત સોએગા, સુને જો તેરે ભાગ રે,
સુને તેરે જો ભાગ. ૧૫

૩૫૬-૨૭

દેખો ઓહોદકી કેસી, હે જગ કી રીતા;
અરે સુન જાગ ગાફલ, મન દેને પીતા. ૧

સો બદરકી લડાઈસુ, જીવતે જો ગહે;
સો ફરીશી જો કાફલેકુ, લે ગએ થે કહે. ૨

જો ગએથે ભગાકર, કાફલા મકકે કી ઠામાં;
દેખો ઓનુ જાને મકકેમાં, કેસા કીયારે કામા. ૩

અબુ સુફ્યાન પાદશા, મકકે હો કેરા;
જા ઓનકુ ફરેશીયોં, યુ કહયા રે સવેગ. ૪

કે હજાર ઉટ કાફલેમા, થે માલકે ભગાયે;
સો નદવેકે ઘરમાં, વે થે રે રખાયે. ૫

વે મોસમ રે આવતે, માલ સોદાગરો દીતા;
અને માલકા તો હિસાબ, સબુ મલને કીતા. ૬

દેખો ઓસકે બીયાઝકા, હવા ગણતે હિસાબા;
સો પચાસ મિસકાલ*, અનુ લીયા રે સીતાબા. ૭

વે મિસકાલ આરબકે, કુછ હે હીસાબકા નામા;
મન બુજ્યો જો મિસકાલ, કેહતે હે ઓસ ઠામાં. ૮

* મગ વેગ માટેનું ૪૨ x માડાચાર માયા વજનના ચિહ્ન

સો મિસકાલ સોનેકે, પચાસ મુણાયે;
 એને માલકે બીયાઝકે, સહી ઓનુને પાયે. ૬
 સો અબુ સુફ્યાન આગળ, વે માલ જા ધરીયા;
 અને સોચ તો સખોને, મલ એતા કરીયા. ૧૦
 કે રેહને નાલે જે મકકે કે, હમુ ઓનુકુ દીતા;
 હમુ લડાઈ બદરકા, ગમ બોત હે મન લીતા. ૧૧
 તો ખરચને માલ, તમ લશકર મેલાહો;
 અને નબીજી હો સાથે, ફેર લડાઈ કરાહો. ૧૨
 એતી કુરેશોને કહી, માલ દેને બાતી;
 અબુ સુફીયાનને સુનકર, કબુલ કીતી આપ બાતી. ૧૩
 એ સુનને બયાના, હે કેસા જગ હો કેરા;
 એ સુન સુન ખાલક, મન દો યુ સવેરા. ૧૪

રે તુહી

વે આપ રખ સુબહાન હે, નાંહી કુદરત છેહ રે,
 નાંહી કુદરત છેહ;
 સુન સુન મુરખ ગાફલ, જો તુજ દીનકા નેહ રે,
 જો તુજ દીનકા નેહ. ૧૫

૩૫૭-૨૮

અબુ સુફીયાન રાજી હો, આપ કબુલ કીતા;
 સો કુરેશોંકા કહ્યા, સહી સુનકર લીતા. ૧
 સો કબીલે હો સેતી, હુ મે હાજર તમારે;
 જેતને લડકો હો સેતી, હમ હે સારે. ૨
 અબુ સુફીયાન કી બાતી, એસી સુણી જખ કાના;
 તો ખુશાલ હોકર, દોડે ધર ધર જાના. ૩
 તખ ચાર આદમીયોં કુ, અનુ ગામમાં રે બજાયે;
 યુ કરને લશકર, લોક એકઠે મેલાયે. ૪

- યુ ધર ધર દોડકર, અનુ કીયા રે મેલાવા;
દેખો મુશરિક મલીયે, કેસે જગ કેરે આવા. ૫
- તખ સફવાન નામ થા, વે બોલા એસી બોલી,
જા એકલી હુધ થી, સખ કુરેશોંકી ટોલી. ૬
- કે ઓરતોંકો સાથ, હે લેકર ચલના:
સહી બાત જગ કેરડી, હે એસી મન ધરના. ૭
- કાજ બદરકી લડાઇ, હે ઓરતા ડરાતી;
બાત થોડે દન કાજ, નાંહી બીસર જાતી. ૮
- તો જો જગકુ ચલોગે, સાથ અનુકુ લેકર,
તો જગરે કરોગે, ખુબ મુતો સમ મન ધર. ૯
- તખ આસકે બેટને, બાત કબુલ એ કીતી;
તખ સખરે કુરેશોં, બાત સહી મન દીતી. ૧૦
- અબુ સુફ્યાનને બેયર, લીયે દોન્નો તખ સાથા;
એક ઓતબકી બેટી, બીબી હિદા હે મુણાથા. ૧૧
- અને ફુજ તો અમીમ, બેટી માદ હો કેરી;
સો માદ બિન વાહેબ, તમે મુણીયો મવેગી. ૧૨
- સાથ લેને રે અનુ કાજ, તખ મામાન બનાયા,
કીયે ઉટ કે કબલે. એમા લખેમુ મુનાયા. ૧૩
- દેખો મુરીજત હાગ, કો જો મન આવે,
તો બદા ગુમાન છોડ, મન કયુ ના એતા લાવે. ૧૪
- રે તુહી
કાદર આપ મુબહાન હે, વે ચાતા કરસી કામ રે,
વે ચાતા કરસી કામ;
છોડ ગુમાનને દાસ હોકર, લીજો ઓમકા નામ રે,
લીજો ઓમકા નામ. ૧૫

૩૫૮-૨૯

- અબુ સુફીયાનને અસવારી; યુ તૈયાર બનાઈ;
સો કબ્બોંકી અમવારી, કાજ ઓરતાં સુજાઈ. ૧
- ભી મીમ બિન સાદ, બિન વાહેબ નામા;
અસવારી કાજ ઓરતકે, ઓને કીયા રે કામા. ૨
- ભી સફવાન નામા, ભી ઇકબા બનો;
ભી તલહા ને હાગિમ, બિન હુશામ પછાનો. ૩
- અબુ ઓરતોં કાજ, સખ કીયા રે સામાના;
સો હોદે* રે બનાયે, ઉટ કેરે યુ બના. ૪
- દેખો પદરતો હોદે, યુ શુમારમાં આયે;
સો ઝનુકે મરકબ*, સહી એતને કંલાયે. ૫
- સો મુઝી મુનાફિક થે, દેખો એતે સરદારા;
અને લશકર કેરડા, એસા બૂબરે શુમારા. ૬
- તીન હબર રે લશકર, ઓનુકા ગણાયા,
ઓસમાં સાતસા ઝિરેહપોશ, થે રે સૂણાયા. ૭
- અને દોસો થે ઘોડે, ઓનુ અસવારી કેરે;
યુ મુખાલીફ ચલીયે, હો અસવાર સવેરે. ૮
- અને તીન હબર ઉટોકી, વાં થી રે બાતી;
અને મેલ આપમાં કીયાથા, એસી મુણી રે બાતી. ૯
- ઓનુ એક દલ સખ હો, દેખો કીયા રે સામાના;
ગુમાન જગ હો કાજ, બોત મુનાફકો બના. ૧૦
- અરે સૂત તુ ગાફલ, એસી દીન કેરી રાહા;
આપ દીન બુજે બુખ, સખ દલ કે ચાહા. ૧૧
- તો હે ખોટી રે રાહાસુ, કેસે મુનાફક લડતે;
દેખ પ્યાર રે જીવકા, કુછ મન નાંહી ધરતે. ૧૨

* ઉડતી પીડપરતી બે તરફ આવતી બેઠક x ઓરતોની સવારી

દેખ જન નબીકુ, સામી લડાઇ હે ચડતે. ૧૩

તુ કયુ નારે ઝુઝે, દેખ મુમન ભાઇ;
જનુ રખકી નબીસુ, પુરી ખખર હે પાઇ. ૧૪

તુ જગ રે ગાફલ, કેસી નીંદ રે તેરી;
એ સુણ સુણ બાતી, મન દે યુ સવેરી. ૧૫
રે તુહી

તીન હજર કુરેશોં મલકર, લીયે ઉટભી એતને સાથ રે,
લીયે ઉટભી એતને સાથ

અરુપ* દોસે જરે સાતસે, સહીથે ઓનુકે હાથ રે.

સહીથે ઓનુકે હાથ ૧૬

૩૫૯-૩૦

જખ મોનાફક લડાઇકા, એસા કીયા રે કામા,
અખાસ રજઅલ્લા અનહો, તખ રેતે મકકે કામા. ૧

અનુ સીતાબીસુ કાગજ, એક લખને ચલાયા;
ખની ગીફારકે કબીલેસુ, એક મરદ ભેજયા. ૨

તીન દનકે વાએદેસુ, કુછ મનુરી દેકર;
યુ ખખર ભેજઇ, જગ ફીકર મન ધર. ૩

ઓને બેગેસુ મદીને આ, કાગજ નબીજકુ દીતા;
બીર લીફા થા કીયા. એસે નબીજને લીતા. ૪

તખ નબીજને કાગજ લે, આપ હાથસુ ખોલાયા;
અને ઉર્જ બિન કાઅબકુ, કાજ પડને દીલાયા. ૫

સો નબીજને આપ લે. કાગજ ઓનુ હાથ દીતા;
અને છાતા પડીયો, યુ હુકમ કીતા. ૬

તખ હકીકત સગળી, પડ નબીજકુ દાખી;
અને કુરેશોંકી હકીકત, સખ ખોલકર આખી. ૭

- તખ ખખર કે કાજ, ભેજ આદમી લહીયે;
સો ખખાખ બિન મનઝર, રજ અહા અનહો કહીયે. ૮
- કાજ જનમુસી* આદમી, ભેજ અનુકે સામી;
કે કુરેશનો કેસે હે, ઓસમાં નામી. ૯
- તખ ખખાખ ખખર લે, વાં સુ આયે સારી;
જેસી ખખર લખીથી, નાં છોડીથી બીસારી. ૧૦
- તખ હસબો નહલાહ, નખીજને આખા;
વ ન્યામલ વકીલ* કેહકર દાખા. ૧૧
- સહી તવકકુલકે બોલ, એતે રે કહીયે;
એ જુવાખ નખીકા, સહી લખેસુ લહીયે. ૧૨
- એસં લશકર આયા, જુમેરાત કે દના;
સો પોંચીયા મદીનેકી, સેમ^{||} હો મેના. ૧૩
- તખ અસહાબોં સબુને, મલ મસલત કીતી;
અને ચતાતો એતી, સહી મન દીતી. ૧૪

રે તુહી

- મુખાલીફ લશકર પોંચીયા, દન જે જુમેરાત રે.
દન જે જુમેરાત;
મદીનેકે પાસ જા હુકડા, મુની એસી ખાત રે,
મુની એસી ખાત. ૧૫

૩૬૦-૩૧

- તખ નખીજકે પાસ આએ, સખ દીન કેરે ભાધ;
આગે કાટે રે રહે, એસી ખખર મુણાધ. ૧
- અને ચોકી કાજ ફરિયે, કેતે મુસલ રે માના;
સો મદીનેકે આસ પાસ, સારી રાત યુ જાના. ૨

* જનમુસ એટલે ખાતમી લાવનાર * અ' તાહ અમારા માટે ખસ છે અને
સારું કામ બતાવનાર છે || ૬૬

- જે બદરકે જંગમાં, હાજર ના થે રે જુઆના;
સો રખવાલી કાજ, રહે થે રે મદીના. ૩
- સહી અનુ પેલી જગડી, બાત પુરી મન રે દીતી;
અને આસ રે જીવેકી, તલ જેતી ના રે કીતી. ૪
- તબ નબીજને પુછી, દેખો મસલત બાતી;
સબ અસહાબો સેતી, બાત સુણી હે એ જાતી. ૫
- કેતે મહાજર અનસારીયુ, તબ અરજ પોંચાઈ;
કે ગામ માંહે રેહકર, નબી કીજીયે લડાઈ ૬
- બાર નીકલને ડિકર, કુછ ગસ નાંહી આતી;
એસી કેતોકને મલકર, કહી મસલત બાતી. ૭
- તબ અમીર હમઝા, લી સાદ બિન ડિઆદા,
લી ઓરોને આવકર, બાત કીતી એસી યાદા. ૮
- સો ઓનુને આવકર, એસી અરજ પોંચાહી;
કે જે મદીનેમાં રેહકર, હમ કરેગે જગાહી. ૯
- તો દુશમન હમકો, સહી ઝખીફ* જનકર;
સહી કુવવત કરેગે, બોત ખુશાલી મનધર. ૧૦
- હમ બદરકે જંગમાં, થે તીનસો પચાસા;
નબી તમારી દુઆસુ, પાઈ ફતે કેરી આશા. ૧૧
- અલહમ્દો સિદલાહ*, અબતો રબ કવી હે કીતે;
કે સીપાહી અદકે, રબ હમુ સાથ દીતે. ૧૨
- દેખો એતની તો અરજ, અનુ નબીકુ પોંચાકર;
અમીર હમઝાને ખાઈ, સુ એતી બાત મન ધર. ૧૩

રે તુહી

જગ કાજ અસહાબી મલકર, કીતી મસલત બાત રે,
કીતી મસલત બાત;

લશકર દુશમન પોંચીયા, વે દન થા જુમારાત રે,
વે દન થા જુમારાત. ૧૪

—જેજી હું જે—

૩૬૧-૩૨

યા રસુલ, અલ્લાને, દુરાન ભેજ તમના;
કે સુ ઓસ કેરી, હે સહી હમના. ૧

કે મે મારકે* માંહીસુ, મુ ફેરાહુ નાંહા;
મે લે શમશીર ઝુઝુ, જા મુશરેફે માંહા. ૨

અમીર હમઝાને નખીજી, પાસ સુ યુ ખાઈ;
નખીજીને કહયા ગસ્ત હે*, એસી ખખર મુજાઈ. ૩

દેખો એતની સુ ખા, હમઝા ચઢેરે લડાઈ;
અને સનમુખ* કાકરેં, જા કીતી રે જગાઈ. ૪

અખ સુન તુ રે ગાફત, સુન દીન કેરી ખાતી;
કે સખુ મલ મસલત, કીતી સુણી યુ જાતી. ૫

સો અમહાબુ નખીકુ, આવ ફીકર ખતાઈ;
અને જીવ સાટે સખુ મલ, લીતી રે લડાઈ. ૬

દેખો જગ કે રે કાજ, સોચ સખુ મલ કીતી;
જા એક કર ખાલક, સહી મન થા દીતા. ૭

દેખો અસહાબી નખીકે, સખ થે રે હજુરી;
અને નખીજીકી દુઆ, કબુલ હોતી પુરી. ૮

તોબી એતના ખતરા, કીસી દલ રે ના આયા;
કે દુઆ માંગો નખીજી, એતા કેને ના ખતાયા. ૯

જો દીનકુ સહી કર, કર ખરા અનુ લીતા;
અને ખાલકકુ એક કર, સહી ચત થા દીતા. ૧૦

તો વે ચાતે થે એતના, કયુ જી જાત કામ આવે;
કે હક કેરી રાહામાં, જાત ફના રે હો જાવે. ૧૧

- અને આકેખત અજર, રખ હમકુ દીલાવે;
મત આખરમાં દુની કામ, કુછ ખોટ રે આવે. ૧૨
- યુ વે થે દુઆ, ના જીવ કાજ ચાતે;
દીન કાજ ખોફ જીવકા, તલ જેતા ના લાતે. ૧૩
- જો દીન કેરી મોહજીખત, પુરી દલથી લાગી;
તો દુનીયા હો સેતી, ઓનુ દોસ્તી ભાગી. ૧૪
- સુન ગાફલ દીન હે, સો આકેખત કામા;
કો' જગ માંહે દુની કાજ, ના લેવે રખ નામા. ૧૫
- તો તુ જગસુ ન્યારા, કયુ દુની દીન માહે આવે,
હાય મુરખ રે અધે, એતા મન કયુ ના લાવે. ૧૬
- રે તુહી
અરે ગાફલ ફર દેખ જગમાં, કો આવે દીન દુની કાજરે,
કો આવે દીન દુની કાજ;
કયુ કરતે ન્યારા જગસુ, આપકુ આતી નાહી લાજરે,
આપકુ આતી નાહી લાજ ૧૭.

૩૬૨-૩૩

- દેખો નખીજી જીમાકી, આપ કીતી રે નમાઝા;
અને ખુલ્ખા પડીયા, ખોત ફસી રે અવાઝા*. ૧
- પહ ખુલ્ખા નખીને, સહી નસીઅત આખી;
અને જગ કેરી ખાત, તરતીખસુ દાખી. ૨
- કહયા ફતેહકા હે કરનાર, રખ તમકુ તમારા;
તમે સાખત પગ માંડ, દલ રાખો રે કગરા. ૩
- હે સખુરી કરની, કહી દીન કેરી ખાતી;
હે રખ સહી ચાતા, જે સાખિર કી જાતી. ૪
- એતી નખીજીને ખાત કું, આવ ઝિરેહ મગાઈ;
પેન ઝિરેહ આપ પેદીસુ, લે કમર બધાઈ. ૫

- સો ચમડેકી પેટીથી, એસી મુણી રે બાતી;
અને હમાએલ શમશેર, બાચી મુબારક જાતી. ૧
- અને સીપર* જાત મુબારક, એક પાસેપર રાખી;
નેજા લીયા હાથમાં, ખમર સુન એ આખી. ૭
- સુલતાન દીન દુનીકા, દેખો કેસા બનીયા;
કે આસમાન ઝમી, કાજ જીતકે કરીયા. ૮
- અને તબ તો સવારે, દેખો તીન રે નીશાના;
ત્રે તીનો ફેજી બાટે, સહી એસા રે પેછાના. ૯
- દેખો અનસાર કેરી ફેજકા, નેજા સાદકુ દીયા;
સો અનુને નેજા, ચલ હાથ માંહે લીયા. ૧૦
- અને નીકલનેકા નેજા, લે ખબાબકુ દીતા;
જે ખબાબ બિન મનઝર, નામ હે કીતા. ૧૧
- અને મહાજગેં કેરા, જે કહીયે નીશાના;
અક્કી ઇબ્ને અબુ તાલીબકુ થા દીયા રે પેછાના. ૧૨
- અબદુલ્લા ઉમ્મે મકતુમકુ, લે સોંપા રે મદોના;
દેખો ફેજોં કેરા બયાન, એસા સુનકર લીના. ૧૩
- દેખો ઓહોદ* કેરી તરફ, અબ નખીજી ચલીયે;
અને માથ તો જુઆના, ભાઇ દીન કેરે મલીયે. ૧૪
- દેખો સુરીજન હારા, કેસા ચાવે રે અપના;
તો આજીઝ હો બદે, કહો ગત ઓર દના. ૧૫
- રે તુહી

ગાફલ દીનકી બાત સુન, હે આકબ ૧ કેરા કામ રે,
હે આકબત કેરા કામ;

જે દુન્યા ચાવે દીનમાં, ના આવે કામ રબ નામ રે,
ના આવે કામ રબ નામ. ૧૬

* તરાર લટકાવવાનો પદો x હાથ * મદીનાથી ત્રણ કોસ દુર એક પહાડ છે.

૩૬૩-૩૪

- અબ ઓહદકે સામી, દેખો ચલેરે સારે,
ખાતમ અબીયા, આપ ભયે અસવારે. ૧
- સહી મુમન ઝિરેહપોશ, સો થે કંલાયે;
અને કાફરકે હજર, ઝિરેહપોશ મુણાયે. ૨
- તબ મેમુન ઘોડેપર, નબી ભયે અસવારા;
અને સાદ બિન અરસ, હવે સાથ બોત કર પ્યારા. ૩
- દેખો ફજરતો હોતે, પોંચે ઓહદ કે કામા.
અને ફજરકી નમાઝકા, વાં કીયારે કામા. ૪
- તબ દુલ્લ ઝિરેહ નબીને, ઝિરેહ ઉપર પેનાયી;
અને ઝલમ તો મુબારક, સર લેને બાચી. ૫
- અને કાંડે તો રહે, મક લશકર બાંધકર,
સો ઓહદ કે પાસ, કામ જગકી મન ધર. ૬
- વાં ગનીમકે આનેકા, થા એક રે નાકા;
તબ ઓમ રે નાકેકા, મન કીયારે બાકા. ૭
- કે રખે છુપ મુખાલીફ*, કહી ઉવરથી આવે,
અને દગા વે કરને, બોત આઝાર પોંચાવે. ૮
- અબદુલ્લા બિન બુબૈરકુ, ભજે ઓસહી કામા,
વે નાકા બદ કરને, કેરે રે કામા. ૯
- તબ પચાસ અસવાર, સાથ અનુકે દીયે;
વે તીર અદાજ અસવાર, સાથ બુબૈરને લીયે. ૧૦
- નબીબને ફરમાયા, રાહા જ બદ કરની;
અને તલાશને તાકીદ, મહી પુરી મન ધરની; ૧૧
- તમો કીસી બાત જગોકુ, તલ છોડીયો નાંહા;
કે રતે પાવે હમના, કે રેવે રણ માંહા. ૧૨

એતી નસીબત કરને, ઉધર જુબેર બેજાયે;
યુ લશકર સફ કર, દેખો નાકે બધાયે. ૧૩

અરે સુનરે ગાફલ, કેસી દીન કેરી ખાતી;
દેખો જાત કર ફના, કું દન ઓર રાતી. ૧૪
રે તુહી

સફ લશકરખી બાંધકર, નખી આયે મેદાન રે,
નખી આયે મેદાન;

એસા સાચા દીન હે, ગાફલ ના કર ગુમાન રે,
ગાફલ ના કર ગુમાન. ૧૫

— ○ ○ ○ —
૩૬૪-૩૫

ઓખેદા બીન જરરાહકો, તખ આઘેરે કરાયે;
અને સાદ બીન વિકાસ, સાથ ઓનુકે આયે. ૧

સો હિરાવલ* હુએ દેખો, એ ફેજ કેરે,
સો નખીકે હૂકમસુ, તમે સુણીયો સવેરે. ૨

બી કુરેશોંને સામની, દેખો સફથી બનાઈ;
સો ડાખે ને જમને, દો સફથી સુનાઈ. ૩

તખ જમને વાસા, ખાલીદ વલીદકુ દીયા;
સફવાન બીન આસ, એબી સાથ ઓને લીયા. ૪

બી ચુન ચુન મુખાલીફ, સાથ ઓસકે દીતા:
એસા દાવા પુરા, ઓનુ દલ માંહે કીતા. ૫

અને રાગતો કરાતે, આયે ખુશાલી સેતી;
યુ ગુમાનમાં* આપ જાત, અનુ ગરક થી કીતી. ૬

અબુ આમીરથા ફાસીક†, પેલા આયા વે મેદાના;
અને પચાસથે મુખાલીફ, ઓસ સાથ રે જાના. ૭

ઓસ સાથબી કુરેશોંકે, થે રે ગુલામા;
યુ પેલા જંગ આવ કીયા, ઓને ઓસ કામા. ૮

આયે મુસલમાનો સામી, તીર પથર ડલાતે;
 દેખો બદ બખ્ત શરમ, ના થે મન માંહે લાતે ૯
 તબ ધર ધર* મુમનોકે, દોડે રે જુઆના;
 અને દોડ દોડ પથરે, તીર મારે રે કમાના. ૧૦
 સહી તબ એ કાફર, દેખો ઉડકર ભાગે.
 અને ચોલવે ને ચોઠે, તબ તાકને લાગે. ૧૧
 થા અબુ આમીર કેતા, દાવા નખી મન ધરતા;
 અને ખલકત સબુકુ, થા બદ રાહ કરતા. ૧૨
 સો દીન માંહે ઝવડા, ખોત મનથા ધરતા;
 અને ના માફલ ખાત†. થા જુખાંકુ ચઢાતા. ૧૩
 વે રવડતા મુઆ, જા રૂમ કેરી હામા;
 પાછ સજા રે જેસે, ઓને કીયે થે કામા. ૧૪
 એસા દીન હે રોશન, સહી નખીજ હો કેરા,
 એ સુન સુન મનમાં, એતા દેઓ સવેરા. ૧૫
 કે તુહી

સીકત કીજે સુખહાનકી, જસકી બડી શાન રે,
 જસકી બડી શાન;
 તો બદે આજઝ હોયકર. યાદ કરો રેહમાન રે,
 યાદ કરો રેહમાન. ૧૬

૩૬૫-૩૬

દેખો લશકર દોનો, આયે સામ સામી;
 અને રાવત આધે, દેખો હુએરે નામી. ૧
 દેખો ધસરે જુઆનો, કેસી લડાઈ લીતી;
 સો મારતો પેલી, મહી તીરોંકી દીતી. ૨

* જલદી જલદી † ખોટા રમ્તે ચઢાવતો ‡ ખરાબ વાત

- તીર મારે રે જુઆનો, જેસા મેહ બરમાયા;
માર કાફરોંકે લશકરકા, દેખો જડખા બનાયા. ૩
- દેખો સાહેબ નીશાનકા, જે તલહા હે નામા;
લે નીશાન વે કાફર, આયા રણુકે ઠામા. ૪
- તબ અલીને ધસકર, ઓસે મારી શમશેરા;
અને જાકર પોચે જુ તલપે રે શેરા*. ૫
- સો ધસ દે સરમાં, તલહા જમીમાં ગીગયા;
દેખો એક તો કાફર, યુ દોઝખમાં બાયા. ૬
- ઓસે અલી મારકર, આચે લશકર માહા;
જા નખીજી કોજથી, મહી કહીચે તાંહા. ૭
- સબ મુમન મલકર, માથે કુવત દેખાઈ;
સાથે શેર જુઆનો, ફોજ કાફર ભગાઈ. ૮
- અમીર હમઝાને મારા, કાફર ઉસમાન નામા;
જે તલહાકા ભાઈ, થા રણુકે ઠામા. ૯
- સો તલહાકે મારે બાજ, નીશાન ઓને થા લીતા;
જે ઉસમાન કાફર, માર દુર રે કીતા. ૧૦
- સો બાજ અબુ સઈદને, વે લીયારે નીશાના;
જે કાફરકા નીશાન, થા તલહાકા જાના. ૧૧
- તબ સાદ બિન વિકાસને, ઓસે મારા રે તીગ;
સો હલકકે માંહે* તાક કર મન ધીરા. ૧૨
- દેખો યુ માદ વિકાસને, ઓસે દોઝખમાં બાયા;
જે અબુ સઅીદ કાફર, થા નીશાન લે આયા. ૧૩
- અરે સુન જાગ ગાફલ, એસી લડાઈથી બાતી;
સુન દલ સાફ કર, કે દન ઓર રાતી. ૧૪
- રે તુહી

દીન કાજ રણમાં પડીયે, જીવકુ કીયા ફીદાય રે,
 જીવકુ કીયા ફીદાય;
 દીન હે એસા નબીકા, કયુ ગાફલ મનના લાય રે,
 કયુ ગાફલ મનના લાય. ૧૫

૩૬૬-૩૭

ફેર કાફરંકા નીશાન, વે શાફેને લીતા;
 અને રણ માંહે જગ કાજ, આને પગરે દીતા. ૧
 અબી અફલાકે બેટે, જનૂ આસીમ કહીયે;
 ઓનુ તીર જાને મારા, સહી શાફેકુ લહીયે. ૨
 દેખો તીર માર કાફરકુ. લે ભુમારે ગીરાયા,
 ઓસે કાફરને સીતાબી, લે રણથી ઉઠાયા. ૩
 ઓસકુ મા પાસ લે ગહે, થી વે બી જગ હામા;
 સો સુત્રાફા બિનતે સાદ, કહીયે ઓસકા નામા. ૪
 અને બેટે સામી દેખકર, ગુસ્સા બોત રે ખાયા;
 સો ઉટ દેઉ જે આસીમકા, સર લાવે રે બતાયા ૫
 દેખો ગુસ્સા રે ચઢાકર, યુ કાકર થે આયે;
 વેસે મુમનોને માર કર, વે દોઝખમાં બાયે. ૬
 પીછે તલહાકા બેટા, જે હારીસ નામા;
 વે નીશાનકુ લેકર, આયા રણકે હામા. ૭
 સહી ઓસેબી આસીમને. તીર માર ને ગીરાયા;
 બી દુબ કાફર આસીમને, યુ દોઝખમાં બાયા. ૮
 ફેર કીલાબકે ભાઈને, વે લીયા રે નીશાના;
 વે હારીસ નામ સહી, કાફર રે પીછાના. ૯
 ઝુબેર બિન અવામ ને, ઓસે મારા રે તીરા;
 માર ઓસે રે ગીરાયા, તીર કર મન ધીરા. ૧૦

પીછે તલહાકા બેટા, જે જહાસ કહીયે;
નીશાન કાફર લે આયા, વે રણ માંહે લહીયે. ૧૧

તખ તલહા બિન ઉબેદુલ્લાને, માર દુર ઓસે કીતા;
દેખો જહાસ તો કાફર, યુ દોઝખમા દીતા. ૧૨

પીછે અરતાત બિન શુરાહબીલે, વેલીયારે નીશાના;
અને કાફર વે આયા, રણ માંહે રે બના. ૧૩

તખ અલીને ધસકર, ઓસે માર દુર કીતા;
દેખો અરતાત કાફર, યુ દોઝખમાં દીતા. ૧૪

તો દેખોને ખાલક, કયા આતા હે મીતા:
એ સુન સુન મુમનો, મન યુ સહી લીતા. ૧૫

રે તુહી

ગાફલ સુન ગઝવાતકુ. જે આવે નબીકા દીન રે,
જે આવે નબીકા દીન;

મુતારક સહે સમજે બના, તો ટોળે હૂએ તીન રે,
તો ટોળે હૂએ તીન. ૧૬

○

૩૬૭-૩૮

દેખો ઓસ દન નબી હાથ, એકથી તરવારા;
કહયા કોન એ લેવે, મન કરને પ્યારા. ૧

એ શમશેર લેકર, હક ઓસકા બને;
અને હકરે કતાલકા, મન પુરા રે પેછાને. ૨

અબુ દબ્બા અનસારી, આયે સુનએ બાતી;
નબી હક શમશેરકી, બાત કેસી હે કૈલાતી. ૩

તખ બુવાબનો નબીને, ફેર એતના દીતા;
અબુ દબ્બા અનસારીને, વે સુનકર લીતા. ૪

કે એ તરવાર લેકર, સામી દુશમન બવે;
અને મારકર ઓસકુ, લે દોઝખ પોંચાવે. ૫

- યુ એકકુ મારકર, તાકે દુબ રે તનના;
 યુ સનમુખ ઝુઝે, એ બાત રાખે મનના. ૬
- અબુ દબના ને કહયા, તબ કામ એ મેરા;
 નબી દો મુજે શમશેર, કરો કરમ સવેરા. ૭
- તબ નબીજને તરવાર, વે ઓનુકુ દીતી;
 અબુ દબનાને યારસુ વે શમશેર લીતી. ૮
- લે શમશેર આયે, અબુ દબના મેદાના,
 બુ નબીજને કહયાથા. વેસા સોચ મન આના ૯
- અબુ દબના શમશેર, લે જધર ગહે;
 કોઈ કાકર મામી, આવ કોરે રે ના રહે. ૧૦
- અબુ દબના ને હમઝા, અલી રે કહીયે;
 અનુ જગ બોત કીતા, ઓસ દન સહી લહીયે. ૧૧
- બોત સમાસ કરાયા, ઓનુ રણકે માંહા;
 કીતી એસી તરતીબ, કેની અવર ને નાંહા. ૧૨
- અરે સુન સુન ગારલ, એ દીનકી બાતી;
 કે સીપાહી રે હોવે, સુન તેરી રે બાતી. ૧૩
- તો મરદ હો બના, કામ દીનકા કેસા;
 જે ઉરકુ સો મુનાફક, કહીયે જેસા. ૧૪
- તો એ નસીઅત કેરે, બોલ ચુન ચુન લીજે;
 અને ખાલકકુ એકકર, મન એતના દીજે. ૧૫

રે તુહી

દીન કાજ જીવ ના રાખીયે, વારીયે જેસુ જીવ રે,
 વારીયે જેસુ જીવ

ઓસથી કયા કુછ હે બલા, મરકર પાઈયે પીવ રે,
 મરકર પાઈયે પીવ. ૧૬

૩૬૮-૩૯

- જળ ધસ ધસ જુઆનુ, ખુબ કીતી રે જ ગાઈ; ૧
તખ પગ ખસે કાફર કે, હાર રે પાઈ.
- તખ હાક હોકાવે, ખોત પડીલે ભારી; ૨
જળ નળીને રણુમા, આવ સફ રે સમારી.
- તખ સખરે જુઆનો, ધસ કીયા રે મંના; ૩
કે બેર બેર* નાંહી આવે, એસા રે ટાંના†.
- સખ એક મન જુઆના, હો દોડે રે ગાઝી‡; ૪
અને લાગે રે મારને, દોડ દોડ રે તાઝી×.
- હયે બકર બેલે, એસા જગ રે મહાના; ૫
તખ હાથ છુટ હોવડી, પુરી સહીયુ બના.
- દેખો તખકો ઝુઝીયા, લે શમશેર ઝટકે; ૬
અને કોઈ લે જમધર, વાવ કરે રે પલટકે.
- અને કોઈ ચલ નેજા, મારે એસીરે કલસુ; ૭
કે લેવે ઉચાકર, મારે હાથ કે બલસુ.
- અને કોઈ ખેચ તીરા, મારે રે કેસા; ૮
જુ સાદ વિકાસ, તાશા રે વેસા.
- કો' માર પથર, ગનીમ રે ગીગવે; ૯
કો' પગ ખેચ પછાડ કર, દોઝખમાં બાવે.
- કોઈ ધુસાને લાના, માર ને ગીગવે; ૧૦
તલ જેતા ડર ના, જીવ કેરા આવે.
- તખ પડી તરાસ, દેખો કાફરં માંહા; ૧૧
લાગે એહે લેને ઓલુવે, એક એક માંહા.
- તખ રાગ ગયા ભુલકર, ઓનુ રોનારે આયા; ૧૨
જનુ ઓરતોંકે પાસ, ઓનુ રાગથા કરાયા.

- દેખો તબ ગાને વાલીયાં, સબ રોને લાગી.
 એસી દલગીરી હુઠ, અને ખુશાલી ભાગી. ૧૩
- એસી પેલી માર પડી, જબ ગાઝીયાં હો કેરી;
 સબ થર થરે કાફર, તમે સુણીયો સવેરી. ૧૪
- જબ રણુ આવ સુલતાન, અબીયાને રોકા;
 એસા કોન હે કે સામી, આવે અનુકે લોકા. ૧૫
- દેખો એસા હે સુરીજન, હાર રે અપના;
 તો રાત દન એકકર, મન એતના જપના. ૧૬

રે તુહી

- ખાલક આપ પેછાન કર, હો કર રહીયે દાસ રે,
 હો કર રહીયે દાસ,
 ઉન્મત હોધયે નબીકો, છુટક પાવન આસ રે,
 છુટક પાવન આસ. ૧૭

૩૬૯-૪૦

- તબ ધર ધર ગાઝી, દેખો હુટણુ લાગે;
 સો હથીયાર ઘોડે, અને રેશમી બાગે*. ૧
- દેખો મુમનોકુ ખુશાલી, હુઠ લશકર સારે;
 અને રોને લાગે કાફર, હો ગરીબ બચારે. ૨
- ખાલીદ બીન વલીદને, તબ કીયા રે ફંદા;
 અને દગે કેરા સોચ, પુરા મન રે દેહંદા ૩
- તો નાકે કેરી તરફસુ, એક ફોજકુ લે આયા;
 જે નબીને ફોજ ભેજ, નાકા થા બંધાયા. ૪
- બ અબદુલ્લા બુખેરકુ, થે ભેજે રે ગહે,
 સો તીરઅંદાજ પચાસ સુ, જે પેલે થે કહે. ૫

- વાં ખાલીદ બિન વલીદ, આવ જંગ થા કરતા;
પણ માર બોત તીંગે કીજ, ના એસકા થા ચલેતા. ૬
- યુ કાફરોંકા લશકર, નાકે અટક રહયાયા;
એસા મુમનોને નાકા, બદ કરને લહયાયા. ૭
- જબ ગનીમત* લુટાણી, ગાલિબ* ગાઝી રે આયે;
મન નાકે વાલે મુમન, સોચ લુટણકા લાયે. ૮
- તબ ખુશાલીકે લીતે, નાકા છોડ છોડ ચલીયે;
તબ અબદુલ્લા બુખેરને, બોત મને રે કરીયે. ૯
- પણ ખુશાલીકે લીતે, બોલ માના વે નાંહા;
વે લુટણકી ખાતર, આયે નબી ફેજ માંહા. ૧૦
- અબદુલ્લા બુખેરને, એનુ મને રે કીને;
બોલ નસીઅત નબીકે, એનુ સુણાકર દીતે. ૧૧
- કે કીસી હાલ નાકા, એ છોડીયો નાંહા;
ફતે હમારી હોવે, કે રેવે રણ માંહા. ૧૨
- હે એ ફરમુદા નબીકા, તમે યાંથી ના જાહો;
કેવે અબદુલ્લાકા કેહના, એતા ખાતરમાં લાહો. ૧૩
- સો દસ અસકાબીયુ, ખાત કબુલ એ કીતી;
કાજ એકી નાકેકી, ખાત ચત માહે દીતી. ૧૪
- તબ ખાલીદ ફેર કર, દેખ છાછરે' આયા;
તબ મુમનોકા તન, સોચ એતા દલ લાયા. ૧૫

રે તુહી

દુનીયા કહી રગઢગહે, અને દીનકી હે એક ખાતરે,
અને દીનકી હે એક ખાત;

તલ જેતા પગ ના ખસા, જો સેર જાવે* જાત રે.

જો સેર જાવે જાત. ૧૬

૩૭૦-૪૧

- અબુ જેહલકા ખેટા, જે અકરમા નામા;
અને ખાલીદ બિન વલીદ, દોનો આયે ઓસ ઠામા. ૧
- અને અવર ભી કાફિર, સાથ ઓનુકે કેલાયે;
સો છોછા* દેખકર, ઓસ નાકે પર આયે. ૨
- આવ અબદુલ્લા ઉપર ઓનુ ગલબા કીતા;
સો કાફરોને ગુસ્સા, પુરા મન રે દીતા. ૩
- યુ અબદુલ્લા ચારોંસુ, ઓનુ શહીદ કીને.
અને ગાલીબ આયે કાફર, એસે હૂએ ગગ જીને. ૪
- જબ દુગરકા નાકા, હાથ કાફર આયા;
તબ કાફરકા લશકર. આવ ભીતર સમાયા. ૫
- યુ પીડેસુ આવકર, કીયા કાફર કતાલા;
હુવા મુમનો કેરા, તબ તગ રે હાલા. ૬
- દેખો અસહાબી ઓસ દત, ખોત જગ માંહે ગરીયે;
અને કાફર તો ફેર કર, આવ જોર રે પડીયે. ૭
- હો જીને રે કાફર, ધસ ચલ ચલ જાવે;
અને મુમેનોકુ ખાત ખાંત*, ધમ શહીદ કગાવે. ૮
- તબ રણ માંહે કાફર, ભયે એસે રે ખુશાલા;
અને ખોટા હોવડા, દેખો મુમનોકા હાલા. ૯
- હુઈ ખુશાલીકુ હલાકી, દેખો ઉલટી રે રીના,
એક ખોલસુ સમજીને, સબ સમજ રે લીતા. ૧૦
- ખોત લખે રે કેરા, કુછ કામ રે નાહા,
કે રજ હોવે સુણતે, ખોત દલ કે રે માંહા. ૧૧
- અને સુત રે ગાફિલ, એ એસા હે દીના;
ગએ ઇમાનસુ જીવ લોભ, જનુ નાંહી રે કીના. ૧૨

અને જેને જીવ લોભ કર, દીન અપના છુપાયા;
વે મુનાફક દેખને, ગાફિલ મહી રે કેલાયા. ૧૩

એ ભારી હે સમજની, મુનો દીન કેરી ખાતી;
જો જીવ કેગ પ્યાર, નાંહી ઊંડે રે જાતી. ૧૪

દેખો એસા હે અપના, સુરીજન હારા;
તો એક કર કહો, એતા દલકે પ્યારા. ૧૫

રે તુલી
અરે જીવ પ્યારા તુ કયુ કરે, મરના હે દન રાત રે,
મરના હે દન રાત;

જો તુજ ભસ્ત કુછ ચાવ હે, તો સુન સુન ધર એ ખાત રે
તો સુન સુન ધર એ ખાત. ૧૬

— — — — —

૩૭૧-૪૨

કર્દ

એસી દીનકી ખાતા હે, ગાફિલ કયુ ના ચાતા હે. ૧

અવર સૌચ કયુ લાતા હે, તો દીન તુજેના ભાતા હે. ૨

પ્યાર જીવ મન લાતા હે, દીનમુ ભાગા જાતા હે. ૩

ભસ્ત દેખોભી ચાતા હે, તો મુરખ તુ જણાતા હે. ૪

દીન તુજે ના ભાતા હે, તો લાલચ જીવકી લાતા હે. ૫

તો દુની દીનમાં ખાતા હે, દી. કાજ ગુસ્સા ના ચાતા હે. ૬

મેણે ઠેણે ખાતા હે, કાનુ મેણે દીન સુણાતા હે. ૭

કાફિરમા લેખાતા હે, એ ભેદ નાંહી તુ પાતા હે. ૮

ગાફિલ તુ કંડાતા હે, * * * * * ૯

મુમન નતમન મરના હે, ના ફિકર જીવ મન ધરના હે. ૧૦

જીવકુ ફના કરના હે, રાહા માંહે યુ ચલના હે. ૧૧

હુકમ સરલે ધરના હે, દાવા દુશમન કરના હે. ૧૨

સાચા દીન કાજ મરના હે, ના મેણા ઠેણા સુણના હે. ૧૩
 ફના જીવ લે કરના હે, દીન સાચા મન ભરના હે. ૧૪
 સારે જીવ લે કરના હે, દેખો જીવ જીવ મરના હે. ૧૫
 બાજ મુએ કયા કરના હે, હિસાબ કેસે ભરના હે. ૧૬
 સુન સુન મુમન મરના હે, દીન ભાઈ મરના હે. ૧૭
 તલ તલ પલ પલ મરના હે, હલતે ચલતે મરના હે. ૧૮
 રબકે પાસ ચલના હે, હશર કુ તો મલના હે. ૧૯
 વે ડર મનમાં ધરના હે, તો મુએ પલે મરના હે. ૨૦
 જીવ આગે દીનકે ધરના હે, સર સારે રાહા ચલના હે. ૨૧
 તો મરના દીન મન ધરના હે જીવ પીઝે કયા કરના હે. ૨૨

૩૭૨-૪૩

ઇબ્ને સુરાકાકી સુરત લે, તબ આયા રે શેતાના,
 સો તીન બાર આયા, ઓસ રણકે મેદાના. ૧
 અપને નબીજકા નામ લે, બેલ કતલ નીકાલા;
 યુ તીન બાર આયા, ફેર ફેર આસ હાલા. ૨
 સો તીનો બાર આવકર, એસા અવાઝ કીતા;
 સો રણ માંહે સબુને, વે સુણ કર લીતા. ૩
 વે ખખર મદીને, સહી બેગે રે પોંચાઈ;
 તબ સબો કકળ કર, કહ્યા હમારે રે ભાઈ. ૪
 તબ હાશમી કબીલા, બોત રોને રે લાગા;
 બીબી ફાતમાકુ દરદ, બોત મુણતે લાગા. ૫
 હાથ લગાતે સરકુ, બીબી દેખો બાર આયે;
 અને ગમ ને રે ચતા, બોત દલ માંહે લાયે. ૬
 દેખો બેલા રે પુકારા, તબ પડા ગામ સારે;
 સુણતે મદીનેકે આદમી, સબ હુએ બે કરારે ૭

- તખ સહી અપને નખીજી, અલેહિસ સલામા*;
 સુણ ખલક હે કરતી, કતલ નખીકા કલામા. ૮
- અને એસી રે સુરત, પઢી લશકર સારે;
 અને ખોદ લીને મુમન, સખ હોતે હેં કનારે. ૯
- તખ નખીજી નીકતને, યુ અવાઝ રે દીતા;
 મે હું રસુલ ખુદાકા, યું નામ રે લીતા. ૧૦
- યુ અવાઝ પોકાર કર, કહયા રાયુકે માંહા;
 તખ સખુને જાના, બાત રહી છુપી નાંહા. ૧૧
- યુ ઠાડે હોને અવાજ, કીયા નખીજીકી જાતી;
 બાજ ઠાડે ના હુએ, એસી રુણી રે બાતી. ૧૨
- પીઠે નખીજીકુ ગુસ્સા, બોત ફીકર સુ આયા;
 સો પેશાની સૂ પરસેવા, દેખો નખીકુ ચકાયા. ૧૩
- દેખો સુરીજન હારા, કરે આપ જે આતા;
 ગાફિલ સુન સુન મનમાં, એતા કયુ નાંહી લાતા. ૧૪
- રે તુહી
 ખાલક સહી જાન કર, સાબિત રહો દન રાત રે,
 સાબિત રહો દન રાત;
 સાબેરોં સાથ રખ હે, એસી સહી હે બાત રે,
 એસી સહી હે બાત. ૧૫

—: ○* —

૩૭૩-૪૪

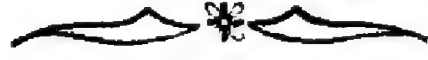
- તખ ગુસ્સે બાજ બેઠકર, નજર નખીયે ફેરાઈ;
 તખ અલી ઠાડે દેખે, એસી ખબર રે પાઈ. ૧
- તખ નખીજીને કહયા, અલી ઠાડે કયું રહે;
 તમે ભાઈયોંકે પાસે, ચલ કયુ ના ગહે. ૨
- કહયા અલીને કયું છોડુ, નખી એકલે તમના;
 છોડ તમુકુ જાતે, કેસે મન હોવે હમના. ૩

- મુજે સું હે ખુદાકી, ઠામ એ છોડનેકા નાંહા;
 નખી અહ્લા દેવે રૂતે, કે મે રહુ રણ માંહા. ૪
- દેખો નખીજીકુ જુવાબ, યુ અલીને દીતા;
 સો નખીજીને સુનકર, સહી આપ રે લીતા. ૫
- એતી બાત માંહી ટોલા, દેખો કાફરોંકા આયા;
 સો દુશમની નખીપર, સોચ પુરા મન લાયા. ૬
- તબ નખીને ઇશારત, કીતી અલીકે સામી;
 તબ અલીને મારા, ધસ કાફર જે નામી. ૭
- હીશામ બિન ઉમય્યા, નામ એસકા ફેલાયા;
 એસ ટોલે માંહે સરદાર, વે થા હો આયા. ૮
- એસે અલીને માર કર, લે દોઝખમાં બાયા;
 અને વે તો ટોલા, એસે મારને ભગાયા. ૯
- એસ બાજબી ટોલા, દુબ મુશરેકોં કેરા;
 વે નખીજીકે ઉપર, આવ પોંચીયા સવેરા. ૧૦
- ફેર નખીજીને ઇશારત, કીતી અલીકે સામી;
 તબ અલી દોડે કાફરપર, જે સરદાર નામી. ૧૧
- સો અરૂ બિન ઉબાલકો, મારને ગીરાયા;
 યુ ટોલા ભગા કાફર, દુબ દોઝખમાં બાયા. ૧૨
- લી કાફરોંકી કેજ, એર દોડકર આધ;
 લી અલીને જાકર, કીતી એનુસુ જગાધ. ૧૩
- તબ બખીલ બિન માલિકકુ, મારા એસ ઠામા;
 લી ટોલા વે ભગાયા, માર સરદાર નામા. ૧૪
- એ જવેર હો રીત, બોલ યુન યુન લીજે;
 અને એક કર રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૫

રે તુહી

એ બયાન કેરે બોલ હે, સો હીરા જવેર જન રે,
 સો હીરા જવેર જન;

ખે બહા. એસે બોલ હેં ચુનલે મનકી શાન રે,
ચુનલે મનકી શાન. ૧૬

૩૭૪-૪૫

તખ ધસ ધસ અલીને, બોત જગ રે કીતા;
અને મેદાન રણકા, ખુખ પકડને લીના. ૧

લે ઝુલકાર શમશેર, કીતી અલીને લડાઈ;
સો ઝુલકાર શમશેર, અનુ પુરી ડે બાઈ. ૨

જખ એસી રે જગાઈ, ખુખ અલીને કીતી;
તખ નખીજીને બશારત, નેક ઓનુકુ દીતી ૩

કહયા સુણનેહો અલી, બોલ ડે શિવાન કેરાં;
કે ભસ્ત* રખવાલા, જે કહીયે સંવેરા. ૪

કે ઝુલકાર બના, ઓર તરવાર નાંહા;
અને અલીહિ જુઆના, સખ ઓરોંકે માંહા. ૫

એતી બશારત નખીને, વા અલીકુ બતાઈ;
સો રીજવાના બોલેકા, કીતી નખીયે અગાઈ. ૬

થે ઓહદ કેરે જગમાં, નુરી હજાર કૈલાયે;
યુ રખ કેરી કુદરતકા, કુછ હેહ રે ના પાયે. ૭

પણ રખકે હુકમસુ, એસા હૂઆ રે કતાલા;
વે રખ આપ ખુજે, સખ કુદરત હાલા. ૮

તખ જબગાઈલ મીકાઈલ, કહીયે અલેહિસ્સલામા;
વે નખી પાસ રહે થે, એ સુણા રે કલામા, ૯

સો ડિજલુ બાગુર, પાસ નખીકે રહે થે;
સો નીગેબાની કાજ, યુ સુણે રે ગેહ થે. ૧૦

અને અસહાબી ચૌદ, થે નખીજીકે પાસા;
સો ખીઝમત નખીકી, મન ધરને આસા. ૧૧

થે અનુ સાત મહાજર, અને સાત અનસારી;
 સો નબીપાસ રહે થે, મન કરને કરારી. ૧૦
 સુન દીનકે રે ભાઇ, એસી દીનકી હે બાતી;
 કુ૭ ગુપ્તનકો ખાન, યાં કામ નાહી આતી ૧૩
 તો ગરીબ હો કરની, નત દીન કેરી ચંતા;
 અને રબ તો હે અપના, આપ સંયુસુ નચતા. ૧૪
 રે તુહી

મુમન ચતા દીનકી, નત નત રાખે મન રે,
 નત નત રાખે મન;
 દીન કાજ સર ખોએકર, ફના કરેગા તન રે,
 ફના કરેગા તન. ૧૫

૩૭૫-૪૬

થે અબુખકર સીદદીક, મહાજર સૂ જાનો;
 બી મુરતુઝા અઝી, થે રે પેછાનો. ૧
 બી અબદુર રેહમાન, ખિન ઓફ થે કુલાયે;
 અને સાદ વિકાસ, સાથ થે આયે. ૨
 બી ઝુબેર ખિન અવામ, થે રે કહીયે;
 અને તલહા ખિન અમદુદ્દા, સાથ થે લહીયે. ૩
 અબુ ઉબેદા નામ થા, ખિન જરરા જાનો;
 રઝી અલ્લા અનહુમ, અનુકુ પેછાનો. ૪
 એ મહાજર રહે થે, નબી સાથ રે કુલાયે;
 અને અનસારી સાત નબી સાથ થે બતાયે. ૫
 ખખાખ ખિન મનઝર, અબુ દજના જાનો;
 આસમ ખિન સાખિત, થે રે પેછાનો. ૬
 બી સીમકા ખેટા, જે હારીસ નામા;
 સોહેલ ખિન હુનેફ, થે રે ઓસ ઠામા. ૭

- ઉસેઃ બિન હુઝેર, થે રે જાનો;
સાદ બિન મઆઝ, નામ રે પેછાનો. ૮
- રઝી અદલા અનહુમ, કહો અનુકે નામા:
એ અનસારી રહે થે, પાસ નબી રણુ ડામા; ૯
- અબ લશકર અવરકી, કેસી કહીયે બાતી:
રહે રણુ માહે ખાતમ, નબી જેસી જાતી. ૧૦
- અબ અવર ગુમાના, કરો કેસા રે કેસા;
દેખો રણુ માહે ગહ્યા, નબી ખાતમ જેસા ૧૧
- અને જાયાઇલ મીકાઇલ, સાથ થે રે રણુ માંહા;
પણુ રખકે હુકમ બના, ચારા અનુકા નાંહા. ૧૨
- દેખો જે રે આપ આવે, કરે સુરીજન હારા;
તો હોકર ખાકી, બદે રહીયે બિચારા. ૧૩
- અબ સુનરે ગાફિલ, કેસા કરે રે ગુમાના;
તો કુંના એતના, એક મનકે ધાના. ૧૪

રે તુહી

- દીન કામ દુનીમા બેલસી, નહી વે મુમન જાત રે,
નહી વે મુમન જાત;
જો આવે દલ મુમન કરે, સુન તુ ગઝવાત બાત રે,
સુન તુ ગઝવાત બાત. ૧૫

૩૭૬-૪૭

- અલી કરમદલા વજહુ ને, બોત કીયા રે કતાલા;
ઠેસ કાફરોંકો આધે કર, લે ચલે એસ હાલા. ૧
- તમ પીછે ફિર દેખાતો, નબી નઝર ના આયે;
તમ અલીને ફિકર, એતી મન લાયે. ૨
- કે નબી નહી એસે કે, પીછે પગ રે ખસાવે;
કે લડાઇકુ પીઠ દે, નબી ફેર કર જાવે. ૩

* તેમની અતને અજ્ઞાત બુઝુર્ગ કરે

- દેખો એતી અલી ફિકર કર, આવ મુરદે દુઢાયે.
 વે લોથા* રે ફિરાને, નબી નજર ના આયે. ૪
 તબ અલીને ફિકર, મન એતની કીતી;
 સો ઇસે કી રીતે, ચતા મન માંહે દીતી. ૫
 રખે રખને નબીકુ, લીયે હોવે આસમાના;
 અબ જીવના કયા મેરા, એતા અલીયે મન જાના, ૬
 તબ અલી ખૂબ કતાલ કર, મે મર રણ માંહા.
 અબ જીવના મેરા, કામ આવે રે નાંહા. ૭
 એતા અલીયે બુજકર, ફેર ગલબા કીતા.
 અને શમશેર તલે, નામી કાકર લીતા. ૮
 તબ નબીજી પાયે, વે કાફર ખમાને,
 એસે ઘેર ને નબીકુ, વે જગ થે કરાતે. ૯
 જબ નબીકુ સલામત, દેખે અલીને નેના;
 તબ હુએ રે ખુશાલા, અલી મનકે મેના. ૧૦
 સુન રાફઝી* રખે દિલ, હોવે કિધર લે જાતા;
 તો સુન ને મેરી, એક નસીઅત બાતા. ૧૧
 કે બીડ હે પડતી, સો સરદાર સીસા;
 આવે સરદારકુ દુશમન, બોત કરને રીસા. ૧૨
 દેખો પાદશાહકુ ચાહકર. હે ગનીમતે આતા;
 અને ઉમરાવાં પીછે, કે નાહી રે જાતા. ૧૩
 એતો બાત નાહી છુપી, કામ કુનેકા નાંહા;
 કે નના બી લડકા, સબ બુજે જગ માંહા. ૧૪
 એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
 અને આજઝ હો કહો, એતા દિન ઓર ગાતી. ૧૬
 રે તુહી

સિકત કીજે સુખહાનકી, હસ્કી બડી શાન રે,
 હસ્કી બડી શાન;
 ખાકી હોકર આજેઝી, નહી કામ ગુમાન રે,
 નહી કામ ગુમાન. ૧૬

૩૭૭-૪૮

દેખો કિમયાકા બેટા, કાકિર સામી રે આયા.
 મો ગોઝલુમા પત્થર બા, નબી સામી રે ડલાયા. ૧
 યુ કહી કહી પત્થર, આવ લાગા રે ચલાને,
 એસી રણ માંહે ભેલ પાડ, આવ પોંચે રે બેગાને. ૨
 નબી મુખારક મુંહકુ, એને પત્થર લગાયા;
 સો ખાલકે નજદીક, વે લાગા રે સુણાયા. ૩
 તબ લોહી બાત ચલીયા, બેહ ડાઢી પર આયા;
 એસા મુઝી કાકિરને, દેખો પત્થર લગાયા. ૪
 ભી ઉતબા અબી વકાસકા, આયા રે બેટા;
 કાકિર જાવેગા, વે દોઝબ કે પેટા. ૫
 એને લેકર પત્થર, નબી સામી રે ચલાયા;
 ભી મુખારક મુંહકુ, ધાવ એસકા રે આયા. ૬
 મો ઉપરકે હોડ કે, વે લાગા એસ કામા;
 તબ એક દાંત ગીરીયા, કીયા એને એસા કામા. ૭
 તબ હોડકે માંહેથી ભી, ચલીયા ખુના;
 બાકી ઝીરેહકે ધાવકા, દેખો હિસાબ ના કીના. ૮
 તબ નામુસે લીયા, લોહી નબીજ હો કેરા;
 ભુમે ગીરને ન દીયા, એક કતરા અનેરા. ૯
 તબ લોહીકુ યુ લેકર, કહી નામુસે બાતી;
 લોહી બે પડતા, જમી ધસકી જાતી. ૧૦

હુકમ રબકા લોહીકુ, ભસ્ત પોંચાયા જાવે;
 સો હુરલધન મુંહ પર, લાલી ઓસકી આવે. ૧૧
 દેખો બુખારી કિતાબકી, હે શરેમાં લખાયા;
 મુંહ મુબારક ઉપર, વાવ આયે થે સુણાયા. ૧૨
 સો સિત્તર વાવ થે, દેખો તરવારોં કેરે;
 સો મુબારક મુંહ પર, અંસે હુએ થે અનેરે. ૧૩
 નો બકતર ઝીરેહકે, કુછ શુમાર ના આવે,
 ને મુબારિક મુંહ પર, વાવ સિ-તેર કુંલાવે. ૧૪
 મુનો દીનકે રે ભાઈયો, મન કરને એ બાતી,
 અને આજઝ હોકર કહો, કહો દિન ઓર રાતી. ૧૫
 રે તુહી

ગઝવાત સુન તુ ગાકિલા, હે ને તુજ દીન આવે રે,
 હે ને તુજ દીન આવે;
 સુને બના તુજે દુરીજના, દેવેગા સહી દાવ રે,
 દેવેગા સહી દાવ. ૧૬

૩૭૮-૪૯

રબાઈ

દીન કાજ દેખો રણમાં ઝુઝીયે,
 ખોયા ને ખોયા તન આપ રે;
 દેખોને કતલ દીન કાજ કીયા,
 બાપ ને બેટા ને બેટે બાપ રે. ૧
 સો લોથપર લોથ ગીરે રણમાં,
 મુમન સુનો એ દીન રીત રે;
 જીવ સાટે કાફિરોંસુ ભડીયે,
 ને રે પુરીથી મન પીત રે. ૨

રણમાં રહે નબી અપને,
એસા ને એસા તો હે રખ રે;
ઝરી દેખો દાવેસુ પેંચીયે,
ઘેરે લે નબીજીકો તખ રે. ૩

દાંત તો નબીકા શહીદ હુઆ,
વે માચી એ સાચી સુણી ખાત રે;
દુરીજન નજદીક દુકીયે,
ઝમી મુખારિક હુધ જાત રે. ૪

ગણમાં ગહે યુ નબી અપને,
ઝડી કહીયે જનુ શાન રે;
દેખ ને દેખ વે ગમ અપના,
એસા ને એસા રેહમાન રે. ૫

જીઆઇલ મીકાઇલ પાસ થે,
રણ માંહે નબીજી કે સાથ રે;
નુરીબી આજઝ હો રણમાં રહે,
હુકમ ના થા ઓનુ હાથ રે. ૬

સુન ને સુન રીત દીનકી,
અવરાંકુ કેસા ગુમાન રે;
ખાતમ નબી ઝુઝે રણમાં,
દેખ ને દેખ રેહમાન રે. ૭

ગાફિલ જો નેહ તુજે દીનકા,
કર ને કર તુ એસી રીત રે;
મોહંમદ મુસ્તફાકા ડિમ્મતી,
હોને કી હે તુજે પીત રે. ૮

સાચી રાહ એસી રખ કેરડી,
સુન સુન મુમન વીર રે;

ગોરમાં ઇમાનસુ બાઝીયે,
 કીતી જનુ મન ધીર રે. ૯
 તન તો ફના કીયા અપના,
 રાખા રાખા રખસુ નેહ રે;
 જીવકુ ફના કર જુઝીયે,
 નેહ ના કીતા આપ દેહ રે ૧૦
 દીન હે એમા મુન ગાફિલા,
 કેસી કરે તુ અવર બાત રે,
 દીન ને દુની નાંહી મલસી,
 ફગને ફના તુ બાત રે ૧૧

૩૭૯-૫૦

જખ જીઆઇલ લે લીયા, દાંત અપને હાથા;
 તખ નામુસ બોલે, જો થે રે સાથા. ૧
 નખી દાંત મુજકો, એ ઇનાયત કરના;
 સહી મરવાની એતની, નખી મન માંહે ધરના. ૨
 કે રખકે ગુસ્સે સુ, મે પાઝીં અમાના;
 હોવે નખીજકા દાંત, પાસ મેરે તના. ૩
 તખ નખીજને કહયા, હે એ દાંતકા કામા;
 જખ હશર હોવે, કયામત ઠામા. ૪
 કભી કયામત દિન, રખ મુજે ફરમાવે;
 અને ઉમ્મતકી તરફ, ગુસ્સા રખકા આવે. ૫
 મોહમદ ઉમ્મત તમારીને, કીયે એસે કામા;
 કે હુકમ હે બાના, મેરા કંહી કહી કામા. ૬
 તખ મે કહુ ઇલાહી, દાંત મેરા હે તોડાયા;
 જનુ રસુલ તેરા, સાચા કરને ના પાયા. ૭

- એસ વાસ્તે દાંત એ, પાસ મેરે ધરગા:
અને અરજ તો ઉમ્મતકી. એસ કાજ મે કરગા. ૮
- એતી નખીજીને નામુસકુ, દેખો કહી રે ખાતી;
દેખો ખાતમ અખીયા, કેસે બુઝરગ જાતી. ૯
- કે દાંત કાજ ઉમ્મત, સારી બખશીશ પાવે;
સુન અરજ એ નખીકી, રખ આપ શરમાવે. ૧૦
- પીછે ઉમર ખત્તાબ, રઝીઅલ્લા અનહો કહીયે;
દેખ ઝખમ નખીકે, એતા કહ્યા લહીયે. ૧૧
- કે દુઆ માંગો રખ પાસ, તમે ગસુલ હમારે;
રખ ફર માંહી ખાવે, જેને ખુદમી હે મારે. ૧૨
- તખ નખીજીને દુઆ કાજ, હાથ ઉચે કીતે;
અને બોલ દુઆ કેરે, એને સુનકર લીતે. ૧૩
- કે રાહા દીખા સીધી, તુ રખતો મેરે;
જે તેરે પેગમ્બરકુ, નાંહી બુજતે સવેરે. ૧૪
- દેખો ગુસ્સે માંહે દુઆ, કેસી નખીજીને માંગી;
એ સુન સુન બદો, ખાત મન એતી લાગી. ૧૫

રે તુહી

- બયાનકુ ગાફિલ સૂનકર, યુન લે હીરે લાલ રે,
યુન લે હીરે લાલ;
તો મનકર સુન તૂ ગાફિલા, ગઝવાત કેરા હાલ રે,
ગઝવાત કેરા હાલ. ૧૬

૩૮૦-૫૧

- અરે દીન કે રે ભાઈ, સુન ગઝવાત ખાતી;
કયુ અબ તુજે દીન કાજ, શરમ હે આતી. ૧
- દેખો ખાતમ નખીને, જગ કેસા રે કીતા;
આપ રણ માંહે જાકર, મેદાન રે લીતા. ૨

- દેખો હુકમ ઇલાહી, એસા દીન હો કેરા;
 હે દુની કે ઢંગ સુ, પથ રખકા અનેરા. ૩
 દેખો ઉમ્મતકી ખુબી, સહી નખીજકે નામા.
 કયુ સુન્નત નખીકી, ચાવે ઉમ્મતી નાંહા. ૪
 સુનો જે હે રસુલ, વે રખને બેજાયે;
 વે હુકમ ઇલાહી, સહી રસુલ લાયે. ૫
 દેખો પ્યાર બહોત રખકા, હે રસુલકે નામા;
 તો આપસકી રાહા કા, સોંપા અનુકે કામા. ૬
 તો રખને પ્યાર કર, કીતી ઓનુસુ બાતી;
 તો હક કેરી રાહા, પુરી ઓનુકે દીતી. ૭
 તો જે કુછ કેહના થા, વે નખીકુ કહયા;
 કુછ કેહતે નખીકુ. બાકી નાહી રહયા. ૮
 અને તુ હે જાનતા, એસી દીન કેરી બાતી;
 કે કામ નાંહી કીયા, કદી નખીજકી જાતી. ૯
 તો વે રાહા હકકી, તે કયુ કર જાની;
 તો દિખલાને હમકુ, ઓસ હકકી નીશાની. ૧૦
 નાંહી રખકુ તુ જાનતા, રખ તુજે રે નાંહા;
 અને નખીજસુ અવલા, કામ કરે જગ માંહા. ૧૧
 તો કે ભાઈ હક કી, રાહા તે કયુ પાઈ;
 કે રખ બના તુજકો, હે કેને રે બતાઈ. ૧૨
 તો ફુજ રાહા કેરા, હુઆ બતાનાર દુજ;
 જુ આદમ નીકાલે, એતી કરને સુજ. ૧૩
 કરે નખીયોંસુ અવલા, વેતો હે રે શીતાના;
 કે રાહા છોડ દીનકી, વે દુનીમાં લોભાના. ૧૪
 જે દીન કાજ કામ હે, તુજે રે કરના;
 તો બયાન ગઝવાતોંકા, સહી મન ધરના. ૧૫

પોંચે દીન કાજ સખ્તી*, ત્યુ હોને ખુશાલા;
 કે રાહા સહી નખી પાછ, અને કે ઓસ હાલા. ૧૬
 રે તુહી
 જો દીન કાજ પોંચે સખ્તી, વે સહી દીનકી ખાત રે
 વે સહી દીનકી ખાત;
 જો દર કાજ અવલા કરે, વે હે કાફર જાત રે,
 વે હે કાફર જાત. ૧૭

૩૮૧-૫૨

ખેટા કિમીયેકા કાફિર, નજદીક આવ કર;
 ડાલી શમશીર નખીપર, દુશમની મન ધર. ૧
 તખ તલહાને બીચમાં,, હાથ રે આયા;
 તખ ઉગલી ઉપર, વે ઝટકા રે આયા. ૨
 ભી ઝહીર કાફિરથા, તીર નાંખનારા;
 વે તાક ને લગાતા, નાં પડતા બિસારા. ૩
 ભી ઓને તીર આવકર, ડાલા નખીજી કે સામી;
 ભી હાથ ધરા તલહાને, બીચ હોને હામી*; ૪
 ભી તલહેકી ઉગલીકુ, તીર વે આયા;
 દેખો જગ તો કેસા, વાં હુઆ રે કુલાયા. ૫
 ખોત ઝખમી હોવડી; જખ મુખારક ઝાતી;
 આવતો ખોત પગોં પર, આયે સુની એસી ખાતી. ૬
 તખ નખીજી અપને, આપ ખાદમાં ગીરાયે;
 જા લોથાં થીયાં ગીરીયાં, ઓસ ડામ રે સુણાયે. ૭
 સો લોકોંસુ અજાને, હો રહે ઓસ ડામા;
 અને દુશમનો હુલનકા, ખોત કીયા રે કામા. ૮
 પણ નખીજી અપને, કીસે પાયે રે નાંહા;
 એસે નખીજી રહે થે, દેખો રણ કે માંહા. ૯

દેખો મુમનો કે દિલમાં, બોત ફિકર રે આઈ;
જબ અપને નબીકી, ઓનુ ખબરના પાઈ. ૧૦

અને અવાજ શેતાનકા, પેલા બુરાથા સુણીયા;
તબ મુમનોને રધન, બોત ફિકરસુ કરીયા. ૧૧

તબ કાબ બિન માલિક, રઝીઅલ્લા અનહો નામા;
વે દુહતે આયે, દેખો ઓમહી હામા. ૧૨

આંખા દેખ નબી કેરી, ઓનુ સહી રે પેછાને;
અને હયાત સુ નબીકુ, ઓને દેખને જાને. ૧૩

તબ અવાઝ કીતા, આઓ દીનકે ભાઈ;
કે હયાત હે નબી, એસી ખબર બતાઈ. ૧૪

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી,
હો આજક કહો, એતા દિન ઓર રાતી. ૧૫

રે તુહી

રખકુ ભાતી બાત હે, નબી રહે રણ માંય રે,
નબી રહે રણ માંય;

કે નબી બતા કીસી અવરકુ, રખ હે ચાતા નાંય રે,
રખ હે ચાતા નાંય. ૧૬

૩૮૨-૫૩

નઝમ

મુખનો કેસે પાવે, મુમન જાત રે;
સુનને ગઝવાત કેરી, મનસુ બાત રે. ૧

રખકુ હે ભાતી કસની, મહી દીન કાજ રે;
મુમન અબ કયુ આતી હે, સુન લાજ રે. ૨

દેખને નબી આપ રહીલે, રણ માંય રે;
દેખને કાફિર દુહ દુહ, ફેરે ખાય રે. ૩

- દેખને રખ ખુશ આવતી, હે એસી ખાત રે;
ખાતમ નખીકી રહી, તો રણ જાત રે. ૪
- નાંતો ઝમીથી, જાતી સખ ઉલટાય રે;
સુરજ દેખો ના ઉગતા, દુન્યા માંચ રે, ૫
- યુ તો ના હોવડા, સુન સુન દીનકે ભાઈ રે;
તો જાત તુ પીછે કસનીમાં, હે બડાઈ રે. ૬
- એસા તો નેહ મન ધરના, દીન કાજ ભાઈ રે;
ફના ઝાતકુ કરને, કીજીયે કમાઈ રે. ૭
- હકકી ખાત ના રાખની, હે છુપાઈ રે;
દીનકે કાજ લીજીયે, નત લડાઈ રે. ૮
- પેલા તો દીન કાજ કરના, તન તાજ રે;
હોવે તો મુમન પાવે, ભસ્તકા રાજ રે. ૯
- કરે જુ પોંચે કસની, તુ તુ પીત રે,
એ તો હે ભાવતી ખાત, જે અપના મીત રે. ૧૦
- તો સહી હુધ સખ નખીયોંકી, એક રીત રે;
જે હે કસનીકુ ચાતા, વે અપના મીત રે. ૧૧
- રમુલોં દિલ ખોત થા, રખકા ચાવ રે;
ખુખ ખુખ હુકમ દીતા, રખ કર ભાવ રે. ૧૨
- દેખને કસની પોંચી, નખીયોં જાત રે;
ખુખી નખીયોં કેરી, સુન એ ખાત રે. ૧૩
- મુમન હે જે નખી, રાહા કેરા નેહ રે;
સીસ લે વંસી કસની, ખો આપ દેહ રે. ૧૪
- હક છુપાવે રખે, દીન ડરને મન રે;
હોવે મુનાફક દેખતે, તેરા તન રે. ૧૫
- હક છુપાયે ખિન મરના, ભલા દીન કાજ રે;
રખે તુ દુન્યા કેરી, કરે લાજ રે. ૧૬

૩૮૩-૫૪

જળ કાળ બિન માલિકકુ, નળી અપને પાયે;
તળ કાળ મન ખુશાલી, બોતજ લાયે. ૧

કીયા અવાજ બશારત, મુમન તમના;
હે હયાતુન નળી, પાયે હમના. ૨

તળ નળીજને ઇશારત, કીતી રહોને છાને;
કે સુનેગે દુરીજન, હે જે બેગાને. ૩

તળ અસ્હાબી એક એક, આયે ઓસ ઠામા;
ફિર એકઠે હુએ, સળ દીનકે કામા. ૪

આવ અસવારોં આસ પાસ, સબુ ફેજ રે બધાઈ;
જુ તારોંકે બીચમાં, હોવે ચદ રોશનાઈ. ૫

યુ નળીજકુ લેકર, ચલે રે સારે;
સો ઓહોદ દુગર કે, ચલે રે કનારે. ૬

એક કોટ જેસી જગો થી, વાં ચલે ઓસ ઠામા;
સો કરાર પકડ કર, વાં રેહને કે કામા. ૭

તળ ફિરને કાફર, ચાયા નાકા બધાવે;
કે મુમન ઓસ ઠામ, જાને રે ના પાવે. ૮

તળ નળીજને દોઆ, માંગી રળ પાસા;
સો મુમનોકુ અમન, પાને કી આસા. ૯

તળ કાફરોંકે મનમાં, એસા દર રે આયા;
કે મુમનોકા લશકર, બોત ઓનુકુ દેખાયા. ૧૦

ઉમર ખત્તાબ રઝીઅલ્લા, અનહો ઓર સહાબી;
સો ઓસહી નાકે કુ, જ પોંચે સીતાબી. ૧૧

જ રાહ એસી બાંધી, કાફિર આને રે ના પાયે;
અને નળીકુલે જાકર, ઓસ ઠામ રે પોંચાયે. ૧૨

અબુ સુફ્યાનને પુછી, અપને નબીજકી બાતી;
કે હયાત હે કે નાંહી, નબીજકી જાતી. ૧૩

તબ બતાયા નબીને, કોઇ બોલીયો રે નાંહા;
તબ સુણુ ચુપ રહે, સબ મુમન મનકે માંહા. ૧૪

અબુબકર સીદદીક હે, ફિર પુછા વે નામા;
ભી ચુપ રહે મુમન, સુન ઓર રે હામા. ૧૫

અરે ગાફિલ જાગ કર, સુન દીન કેરી બાતી;
અને હોને સીપાહી, કેહ દિન ઓર ગતી. ૧૬

રે તુહી

દીન દુન્યાસુ હે જુદા, સુન તુ ગાફિલ બાત રે,
સુન તુ ગાફિલ બાત;

દોમાં એકજ આહેસી, પાવે તેરી જાત રે,
પાવે તેરી જાત. ૧૭

૩૮૪-૫૫

અબુ સુફ્યાનને પુછી, જે ખબરકી બાતી;
જુવાબ દીયા રે નાંહા, કેની અસહાબી જાતી. ૧

અબુ સુફ્યાન લશકર, તબ લેકર ચલીયા;
અને મુમનો સેતી, એતા વાયદા કરીયા. ૨

ભી આવને ખરસકુ, ફિર મિલે હમ તમના;
સો બદરકે હામા, યુ વાયદા કીના. ૩

તબ મુમનોને બલે, નબી હુકમ સુ કહયા;
ખરસ આવનેકા વાયદા, યુ હા કર લહયા. ૪

અબુ સુફ્યાન ચલીયા, લે લશકર રે સારા;
તબ મુમનોને ફિકરકા, એસા સોચ રે સવારા. ૫

કે રખે એ લશકર, મદીને રે જાવે;
રખે મદીનેમાં જાકર, લુટ રે કરાવે. ૬

તબ નબીજને અલીકુ, હકમ યુ કીતા;
કે જસુસી કરની, એનુ સહી સુન લીતા. ૭

તબ મુરતઝા અલી, ખબર લે આયે;
કે મકકે કી તરફ. કાફિર જાને હે દેખાયે. ૮

કે મદીનેકી તરફ, કો' ગયા રે નાંહા;
મે તેહકીક કીયા, હે રાહા કે માંહા. ૯

તબ કાફિરેંકી ખબર, એતી અલીને કહી;
સો મુમનોને સુનકર. લહી રે સહી. ૧૦

અગે જાગ તુ ગાફિલ, કેસી નીંદ હે તેરી;
એ સુન સુન ખયાન, બાંધ કમર રે સવેરી. ૧૧

દેખો મુમનને કાફિર, એગાના બેગાના;
સો દોસ્તને દુશમન, દો નામસુ પેછાના. ૧૨

દેખો એગાના હે દોસ્ત, વે દોસ્તકુ ચાવે;
અને બેગાના હે દુશમન, ખાત નેહકી ના લાવે. ૧૩

જો હે તુ એગાના, કર દોસ્ત કે કામા;
અને વાર તન અપના, સુન દોસ્ત કે નામા. ૧૪

જો દોસ્તી ના કીતી, તુજે ગુસ્સા રે આયા;
તુ નાહી એગાના, તુ બેગાના રે કૈલાયા. ૧૫

સુન કાફિર મુમન. હોતે એતની બેગા;
તુ હર હર નિસ દિન, કે એતના સવેરા. ૧૬

રે તુહી

મીતર મીતકુ ચાયકર, કરસી પીતકે કામ રે,
કરસી પીતકે કામ;

કરોધ અડશે દુરીજના, સુન સુન દુરીજન નામ રે,

સુન સુન દુરીજન નામ. ૧૭

૩૮૫-૫૬

- સામી મુમનોકે નખીને, બાજ નજર ફિરાઇ;
અમીર હમઝાકી ઝાત, નજર ના આઇ. ૧
- તબ પુછા કે કહાં હે, હમઝા નામા;
લે આઓને ખબર, હે રે કિસ ઠામા. ૨
- તબ અલીને જાકર, હમઝા રે હુઢાયે;
તબ હૂએ શહીદ હમઝા, એક ઠામ રે પાયે; ૩
- અને નાકકુ ને કાનોકુ, હે નુકસાન કીતા;
એસા દુશમનો દાવા, હે પુરા મન દીતા. ૪
- અલી હમઝાકુ દેખને, આંખો આંસુ રે આયે;
વે નુકસાન કેરા, ગુસ્સા બોત મન લાયે ૫
- પીછે નખીજીકુ આવકર. કહી એ સારી બાતી;
કે શહીદ હુઇ હમઝા, કેરી રે ઝાતી ૬
- તબ નખીજી અલીકે, સાથ રે સિધારે;
જા ગિરેથે હમઝા, ચિયા નખીકે પ્યારે. ૭
- આવ હમઝાકે ઉપર, ઠાડે રહે રે નખી;
અને ધાવતો તપાસે, જેતે ઝાતમાં હે સખી. ૮
- માર દુકડે તો બોત થે, દેખો દુશમનો કીતે;
અને નુકસાન કીયાથા, ઓનુ ગુસ્સેકે લીતે. ૯
- તબ નખીજીને સોગદ બા, કહયા એતના બોલા;
કે સિત્તેર દુશમન, કરે અનુ કે તોલા. ૧૦
- કે કુરેશોંકો જખ્ખી, મે હુઢ રે પાઉં;
તો સિત્તેર કેરા, હાલ એસા રે બનાઉ. ૧૧
- એતી સુ ખાઇ નખીને, દંખ હમઝા કુ નેના;
તબ હુકમ ઇલાહી, આયા ઓસહી મેના. ૧૨

તમુ અઝાળ હે કરાના, જેસા તમુ હે કીતા;
જળ દુશમન પાઓ, યુ કેહતા હે મીતા. ૧૩

અને સખર ને કરો, તો ખુબ હે તમના;
દેખો રબ કેરા હુકમ, એસા આયા ઓસ દના. ૧૪

તબ કફારત મોગદ દે, સખર નખીજને કીતા;
જળ સખર કી ખુબીકા, હુકમ દીયા રે મીતા. ૧૫

રે તુહી

રબ ચાવે સોહી કરે, બદેકુ દીન કામ રે,
બદેકુ દીન કામ;

લખે બના મોત ના આ સી, તુ મત છોડ રબ નામરે,
તુ મત છોડ રબ નામ. ૧૬

૩૮૬-૫૭

દેખો હમઝાકા મારનાર, થા રે ગુલામા;
વંહશી તો ઓસકા, કહીયે નામા. ૧

એ સુનને બયાનકી, હે કેસી રે બાતી;
કયુ કતલ હોવડી, હમઝા કી રે બાતી. ૨

બીબી હિન્દા જે ઓરત, અજુ સુકયાન કેરી;
ઓને વંહશીકુ બુલાકર, એતા કહ્યા સવેરી. ૩

કે મરદાના વંહશી, તુ હોને આજ દના;
અને બાતતો મેરી, સુન મનકે મેના. ૪

કે બાપતો મેરા, સુન ઉતબા નામા;
વે માગ હે ગયા, બદર કે ડામા. ૫

જે ઓસકા આજ દિન, તુ લેવે રે બેરા;
તો આઝાદ કરે, મે તુજે કરે મેરા. ૬

ભી ઇનામને ઇકરામ, બોત તુજકો દેના;
એ વંહશી મેરા, બોલ સુનકર લેના. ૭

એતી બીબી હીનદાને, કહી વૅહશીકુ બાતી;
 તબ વૅહશીને તાકી, હમઝાકી બાતી. ૮
 હે કેહતા વૅહશી, હમઝા એસે રે દેખાયે;
 સો ઉટ મસ્ત જેસે, નજર રે આયે. ૯
 આવ કુરેશી મારકર, સબ ખાંત રે ભગાયે;
 અને હમઝાકુ એકલે, મે તબ રે પાયે. ૧૦
 તબ સગ* તલે છુપકર, મે રહયા એક ઠામા;
 સો હમઝાકુ દગા, દેને કે કામા. ૧૧
 થી મેરે હાથ હરબી*, ખુબ થા રે ડલાતા;
 મેં જસપર ડાલતા, નાં કબી રે ચુકાતા. ૧૨
 વે તાક કર હરબી મે ડાલી ઓનુ સામી;
 વે પુરી રે લાગી, જે હમઝા નામી. ૧૩
 તબ હમઝાને હમલા, તરફ મેરી રે કીતા;
 તબ મે વાંથી ભાગકર, મેદાન રે લીતા. ૧૪
 એતે દેખતે હમઝા, તરત ભુ માંહે ગીરાયે;
 તબ ચાર તો ઓનુકે, દોડ ઓનુ પર આયે. ૧૫
 બી તબ મે સખુર કર, રહયા છુપ ઠામા;
 જા ચાર છોડ ગહે, બી ઓરે કામા. ૧૬
 તબ હમઝાકે ઉપર, મે ફેર કર આયા;
 કહો સુન જે બયાન, વૅહશી ને બતાયા. ૧૭

રે તુહી

વૅહશી ગુલામ આવકર, દીયા હમઝાકુ દાવ રે,
 દીયા હમઝાકુ દાવ;
 પત્થર ઠામ છુપકર, બરછી ડાલા ધાવ રે,
 બરછી ડાલા ધાવ ૧૮

૩૮૭-૫૮

- ભી વૅહશી કેહવે આવકર, મેં કાઢી હરબી;
અને પેટ મે ચીરા, હમઝાકા તબી ૧
- યુ નીકાલ કલેજ, બીબી હીનદા પાસ આયા;
વે કલેજ લાકર, મે હીનદાકુ દીખાયા. ૨
- તબ કપડે ને ગરેના, જે પેહનાથા જાતી;
સબ વૅહશીકુ દીતા, એસી સુની રે બાતી. ૩
- અને વૅહશીકુ લેકર, કીયા રે આઝાદા;
ભી દેના કુછ કીતા હે, એસા લખેમુ સુણાતા. ૪
- કે દીનાર* દસ સોનેડે, તુજે દેવેગે ઇનામા;
જબ હમ જા પાચે, મકકેકો ડામા. ૫
- અમીર હમઝાકુ મારકર, હુએ એસે રે ખુશાલા;
કે વૅહશી કીયા આઝાદ, એસહી હાલા. ૬
- બાજ રિવાયત કેરા, એમા હે રે બયાના;
કે જનાજેકી નમાઝ, હે વાં કીતી રે જાના. ૭
- કે હમઝાકે ઉપર, વલી કીતી રે નમાઝા;
અને પીછે તો બયાનકા, એસા સુણા હે અવાઝા. ૮
- ભી હમઝાકે પાસ, ઓર ધરા રે લેકર;
અને નમાઝતો કીતી, જનાજે કા મન ધર. ૯
- યુ હર હર જનાજ, લે આયે એસ ડામા;
અને જુદા જુદા કીયા, યુ નમાઝકા ડામા. ૧૦
- યુ સિત્તર જનાજે, પાસ હમઝાકે લાયે;
અને સિત્તર બાર નમાઝ, કરતે સુણાયે. ૧૧
- અને લોહીને કપડાંસુ, કીયે દફન વે સારે;
સો ઓહોદકે ડામા, ઓનુ મઝાર સવારે. ૧૨

પીછે દોસ્ત થે જે આપમાં, દોનુ દોસ્તી ચાતે;
વે એક ગોર માંહે, ધરે રે સુણાને. ૧૩

સુન દીન ને દુનીકે, નાંહી હોતી રે સગાધ;
તો હોને સીપાહી, કે દીન કે ભાધ. ૧૪
રે તુહી

મરના હે સહી જનીયે, જસ દિન પાચે મોત રે,
જમ દીન પાચે મોત;
તો કાહે તુ દીન છુપાયકર, ઉમર ચાવે બોત રે,
ઉમર ચાવે બોત. ૧૫

૩૮૮-૫૯

દોહા

સુનતુ ભાધ દીનકે, હાં દીનકે,
મોત હે સાસો સાસ રે;
અજલ પાચે હે મરના, હાં મરના,
કામ ના અ.વે આસ રે. ૧

લેખ ના રે ફરસી, નાં ફરસી,
પાચે તલ તલ મોત રે;
કદમ હે રે જેતા ભરના, હાં ભરના,
હોવે ઓસ ડામ કોત રે. ૨

સો જવેગા ઓસહી ચલકર, હાં ચલકર,
જા હે મોતકી ડામ રે;
પકડા વે જવે સહી, હાં જવે સહી,
યાકે ખુશીકે કામ રે. ૩

હે દોનુ હાલ ઓસ પાંચના, હાં પાંચના,
મત ના આવે કામરે; .

યુ જન સહી રે મરના, હાં મરના,
લિખા લેખ જે ડામ રે. ૪

તુ સુનને ભાઈ મેરે દીનકે, હાં દીનકે,
 બાત સમજ દીન ચેત રે;
 ડર કીજે ના દીનમાં જીવકા, હાં જીવકા,
 રહીયે સુખ નચંત રે. ૫
 મોત હે જીસ દિન આવની, હાં આવની,
 છોડે નાંહી તલ પલ રે;
 તો હાથ ના દે રે આડે મરના, હાં મરના,
 મરદ હો ને ચલ રે. ૬
 દેખને કાફિર ને મુમના, હાં મુમના.
 ગીરે ઓહોદકે ડામ રે;
 સો મુમન દીન કાજ ભડીયે, હાં ભડીયે,
 કીયાથા કાફરોંકુ માર રે. ૭
 તો દેખને એ હે પટોતરા, હાં પટોતરા,
 લિખા લેખ લે જાય રે;
 ઓસ દિન ઓસકી જે મત હે, હાં મત હે,
 કહુ અકલ કામના આયરે ૮
 અખતો ડર કેસા જીવકા, હાં જીવકા,
 કીજેતો તન આપ તાજ રે;
 આડે નખાવે મરતે, હાં મરતે,
 આતી કયુ નાંહી લાજ રે. ૯
 જીવ સાટે તો દીન કાજ જુઝીયે, હાં જુઝીયે,
 હો હો રાવત સુર રે;
 દુનીમાં હોવે નેક નામીયા, હાં નામીયા,
 આખર પાવે હુર રે. ૧૦
 પત્થર હો કબી સુણતા, હાં સુણતા,
 ભીગે એ સુનતે બાત રે;

તુ નાંહી સુણુકર ભીગતા, હાં ભીગતા,
કેસી હે તેરી જાત રે. ૧૧

૩૮૯-૬૦

દેખો પીછલે વકત, નખી વાંથી ફિરીયે;
સો સલામતી સેતી, આપ મદીને મલીયે. ૧

તખ શહીદોંકે કબીલે, સખ સામી રે આયે;
સો મુઓં કેરી ફિકર, કુછ મન રે ના લાયે. ૨

આવ નખી સલામતીકા, ઓનુ કીયા શુકરાના;
અને અફસોમ મુઓકા, કુછ મન રે ના આના. ૩

જે ઓનુ થા રખકુ, સહી રે જાના;
અને દીન નખી કેરા. સહી મન થા પેછાના. ૪

તો જીવ અનુ આગેથી, થા દીન રાહા દીતા;
અને તન તો અપના થા, કુરબાન કીતા, ૫

તો મુએ હો પેહલે, વે મર ને રહે થે;
જે શહીદ હુએ. નખી સાથ રે ગહે થે. ૬

થે વંસે ભી અનુકે, સખ લડકે બાલા;
તો નખીજીકુ દેખને, હુએ ખુશ આસ હાલા. ૭

ના યાદ કીયા બેટા, ના ખસમ* ના બાપા;
વે હુએ રે ખુશાલા, દેખે નખી જખ આપા. ૮

સહી નખી દેખનેકી, વે ખુશી મન લાયે;
તમ સદક* રસુલ અહલા, એતા કંતે રે આયે. ૯

સહી ડાપણુ અકકલ થી, પુરી અનુ હો કેરી;
જીવ વારને દીયા, કાજ દીન રે સવેરી. ૧૦

અરે દેખને તુ ગાફિલ, મોત છોડે રે નાંહા;
પાંચા ને જીવકુ, દીન કેરે કામ માંહા. ૧૧

અરે હોવે બખ્ત, તો જીવ દીન કાજ આવે;
અરે ગાફિલ તુ એતના. મન કયુ ના સમજાવે. ૧૨

અરે કહી કહી ઓહો, સુન મેરી રે બાતી;
કે દીન કાજ ફના કર, નેરી રે જાતી. ૧૩

કયુ ગાફિલ એ તેરે, દિલ બાત ના આતી;
અને કયું નાંહી કુંહતા, નેહ સુ દિન ઓર રાતી. ૧૪

રે તુહી

ઓસથી હે કુછ કયા ભલા, જીવ આવે દીન કામ રે,
જીવ આવે દીન કામ;

યું બી મોત ના ઊંડસી, રેહવે રે મર કીસી કામ રે,
રેહવે રે મર કીસી કામ. ૧૫

૩૯૦-૬૧

દેખો શહીદોંકી તારીફ, બોત નબીજને કીતી;
દેખો શહીદોંકુ ખુબી; રબ કુંસી રે દીતી. ૧

દેખો રસુલ ખુદાકે, કરે તારીફ ડિનોંકી;
કે કરમતો બોત, પુરી હોવે રે જનુકી. ૨

દેખો યુ બી મોત. કબી ઊંડતી નાંહા;
પણ જો જીવ દીયા, ઓનુ દીન કામ માંહા. ૩

તો મરતબા હરેક કા, આપ નબીજને બતાયા;
સો જેસા અનુને, અજર રે પાયા. ૪

દેખો શહીદોંકે સૈયદ, હમઝા કુંસાયે;
યુ મરતબે નબીને, લી ઓરોં કે બતાયે. ૫

તબ દેખોને હુકમ, એસા આયા રબ કેરા;
તમ બયાન તો ઓસકા, ચત દીજીયો સવેરા. ૬

જે હક રાહમાં મરીયે, વે મુએ રે ના જનો;
હે વે સહી જીવતે, સહી રે પેછાનો. ૭

- દેખો આપ હો રાજ, કેસા કેહતા હે રેહમાના;
 દેખો એસી ઓનુકી, હુધ બડી રે શાના. ૮
 દેખો રોને હે દીન કાજ, દીનકે રે ભાધ;
 કે કયુ ભી ગજ, હોવે હમુસુ ઇલાહી. ૯
 અને દીન કાજ ઝુઝેસુ, રાઝી હુએ રે સ-તારા;
 ભી તારીફ હે કરતા, બોત કર ને પ્યાગ. ૧૦
 તો દેખો થોડે કાજ, કેસી ન્યામત રે આધ;
 કે રાજ હો રખને, કેસી દીતી રે બડાધ. ૧૧
 દેખ દીન કાજ ઝુઝના, હે રખકુ પ્યારા;
 તો આવ તારીફ ઓસકી, હે કરતા સ-તારા. ૧૨
 જે હક કેરી રાહામાં, ખગ ધરે રે સવેરા;
 અને કમર બાંધકર, હોવે સીપાહી અનેરા. ૧૩
 અને અસહી સોચમાં, જે રે મરજવે;
 તો રખ કેરી રાહામાં, વે મુઆ રે કુલાવે. ૧૪
 સહી બડાધ ખુદાકા, વે અજર રે પાવે. ૧૫
 દીન કાજ જીવકુ વારતે, રાજ હોવે રખ રે,
 રાજ હોવે રખ;
 તો મુએ પેલા કયુ ના ચેતતા, પીછે કરેગા કબ રે,
 પીછે કરેગા કબ. ૧૬

૩૯૧-૬૨

- દેખો ગઝવાત દસમી, બની નઝીર નામા;
 એસા નામસુ રે બુન્ને, એક જગોકા ઠામા. ૧
 સો ઓહોદકે પીછે, સાત રે માસા.
 ભી સાત દિન ઉપર, હિસાબ રે તપાસા. ૨
 થે નબીજ સિધારે, કાજ આપ રે લડાધ;
 પણ ઓસ ઠામ દેખો, નાં હૂઈ રે જગાધ. ૩

અને અચ્ચારમી ગઝવાતકી, એસી રે બાતા;
સો ઝાતુર રિકાચ, નામ રે ગઝવાતા. ૪

બની નઝીર કે બાજ, માસ દો ને દસ દના;
તબ ગઝવાત રિકાચ, હુઘ રાખો રે મના. ૫

યુ દરકી નમાઝ થી, નબીજને કીતી.
નાંહી હુઘ રે લડાઈ, યુ સુનકર લીતી. ૬

ભી દુ મતુલ જનદલ, કહીયે ગઝવાતા;
સો બારમી ગઝવાત, કેરી રે બાતા. ૭

બાજ ચાર દિન મામ દો, જાને રે કહીયે;
થે નબીજ સિધારે, એસ જગ કુ લહીયે. ૮

ભી વાં રે જગાઈ, હુઘ રે નાંહા;
સો દુ મતુલ જનદલ, ગઝવાત રે માહા. ૯

સહી વે ભી ડામકા, નામ રે જાનો;
સહી બારમી ગઝવાત, એસી રે પેછાનો. ૧૦

બની મુસતલિક ગઝવાત, તેમી નામા;
એસ નામસુ ભી બુજે, થી એકે રે ડામા. ૧૧

સો બાજ પાંચ મહીને, તીન રે દના;
થે નબીજ સિધારે. એસ જગ કે મેના. ૧૨

પણ ના હુઘ જગાઈ, એ સાચી રે બાતી;
કુછ જુહી બાત કીતી, વાં મુનાફકો જાતી. ૧૩

સહી બાત ગઝવાતકી, સહી કર લીજે;
અને એક કર રબકુ, મન એતના દીજે. ૧૪

રે તુહી
નબી ચડે લડાઈયાં, મુમનો કીયા જગ રે,
મુમનો કીયા જગ;

એસી દીનકી બાત હૈ, દીન કભી ના હોવે ભંગ રે,
દીન કભી ના હોવે ભંગ. ૧૫

૩૯૨-૬૩

- સુનો ચૈદમી ગઝવાત, ખદક નામા;
આવ ઘેરા થા દીતા, મદીને ગામા. ૧
- સો હિજરત ખાજ, ચાગ રે સાલા;
ભી મહીને દસ, પાંચ દિનકા હાલા. ૨
- તો પાંચમે ખરસ હે, કાગળુ લિખાધ;
જે ગઝવાત ખદક, નામ રે કૈલાધ. ૩
- ભી પદરમી ગઝવાત, અહઝાખ જે કહીયે;
વે ભી ચેહ બયાનમાં, આવ મુનકર લહીયે. ૪
- દોનુ ગઝવાત કેરી, ખાત એકઠી લખાવે;
જે ખદક ને અહઝાખ, નામ રે કૈલાવે. ૫
- સુનો બયાન ગઝવાત, ખદક રે કેરા;
સખ હૈ રે વે માણુક, ચુન લીજ્યો સવેરા. ૬
- એક બની રે નઝીરકા, થા કબીલા કૈલાયા;
ઓસુ નામસુ એક ટોલા, એક થા રે સુણાયા. ૭
- ઓસે નખીજને મદીનેસુ, ખાર થા નીકાલા;
સો દુશમની કેરા, થા ઓનુકા હાલા. ૮
- ઓસ કાજ નખીને ઓનુ ખાર થે કીતે;
સો આસ પાસ મદીને ફિરતે ગુસ્સેકે લીતે. ૯
- ઓનુ માંહેથી હૈબિન, અખતખ રે નામા;
અને સલામ ખેટા હકીકકા, ભી ટોલી કે ડામા. ૧૦
- ભી કનાના ને અવસી, કેતી રે જતી;
સો ખયખર કે પામ, રહે સુની યુ ખાતી. ૧૧
- યુ જુદે જુદે અવસી, રહે અવર ડામા;
બની નઝીરકે કબીલે, કેરા જે નામા. ૧૨
- ઓનુ ગુસ્સેસુ ફિકરથી, આતી દિન ઓર રાતી;
કે મુમન કેરી કયુ, મારી જવે જતી. ૧૩

ગુસ્સા યુ નિસ દિન, થે રે વે ખાતે;
દાવા દીનસુ કરતે, મન એતના ના લાતે. ૧૪

રે તુહી

બની નઝીર કે લોક થે, કીયે મદીને બાર રે,
કીયે મદીને બાર;
દાવા થે નિત કરતે, વતન આપ સભાર રે,
વતન આપ સભાર. ૧૫

૩૯૩-૬૪

આખીર હસદકે લીતે, રહ્યા ગયારે નાંહા;
તબ એસા સોચ ઓનુ, દીયા દિલ માંહા. ૧

તબ બીસ રઘસ મિલકર, ચલે રે સુણાયે;
સો ઇબ્ને તબકકે, વસમા ફેલાયે. ૨

બી અબુ રે આમાર, સાથ ઓનુ લીતા.
યું મકકે રે બનેકા, સોચ મન માંહે દીતા. ૩

તબ ગયે એ મકકે, અબુ સુફીયાન પાસા;
સો નબીજસુ દાવા, પુરા મનકર આસા. ૪

બ કુરેશોંકુ મલકર, કીતી જગકી બાતી;
અને ઉશકેરે સયુંકુ, જેતી કુરેશોં રે બાતી. ૫

યું કુરેશોંકુ ઉજમ દે, ફિર કમર બધાઇ;
સો નબીજકે સામની, કરને લડાઇ. ૬

કહે અબુ સુફીયાનકુ, હમ આયે તમુ પાસા;
તો નબીજસુ લડાઇ, કરને કી આશા. ૭

હમ કિતાલતો કરેગે, સહી નબીજહા સેતી;
હમ આઝાર પોંચાઇ ગે, બત મુમનો જેતી. ૮

હમ કૌલ કર તમુસુ, કબી ભાને રે નાંહા;
હમ મોહકમ હોવે, કૌલ કે માંહા. ૯

- અબુ સુફીયાન ખુશી હો, બાત પ્યાર રે કીતા;
અને મરહુમા કેહકર, ઉનહેં આવા રે લીતા. ૧૦
- ભી દિલાસા ઓનુ કુ, બાત રે દીતા;
પણ બુજતા રે નાંહી, કયા કરેગા મીના; ૧૧
- તબ પચાસ કુરેશ, કીયે એકઠે નામી;
અબુ સુફીયાન ઓનુકે, દેખા રે સામી. ૧૨
- તબ કાબે કેરે ભીતર, સારે રે ગહે;
સો કાલ કેરે ખાતર, વાં જાકર રહે. ૧૩
- યું કીયા કાલ, કીજે અપન લડાઈ;
અને પીછે નારે હોઈએ, એસી કીજીયે જગાઈ. ૧૪
- યુ લડાઈકે સામને, કાલ જગકા કીતા,
અને એક કર રખકુ, યુ મન ના દીતા. ૧૫

રે તુહી

કુરેશોં કાલ સબુ મલ કીયા, નખીસુ કરને જગ રે,
નખીસુ કરને જગ;

પણ રાખનારા આપ રખ હે, દીન કભી ના હોવે ભગરે,
દીન કભી ના હોવે ભગ. ૧૬

૩૯૪-૬૫

- યુ કાલ કર ઓનૂ ને, કીયા જગ સામાના;
ખની કુરેઝાકા કખીતા, હુવા એકઠા પછાના. ૧
- સહી કુરેશોંકો વે ભી, આવ મલે રે સારે;
વે મુનાફક સારે, દેખો ભયે અસવારે. ૨
- ખની ગતફાન ટોલા, ભી યહુદીયોં કેરા;
વે આવને ઓનુકુ, મલીયા સવેરા. ૩
- આવે જેતી રે ખબુરાં, એક ખરસ કેરી;
વે યહુદોંકો દેની, કીતી રે સવેરી. ૪

- અબુ સુફીયાનને ઓનુકુ, યું અપને કીતે;
ભી ઓર ભી ટોલે, યુ પુસલા લીને. ૫
- સો એક એક બરસકે, વાયદે સબકુ દીતે;
યુ કેતને ટોલે, એકઠે કીતે. ૬
- દેખો કુરેશોને મલકર, એસા કીયા રે મેલાવા;
હબર ચાર લશકર, ઓનુકા સુણાવા. ૭
- થે તીનસો ઘોડે, ડેઢ હબર સુતરા;
યુ મેલાવા કરને, જગ કાજ પગ ધરા. ૮
- અને સીતાબીસુ નીકલકર, હૂએ મકકે કે બારા;
કાજ નબીસુ જગકા, સોચ એમા રે સવારા. ૯
- એતા લશકર લેકર, આવ રહે એક હામા;
સો મેલાવાભી કરને, કેરે હે કામા. ૧૦
- અસલમકા કબીલા, બનુ મરરા ભી કહીયે,
અને ગતફાન કેરા, ભી કબીલા લહીયે. ૧૧
- એભી બાત રે લોકોસુ, આવ મલે એસ હામા;
બાત લશકર હોવડા, જગ કેરે કામા. ૧૨
- દેખો યુ હોને એકઠે, ચલે મદીનેકે સામી;
અને ટોલે તો કેને, દેખો મલીયે નામી. ૧૩
- દેખો એતની તો ખબર, આવ નબીકુ પોંચાઈ;
અને લશકર કેરી, મબ કીતી રે અગાઈ. ૧૪
- એ મુમનો સબુને મુની રે બાતી;
તબ કેહને થે એતના, દિન ઓર રાતી. ૧૫
- રે તુહી
કાફિર લશકર મલકર, ચલે મદીને હામ રે
ચલે મદીને હામ;
સો જગ કરના રસુલસુ, મોહમદ જનકા નામ રે.
મોહમદ જનકા નામ. ૧૬

૩૯૫-૬૬

- જખ નખીજીને ખખર, સુની દુશમનો કેરી;
તખ મસલત કીતી; તમે સુણીયો સવેરી. ૧
- સો અનસાર મહાજરોં સુ, મસલત કીતી;
અને ખાત મસલતકી, સુન અનુસુ લીતી. ૨
- પીછે જીસ્કે ખાતર પર, જેસી ખાત રે આઇ;
ઓનુ નખીજીકુ જગકી, વેસી કીતી રે અગાઇ. ૩
- સુની સબુકી મસલત, આપ નખીજીને કાના;
પીછે જેસા જેને બુજ, કહા વેસા હો દાના. ૪
- તખ સલમાન ફારસી, રઝીઅલ્લા અનહો કહીયે;
સહી ઓનુને એસા, બતાયા રે લહીયે. ૫
- જખ અજમ# કે ગામપર, હે લશકર આતા;
અને ખોફ થોડે લોકુ કાજ, ખાત હે દેખાતા. ૬
- અને ખોફ કે લીતે, નાહી રહ્યા રે સકાતા;
તખ ગામ સારા મલકર, ખાઇ હે ખોદાતા. ૭
- તખ અરજ અનુકી, કબુલ નખીજીને કીતી;
સો ખાઇ કેરી ચતા, મન માંહી દીતી. ૮
- તખ નખીજીને હુકમ, એસા રે પડાયા;
સો લડાઇ કેરા, સામાન રે બતાયા. ૯
- તખ નખીજીને મદદ, માંગી રખ પાસા;
કે રૂતે તુ દેવે, રખ નેરી હે આસા. ૧૦
- અબદુલ્લા ઉમ્મે મકતુમકુ, લે સોંપા રે મદીના;
અને ઓનુકે લી સાથ કુચ, લશકર દીના. ૧૧
- અને નામી નામી મહાજરસુ, હુએ ગામ બારા;
બુજો તીન હજર લશકર, કેરા રે સુમારા. ૧૨

અને કાફરોંકા મેલાવા, થા રે અપારા;
 એ સુન સુન બંદો, સોચ એસા રે સવારા. ૧૩
 રે તુહી
 મહાજર અનસારી લેકર, નખી હુએ ગામ બાર રે,
 નખી હુએ ગામ બાર;
 મુમનો તકયા* રબ પર, કર રાખા આધાર રે,
 કર રાખા આધાર. ૧૪

— * ○ * —

૩૯૬-૬૭

હે સલાઅ ડુંગર, કેરા રે નામા;
 સો શૅહર કેરે પાસ, હે ડુંગર ડામા. ૧
 દેખો નખીજી તો અપને, વાં રે સિધારે;
 સબ લશકર ઓસ ડામ, જા લીયે રે ઉતારે; ૨
 દેખો નખીજીને વાં જા, સહી ખાઇ રે ખોદાઇ;
 અને સબુ હિસ્સે કર, દીતી રે બટાઇ. ૩
 દસ જનુ બીચ ચાલીમ ગજ, હિસ્સે રે આઇ;
 યુ ખાઇ કેરે બાટેકી, એસી ખબર રે પાઇ. ૪
 થા બની કુરેઝા કોમ, ટોલે કા નામા;
 વે ઓસ રે ડુંગર કે, રેહતા થા ડામા. ૫
 અને મુમનોને ઓનુ, કી થી સુલેહ કેરી બાતી;
 યું થે નખી તાબે, સારી કોમ વે જાતી. ૬
 તો હસવે* ને ફાવડે, માંગ ઓનુસુ લાતે;
 દેખો મુમન તો ઇસ રીત, ખાઇ થે ખોદાતે. ૭
 બી કબી નખીજી, આવ ખોદને સુણાયા;
 સો હમ્માલી કરને, એસા લખેસુ બતાયા. ૮
 સુનો સલમાન ફરસી, દસ આદમીયોં જેતા;
 વં* એકલા* તો રે કામ થા, કરતા તેતા. ૯

* બરોસો x ખોદવાનું હથીયાર † ખોળે ઉપાડતા

- દેખો દાડી દાડી પાંચ ગજ, વં ખાઈથી ખોદાતી;
અને પાંચ ગજ ઉડી, વે ખાઈ થી કૂલાતી. ૧૦
- દેખો છે દિન માંહા, હૂઈ તમામ રે ખાઈ;
એ ખખર લખેસુ, સહી હે પાઈ. ૧૧
- તખ ખોદતે ખાઈમાં, એક પથરા રે આયા;
સો દુટે રે નાંહા, એસા થા રે દેખાયા. ૧૨
- તખ સલમાન ફારસી, આયે નખીજકે પાસા;
અને પથરેકી કીતી, અરજ હો દાસા. ૧૩
- તખ નખીજ તો ઉતરે, આવ ખાઈ કે માંહા;
અને અસ્હાખી કેતનેક, સાથ આયે રે તાંહા. ૧૪
- યુ નખીજને દેખી વે, પથરે કી ડામા;
અને હાથ કીયા હસુઆ, લે રખકા નામા. ૧૫

રે તુહી

- દેખો જ ગકે કાજ સખ, કરે હેં મસલત ખાત રે,
કરે હે મસલત ખાત;
મસલત કરે વં નખીસું, જે મહમદ પુઝરક જાત રે,
જે મહમદ પુઝરક જાત. ૧૬

૩૯૭-૬૮

- લે હસુઆ નખીને, એસ પથરકુ ડાલા;
તખ પથર તો દુટા; એસ હી હાલા. ૧
- તખ ખીજલી હો જેસા, હુઆ રે ચમકારા;
કે રોશન હોવડા, મદીના રે સારા. ૨
- તખ નખીજને આપતો, તકખીર કહી;
તખ સખોંને તકખીર, કું કર લહી. ૩
- એસે તીન ખાર નખીને, દેખો ધાવ રે કીતે;
અને તીનો ખાર ચમકાર, હૂએ રે સુણાતે. ૪

- તબ સલમાને અરજ, કીતી અદખસુ મના;
કે કિદા મેરે મા બાપ, નબીજી તમના. ૫
- હે ઉબલેકી બાત, હમુ અચરત આઈ;
કહો રસુલ ખુદાકે, કેસી હે રોશનાઈ. ૬
- તબ નબીજીને કોમકે, તરફ નજર ફિરાઈ;
અને પુછા તમુ દેખી, જેસી રે રોશનાઈ. ૭
- તબ અસહાબોં કહયા, હાં નબીજી હમારે;
દેખો ઉબલા હુઆથા, જે ગામ સારે. ૮
- તબ નબીજીને કહયા, પેલા હુઆ જે ઉબલા;
દેખો કિસરા*કે મુલકકા, શહેર કેરા રે હાલા. ૯
- તુરત જુઆઇલ મુજકો, ખબર એસી રે કીતી;
નબી તમારી ઉમ્મતકુ, વે પાદશાહી દીતી. ૧૦
- નવશેરવાં કે ઠામ નામ, થા કિસરા ખિતાબા;
નબી ઉમ્મત તમારી, વે પાવેગી સિતાબા. ૧૧
- અને દુજી જોતમાં, ઝમી રમકી દેખાઈ;
સો લાલ રગસી, નજર રે આઈ. ૧૨
- બી જુઆઇલ મુજકો, તુરત દીતી રે અગાહી;
કે ઉમ્મત તમારી, એ બી લેવે પાદશાહી. ૧૩
- અને ખિલાદકા મુલક, તીજી જોતમાં દેખાયા;
સો જુઆઇલ ખબરકા, બોલ એસા રે સુણાયા. ૧૪
- વાં પાદશાહી હોવેગી, નબી ઉમ્મત તમારી;
એ સુન સુન કહો, ના છોટો રે ખિસારી. ૧૫
- રે તુહી
વાયદે મુલક તીનકે, પથર તોડે જન રે,
પથર તોડે જન;

* ધગનના બાદનાહનો લગમ x ધગનનો દેશ જ મલકે શામની ઝમી

| યમનનો દેશ

મુમન હુએ વાં પાદશા, યુ સાયે વાયદે માન રે;
યુ માયે વાયદે માન. ૧૬

૩૯૮-૬૯

તખ કિસરા કે મુલકકી, કીતી નખીજીને બાતી;
કે ઉજલી દેખાઈ, ઓસ મોહોલ કેરી જાતી. ૧
અને અવરબી તારીક, અપને નખીજી કહી;
સો સલમાન કારસીને, સુનકર લહી. ૨
તખ કહયા હાં જયુ હે, ત્યુ નખી હો કરમાને;
વે કિસરાકે મોહલ, સહી ઐસે દેખાને. ૩
સહી તમે મુલ હો. માયે રે ખુદાકે;
સહી બોલ તમારે, હે સાયે રે સદાકે. ૪
યુ સલમાન કારસી, એ કહયા હોને ખુશાલા;
બાત કિસરા કેરી, સુનતે રે હાલા. ૫
શામ હોવે રે ફતે, લી નખીજીને આખા;
તમુ હોઓગે હાકિમ, યુ ઉમ્મતકુ દાખા. ૬
કો' તમુસુ લડાઈ, કર સકનેકા નાંહા;
જખ હાકિમ હોઓગે, તમ શામકે માંહા. ૭
અને યમનકા મુલકલી, હોવે ફતે રે હમારી.
યુ નખીજી કહયા, સુણુ ઉમ્મત રે સારી. ૮
અને કિસરા પાદશા, વે મારા રે જાવે;
કોઈ ફિરને કિસરા, ઓસ ઠામ રે ના આવે*. ૯

* આપના કહયા મુજમજ યમનોના મુલક હજરત (સલ્વ) ના રખતમાજ ફતેહ થયો અને બાબીના મુકા માટે હજરત અમરકર સીફીઝ (રદી) ની ખિલાફતમા એલાદ રાઝ થયા અને થોડોક મુક મુમતમાનોના કમગમા આવ્યો પરંતુ હજરત ઉમર કાઝક (રદી) ની ખિલાફતના સમયમા તો તે બધો મુલક મુમતમાનોના કમગમા આવી ગયો હતો.

- એ વાયદેકી બાત, સુની મુમનો સારે
થી યાદ રે રાખી, ના પડીયે બિસારે. ૧૦
- કહયા સુલેમાન ફારસી, મેં વં સચકર જાના;
બાજ નબીકા વં વાયદા, સાચા દેખ ને પેછાના. ૧૧
- તબ મુનાફિક સુણતે, આપ બાતોં માંહે આયે;
અને આપસકે મનકુ, બાત ખુશાલ કરાયે. ૧૨
- કે ઘેરા હે પડીયા, અને ખાઇ હે ખોદાવે;
લી અવર મુલકોંકા, સોચ કુંસા મન આવે; ૧૩
- લી અવરલી બાતોં, ઓનુ જોસી કીતી;
યુ દોઝખતો ઓનુને, આપ જીભસુ લીતી. ૧૪
- અને વાયદા વં નબીકા, સાચા મુમનોને જાના;
સહી પુરા કીયા વાયદા, વં આપ રે રેહમાના. ૧૫

રે તુહી

- પથર તોડતે વાયદા, દીયા મુલક કહી ડામ રે,
દીયા મુલક કહી ડામ;
સહી મોજહે સાચે ઉનકે, મોહમદ જીનકા નામ રે,
મોહમદ જીનકા નામ. ૧૬

૩૯૯-૭૦

- પથર તોડનેકે કાબ, નબી ખાઇમાં થે આયે;
તબ અસ્હાબીકે નજર, નબી ભુખે થે દેખાયે. ૧
- સુણા ભુખકે લીતે, ઇટ પેટથી બધાઈ;
સો જાબીર બિન અબદુલ્લા, કે નજરથી આઇ. ૨
- તબ અનસારી સુ એતના, દેખા ગયારે નાંહા.
તબ માંગ રબ અબદુલ્લા, ગયે આપ ઘર માંહા, ૩
- જા ઓરતકુ હકીકત, સગલી દાખી;
પુછા હે કુછ જાનેકુ, બાત એતની આખી. ૪

- તખ ઓરતને કહ્યા, જવ હે એક સાચા ;
અને બકરેકા બચ્યા, લી ખાંધા રે બનાચા. ૫
- ફિર કહ્યા એતી નખીકુ, જા કહો ને ખાતી;
સો છાનેસુ કહીયો, છુપા અવર જા જાતી. ૬
- તખ ફિરકર જાખીર, નખી પામ રે આયે;
બચ્ચરકી ખાતકા, સોચ મન માંહે લાયે. ૭
- સો સીધે હો કેરી, આવ ખખર દીતી;
અને નખીજીસુ ખાત, દેખો છાની રે કીતી. ૮
- તખ ઇઝન નખીને. સખુકુ દીયા;
સો એસા કહ્યા, સખુ સુનને લીયા. ૯
- કે બદકકે ખોદનારે, સખ ચલો રે મંમાની;
સો જાખીર કે દેરે, ખુખ મંમાની જાની. ૧૦
- હે પાકીઝા ખાના, અને ખાત રે ખાતેરા;
તમે ચલો રે સારે, એ સુન રે સવેરા. ૧૧
- કરમાયા જાખીરકુ, તમ જાહો ને દેરે;
અને એહેલખાનેકુ, એતના કહો ને સવેરે. ૧૨
- કે ગોસ્ત કેરી હાડી, મત ચુલેથી ઉતારો;
અને આટા ગુદ છોડીયો, મત ખોલ એ ખીસારો. ૧૩
- તખ જાખીરને ઓરતકુ, જા કહી એ ખાતી;
સાથ નખીકે હે આવતે, જેતી અસ્હાબ જાતી. ૧૪
- મત હાંડી રે ઉતારો, તમે ગોસ્ત હો કેરી;
ના પકાઇયો રોટી, તમ તદુર સવેરી. ૧૫
- એતે નખીજી તો આપને, દેખો ચલકર આયે;
તખ શુકકર તો જાખીર મન, એતના લાયે. ૧૬

રે તુહી

ગાફિલ ગફલત છોડકર, સુન તુ મનકી પીત રે,
 સુન તુ મનકી પીત;
 મુમન હોવે સુનતે, એ હે દીનકી રીત રે,
 એ હે દીનકી રીત. ૧૭

૪૦૦-૭૧

તખ નખીજી ચલકર, આપ વર માંહે આયે;
 અને દસ દસ મુમન, ટોલી સુ ખુલાયે. ૧
 તખ નખીજીને આટા, આપ પાસ રે મગાયા;
 અને મુંહ મુખારકસુ, કુછ એસ માંહે બાયા. ૨
 લાઓ ઓરતાં પકાનાર, બાજ એતના બતાયા;
 તખ રોટીયાં પકતે, કુછ છેહ ના પાયા. ૩
 તખ નિકાલને ગોસ્તકુ, સખુ આગળ વરીયા;
 પણ પતીયા* ચુલેથી, નાં હેડી કરીયા. ૪
 સહી ખાનારે પોંચાયા, જેતે મુમનો નામા;
 સો જખીરને કીયા, સરખરાહી કામા. ૫
 દેખો સેર હો^x સખુને, વં ખાયા રે ખાના;
 બી ખાતે રે બધીયા, એસા લખેસુ જાના. ૬
 સો નખી કાજ બરકત, એસી રખને દીતી;
 એ સાચી રે ખાત, હે સુનકર લીતી. ૭
 અરે સુન જગ ગાફિલ, એ મોજઝેકી ખાતી,
 દેખ થોડા હે જીવના, નીંદ કેસે હે આતી. ૮
 તો છોડદે ગફલત, સુન દીન કેરી રાહ;
 અને દીન કર સિરપર, દિલ સેતી રે કમાહા. ૯
 સો સોને કેરે દિન, આગે ખાત હે આતે;
 સો હિસાબ રે બના, વં કહે હે જાતે. ૧૦

- તો જાગ જાગ થોડે કાજ, આજ કરને સામાના;
 સુખે સોને હો કેરા, મન રાખને ધાના. ૧૧
- દેખ દીન હે કમાને, સુખે મોનેકે કાજ;
 તો કયુ નાંહી ચેતના, દુની માંહે આજ. ૧૨
- અને બાજ કામ, કુછ હોવં રે નાંહા;
 તો સુખ ખિતા સામાન, કેસા નીંદ હો માંહા. ૧૩
- તો બયાનકુ સુન સુન, કર ઓડના ખિછોના;
 એ બાનકુ મુન સુન, તુ હો રે દાના. ૧૪
- અરે ગફલત કામ, નાંહી આવે રે તેરે;
 તો જાગને ગાફિલ, એ મુનને સવેરે. ૧૫
- અને માણક કી ગીતે, બોલ ચુન ચુન લીજે;
 અને એક કર ખાલકકુ, મન એતના દીજે. ૧૬

રે તુહી

- જાગ જાગ મુરખ ગાફિલ, સુન સુન દીનકી બાત રે;
 સુન સુન દીનકી બાત;
 સોના તુજકો બાત હે, જખ આવેગી રાત રે,
 જખ આવેગી રાત. ૧૭

૪૦૧-૭૨

- તુ દેખને ગાફિલ, મોજાકી બાતી;
 દેખ ખાતમ અબીયા, બુઝરગ જાતી. ૧
- સુન જાબીરને મંમાની કીતી હસ દના;
 બાત ભુખકે હો કાજ, ચંતા રાખ ને મના. ૨
- ઝખે કરતે બકરા, નને લડકાં દેખાયા;
 તખ ઓતુ મન ખેલકા, સોચ રે આયા. ૩
- અને જાબીર તો ઝખે કર, ગખે નખીજકે પાસા;
 સો નખીજકુ બોલાકર, લે અખેકી આસા. ૪

- અને ઓરત તો લાગે, પકાનેકે કામા;
તબ લડકોને પાયા, ખાલી રે કામા. ૫
- તબ બડે ભાઇને, કહી નનેકુ બાતી;
જેસી હકીકત ઝબેકી, અનુ થી દેખાતી. ૬
- કહયા તુજે ઝબે કર, મે હોઉ કસ્સાબા*;
અને તુ તો હો બકરા, બેલા રે સિતાબા. ૭
- ધર ધાબે પર ચડકર, આસે બકરા કીયા;
અને હાથ પગ બાંધકર, વગુ તલે રે લીયા. ૮
- અને ઝબે રે કીયા, લે છુરી રે ચલાઇ;
અને ઝબે કીયે બાજ. ચતા ભાઇકુ આઇ. ૯
- એતે શોર શાર* હોતે. મા ધરમાં સુ આવકર;
અને દેખતે તો રોએ, બાત નેના રે ભગ ભર. ૧૦
- અને દુજે રે બેટેકુ, અનુ પકડના ચાયા;
ઓને દરકે રે મારે, વં વાંહી ગીગયા. ૧૧
- વં ગીરતે રે ફાત, હુઆ ઓસ કામા;
દોનો મુએ યુ લડકે, જે જાબીર રે નામા. ૧૨
- તબ માને છુપાયા, ઓનુ દોનુકા હાલા;
અને ધરમાં સુલાકર, ઉપર કપડા ડાલા. ૧૩
- સો નબીજસુ લડકે, વં છુપાયે સવેરી;
કે રબે પોંચે ખબર, એ નબીકુ અનેરી. ૧૪
- અને નબીજકે દિલમાં, દિલગીરી રે આવે;
અને ખાના રે ખાતે, રજ ખાતિર હો જાવે. ૧૫
- કે હે બખ્તોં નબીજ, મેરે વર આતે;
અને લડકે તો દુનીમાં, હે કુટમ કંલાતે. ૧૬
- અને લડકોં સુ આકેબત, કામ રે નાંહા;
બુજ કર એતના, દીયા સહી મન માંહા. ૧૭

રે તુહી

લડકે દુનીયા જનકર, આઘ છુપાઘ ખાત રે,
આઘ છુપાઘ ખાત;
ન સુને નખી ઇસ હાલકુ, બુઝરગ જનકી જાત રે,
બુઝરગ જનકી જાત. ૧૮

૪૦૨-૭૩

દોહા

મુનને ગાફિલ હે મરના, હાં મરના,
તલ તલ વડી દિન રાત રે;
મત તુ ભુલ કર આપડા, હાં આપડા,
કરે દુનીયા ખાત રે. ૧
દેખ દુની ને દીનકુ, હાં દીનકુ,
રેવે ના એક કામ રે;
તો દેખને દીન કાજ પુતગ, હાં પુતરા,
બીસારે જબીર નામ રે. ૨
ખાના પકાતે મર ગએ, હાં મર ગએ,
બેટે ઓનુ દો વીર રે;
દેખને આતિશ એ પેટકી, હાં પેટકી,
છુપાઘ કીતી ધીર રે. ૩
જો સાચા દીન ઓનુ બુજ્યા, હાં બુજ્યા
રાખી ના દુન્યા આસ રે;
આપને ફરઝદ સખકુ, હાં સખકુ,
બુજે રખકે દાસ રે. ૪
મેરા તેરા ઓને ના કીયા, હાં ના કીયા,
બુજા જો રખથી સખ રે;

નંને બડે બંદે રબડે, હાં રબડે,
કરે જે આવે જબ રે. ૫

સુખ રે આકેબત ચાહેકર, હાં ચાહેકર,
રાખ રબ આપ ચત રે;

હુએ જો રબ સહી જનીયા, હાં જનીયા,
દુનીસુ નચત રે. ૬

રાવે રે ગાફિલ કુટમકુ, હાં કુટમકુ,
હો હો ભાઈ ને બાપ રે;

તોભી તુ યું મર જાયગા, હાં મર જાયગા,
રોને તુ દેખ દેખ આપ રે. ૭

દેખને ખુબી તેરે તનકી, હાં તનકી,
કેસી બનાઈ જાત રે;

રબ તો કીયા એસા તુજકો, હાં તુજકો,
ફિર પુછે રબ બાત રે. ૮

રબ કુંવે તેં થારે મુજે જનીયા, હાં જનીયા,
રસુલ ભી થે આએ રે;

વે તો રાહા મેરે કાજ થે, હાં કાજ થે,
કિતાબ મેરી લાએ રે. ૯

જવાબ તબ કુંસે કરના, હાં કરના,
રો રો સુન એ બાત રે;

ઉઝર ના રે તુ કર શકે, હાં કર શકે,
એસી કીતી તુજ જાત રે. ૧૦

આંખા ને હાથ પગ તુજકો, હાં તુજકો,
દિયા દલ ને મન રે;

ચાતા કામ હે તુ કરે, હાં તુ કરે,
એસા કીયા તન રે. ૧૧

નાહી ઉઝર કેરી ઠામ તુજ, હાં ઠામ તુજ,
 પુછે જખ આપ રખ રે;
 પેલા તો રખકુ બુઝલે, હાં બુઝલે,
 પેલા પુછે રખ જખ રે. ૧૨

૪૦૩-૭૪

અને જખીરકુ ખાત, બાધએ કહીરે નાંહા;
 યુ ફરઝદ છુપાયે, દોનો વર કે માંહા. ૧
 જખ નખીજકે આગળ. મડાયા રે તઆમા*;
 લાગે જખીર કરને; સગમરાહીકા કામા. ૨
 તખ જુઝામલ આયે, અલેહિસ મલામા;
 અને નખીજ સુ આવકર, એસા કીયારે કલામા. ૩
 હે ફરમુદા રખકા, નખી જખીર કુ કેહના;
 કે બેટે જખીરકે, દોનુ બુલાને લેના. ૪
 વે તમુ સાથ આવકર, નખી ખાના રે ખાવે;
 કહો જખીરકુ ઓનુકુ, જ બુલા રે લાવે. ૫
 તખ નખીજને જખીરકુ, એ ખાત રે કહી;
 તખ જખીરને ઘરમાં, જ પુછા રે સહી. ૬
 નાંહી કહ્યા બાધને, વે હાજર રે દેખાવે;
 તખ જખીરને નખીજકુ, કહી આવને ખાતી;
 કે હાજર નાંહી દોનો, લડકોંકી જતી. ૮
 તખ નખીજને કહ્યા, હે હુકમ ઇલાહી;
 કરો હાજર દોનોકુ, યુ કીતી હે અગાહી. ૯
 ફિર જખીરને કહ્યા, આયા રખ ફરમાના,
 વે લડકોંકુ હાજર, બોલાને લે આના. ૧૦

- તખ બાઈને રોકર, વં દોનો દેખાયે;
તખ જખીર લી દેખતે, બાંત મન ગમ લાયે. ૧૧
- તખ બાઈ ને જખીર, આયે નખીજકે પાસા;
અને કદમો લાગે, હોકર રે દાસા. ૧૨
- યું આજેઝી હો કરને, કહી લડકોં કી ખાતી;
કે ફના હોવડી, હે દોનોકી જાતી. ૧૩
- મત દિલગીર હોઓ, નખીજ તમ ના;
લખા થા સો પોંચા, જે બાખ રે હમ ના. ૧૪
- તખ જખાઈલિ આયે, લાયે હુકમ ઇલાહી;
કે રખને તડુકે, એસી ખખર ખતાહી. ૧૫
- કે તમે હો મોહમદ, જાઓ ઓનુકે પાસા:
અને ઉંહોંકે સર પર, હાથ ફિરાઓ ખાસા. ૧૬
- અને તમારી દુઆસુ, કરે જવતે હમ ના;
તખ નખીજ ઉંહે, હુકમ રખકે મેના. ૧૭
- આવ લડકોંકે સર પર, હાથ રે ફિરાયા;
દોઆ લી માંગી, જુ રખ થા ખતાયા. ૧૮
- તખ જવતે હો દોનો, નખી કદમો લાગે;
અને નખી ઓનુ સાથ, ખાના ખાને રે લાગે. ૧૯
- તખ હુધ રે ખુશાલી, ઓસ મંમાની માંહા;
અને કહયા એતના, જે થે ઓસ કાંહા. ૨૦

રે તુહી

ગાફિલ સુન સુન મોજહે, મત સો દિન ઓર રાત રે,
મત સો દિન ઓર રાત;
એસે ખાતમ અખીયા, ખુઝગ હે વે જાત રે,
ખુઝગ હે વે જાત. ૨૧

૪૦૪-૭૪

- દેખો યહુદીકા ટોલા, બની કુરેઝ નામા;
વે રેહતાથા મદીને, કે ફિરતે ડામા. ૧
- સો અપને નબીસુ, મેલ ઓનુને ક્રીયાથા;
સો કોલનામા અનુકા, સહી કરને લીયાથા. ૨
- કે દુશમન તમારે સુ, હમ મલે રે નાંહા;
હો તમારે રોકવે, હમ ગામ કે માંહા. ૩
- દેખો ગયા રે લશકર, જે કાકરોં કેગ;
વોહી અખતબ ઓનુમા, મરદાર થા અનેરા. ૪
- અને દગા રે મકર કર, વે કુમ રે ફિરાયા;
જે બની રે કુરેઝકે, નામ સુ બતાયા. ૫
- બની કુરેઝકા ટોલા, તબ ગયા રે ફિરકર;
સો કાફર ફિરાયે, કાન બાતોંસુ ભર ભર. ૬
- તબ કોલ ભાન નબીસુ, ફિર ઉધર રે ગહે;
સો કાફરકે માં જા, કાફિર રે ગહે. ૭
- એ મુમનોકુ ખખર, સહી આવ ને પોંચાઈ;
તબ દિલગીરી ચતા, દિલ મુમનોકે આઈ. ૮
- તબ ફિકર તો હોવડી, લશકર રે સારે;
તબ મુનાફિક હર હર, હોને લાગે રે કનારે. ૯
- એતે ફેજા ફેજા લશકર, આઈ ગનીમ હો કેરી;
ઓ દિખાને લાગી; જગો જગો રે સવેરી. ૧૦
- તબ માલિક બિન ઓફ, બની અસદ કહીયે;
અને ગતફાન ફજરા, સબ કાફિર એ લહીયે. ૧૧
- થા ઉગમના મદીનેકે, સામી કુગર કૈલાતા;
એતો ઉધરથી આયે, એતી કાફિરકી જાતા. ૧૨

- બની કનાના કે રસ્તે, ડુગરથી આયે;
અને બાત બાત લશકર, થે સાથ વે લાયે. ૧૩
- જબ ફેબાં દર ફેબાં, એસી રે દેખાઈ;
તબ મુનાફિક જીવડી, બાત યાદ રે આઈ. ૧૪
- આંખા ફિર ફિર ગઈયા, ઓનુ ડરકે લીતે;
અને સત પતે જીવ કાજ, બાત મન માંહે દીતે, ૧૫
- દેખો માકેબ બીન કોસર થા. જસકા નામા;
વે બે ખબરા એસા, બોલા એસ હામા. ૧૬
- અને સાદિક અકીદેકે, રહે રે ખુશાલા;
યાદ કીયા એતના, ઓનુ એસહી હાલા. ૧૭

રે તુહી

- દુની કાજ દીનમાં મલના, વે કદીના આવે કામ રે,
વે કદીના આવે કામ;
તો મુનાફિક દેખ બાત ડરીયે, ખદક જંગકે હામ રે,
ખદક જંગકે હામ. ૧૮

૪૦૫-૭૫

- કહી માકેબ બીન કોસરને, તબ એસી રે બાતી;
જુ બેખબર કેહવે, મુનાફિક જાતી. ૧
- જબ ઘર ઘર કાફિર, ચલ ચલ રે આયે;
અને ટોલે ટોલે, બાત રે દેખાયે. ૨
- લે નામ નબીકા, કહયા વાયદા હે કરતે;
બાત મુલક લેનેકી, ચંતા મન હે ધરતે. ૩
- કે કિસરા કે ખઝાને, અને ગંજ રે કિસરા;
સો ગમતો દેવેગા, હે કહતે રે સવેરા. ૪
- અબ હમુ જીવના, નાંહી નજર આતા;
કે કાફિરોંકા લશકર, હે બાત રે દેખાતા. ૫

- અબ જવનેકી હમુકુ, આસ રે નાંહા;
તો કયુ હમ પાચેગે, ઓઝ મુલક કે માંહા. ૬
- પીછે વાયદા જે હમુસુ, હે રે કીતા;
સો રસુલ ને ગબને, હે બતાકર દીતા. ૭
- સો ફરેબ ને મકકર બના, કુછ અવર રે નાંહા;
હે હમુકુ છેતરે, ઓસ વાયદેકે માંહા. ૮
- દેખો મુનાફિક એસી, તબ કહી રે બાતી;
સો માકેબ બન કોસર, કેરી રે જાતી. ૯
- જે દુની કેરે કાજ, વે ઇમાન થા લાયા;
તો મોચ બોલનેકા, ઓને વંચા રે બનાયા. ૧૦
- તો રબ કેરા હુકમ, ઓસ બાબમાં હે આયા;
સો મુનાફિક કરને, હે એસે રે બતાયા. ૧૧
- જે સાદિક ઇમાની, ઓનુ ઇતના ચાયા;
કે દુની કાજ જવના, બાત કામ રે ના આયા. ૧૨
- કે જવ જવ આબિર, હે મરના સહી;
ઓનુ એસી તો બાત, સચ કર લહી. ૧૩
- પણુ એસા કુછ હોવે, રબ ઇમાનસુ મારે;
અને આકેબત રાહા, નેક હમારી સવારે. ૧૪
- તો બસા હે મરના, ઓસ થી પેસા;
કે ઇમાનમાં ખતરા, આવે એ વંસા. ૧૫
- દેખો મુમનુ સાચે, તબ એસા રે જાના;
જે દીન માંહે વાસ્તા, ના દુનીકા થા આના. ૧૬
- તો દેખ દેખ બેરી, એ હૂએ રે ખુશાલા;
અને બાંધ બાંધ કમર, કહયા ઓસ હાલા. ૧૭
- રે તુહી
મુમન ચાવે દીનકુ, સો આકેબત કેરે કામ રે,
સો આકેબત કેરે કામ;

જે દીનમાં દુની આવે સહી, વં મુનાફિક કેરા નામ રે,
વં મુનાફિક કેરા નામ. ૧૮

૪૦૬-૭૬

- જળ એકા એક દોડકર, આવે કાફિર રે સારે;
સો હમલા કરને, પોંચે ખાઇકે કિનારે. ૧
- આવ ખાઇકુ દેખતે, ઓનુ અજળ રે આયા;
કે અજળ રે સોચ, અનુ કામ હે બનાયા. ૨
- કહીં આરબ કે મુલકમાં, એસી ના થી રે રીતા;
યુ ખાઇકા ખોદાના, અજળ ઓનુ મન દીતા. ૩
- તબ મુમનું ઘેરા, આવ ડાલા રે સારે;
યુ કાફિર ગુમાની, લાગે ખાઇકે કિનારે. ૪
- અને દુ બદુ* આડે કાફિર, ઝોર રે દેખાવે;
તો દોડે મુમનોકુ દેખકર, ચલ ચલ રે આવે. ૫
- તબ માર રે તીરોંકી, પડી આમન સામી;
તબ અસહાબી દોડ દોડ, આગે હુએ રે નામી. ૬
- ઓનુ કાફિરોંને, નબીજી જાત રે ચાઇ;
અને કર કર હમલા, ઝાંત કી રે લડાઇ. ૭
- અને નબીજીકે તબુકુ. વે જનકર આવે;
એસી દુશમની પુરી, વે મન માંહે લાયે. ૮
- પણ મુકાબલા પુરા, આવ મુમનોને લીતા;
કે ખાઇ માંહે કાફિરકુ, કિસે આવને નાં દીતા. ૯
- દેખો ગઝવાત અહજળમાં, ઝાંત મેહનત પોંચાઇ;
એસી ગઝવાત અવરમાં, નાંહી લખેસુ સુણાઇ. ૧૦
- દેખો નબીજીકુ મેહનત, પોંચી ઝોત એસ હામા;
એ ગઝવાત કહીએ, જે એહજળ નામા. ૧૧

સો મુશકિલ બાતા, બાત ઓસમા દેખાઈ;
 બાત મેહનત મશકકત, ઓસ કાજ રે કૈલાઈ. ૧૨
 સો ભુખથી દેખાઈ, બાત હૂંઈથી ગરાની;
 અને લીડાત થા હાથ, બાત સહી એ જાની. ૧૩
 અને હવા થી ઠંડી, ડર થા લુટ કેરા;
 અને બાત થે દુશમન, સુણીયો સવેરા. ૧૪
 અને દબ દબા ગનીમકા, બાત નજર આયા;
 બાત મેહનત મશકકત, ઓસ કાજ રે કૈલાયા. ૧૫

રે તુહી
 મુશકિલ કહીકહી રીતસુ, હૂંઈ ગઝવાત એહજાન નામરે,
 હૂંઈ ગઝવાત એહજાન નામ;
 મુમન સબ એકઠે ભયે, ખંદક કેરે ઠામ રે,
 ખંદક કેરે ઠામ. ૧૬

૪૦૭-૭૭

અમર બિન અખ્દેવદ, થા એકકા નામા;
 વે સાથ આયા થા, વે કાફિરોંકે કામા. ૧
 વે થા રે સીપાહી, અને કવી* પેહલવાના;
 ઓસે મુમનલી બુજતે, ના કો' થા રે અજાના. ૨
 સો આરબોંકે માંહે, સબ ઓસે થે તને;
 કે હરે સીપાહી, યું સબ કો' પેછાને. ૩
 ઓને ચલાને ઘોડેકુ, આવ પકડા મેદાના;
 અને હાંક મારને લાગા, બાત કરને ગુમાના. ૪
 કે હે કો' રે સીપાહી, સામી મેરે રે આવે;
 અને મુકાબલા મુજસુ, વે આવને કરાવે. ૫
 તબ ઓસ કેરે સામી, કો' ગયારે નાંહા;
 ત્યુ ત્યું બાતેરા પુકારા, વે ગુમાન કે માંહા. ૬

- તખ નખીજને કહી, એસી રે બાતા;
કોઇ હે રે કુછ મનમાં, હે દોસ્તી ધરાતા. ૭
- કે ઓસકુ મારકર, આગે મેરે સુખે આવે;
યુ બેલા બેલા ઓસકુ, લે દોઝખમાં બાવે. ૮
- તખ મુરતઝા અલીને, આવ રજ રે મગાઈ;
કે હોવે જો હૂકમ, મે કરે રે જગાઈ. ૯
- તખ નખીજને અલીકુ, ઝીરેહ આપકી પેનાઈ;
અને દસ્તાર આપસકી, લે સર માંહે બાઈ. ૧૦
- બાંધે ઝુલકાર કમરકુ, હાથ લીતી રે હાલા;
તખ નખીજ ને દુઆ, માંગી ઓસહી હાલા. ૧૧
- તખ અલી હો પ્યાંદે, આયે ઓસકે સામી;
જે અમર બિન અબ્દેવદ, કાફિર નામી. ૧૨
- તખ કાફિરને ઉતર કર, ઘોડા આપકા મરાયા;
અને હોને પ્યાદા, અલી સામી રે આયા. ૧૩
- તખ કાફિરને આવકર, પુરી તરવાર બાઈ;
તખ અલી હાલ સિર પર, લે વે રે ચુકાઈ. ૧૪
- તખ હાલકુ તો ચીરી, ઓને પેલે રે ધાવા;
આવ તારક*કુ પોંચી, એસા દીયા રે દાવા. ૧૫
- બાઈ દીન હો કેરી, સુનો જગ કેરી બાતી;
કહો આજઝ હોકર, દિન ઓર રાતી ૧૬
રે તુહી
- દીનમાં દુની ના બાયકર, મુમન હોઈએ ખાસ રે,
મુમન હોઈએ ખાસ;
તારીફ સુન સુન મુમના, હોકર રહીએ દાસ રે,
હોકર રહીએ દાસ. ૧૭

૪૦૮-૭૫

- દેખો ખાઇ કુદ કાફિરને, કેસા કીયા રે જગા;
 મેં આયા એકલા, કાજ નામોસી નંગા*. ૧
- તખ અલીને ધાવ, આપ હાલ પર લેકર;
 અને મારી શમશેર; ઓમ કેરે સર પર. ૨
- સો ઝરખ* પેહલેસુ, માર ને ગિરાયા;
 દેખો એકનો કાફિર, યુ દોઝખમાં બાયા. ૩
- તખ મારને અલીને ઓસે, તકબીર કહી;
 તખ નખીજને બના, મારા કાફિર સહી. ૪
- ઓસ કાફિરકુ મારે બાજ, દુજે દો ઝે આયે;
 અલીકુ ચાહ કર, વે બુરા મન લાયે. ૫
- અબી વહાબકા બેટા, હુબૈરા કૈલાયા.
 અને જરારતો દુખ. ઓસ સાથ થા આયા. ૬
- તખ અલીનો ધસીયે, જેસે ઓનુ પર શેરા;
 અને લપકને પાયે, એક પલમાં સવેરા. ૭
- જખ જરારકી નજર, અલી રે આયે;
 અને ધસને આવતે, જખ ઓસે રે દેખાયે. ૮
- તખ જરારકુ રજ, હુઆ રે અપારા;
 અને ઉઠકર ભાગા, ના પકડા કરારા. ૯
- પણ હુબૈરાને આવકર, કુછ મુકાબલા લીતા;
 ઝુલફકાર કેરા, ધાવ અલીએ દીતા. ૧૦
- તખ હુબૈર લી ઉઠકર, કાફિર ભાગા;
 અને ઓલુએ ને ઓઠે, તાકને લાગા. ૧૧
- અને નૌફિલ બિન અબદુલ્લા, તખ ઘોડેથી ઝીંસીયા;
 સો ખાઇકે માંહે, આવકર પહીયા. ૧૨

તખ પથરોંકી મુમનો, ઓસે કીતી રે મારા;
 તખ કાફિરને ખાધમાંથી, કીતી રે પોકારા. ૧૩
 તખ અલી દોડ ગયે, મેરવાની સેતી;
 અને ખાધમાં ઉતરે, રીત દિલાસેકી તેતી. ૧૪
 યુ નરમી સુ ખાતકર, ઓસે ખાધ શમશેરા;
 સો કમરમાં મારકર, દુકડે કીયે દો સવેરા. ૧૫
 સુનો નસીઅત બોલ, બેરી મારને કેરા;
 સહી ઓસે યાદ રાખકર, મન દેઓ યુ સવેરા. ૧૬
 રે તુહી

જે તુ હાવે ગાફિલા, દુરીજન દેવે દાવ રે,
 દુરીજન દેવે દાવ;
 તો ઓસથી પેલા મારતુ, જે તુજે દીનકા યાવ રે,
 જે તુજે દીનકા યાવ. ૧૭

૪૦૯-૭૯

દેખો કેસી રે મડાની, ઓસ દન રે જગાધ;
 સો સારા દિન, યુ કીતી રે લડાધ. ૧
 તખ મુસલમાન મહાજર, ભી મદીને કેરે;
 તીન નમાઝ કઝા, હુધ સુણીયો સવેરે. ૨
 સો ઝોહોર ને અસર, મગરિખ કહીએ;
 ફાત હુધયાં તીનો, નમાઝ લહીએ. ૩
 તખ નબીજને જમાતસુ, વે કીતી રે નમાઝા;
 અને કિનારા પકડા, એસા સુના રે અવાઝા. ૪
 કર નમાઝ દુઆ, તખ નબીને મગાહી;
 સો કાફિરોંકી હાલકી, રખ પાસ રે ચાહી. ૫
 યા ઇલાહી આલમીન, ધર ભરને અનુકે;
 સો આગસુ ભર, નામ કાફિર જનુકે. ૬

- ભી આગ તુ ભર, ગોર અનુકે માંહા;
કર હલાક અનુકે, થર રવે કે નાંહા. ૭
- થી મુમનોપર ઓસ વકત, સખ્તી દેખાતી;
વે સખ્તી હો કેરી, બાત બાત હે કુંલાતી; ૮
- થે લશકર દબદબા બાત, કાફિર દેખાતે;
બાત ઉસ કાજ ખોફ, મન મુમન થે લાતે. ૯
- ઈસ ખોફ કેરી બાતમાં, સખ બુજે રે બયાના;
એ બાત હે સમજની, હો કર દાના. ૧૦
- તખ દુઆતો નખીકી, રખ કબુલ કીતી;
બુ કરને નમાઝા, દુઆ માંગથી લીતી. ૧૧
- તખ નોએમ ખિન મસઉદ, ખીન ઉમર ગતફની;
વે કાફિરોંકે સાથ થા, એસી બાત રે જની. ૧૨
- વે નામી થા રે કાફિર, ઓનુ માંહે રે કુંલાતા;
અને ફદને ફરેખ, બાત શેતાની બતાતા. ૧૩
- દેખો એસે તો રખને, તુરત દીયા રે ઇમાના;
તખ એને તો ઇસ્લામ, સહી રે પેછાના. ૧૪
- એને ઇસ્લામ કેરી, બુજ મન સુ ખાતી;
સો કાજ દુઆ નખીકે, થી માંગી થી રાતી. ૧૫
- એ બયાન હે માણક, યુન યુન લીજે;
અને હો બદે આજઝ, મન એતના દીજે. ૧૬

રે તુહી

ગાફિલ ઉઠને જાગકર, સુન તુ ગઝવાત બાત રે,
સુન તુ ગઝવાત બાત;
ઇમાન તેરા થર રહે, ભસ્તી હોવે જાત રે,
ભસ્તી હોવે જાત. ૧૭

૪૧૦-૮૦

- નોએમ હોને મુસલમાન, પાસ નબીજકે આયા:
કર અકીદા સાચા, થા રે લે આયા. ૧
- સો દુઆ થી નબીકી, કીતી કબુલ રેહમાના;
સહી નોએમકુ તો રખને, દીયા રે ઇમાના. ૨
- હો મુમન ગયા, બની કુરેજકે પાસા;
સો નસીઅત ઓનુકુ, દેનેકી આસા. ૩
- વે યહુદીકા ટોલા, બની કુરેજા નામા;
ભાના કોલથા નબીસુ, ઓનુ કાફિરકે કામ. ૪
- જાને ઓનુસુ નોએમને, જાત એસી રે બતાઈ;
કે નસીઅત નોએમકી, મન ઓનુકે આઈ. ૫
- જુ ગતશન કુરેશસુ, વે મલ થે ગહે;
અને ભાન કોલ નબીકા, અનુ સાથ થે રહે. ૬
- વેસી જુદાઈ તો હોવડી, ઓનુ ટોલુકે માંહા;
કે કોઈ કીસીકુ, ધીરે રે તાંહા. ૭
- બની કુરેજાને તબતો, એસા કીયા રે બયાના;
ઢોર હમારે હે મરતે, બોલ એસા બીચ આના. ૮
- હમુ રંતે રંતે જાત દિનકી, હુઈ રે જ ગાઈ;
ભી જાનતે નાંહી, કબ મીટેગી લડાઈ. ૯
- અને ઢોર હમારે; હય ઠંડે મર જાતે;
હે ગામ તો જાતે, યાં રહ્યા ના શકાને. ૧૦
- બનુ કુરેજાને કુરેશ સુ, યુ કે કર બાતી;
જુદી હોવડી ઓનુસુ, અનુકી જાતી. ૧૧
- ભી નોએમ બિન મસઉદ, થા કોમ સરદારા;
હે કાફિર ને ઓસકે, જંગ દુટા રે પ્યારા. ૧૨

દેખો ખાલિક ને કેસા, તબ કરમ રે કીતા;
સો કાફિરોંકા લશકર, માર ભાન તોડ દીતા. ૧૩

તબ કાફિરોંકે લશકરમાં, વધા રે તરાસા;
કો કીસીકુ નાં ધીરે, ના કો' જાવે કીસ પાસા. ૧૪

સો અરકત દોઆ, નખીજ હો કેરી;
એ સુન સુન મનમાં, દો ઇતના સવેરી. ૧૫

રે તુહી

વે દીન હૈ આજ નખીકા, સુન તુ ગાફિલ ખાત રે,
સુન તુ ગાફિલ ખાત;

તો પગ માંડ સાબિત નેહસુ, છુટક પાવે જાત રે,
છુટક પાવે જાત. ૧૬

૪૧૧-૮૧

તબ કાફિરોંકે લશકર, સત પતે કીતે;
સો અપને નખીકે, દુઆ કે લીતે. ૧

થા આખર રે રોઝ, ચાર શબ્દ દના;
ક'બુલ હૂંઘ દુઆ નખીકી, સુન રાખો રે મના. ૨

દેખો હુકમ તો રખકા, હૂવા રે બાવા;
તબ બાવને હુકમ સુ, દીયા ખેરીકુ દાવા. ૩

તબ કકર ને પત્થરે, ઉડણ લાગે;
અને ખાને કેરે બાસન, સખ ગિર ગિર ભાગે. ૪

દેગ જેતી ખાનેકી, સખ ઉધી રે ડલાઈ;
એસી બાવ તો રખને, થી ગરમ રે ભેજાઈ. ૫

જે ઠંડીથી હવા, ગરમ હુઈ વે બાવા;
એને કાફિરોંકા લશકર, યું ધુલ મેલવા. ૬

કોટો તંબુ રે તનાવા, યુ રખે ફરમાયા;
તબ નુરી રે દોડે, જબ હુકમ રે પાયા. ૭

ઓનુ કાટ ને તનાવા, તબુ સબુ કે ગિરાયે;
 થે કાફિર લાગે કરને, તબ હાય રે વાયે. ૮
 બી નુરીયાંને મેંખાં, સબ હુકમ ઉકાઈ;
 ત્યુ કાફિરોંકે મનમાં, ખોત દેહશત રે આઈ. ૯
 તબ સોચ આયા ભાગનેકા, કાફિરોંકે માંહા.
 સબ હર હર ધુજે, થર ગહયા કો' નાંહા. ૧૦
 નબી સોનેકી જાગોસુ, ઉકે ઓસ રાતી;
 અને મશગુલ નમાઝસુ, હવે સુની યું બાતી. ૧૧
 હો ફારિગ નમાઝસ, નબીએ એતના આખા;
 કો' કાફિરોંકી ખબર, લાવે યું રે દાખા. ૧૨
 હર હરકે લીતે, કો' ખોલા રે નાંહા;
 ફિર નબી હુએ મશગુલ, નમાઝ કે માંહા. ૧૩
 બી નમાઝથી ફારિગ હો, બાજ નબીજીને કહયા;
 બી ખોલા ના કોઈ, સબુ સુનકર લહયા. ૧૪
 ફિર નબીજી નમાઝમાં, ચરે તીજી રે બારા;
 અને સુન સુન મનમાં, રાખો એતના કરારા. ૧૫

રે તુહી

ઘણા જીવ તુ કયા આહે, અતે મરના હે નત જાનરે,
 અતે મરના હે નત જાન;

તો ખેલા ખેલા જાગ કર, રખકુ તુ પેહછાન રે,
 રખકુ તુ પેહછાન. ૧૬

૪૧૨-૮૨

બી નમાઝ સુ ફારિગ હો, કહી નબીજીને બાતી;
 લાવે કાફિરોંકી ખબર, કો' હે રે જાતી. ૧
 કરે ભસ્તી રખ, ઓસે મેરે સાથા;
 વે દોસ્ત હોવે ભસ્તમાં, લેવે મેરા રે હાથા. ૨

- તબ હુઝેશને લખેક*, કહયા રસુલ અહલાકે;
હે સાથે વાએદે, કાલ તમારે સદાકે. ૩
- તબ નબીજને આખા, આવો પાસ રે મેરે;
તબ હુઝેશ નબીકે, પાસ ગએ રે સવેરે. ૪
- તબ ઓનુકે સીનેપર, હાથ નબીજને ફિરાયા;
ભી દોનું ખભુ ખીચ, હાથ ફિરાયે બતાયા. ૫
- યુ હાથ ફિરા નબીને, બાજ દુઆ રે મંગાઈ;
રબ પનાહમાં તુ રાખે, યુ લખેસુ સુણાઈ. ૬
- તબ હુઝેશ કેરી, ભુખ રે ભાગી;
અને દુર હુઈ ઠંડ, જે બાત થી લાગી. ૭
- હુઈથી ઠંડ ને ભુખસુ, આજઝ મુમનોકી જાતી;
સો લખી ના જાતી, બાત એ બાતી. ૮
- તબ નબીને બુલાકર, કીતી છાની રે શાના;
લે આઓ ખબર ઓનુકી, તમે હોકર દાના. ૯
- કે કામ કયા હે કરને, જે કાફિર નામા;
સબ જસુસી કરની, જા ઓસહી હામા. ૧૦
- પણ રહીયો છાને, છતે હોઈઓ નાંહા;
અને કભી ખોફ આવે, તમુ દિલ રે માંહા. ૧૧
- તબ ચલકર બેલે, તમુ મેરે પાસ આના;
એતા નસીઅત કેરા, કીતા નબીને બયાના. ૧૨
- એતા બોલ ચઢા નબીકા, સર હુઝેશ ચલીયે;
સો ખાઈકુ ઓલકર, પાર ઉતરીયે. ૧૩
- ખાઈ બાર રે ઉતરતે, બાત ગરમી દેખાઈ;
તબ ઠંડ તો જાકર, ખુશાલી આઈ. ૧૪
- જા કાફિરોંકે લશકર, પાસ આપકુ પોંચાએ;
એક ઝાડકે પીછે, જા રહે રે છુપાયે. ૧૫

તબ કાફિરોંકે ભાગનેકે, સામાન દેખાયે;
 તબ હુઝેફા મનમાં, એતના લાયે. ૧૬
 એક કર રબકુ બુઝીએ, જે હે આપ સુબહાન રે;
 જે હે આપ સુબહાન;
 ગાફિલ બંદા હોએકર, સુન સુન મનકે ધાન રે,
 સુન સુન મનકે ધાન. ૧૭

૪૧૩-૮૩

તબ ઝાડ તલે રેહકર, અનુ નઝર ફિરાઈ;
 તબ કાફિરોંકી ખબર, ઓનુ એસી રે પાઈ. ૧
 અબુ સુફીયાન કાજ, ઓનુ આગ હે જલાહી;
 સો કેતની મેહનત સુ, લે હે સિલગાહી. ૨
 અબુ સુફીયાન હદ કાજ; જત આપ હે ફિરાતા;
 સો હે આગ પાસ ફિરતા, તલ કલ નાંહી પાતા. ૩
 અને ખાવ તો ઓનુમાં, હે એસી રે ચલતી;
 કે ખબર કીસીકુ, નાંહી કીસીકી પડતી. ૪
 અબુ સુફીયાન હુઝેફાકે, સામી આયા જુ નિશાના;
 તબ તીર ખેચ માફ, એતા હુઝેફાને જના; ૫
 તબ નસીઅત નબીકી, ઓનુ યાદ રે આઈ;
 એમ કાજ રહીસે, વે આપકુ છુપાઈ. ૬
 લશકર આવતા દેખાયા, એને ખાલિક કેરા;
 સો નન્ને બડે પથરોં, રિત દંખા રે અનેરા. ૭
 દેખો કાફિરોંકો રબને, કેસે કીયે સંગસારા;
 તબ ભાગને હો કેરા, સોચ ઓનૂને સવારા. ૮
 અબુ સુફીયાન એ દેખ કર, ચતા એતી ચત દીતી;
 અને બડે બડે કુરેશોંસુ, ખાત રે કીતી. ૯

- યાં રેહના તો હોવડા, હમુ બોત રે દના;
અને ચાર પાએ મુએ. ઇસ મોહીમકે મના. ૧૦
- અને કોમ બની કુરેઝાકા, હમસુ ફિરિયા;
યુ અવરબી ટોળું, સોચ મન ધરિયા. ૧૧
- અને ચોર લી અપનું, હે પુટ ફાટ રે દેખાતી;
તો રેનંધી ફિકરઅબ, મેરે મન નાંહી આતી. ૧૨
- એતા કું કર ઉટ પર, ભયા બેલા અસવારા;
પગ ઉટકે ખોલેકા, ના પાયા રે કગરા. ૧૩
- અબુ જોહેલકે બેટેને, પગ ઉટકે ખોલાયે;
યુ એકલા ભાગા, સાથ કોઈના રખાયે. ૧૪
- અને મોહાર+કુ હાથ કર; લે ઉટકુ ભગાયા;
અને ભાગતે સમુકુ, ખોલ એસા રે બતાયા. ૧૫
- ના કીજીઓ ઉતાવલ, ચલનેકે માંહા;
પણ એતના કેનીને, કીયા રે નાંહા. ૧૬
- રે તુહી
- દીન શરમ રાખે રખ વે, જનકે હેં રસુલ રે,
જનકે હે રસુલ;
સો મોહમદ મુસ્તફા જનીએ, સખ જીવોંકે મુલ રે,
સખ જીવોંકે મુલ. ૧૭

૪૧૪-૮૪

- તખ કાફિરોંકા લશકર, ભાગને લાગા;
અબુ સુફીયાન ભાગેકા, ઇર ખાત મન લાગા. ૧
- જ કાફિર ભાગકર, સંગલે ગહે;
સો હુઝેશ તખ તક, કાંદે રે રહે. ૨
- પુરી ખબર લેકર, ફિર હુઝેશ ચલીયે,
તખ અસવાર ખીસ, એનુ રાહા માંહે મલીયે. ૩

- થીયાં ઉજલી પગડી, સખ ઓનુને બધાઈ;
અનુ હુઝેશકે સાથ, એતી ખખર કુલાઈ. ૪
- કે સાહેબ તેરેકુ, કહીએ એતની ખાતી;
કે દુર કીતી રખને, કાફિરોંકી જાતી. ૫
- તખ હુઝેશ સુનકર, ચલ નખી પાસ આયે;
તખ નમાઝમાં નખીજી; ઓનુકુ દેખાયે, ૬
- ખાજ ઇશારત નખીને, ખોલા લીયે આપ પાસા;
તખ હકીકત સંગલી, અનુ કહી હો દાસા. ૭
- કીયા તખસ્સુમ* નખીને, કુછ દાંતરે દેખાયે;
તખ ઝલકાટ દાંતકે, ખાત નજર આયે ૮
- દેખો ઓસ વકત નખીને, આપ એતા ફરમાયા;
અખ કાફિર ના આવે, યુ કુને ખતાયા. ૯
- કે અખ ફિર કાફિર, ના કરે રે જગાઈ;
આવ સામી અપને, કર શકે ના લડાઈ. ૧૦
- અખ અપનુકુ ઉનોંપર, હે ચલ ચલ જાના;
દેખો નખીજીને એતના, તખ કીયા રે ખયાના. ૧૧
- સો યુ હુવા ફિર કર, ના કાફિર થે આયે;
એસી ગઝવાત ખદકકી, રખને હરાયે. ૧૨
- વે ઘેરા થા પડીયા, દિન રે ચોખીસા;
એસે કાફિર થે ખલગે કર ખાત રીસા. ૧૩
- દેખો મુમનોને નજાત, દિન ચોખીસુ પાઈ;
તખ ખાઈ ખાર હોવડે, ચુકી રે લડાઈ. ૧૪
- સુન ગાફિલ તગીથી, ખાત ખાનેહો કેરી;
અને હવાથી ઠડી, [ખાત રે ખાતેરી. ૧૫

વે મુમનોને મુશકીલ, વે બુઝી રે નાંહા;
અને સોચ તો એતના, થા ઓનુ દિલ માંહા. ૧૬

રે તુહી

રખજેને સહીકર તનીયા, નહી ઓસે દુનીયી આસરે,
નહી ઓસે દુનીયી આસ;

વે ઉમ્મતી હોને નબીકા, રેસી આપ મન દાસરે,
રેસી આપ મન દાસ. ૧૭

૪૧૫-૮૫

મુન પદરમી ગઝવાત, બનુ કુરેઝા નામા;
બનુ કુરેઝકે કોમસુ, જગ હુઆ એક હામા. ૧

ભી ગઝવાત ખૈબરકા, હોવે એકઠા બયાના;
હે પાસ પાસ દોનુકા, બયાન એકઠા લખાના. ૨

ભી ઓર અનુ દોનુ બીચ, હુધ દો ગઝવાતા;
વાં જગ નાહી હોવડા, એસી સુની રે બાતા. ૩

સો સોલમી ગઝવાત, બની લેહીયા બનો;
અને ગઝવાત સત્તરમી, ગતફાન પેછાનો. ૪

અનુ દોનુ માંહે જગતો, નાંહી હુઆ રે કૈલાયા;
પણ નબીથે સિધારે, યું કાગળે લખાયા. ૫

બનુ કુરેઝકી ગઝવાત. હુધ પાંચમે સાલા;
સો હિજરત બાજ, એ સાલકા હાલા. ૬

નબી ખદકસુ ફતે કર, જખ આયે મદીના;
સખ અસહાબોં આપસકા, જા મુકામ લીના. ૭

હથીયાર સામાન, સખ જગડે ખોલાયે;
અને બેઠે સખ મુમન, કરાર પાયે. ૮

ખોલ કમર નબીજી, આવ બેઠે ડેરે;
અને નહાને કાજ સિધારે, આપ નબીજી સવેરે. ૯

બીબી આયશા*થે નેહલાતે, રઝીઅલ્લાઅનહો નામા;
 યું બેઠેથે નબીજી, સહી નેહલાનેકી ઠામા. ૧૦

એતે બારથી મરદને, આવ અવાઝ સુણાયા;
 સો નબીજીકે કાનો, વે અવાઝ રે આયા. ૧૧

તબ સુનતે નબીજી, તુરત ઉઠને સિધારે;
 જે હબીબ રે નામસુ, કહીએ રબકે પ્યારે. ૧૨

તબ બીબી આયશા, સાથ નબીજીકે ગહે;
 અને નબીજીકે પીછલ બ, કાંટે રે રહે. ૧૩

યે સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ બાતી;
 અને એતના કહો, દિન ઓર રાતી. ૧૪

રે તુહી

બદે બાકી હોય કર, બુઝો પેહલા રબ રે,
 બુઝો પેહલા રબ,
 ઉમ્મત હોઓ એસે નબીકી. જસથી કીયે સબ રે,
 જસથી કીયે સબ. ૧૫

૪૧૬-૮૬

દેહીયા કલબી' હો જેસા, એક શખસ દેખાયા;
 થા ઉંટ પર અસવાર, હોકર આયા. ૧

કહયા હથીયાર ખોલે, યા મોહમદ તમના,
 અને હબુ લગ હથીયાર, નાંહી ખોલે રે હમના. ૨

ભી તુરીયોં સબોને, નાંહી કમર ખોલાઈ;
 નબી સેલાહ* તુમ પેહનો, યુ ખબર બતાઈ. ૩

બની કુરેઝા કે તરફ, નબી કરો અસવારી;
 અને કમર બાંધ નબીજી, હોઓ તૈયાર સવારી. ૪

* હ૦ અબુબકર સીદીક (રદી૦) ના બેટી અને હઝરત (સલ૦) ના બીબી

† એક અરબી હતા x હથીયા

- અને મેલી હું જાતા, કોટ અનુકા લીજે;
અને માર બની કુરેઝાકુ, ફતેહ રે કીજે. ૫
- અને મેલી અસહાબી લે, ઉધર જાતા;
યુ લશકર સારેકુ, હથીયાર કરાતા. ૬
- તખ નખી એ ખાત સુન, ફિર ધર માંહે આહે;
તખ ખીખી આયશાને, નખીકુ ખતાહે. ૭
- એ અમવાર કોન થા, કહો રસુલ ખુદાકે;
સાચે ખોલ હે તમારે, અને વાયદે સદાકે. ૮
- તખ એ પે જુઆઇલ, નખીજીને આખા;
દેખો જુવામ નખીને, યુ કેહ કર દાખા. ૯
- તીન હબ્બરથા લશકર, સખુ અસહાબી કેરા;
વે તો કમરાં બાવકર, હૂઆ તૈયાર સવેરા. ૧૦
- જખ નખીજી અપને, બાંધ કમર સિધારે;
બની નઝીરકી કોમ, દેખે ઠાડે હે સારે. ૧૧
- મો કમરાં બાંધકર, સખ તૈયાર દેખાયે;
તખ નખીજીને ઓનુકુ, દેખને બાાયે. ૧૨
- કહો કંઈ રે ખુઝાઇ, તમુ જંગ કેરી ખાતી;
સખુ કમર હે બાંધી, તમુ મુમનકી જાતી. ૧૩
- કહયા દેહીયા કલખીને, હમુકુ સુણાયા;
તખ નખીને નામુસકા, ઓનુ નામરે ખતાયા. ૧૪
- યું જુઆઇલ લશકર, સખ તૈયાર કર કર;
અને ખોફ રે બાયા, સામી કોટ માંહી જા કર. ૧૫
- રાત વેલા રે સોનેકી, નખી વાં જા પાંચાયે;
મુમન કોટકુ પાંચતે, મન એતના લાયે. ૧૬

રે તુહી

નુરી આગેવાન હોયકર, કરે જંગ સામાન રે,
કરે જંગ સામાન;
સુન રે ગાફિલ જાગકર, હે બુલદ નબીકી શાન રે,
હે બુલદ નબીકી શાન. ૧૭

૪૧૭-૮૭

તખ અલીને નિશાન લે, કોટ તલે રે પાચાયા;
અને કોટ તલે નેજેકુ, જા આપ રે ગણાયા. ૧
અને અબુ કતાદાકુ, છોડે નીગેહવાની કામા;
સો નેજેકુ ગાડા થા, જસ રે હામા. ૨
યુ નેજેકુ ગાદ કર, આયે નબીજકે સામી;
અને આગલ હુએ, સખ અસહાબી નામી. ૩
બની કુરેઝકે કોટ પાસ, જખ નબીજ આયે;
તખ મુખારિક ઝુખાંપર, ખોલ એતના લાયે. ૪
અરે સુવ્વરકે ભાઇઓ, હો ભુલકી જાતી;
યુ કાફિરોંકો નબીને, કહી એસ હામ બાતી. ૫
તમે આહો ને નીચે, કોટ થકી રે સવેરે;
સો હુકમ ખુદાકે, અને રસુલ હો કેરે. ૬
ભી અરાદ બિન ખોઝરને, તખ એતના બતાયા;
બની કુરેઝકે ટોલેકુ, એતા કેહ ને સુનાયા. ૭
તમે હો દુશમન ખુદાકે, હમ ઘેરા છોરે રે નાંહા;
જા મરજાહો તમે, ભુકુ કોટકે માંહા. ૮
અબી વિકાસકા ખેટા, જે સાદ રે નામા;
મહી નબીએ આખ્યા, અનુ એસ હામા. ૯
કે કાફિરોંકો જાકર, મારો ને તીરા;
એક તલ હો કેરા, ના દેઓ અનુ ધીરા. ૧૦

- તબ વે દિન રાત આવ, તીર સાદને ડલાયે;
ભી આવતીભી રાતકુ, કુછ ડાલે રે કંલાયે. ૧૧
- બાજ આવ નખી પાસ, અનુ ઉતારા લીયા;
ભી સખાંકુ ઉઠકર, જગ ફિર જા કીયા. ૧૨
- એ રીતે જગ કીયા, દેખો પચીમ દંના;
એસા ઘેરા રે ડાલા સુન ગખીયો મના. ૧૩
- તબ સાદ બિન મઆઝ, કેતે ઉટ રે ભરાયે;
સા ખનુર ભરકર, કાજ મુમનો ભેજાયે. ૧૪
- હે કહયા નખીને, ખુબ ખનુરકા ખાના;
દેખો મુમનોકા કુત* થા, ખનુરા પેહછાના. ૧૫
- દેખો ખાને ખનુરા, જગ મુમનો કીતા;
એ સુન સુન બદો, મન એતના દીતા. ૧૬
- રે તુહી
ખનુ કુરેઝા નામ હે, ટોલા થા કોટ ડામ રે,
ટોલા થા કોટ ડામ;
નખીને જા એસે ઘેરીયા, હુકમ દીનકે કામ રે,
હુકમ દીનકે કામ. ૧૭

૪૧૮-૮૮

ગઝલ

- ખની કુરેઝા કામ હે, દેખો તો કરા નામ રે;
વે તો યહુદી જાત થે, રેહતે થે કોટકે ડામ રે. ૧
- ઓનુ નખીસુ આવકર, કાલતો થા પેલા કીયા રે;
અપને નખીસુ મિલકર, રબ તો થા બીચમાં દીયા રે. ૨
- જબતો કુરેશી મિલકર, આયે તો મકકે ડામ રે;
કુફર મિલે અતે ઘણે, દુશમની કેરે કામ રે. ૩
- જબ તો એ લશકર કાફરા, ઓનુકુ દેખાયે બાત રે;
તબ તો ગયે સબ ફિરકર, કાલકુ તો કીયા ફાત રે. ૪

- બનુ કુરેઝા નામ હે, ઓસ કોમકા જનો સહી રે;
વે ના રહે થે કાલપર, બિચમાં તો દે સાચા દહી રે. ૫
- ગુસ્સે તો ભાને કાલકે, કેસા તો હુઆ રખ રે;
સુલતાન ભેજે અંબીયા, જનથી તો કીયે સખ રે. ૬
- કરને નખીને આપને, કોટ્ટે ધરીયા હે સાર રે;
છુટના તોઅખ કેસા તમુ, કાલ છોડીયા બિસાર રે. ૭
- સુન સુન ગાફિલ દીનકી, કેસી તો હે એ ખાત રે;
ખાંધ કમર આપ ચલે, રસુલ જેસી જાત રે. ૮
- કહયા નખીને જયકર, ઓનુકુ તો સુન્વર નામ રે;
મુમન ધસકર પાંચીયે, ઘેરા તો વે જા હામ રે. ૯
- ગાફિલ સુન તુ આપકા, ચાવે જો મુમન નામ રે;
સીસ ચઢાને દીનકુ, કરને બી વેસે કામ રે. ૧૦
- ખાત કરે એક મનસુ, અને એકકુ નાંહી કરે રે;
કયુ તન ખુશાલી આપકી, તુ દીનમાં આગે ધરે રે; ૧૧
- નાહી હુઆ તુ મુમના, કરે હે મુનાફિક કામ રે;
ગાફિલ બેગે ચેતીયે, નાંહી તો દોઝખ હામ રે. ૧૨
- દીનકી તો જેસી ખાત હે, સખ સખ હે સરખી સહી રે,
એકકુ કબુલે એક ના, અકકલ કયુ તેરી ગહી રે. ૧૩
- દીન તો નખીકા સાચા હે, સાચે નખીજી આપ રે;
છોડતે તો ખાત કો' દીનકી, દેખતઢુંહાવે પાપ રે. ૧૪

૪૧૯-૮૯

- જખ ઘેરેકુ હોવડે, ખીસ ઉપર દંના;
તખ રખ ડર ખાયા, દિલ કાફિરોંકે મના. ૧
- તખ વે પીછે રહે, લડાઈ રે સેતી;
અને આજેઝીતો કરને, વે લાગે રે કેતી. ૨

- તબ બનાસ બિન કૈસ થા, જસકા નામા;
ભેજ ઓસકુ નબી પાસ, મેલ કે કામા. ૩
- ઓસ સાથ કૈલાઈ, ઓનુ નબીજકુ બાતી;
સો કાફિર કોટમાં, જેતી થી રે જાતી. ૪
- બની નઝીર હો જેસી, કરો હમુસુ રીતા;
જેસી રીત તમુને, ઓનુ અમન દીતા. ૫
- કે મારો ના હમુકુ, છોડો જીવતે હમના:
હમ કોટ છોડ જાવે, જેતે હે રે તના. ૬
- હમ હથીયાર લેકર, ઉટ હમારે લદાવે;
યુ લડકે લે જાકર, કોટ ખાલી રે કરાવે. ૭
- ઓસ બાતસુ નબીજ, રાજ હુએ રે નાંહા;
જે સોચ રે કીયા થા, ઓનૂ આપ દિલ માંહા. ૮
- તબ ફિર બાર દુજ, ઓનુ પંગામ ભેજયા;
સો એતના ઓનુને, ફેર ને કૈલાયા. ૯
- કે માલમતા છોડકર. હમુ રજા દેઓ જાવે;
હમ લડકે લે જાકર, કોટ ખાલી રે કરાવે. ૧૦
- હી નબીજને કૈના, એ કબુલ ના કીતા;
અને જુમાં મુબારિકસુ, યુ હુકમ દીતા. ૧૧
- હમ કબુલ ના કરે કુછ, તમ આઓ હમ પાસા;
તબ અવસીયોંન અરજકી; કીતી રે આસા. ૧૨
- કે બનુ કુરેઝા, થે તાબે રે હમારે;
હમારે ખતીફે, થે સદાકે બિચારે; ૧૩
- જુ બની કૈનોકા, તાબે થે કૈલાતે;
થે અબદુલ્લા બિન ઉબયકે, ખતિફે લેખાતે. ૧૪
- અને ઉનપર નબીજ, થા એહસાન કીતા;
થા જીવતદાન ઓનુકુ, સાહેબને દીતા. ૧૫

અને ઝીરેહપોશ ઓનુમાં, થે ચારસો કુંલાયે;
વે સખ મલ આદમી, થે સાતસો લેખાયે. ૧૬

થી અખદુક્ષા ઉખય કાજ, ઓનુ છુટક પાઈ;
દેખો એસી તો અરજ, કોમ સખુને પાચાઈ. ૧૭

તો વાસ્તે હમારે; નખી હોઓ મરવાના;
ખની કુરેઝા કોમકુ, દેવે સાહેબ અમાના. ૧૮

પણ નખીજીને જીવાખ, કુછ દીયા રે નાંહા;
સુન અરજકુ રહે, નખી આપ મન માંહા. ૧૯

તખ અવસીયોંકે ટોલેને, ફિર અરજ પાચાઈ;
સો આજેઝી ને ગરીબી, ખાત કુંને દેખાઈ. ૨૦

તખ ફરમાયા નખીને, કોઈ કુંવે તમાગ.
તમ ઓસકે કહે પર, કરોગે કરાગ. ૨૧

ઉસ ટોલેને કહયા, હમુ કબુલ એ કીતા;
જી હકમ નખીજી, આપ મુખે દીતા ૨૨

તખ સાદ ખિન મઆઝ થા, જનુકા નામા,
વે ઝખમી હુએ થે, ઓસ જગ કે હામા. ૨૩

ઓસ કાજ મદીને, થે અનુકુ ભેતઅયે;
તખ નખીજીને અનુકુ, ફિર ગામથી બુલાયે ૨૪

કે સાદલી ઓસકે, થે કબીલેકી ઝાતી;
તો મોકુર રાખી, ઓનુ પુછનેકી બાતી. ૨૫

જેસા સાદ રે કુંવે, એસા હકમ હે કરના,
ખનુ કુરેઝાકા હાલ, વેસા મન ધરના. ૨૬

યુ ઓસકા કબીલા, હુઆ રાઝી સારા;
લી નખીજીને હુકમકા, યુ રાખા હે બિચારા. ૨૭

અરે સુન સુન ગાફિલ, બોલ ચત દેના;
અને એક કર રખકુ, હે એતના કુંના. ૨૮

રે તુહી

ને આવ હે તુજ દીનકા, સુન નત ગઝવાત રે,
સુન નત ગઝવાત;

નેહ હોવે તુજે દીનકા, દુર રહે દુનીયા ખાત રે,
દુર રહે દુનીયા ખાત. ૨૯

૪૨૦-૯૦

તખ સાદકુ આદમી, બજ ને બુલાયે;
સો અતાની અસ્વાર, હોકર આયે. ૧

તખ અનુકા કબીલા, ગયા અનુકે સામી;
જે ઐસકા ટોલા, કહીએ નામી. ૨

તખ આગે જ ને સાદસુ, ઐસી કીતી રે ખાતી;
સો જીવને રાખને, બની કુરેઝાકી જાતી. ૩

અખા અમરકે નામસુ, અનુ સાદકુ ખતાયે;
બની કુરેઝા કેરી, ખાત બીચ માંહી લાયે. ૪

કે તમારે કેહને પર, ખાત મૌકુર હે રહી;
કરે હુકમ જી કહે, તમ નખીજી સહી. ૫

અને અખા અમર ચે હય, ખલીકે તમારે;
તમુ જગ માહે મદદ, થે થે કરને ખિચારે. ૬

યુ ખિઝમત અનુને, ખાત કીતી હે તમારી;
તો અનુકુ છુપાઓ, ખાત સુનો ને હમારી. ૭

તમે ઐસી કિકર સુ, કરો નખીજી સુ ખાતી;
કે જીવતી રેહવે, બનુ કુરેઝાકી જાતી. ૮

યુ ખાતે રે લાગે, આવ સાદકુ ખતાને;
પણ બોલે ના સાદ, રહે ચુપ છાને. ૯

જખ ખાત ખાત સાદ સુ, ઐનુ કીતી રે અરઝા;
અને છોડી નાંહી, બની કુરેઝાકી ગરઝા. ૧૦

તખ નહી સાદ એસા, દીયા સાદ રે જુવાબા;
કે મુ માંહેથી બોલ, કુછ ગિરે રે સવાબા. ૧૧

નહી ગુનેહગારોં સાથ, સાદ મિલકર જાવે;
નહી કાફિરોંકે કાજ, સાદ હક રે છુપાવે. ૧૨

જખ સાદકી તો ઓનુને, એસી સુની રે બોલી;
તખ ચતા માંહી ગહી, સખ ઓસકી ટોલી. ૧૩

અરે સુન સુન ગાફિલ, તુ સાદકા બયાના;
અને યો મત જાગકર, કે હોકર દાના. ૧૪

રે તુહી

ના છુપાસી હક મુમના, જે ખુબી ચાવે અત રે,
જે ખુબી ચાવે અત;

ગાફિલ વે નાંહી ખુઝતા, તો જગમાં ફરે નચત રે;
તો જગમાં ફરે નચત. ૧૫

૪૨૧-૯૧

જખ સાદ આયે નખીજકી, મજલિસ પાસા;
આવ કાંડે રે હોવડે, જુ રે દાસા. ૧

જાઓ નખીજને કહયા, ભાઈયોં તમારે સામી;
જે બંદે બંદે ઓનુનાં, હેં રે નામી. ૨

બની અવસ કોમ થા, જે સાદજ કેરા;
વાં ઉતારા ઘોરે સુ, જા સાદને સવેરા. ૩

કહયા કોલ દીયા તમુને, બીચ કરને રેહમાના;
દીન ઇસ્લામ એસા, હે અપનુ જાના. ૪

કે હુકમસુ રાજી, હોવે રેહમાના;
સો કબુલ હે કરના, હે મુમનકે મંના. ૫

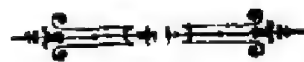
અખ સુનો ખાત મેરી, કબુલ કરની કે નાંહા;
તમે દો ને અખ જુવાબ, જે હે રે મન માંહા. ૬

- તબ હાં કહયા ઓનુને, રાઝી હુએ રે હમના;
કે જો કુછ કહોગે, તમ સમજ ને મના. ૭
- કહયા સાદ આવ નબીકુ, ટોલા રાઝી હે મેરા;
વે કબુલ કરેગે, જે મે કહુગા અનેરા. ૮
- સાદ જે તમે કહો, સો હુકમ હમારા;
કહયા નબીજી સુણીયા, જેતા કોમ રે સારા. ૯
- અબ દેખોને સાદ, કેસી સુલાહ હે બતાવે;
જો ના સુને ગાફિલ, કાન કામ કયા હે આતે. ૧૦
- કહયા સાદ નબીજી, સર ઓનુકે કટાહો;
અનુ ઓરતોંકે ગલેમાં, લે તોક રે બાહો. ૧૧
- અને મતા હે અનુકી, બાટ સીપાહીયોં દિલાહો;
અનુ કાજ તરસ, નબી મન ના લાહો. ૧૨
- તબ નબીજીને ખુશી હો, કહા સચ કહી બાતી;
હે સાતો આસમાન તક, એસી બખર સુણાતી. ૧૩
- કે હુકમ તો રખને, હે એસા રે કીતા;
જુ મસલત બોલ, સાદ ને હે દીતા. ૧૪
- તબ નબીજીને હુકમ, એ સુન ફરમાયા;
અને કોમ બની કુરેઝકો, મદીને બેળયા. ૧૫
- અરે મુમન દીનકે, સુનો એસે હે કામા;
તો હુકમ ફેરાએ સુ, કામ આવે ના નામા. ૧૬

રે તુહી

હો કર બદે રબકે, કીજે બાઝ કુછ આસ રે
કીજે બાઝ કુછ આસ;

એ નહી ઠામ ગુમાનકી, હોકર રહીએ દાસ રે,
હોકર રહીએ દાસ. ૧૭

૪૨૨-૯૨

- હાથ પીછેવાઈ બાંધકર, સખ ભેજાએ મદીના; ૧
 અને કુંદ કરનેકા, હુકમ ઓનુકે દીના.
- સરા બેટી બેદ કેરી, જે ઓસામન નામા, ૨
 બનુ કુરેઝા દીયે, કુંદ ઓસહી કામા.
- અને મલ બેટી હારસકી, કેરે રે રેરે; ૩
 અનુ ઓરતાંને લડકે, કુંદ કીયે રે અનેરે.
- અને ખુનુરાંતો ઓનુ કે, આગે રે દલાઈયાં; ૪
 સો ઓનુ રીત કુ-તેકી, યુન યુંહ સુ ખાઈયાં
- કે હાથતો ઓનુકે, થે હુકમ બધાયે; ૫
 બાઝ હુકમહો બના, ના ગએ રે ખુલાયે.
- બાઝ નખીજી હુકમ, દેખો યુ ફરમાયા; ૬
 ઓસ ખદકકે પાસ, ખાઈ ખોદના બતાયા.
- અને અલી ને ઝુબેરકુ, ફિર કીયા ફરમાના; ૭
 કે શમશેર નીકાલકર, ઓનુ કતલ કરના.
- તખ હુકમસુ ઓનુને, જા ઓનુકે મરાયે; ૮
 સો ખાદ માંહે ડાલ ડાલ, દોઝખમાં બાયે
- અને લોહી તો ચલીયા, ઓસ ખાઈકે માંહા; ૯
 જા કાફેરોંને ઘેરા, કીયા થા તાંહા.
- યું અલી ને ઝુબેરને, કીયા ઓનુકા કતાલા; ૧૦
 જખ નખીજીકા હુકમ, હુઆ જસ હામા.
- યુ દિન સારા ગયા, અને પડી રે રાતી; ૧૧
 કુછ રાતકુ લી મારે, એસી સુની રે બાતી.
- સુન છેમો થે આદમી, ઇસ દોલે હો કેરે; ૧૨
 સો યુન યુન સખુકુ, મારે રે સવેરે.
- ના જાના કે સારા દિન, કુછ રાત લી ગહી; ૧૩
 યુ છેસો તો મારને, એતી બેર હુઈ સહી.

ખુબ ઇસ ખાત કેરા, નાંહી ખુઝારે ખયાના;
 પણ ખેર એતી લાગી, વે તો લખેસુ જના. ૧૪
 દેખ ગાફિલ આંખા ખોલ, દીન હે કેસા;
 નહી મન કેરા ભાવા, તુ આવે રે વેસા. ૧૫
 હે ખુશી રખ રસુલકી, મુમન હે ચાતા;
 અને ખુશી હો કેરી, હુધ એસી રે ખાતા. ૧૬
 તો કીસકે કહેસુ, કરે અવલા તુ કામા;
 તો સમજ એ ગાફિલ, લે ઇતના નામા. ૧૭
 રે તુહી

કામ કર દેખ નખી સામની, જા હે દીનકી ઠામ રે,
 જા હે દીનકી ઠામ;
 કીસકે કહે અવલા કરે, લેને ઓસકા નામ રે,
 લેને ઓસકા નામ. ૧૮

૪૨૩-૯૩

નઝમ

મુમન દલ ખુબ લાગી, દીનકી ખાત રે;
 ખની કુરેખા કેરી, મારી ઝાત રે. ૧
 રખ રસુલકે દુશમન, થે કેહલાયે રે;
 દેખો તો સારે સાથ, માર હલાયે રે. ૨
 ગાફિલ દીન કેરા, જો તુજે આવ રે;
 હુકમ કેરા રાઝી, હો મન ભાવ રે. ૩
 દેખ તુ કોઈ કોઈ કરે, દીન ખાત રે;
 જે ખાત હે ખુશ આવતી, તેરી જાત રે. ૪
 કોઈ હુકમ નાંહી માનતા, કયું ગવાર રે;
 ખુઝાને હમના, ઓસકા તુ બિચાર રે. ૫
 કરે હે કીસકે વે કહેસુ, મન માન રે;
 કેતે હુકમસુ હોતાહે, તુ અજાન રે. ૬

- વે થા હુકમ તસકા, કરયા નાઇ રે;
 અબ તો પુછ જ લડકે, તુ તેરી માઇ રે. ૭
 હે રે કંલાવે તુ ઉમ્મતી, આપકી જાત રે;
 મુમન હો તુ કરતા હે, દીન ખાત રે. ૮
 દીન તો હે સબ નબીસુ, ઇસ્લામ રે;
 રબ કીયા જે નબીસુ, કલામ રે. ૯
 સબ હે સાચા દીન, સુન તુ માન રે;
 ઓસે તો નાંહી, ખાત થોડા જાન રે. ૧૦
 અબ તુ કે દીન ચોગ, હમના ખાત રે;
 મુમન હોવડી કેતે, શરે તુજ જાત રે. ૧૧
 જાતમાં જે કેવે, કુશર ભાગ રે;
 દીનમાં કયું ભાગ કરે, સુન તુ જાગ રે. ૧૨
 દીન તો હે કેતા લાંબા, સુન મેરી ખાત રે;
 ખાલિગથી* સુ, જીવ નીકલે તુજ ખાર જાત રે. ૧૩
 દીન કેરી લખાઇકી, સુન રીત રે,
 સુન સુન ગાફિલ જાગ, જે દીન પીત રે. ૧૪
 દેખ કુશાદા* કેતા, અબ દીન રે;
 હુકમ જુ સહી લખીયા, લેખા કીન રે. ૧૫
 સબી હુકમ મલ દીન હે, એતા કુશાદ રે;
 નબી કેરા ફરમુદા, કરને યાદ રે. ૧૬
 ચાર તો ખુટ એ દીન હે, સુનને ભાઇ રે;
 હક અબ કયું રાખના, હે છુપાઇ રે. ૧૭
 રાફઝી હમુસુ કીજે, સમજ ને ખાત રે;
 અલીને કાફિરોં કેરી, મારી જાત રે. ૧૮
 હુકમ નબીસુ કીયા, કતલ કામ રે;
 દયા મયા નહી દીનમાં, રાખ રબ નામ રે. ૧૯

હમ હે દોસ્તી રાખતે, ખતનેન* જાત રે;
કામ તો હે હમુ કરના, સુન લે ખાત રે. ૨૦

૪૨૪-૯૪

ખનુ કુરેઝકે માલકુ, લે ભાગ રે બટાયે;
સો લશકર સારેકુ, દીયે રે સુણાયે. ૧
સુનો અમરકી બેટી, રચહાન્ના નામા;
ઉન ખના અવર સખ, ભેજો નજદ કે કામા. ૨
સહી નજદ મુલક ભેજ, અનુકુ બિકાયે;
સો હથીયાર ઓનુકુ, બેચ ને મંગાયે. ૩
યુ ઓરતાં ને લડકે, સખ ઉતારે નખાસા*;
અને ધરે ધરે બેચે, કર કર દાસા. ૪
ઉસમાન બિન અફઝાન, રઝીઅલ્લા અનહો કહીયે;
કુચ અનુ હાથ બિકાયેબી, સહી કર લહીયે. ૫
અને અબદુર રેહમાન, રઝીઅલ્લા અનહો નામા;
બી કુછ અનુ હાથ, હૂવા બિકાનેકા કામા. ૬
યુ ધર ધર ચુનકર, સખ લેને બિકાયે;
સો જુદે જુદે ગામ ગામ, લે ને ભેજાયે. ૭
અખ દીન હો કેરી, દેખો એસી રે ખાતી;
કે દયા ને મયા, નાંહી દી કાજ આતી. ૮
દેખો રખ કેરા હુકમ, કેસા હૂવા ફરમાના;
કે નખીજુકુ ભેજકર, પેત્રા કોટકુ ઘેરાના. ૯
યુ કાફિરોંકુ બાંધકર, કાઢે કોટકે બારા;
અને મારનેકા હુકમ, ફિર ભેજ રે સ-તારા. ૧૦
સો હુકમસુ નખીને, સખ ઓનુકુ મરાયે;
અને મુરતઝા અલીકુ, કાજ મારને ભેજાયે; ૧૧

*ખન્ને જમાઈ યાને હ૦ ઉસમાન અને હ૦ અલી રદી ||વેચ્યા *ગુલામો વેચવાનું બજાર

દેખો જલ્લાદ હે કેહતે, જે સર કાટનારા;
 વે કામ કીયા અલીને, બાત હુકમકે ખારા. ૧૨
 અરે સુન રે ગાફિલ, કેસે હક હે છુપાતા;
 તુ કિસકે કહેસુ, સોચ એસા હે બનાતા. ૧૩
 દીન અવલા બતાનાર, વે તો હે રે શતાના;
 કામ વેસે કર આપકુ, તેં મુમન કયુ બના. ૧૪
 જે દુશમન સાહેબકા, સાહેબ મારે વે તના;
 તો લોહી પીયે ચાકર, ગુસ્સા કર બાત મના. ૧૫
 તો ચાકર સાહેબકે, રેહવે નેહકી સગાઈ;
 એ સુનતે મુમન, ચંતા એતી રે આઈ. ૧૬
 રે તુહી

જે નબી નેહ હૈ તુજ તન સહી, તો કરને વેસે કામરે,
 તો કરને વેસે કામ;

જે હાપણુ તુ અબ કરે, ના આવે કામ રબ નામરે,
 ના આવે કામ રબ નામ. ૧૭

૪૨૫-૯૫

દેખો અઢારમી ગઝવાત, જૈબર નામા;
 એસ નામસુ બુઝા, એક કોટકા ઠામા. ૧
 સો છઠ્ઠે બરસ બાજ, કેતે માસ દના;
 સો હિજરત પીછે, સુન રાખીયો મના. ૨
 તબ નબીજને બુલાયે, મોહાઝીર નામી;
 અને અનસારીબી નામી, બોલા લીયે સામી. ૩
 બાલા એનુકુ કહયા, તમ કરોને સામાના;
 સો જગડે કામ, વેસા મન પેછાના. ૪
 ફિર નબીજને કહયા, સાથ આઈયો કો' નાંહા;
 મગર જગ કેરે કામ, હોવે જસ મન માંહા. ૫

- અને જે કોઈ આવે, લુટ રે માલા;
વે સાથ ના આઈયો, અસ જગડે હાલા. ૬
- તખ અખદુક્ષા બિન અખી સલુલ થા, મુનાફિક નામા;
વે અસલ થા રેહતા, ખયખરકે ઠામા. ૭
- દેખો ઓનરે મુનાફિક, એસી કીતી રે બાતી;
છાની ખખર બેજાઈ, જેતી ચહુદી જતી. ૮
- જે ખયખરકે માંહે, રંતે ચહુદી નામી;
દેખો લખને બેજાયા, ઓનુકે સામી. ૯
- કે નખીજી તમુપર, આયે રે જનો;
એ કાગજકે પીછે, પોંચે સહી રે પેછાનો. ૧૦
- પણ તમ બાર નિકલકર, ખુબ કીજીયો જગાઈ;
કે નામ રંવે તમારા, ખુબ કીતી રે લડાઈ. ૧૧
- રખે પોચે હોકર, તમ કમી રે દેખાહો;
રખે ખોફ તો જીવકા, આપ મન લાહો. ૧૨
- દેખો મુનાફિક એસી, પંડી ખખર બતાઈ;
તખ ખયખર વાલોંકુ, દેખો હૂંઈ રે અગાઈ. ૧૩
- તખ ગનકાન કબીલા, અનુ મદદ ખુલાયા;
ખખર સખ સુન, એસા સોચ રે બનાયા. ૧૪
- એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જતી;
અને કહો એતના, દિન ઓર રાતી. ૧૫
- રે તુહી
મુનાફિકે ખખર જગડી, લખી ખખર યુ બાત રે,
લખી ખખર યુ બાત;
તખ ઘોરથી* ચેતીયે, જેતી ચહુદી જત રે,
જેતી ચહુદી જત. ૧૬

૪૨૬-૯૬

- તખ ખયખરીયોં ખોલાયા, ગતફાન ટોલા; ૧
 દેખો ઓનુકુ તો ઓનુને, કુછ દીયારે ખોલા.
 હજાર ચાર આઢી, તખ જગ હો કેરે; ૨
 ગતફાન કે ટોલેસુ. વે છોડે રે સવેરે.
 વે જગ કાજ ચલીયે, કાજ રે મેલાવા, ૩
 સો ખયખરીયોંકે સાથ, કર પ્યારકા ભાવા.
 જખ ઘર ખાર નીકલે, વે કરને સાઝા; ૪
 તખ આસમાન સેતી, એસા હુવા રે અવાઝા.
 કે લુટે રે જાવેગે, જે જાતે હે સારે; ૫
 અને ફિરેગે લોટાકર, હોને ખિચારે.
 જખ એસારે અવાજ, કાન ઓનુકે પડીયા; ૬
 તખ સારે ટોલેને, ડર ખોત મન કરીયા.
 તખ ડરકર ફિરીયે, ગએ આપસકે ડેરે; ૭
 એ નખીજકા મોજઝા, તમે સુનીયો સવેરે.
 ગતફાન કખીલા, ના ખયખર પોચાયા; ૮
 એસા ગેખસુ રખને, ડર અનુ મન ખાયા.
 અખ લશકર લેકર, નખી ચલીએ આપા, ૯
 તખ થર થરી ધરતી, ખોત લાગારે તાપા.
 એક હજાર ને ચારસો, લેખા લશકર કેરા; ૧૦
 સો લડનેકુ લશકર, સખ નિકલા સવેરા.
 સીખા ખિન ગરકત, ગીફારી થા નામા; ૧૧
 કીયે ઓનુકુ હાકમ, મદીનેકી ડામા.
 ઓકાસા ખિન મહઝ, અસદી જે કહીયે; ૧૨
 કીયે હિરાવલ* ઓનુકુ, એ સચકર લંહીયે.

ઉમર ખત્તાબકે તાબે, મુમનોકુ કીયે;
 યુ ફેજોકુ બાંટકર, નબી સાહેબ ચઢીયે. ૧૩
 દેખો દોસો થે ઘોડે, અસવારી રે કેરે;
 ખાસ અસવારી નબી કાજ, તીન ઘોડેથે અનરે. ૧૪
 અને અવરતો મરકબ, બાત થે રે સુતરા;
 એ મુમનોને સુન સુન, મન એતા ધગ. ૧૫
 રે તુહી

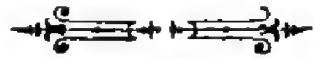
જગી લશકર સાથ લે, નબી ભયે અસવાર રે;
 નબી ભયે અસવાર;
 હબીબ જન રખને કહે, કર કર બાતજ પ્યાર રે,
 કર કર બાતજ પ્યાર. ૧૬

૪૨૭-૯૭

ઓસ પાસ થા હરસા, જંગલકા નામા;
 નબી ઉધરથી આયે, ખયબરકી હામા. ૧
 નબી સિધારે ખયબરમાં, તબ થી રે રાતા;
 ઓસ કોટ માંહે જાતે, કુંની બુજ ના બાતા. ૨
 જા નબીને ખયબરમાં, નઝર ફેરાઇ,
 ઓસ દેખતે દુઆકી, ચતા મન, માંહી આઇ. ૩
 તબ નબીજને ઓસ હામ, દુઆ રે માંગી;
 સારે લશકર મન, ચતા વંસી રે જાગી. ૪
 તબ સબોને પડીયા, બોલ દુઆ હો કેરે;
 જુ નબીજ અપને, પડીયે સવેરે. ૫
 દુઆ માંગે બાજ હુકમ, નબીયે પઢાયા;
 દાખિલ હોઓ કોટમાં, એતના બતાયા. ૬
 અદલા દેવે બરકત, ચલો તમ ના;
 યુ નબીજને કહયા, ઓસ રે દંના. ૭

જખ ખયખર વાલોંકો, થી ખખર પોંચાઈ;
 રાતે તખકે ના સોતે, ચંતા થી મન લાઈ. ૮
 કે અસવાર સજે બાંચ, હોતે કોટકે બારા;
 અને સારી રાત ખયખરકુ વે કરતે હે સારા. ૯
 યું ચોકી રે કરતે, વે રાતે રે સારી:
 યું હર રાત જાગતે, ના છોડતે બિસારી. ૧૦
 અને જસ રાત નખીજી, પોંચે ખયખરકી હામા;
 ઓસ રાતે બિસારા, સખુ ચોકીકા કામા. ૧૧
 ઓસ રાત રખને, ઓનુ ગફલન દીતી;
 કે સારી રાત કોમને, નીંદ સુખેસુ લીતી. ૧૨
 જનાવર બી થે સુતે, કોઈ બોલા રે નાંહા;
 જખ નખીજી સિધારે, ઓસ ખયખરકે માંહા. ૧૩
 વે સખા રે હોને તક, સો રહે સારે;
 જા મુમનો કરારસુ, હામ મલીયે રે ઉતારે. ૧૪
 જખ સખાકુ જાગે, નીંદ રે ગહી;
 તખ લશકર નખીકા, દેખા રે સહી. ૧૫
 રે તુહી

મુમન લાઈ દીનકે, સુનો નખી ગઝવાત રે,
 સુનો નખી ગઝવાત;
 ઇમાન થર રેસી સહી, આરામ પાવે જાત રે,
 આરામ પાવે જાત. ૧૬

૪૨૮-૯૮

દિન ઉગતે જાગે, વે યહૂદી સારે;
 જે ખયખરકે રેનારે, સોએ થે કરારે ૧
 સખ સામાન લે નિકલે, સખ આપ આપ કામા;
 તખ લશકર દેખા, ઉતરા ઉસ હામા. ૨

- તખ લશકર દેખકર, ફિર કોટ માંહે ગહે;
અને મુંદ દરવાજે, કાજ લડાઈકે રહે. ૩
- અત્રાહો અકબર નખીને, તખ દેખને કહીયા;
ભી કલામ દુઆકા, કીયા સુન લહીયા. ૪
- તખ નખીજીને કોટ પર, હક્કા રે ફરમાઈ;
તખ અસહાબો ધસ ધસ, કીતી રે જંગાઈ. ૫
- તખ પેલા પેલ માર, દીતી રે તીરા;
ખુખ રાત લડીયે, મન રાખને ધીરા. ૬
- તખ નખીજીને કહયા, હે સખુર કરના;
સો સખુર ફતે, સહી હોવે મન ધરના. ૭
- તખ તીરોંકી લડાઈ, દેખો બાત રે મંડાઈ;
અને પગ સામી ગાડ ગાડ, ખુખ કીતી જંગાઈ. ૮
- મોહંમદ બિન મસલમા, થા જનુકા નામા;
અનુ ખુખ જગ કીતા, ઓસહી ઠામા. ૯
- દેખો નામ તો રહીલા, કીતાખ માંહા;
જો દીન કાજ જુએ, લોભ કીયા જીવ નાંહા. ૧૦
- તખ કોટ સાથે તલે, સખ મુમન ગહે;
અને આરામ પકડકર, ઓસ ઠામ રે રહે. ૧૧
- કનાના બિન હકીક, ચહુદી કહીયે;
ઓને ડાલા પથરા, કોટ પરથી લહીયે. ૧૨
- સો મોહમદકો તાક કર, પથર ડલાયા;
સો ઓનુકે સર પર, વે ઝખમ રે આયા. ૧૩
- તખ સર ફાટ ગહીલા, ઓસા આયા રે ઘાવા;
દેખો બેરીને તાક કર, કેસા દીયા રે દાવા. ૧૪
- તખ મોહંમદકો લાએ, નખીજીકે પાસા;
તખ સર બાંધા નખીને, સુખ હોનેકી આસા. ૧૫

તખ સર ખેચ ખાંધતે, અનુ સુખ રે પાયા;
 ચે દેખ દેખ મુમન, એતના રે લાયા. ૧૬
 રે તુહી

ખયખર કોટકુ ઘેર કર, કીતી તીરૂ માર રે,
 કીતી તીરૂ માર;

મુમન દીન કાઝ ઝુઝીયે, રાખ મન કરાર રે,
 રાખ મન કરાર. ૧૭

૪૨૯-૯૯

નત ઉઠ કોટ તલે જા યુ નાંખે તીરા;
 યુ જગ કરે મુમન, મન રાખ રે ધીરા. ૧

તખ નખીજીને કહયા, કોટો ઝાડ ખજુરા;
 કોટ પાસથી કાટ કર, ઓસે કરો રે દુરા. ૨

સો ઝાડોંકો નીકાલો, ઓનુ જડુ હો સેતી;
 હે કિલ્લેકે પાસ, જાત ખજુરકી જેતી. ૩

તખ ખજુરકે ઝાડ, હૂકમે કટાયે;
 સો ચારસો ગણતે, હિસાબમા આયે. ૪

જખ સિદ્દીક અકખર, સુની ચે બાતી;
 કહે હૂકમસુ કાટતે, ઝાડ ખજુરકી જાતી. ૫

તખ નખીજીકુ આવકર, ઓનુ અરજ પાચાઈ;
 કે કાટતે ખજુરાં, કરે નખીજી મનાઈ. ૬

નખી તમુ હે વાએદા, રખે ફતેકા દીતા;
 વાએદા ખિલાફ ના કરે, વે આપ રે મીતા ૭

તો ઝાડકે કટાયેમાં, નખી ફાએદા નાંહા;
 સાહેબ હોવે મરખાન ના, કાટનેકે માંહા. ૮

કેહના નખીએ ઓનુકા, સુનકર લીતા;
 અને ખજુરાં કાટતે, મને રે કીતા. ૯

દેખો એસ ઠામ ખાનેકી, હૂધ રે તગાધ;
જળ ખયખરકે કોટપર, કીતી રે જગાધ. ૧૦

થા દુખ રે ભુકકા, જેતે મુમન સારે;
પણ તકવા હો સેતી, મન રાખે થે કરારે. ૧૧

તખ બકરીયાં બીસ, કોટ બાર થા ચરાતા;
પણ ડરકે હો લીતે, કોટ તલે થા રખાતા. ૧૨

હે ફરમાયા નબીને, એસા કોઇ હે આવે;
કે બકરી બકર, એસ ટોલેસુ લાવે. ૧૩

તો હમારે કાજ, આજ પાકે રે ખાના;
જળ હુકમ નબીકા, એસા હુવા રે પેછાના. ૧૪

અબુલ યુસ કાખ, તખ બોલે અનસારી;
આયે નબીજકે પાસ, ઇસ કામકી ચારી. ૧૫

રે તુહી
જો તુજે દીનકા ચાવ હે, તો સુન તુ એ ગઝવાત રે;
તો સુન તુ એ ગઝવાત;
તકવા હોસી દલકુ, સુનતે સહી ખાત રે,
સુનતે સહી ખાત. ૧૬

૪૩૦-૧૦૦

અબુલ યુસ કાખને, કહયા એ કામ મેરા;
નબી હુકમ હોવે તો, મે લે આવું અનેરા. ૧

તખ દામન એતના, કું ગરદાના*;
અને હુકમ હો સેતી, ચલે ચુપ છાના. ૨

તખ લાગે રે ચલને, હરણકી રીતા;
તખ નબીજને પ્યાર, દેખ ખાત રે કોતા. ૩

તખ દુઆ માંગી નબીને, ઓતુ કાજ લતા;
ખાત ઉમર દીતી રખે, સુની એ ખાતા. ૪

- દો બકરીઆં બકર, અબુલ યુસુ લાયે;
 સો બગલુમાં બાકર, બેલે રે આયે. ૫
 વે બકરીઆં ઝબે કર, ખાના રે પકાયા;
 સો અસહાબી સબુને, મલકર ખાયા. ૬
 સારા લશકર કેરા, પેટ રે ભરાયા;
 યું મામુર હો ખાના, મુમનોને ખાયા. ૭
 દેખો નબીજકે મોજકે, કેરી એ બાતી;
 કેસે ખાતમ અંબીયા, હે બુઝરગ બાતી. ૮
 અબુલ યુસુફી ઉમરલી, બાંત હુધ રે દરાઝા*;
 સો નબીકી દુઆ કાજ, એ સુણા રે અવાઝા. ૯
 યુ જગ હો કરતે, બાંત લાગે રે દના;
 તો ભુક કી સખતી, હુધ લશકર મના. ૧૦
 તબ ભુક કે હો કાજ, કેતે મરને લાગે;
 તબ અરજ હો કાજે, આયે નબીજકે આગે. ૧૧
 તબ નબીજને દુઆ, માગી રબકે પાસા;
 સો ખયખર ફતે, હોનેકી આસા. ૧૨
 તબ ખબાબ બિન મનઝર, હાથ નિશાન દીયા;
 બાદ દુઆકે નબીને, યુ હુકમ કીયા. ૧૩
 કે સીપાઇ મુસલમાન, સબ એક બાર બહો;
 સો હમલા કરને, દોડ ફતે રે કરાહો. ૧૪
 તબ ધર ધર ધસે, સારે રે જુઆના;
 અને મન તો એતના, સોચ રે આના. ૧૫
 રે તુહી
 ભુક તરસ આપ મન બેઠકર, હુએ મુસલમાન રે,
 હુએ મુસલમાન;
 બે તુજે દીનકા ચાવ હે, તો સુન દેખ ઉનકી શાન રે,
 તો સુન દેખ ઉનકી શાન. ૧૬

૪૩૧-૧૦૧

- તખ મુમનો એક ખાર, હમલા કીયા;
 યુ બિલગને કોટકુ, બકર લીયા. ૧
- જનુ ભુખ થી લાગી, ઓનુ કીયા ખાત જંગા;
 ધસ બુઆન લાગકર, કોટ કીયા ભંગા. ૨
- જખ ફતે રે કીતી, ખાત ખાના રે પાયા;
 અને ઓરબી મતા, ખાત લુટ લુટાયા. ૩
- અને શસખ જે પાયા, વે તો લેકર ઢોલાયા;
 તખ અસહાબો પેટ ભર, ખાના રે ખાયા. ૪
- અને બી એક કોટ, એસા કમુસ નામા;
 સો ઓસકે પાસે થી, ઓસકી ઠામા. ૫
- યુ એક દો કોટ થે, ઓસ ખયખરકે માંહા;
 પણ ખયખરકે નામસુ, એક બનો રે નાંહા. ૬
- દેખો ઉમર ખ-તાખ જે, ફારક કહીએ;
 રઝીઅદલા અનહો, અનુ નામસુ લહીએ. ૭
- હુકમ નખીજને ઓનુકુ, ઓસ કોટકા કીતા;
 તખ નિશાન ઉમરને, આપ સાથ રે લીતા. ૮
- અને લશકર લેખ, ખુખ કીતી રે જગાઈ;
 યુ ફિરકર આયે, ખાત કરને લડાઈ. ૯
- બી દુજે દિન સિદદીક, અકબર કહીએ;
 રઝી અદલાઅનહો, અનુ નામસુ લહીએ. ૧૦
- બ દિન દુજે ઓનુને, ખાત કીયારે કતાલા;
 કે કાફરને દેખા, ખાત સખતીકા હાલા. ૧૧
- યુ જગકર રાતકુ, ફિર નખી પાસ આયે;
 સો કાફરકુ દનકુ, ખુખ હાથ રે દેખાયે. ૧૨
- દેખો ફિર ખાર દુજ, ફારક સિધારે;
 સાથ મુમન લીયે, સખ નખીજકે પ્યારે. ૧૩

સો ફિર જ કોટસુ બોત કીતી રે જંગાઈ;
કે કાફરને માની ખુબ ઓનુકી લડાઈ. ૧૪

ભી રાતકુ ફિરકર આયે અપને ઠામા;
એ બદોને સુન સુન યુ લીયારે નામા. ૧૫

રે તુહી

હીસાર કમુસ નામ હે. વે ભી ખયખર ઠામ રે,
વે ભી ખયખર ઠામ;

બોત પલેસુ ઓસ કોટમાં હૂઆ જંગકા કામ રે,
હૂઆ જંગકા કામ. ૧૬

૪૩૨-૧૦૨

મુરતઝા અલી રઝી અલ્લા અનહો કહીએ;
ભી હયદરે કરાર નામ સુન લહીએ. ૧

બોત અસનામ તશીયા*, હે અલીકુ બતાતે;
વે હે અવલે દીનકે, કુછ અવલા આતે†. ૨

ઓસ કાજ નામ લિખકર, તમુકુ સુણાયા;
સો અસ બોત વાસ્તે, હે લખને બતાયા. ૩

કે ઓર જગો સુણતે, તમુ અજબ ના આવે;
કે બોલી તો શીયાઓંકી, ના ઇમાન ડગાવે. ૪

દેખો નખીજને ઓનુકુ, તબ રાતે રે બુલાયે;
આંખા દુખતીઓ સેતી, તબ અલી રે આયે. ૫

હાથ પકડ અલીકુ, લાએ સુણીયે બાતી;
આંખા એસી થી દુખતી, નાંહી લખે માંહી આતી. ૬

તબ નખીજને આંખોમાં, લોઆખ× રે બાઈ;
તુરત અલીકી આંખોને, પુરસત પાઈ. ૭

ફિર ઉમરમાં આંખા, સુનો દુખીયાં નાંહા;
જબ લખ બાઈ નખીને, અલી આંખો માંહા. ૮

|| એક કીલલાનુ નામ છ * શીયા મઝહબ વાળા † શીયા લોકો દીનથી ઉલ્ટા છે
અને તેથી તેઓ કાઈ ઉદ્દુજ આહે છે × થુક

- તબ નબીજને ઝીરેહ, આપ અલીકુ પેનાકર;
અને અલી હાથ નિશાન દીયા, ફતે મન ધરકર. ૯
- દેખો બાંધી ઝુલફકાર, અલી શમશેરા;
અને લશકર સાથ, દીયા અલીકે સવેરા. ૧૦
- તબ દુઆ માંગી નબીને, યાદ કર રબ દલમાં;
કે દુર કર રબ, હંડ ઓર ગરમા. ૧૧
- અલી ફતે હે ગરમી, બાજ હંડ રે ના લાગી;
જબ નબીજને દુઆ, મુજ કાજ માંગી. ૧૨
- તબ નબીજને કહયા, અલી અબ તમ જાઓ;
ફતે કીયે હો બના, ફિર મત આઓ. ૧૩
- તબ અલી ચલીયે, હુકમ નબીજકે સેતી;
તબ મન દિયા મુમનો, જેતી જમાત થી તેતી. ૧૪

રે તુહી

- સુરીજન હાર પેછાનકર, રાખો ઉસકી આસ રે,
રાખો ઉસકી આસ;
ગઝવાત સુન સુન નબીકી, હોકર રહીયે દાસ રે,
હોકર રહીયે દાસ. ૧૫

૪૩૩-૧૦૩

- લે હુકમ નબીકા, અલી ધસકર ચલીએ;
કે લશકર સારે, ના ચલ સકે મલીએ. ૧
- દેખો સબુસુ પેલે, અલી કોટકુ પાંચાયે;
અને કમાડ પકડ કર, ખુબ રે હલાયે. ૨
- તબ કમાડ પકડ કર, એસા કીયા રે ઝોરા;
કે કોટ સબ ધુબ, લે પાઇએથી ઘોરા. ૩
- દેખો સફીયા બેટી, હય અખતબ કેરી;
કોટ ધુબતે ગિરીયે, તલે તખત અનેરી. ૪

- એસા ગાડા હો બલગા, દેખ રોર રે જીઆના;
કે કોટ રે ધુબયા, ઝોર કીયા યું જાના. ૫
- પેલે કોટકુ પાંચતે, ધાવ ચહુદીને ડાલા;
તખ અલી હાથ સેતી, ગિર પડી રે ઢાલા. ૬
- તખ લોહકા કમાડ થા, એસ કોટ હો કેરા;
ઉસે ઉખાડને પીઠપર, ધરા અલીને સવેરા. ૭
- યુ ખાઈમાં કમાડ લે, પીઠ પાલ રે બધાઈ;
એસ ઉપર હો જાકર, રૂતે મુમનો પાઈ. ૮
- તખ દેખો કુવત, કેસી દીતી રે અલ્લાહી;
કમાડ લોહકા પીઠપર, લે પાલ રે બધાહી. ૯
- અને મરહુબ હારીસ, થે દો ચહુદી નામા;
ઝાંત સીપાહી કંલાતે, વે ખયખરકે ડામા. ૧૦
- દોનુ એનુકે ટોલેમાં, થે રે પેલવાના;
અને ઝાંત ડામ અનુકા, થા નામ રે જાના. ૧૧
- જા ધસને અલીને, એ દોનુ રે મરાયે;
યુ દોનુ રે કાફિર, લે દોઝખમાં ખાયે. ૧૨
- દેખો કોટ તો ખયખરકા, યુ રૂતે રે કીતા;
જી કરમસુ ચાયા, એને આપ રે મીતા. ૧૩
- ગયે રૂતે હૂયે બાજ, વે કમાડ ફિરાને;
સો ચાલીસ આદમી, ગયે થે જાને. ૧૪
- ના ફિરાયા કમાડ, ઝાંત કુવત કીતી;
એ સુન સુન બદોને, એતી ચતા મન દીતી. ૧૫
- મરહુબ હારીસ કાફરાં, મારે ખયખરકે ડામ રે,
મારે ખયખરકે ડામ;
હુકમ નખી યુ ઝુઝીયે, અલી જનુકા નામ રે,
અલી જનુકા નામ. ૧૬

૪૩૪-૧૦૪

- જખ ચાલીસ રે મરદોં, વે કમાડ ના ફિરીયા;
તખ ખુશાલી અલીને; બાત મન માંહે ધરીયા. ૧
- અને જંગ રે બાત આપ, કુવત દેખાઈ;
યુ ખુશાલી અલીકે, મન બાત રે આઈ. ૨
- તુરત જખાઈલ આયે, તખ નખીજકે પાસા;
દેને ખુશાલી અલીકે, બુવાબકી આસા. ૩
- નખી દુઆ તમારી, રખ કબુલ થી કીતી;
એસી કુવત અલીકુ, દુઆ કાજ થી દીતી. ૪
- કોટ ધુલયા વે, કુદરત હમારી સેતી;
રખ કેહતા હે યુ, કુવત હમુ દીતી રે કેતી. ૫
- સો નખીજ તમારી, દુઆ હો કાજ;
કહો અલીકુ ઉચકે, ફિર કમાડ રે આજ. ૬
- જખ નામુસ આવકર, બાત એતની કહી;
તખ નખીને અલીકુ, ફિર ભેજે સહી. ૭
- ફિર અલીને બાતેરી, જ કુવત કરાઈ;
પણ કમાડને કરવટ, ના રે ખસાઈ. ૮
- અને એસ કમાડકુ, પીઠ પર થા ઉચાયા;
અને લશકર સારા, એસ પર થા ચલાયા. ૯
- અને બાર દુજ ફિરાયા, વે ગયા રે નાંહા;
ઝોર બાતેરા દિખાયા, અલીયે જેતા આપ માંહા. ૧૦
- દેખો એસા હે કાદિર, આપ સુખહાના;
વે ચાવે સો કરે, આપ રેહમાના. ૧૧
- સુનો દીન કેરે ભાઈયો, હે અપન દુરી;
અને અલી તો રેહતે થે, નખીજ હંજુરી. ૧૨

અને ઓનુકુ તો ગુમાન, કહી આતા નાંહા;
પણ ખુશાલી આધથી, અલી મનકે માંહા. ૧૩

તો કુવત અનુકી, રબ ફિર અજમાઈ;
ના કમાડતો ફિરીયા, એસી ખખર સુણાઈ.. ૧૪

અબ દીન કેરે ભાઈયો, મત કરો રે ગુમાના;
હો આજઝ દાસા, કહો મનકે ધાના. ૧૫

રે તુહી
લાઓખાલી દરગા રબકી, ના કીજે ગુમાન રે,
ના કીજે ગુમાન.
મુમન સુન સુન હોઈએ, ખાસે બદોકી શાન રે,
ખાસે બદોકી શાન. ૧૬

૪૩૫-૧૦૫

તોડ દરવાજા કમુસકા, ગયા લશકર માંહા;
તબ આજઝ હોવડે, થર રહ્યા કો' નાંહા. ૧

તબ અલી પાસ ઓનુને, માંગા ધરમ દોઆરા;
એસે ખયખરકે કાફિર, હૂએ બેકરાર. ૨

તબ અલીને અરજ, નબીકુ પોઆઈ;
યું રઝા તો નબીકી, અરઝ પોઆને મગાઈ. ૩

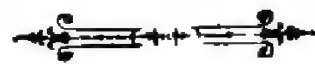
રજા નબીકી મગાકર, દીયા ધરમ દોઆરા;
અને સરતકા સોચ, એસા રે સવારા. ૪

કે એક ઉંટ ભર ભર, એક મરદ રે જાવે;
અને બાકી મતા સારી, કોટ ડામ રે ધરાવે. ૫

દેખો મરદ તો નીકલે, યુ એક એક સારે;
અને એક એક ઉંટ થે, ઓનુ ભાર કે સવારે. ૬

વે અનાજ થા લીયા, ઓર બસ્ત*રે નાંહા;
બાકી મતા સબ રહી, ઓસ કોટકે માંહા. ૭

- યું ખબર નબીકુ, જબ ફતેકી પાંચાઇ;
 તબ ખુશાલી નબી મન, ખાતજ આઇ. ૮
 દેખો ફતે કર એસે, અલી નબી ખાસ આયે;
 તબ નબી ખાર તબુકે, આવ ગલેકુ લગાયે. ૯
 તબ અલીકુ કહયા, અલ્લા રાઝી હે તમના;
 અને બી કહયા તમુસુ, રાઝી હે હમના. ૧૦
 બી જુઆઇલ મીકાઇલ, જેતે રે નુરી;
 વે રાઝી હે તમુસુ, બી ઓર જે હમુરી. ૧૧
 એતા ખ્યાર તો નબીને, તબ અલીકુ કીતા;
 મે લખતાહુ જેસા, હે સુનકર લીતા. ૧૨
 અને કમુસકે કોટકી, જે થી મતા રે કૈલાઇ;
 ઇબને હકીકકે વરમાં, વે થી રે ધરાઇ. ૧૩
 સો સો થે બકતર, પાંચસો શમશેરા;
 અને હજાર થે નેઝે, સુન હિમાબ અનેરા. ૧૪
 અને પાંચસો કમાન થી, એસ મતા કેરી;
 અને ઓરબી મતા, ખાત પાઇ રે અનેરી. ૧૫
 યું માલ વે એક કર, જમે રે કીતા;
 એ સુન સુન મુમનો, ચત એતના દીતા. ૧૬
 રે તુડી
 અમન તો કાફિર માંગકર, નિકલે કોટજ ખાર રે,
 નિકલે કોટજ ખાર;
 સુન સુન એસી ખાતકુ, મન રાખો કરાર રે,
 મન રાખો કરાર. ૧૭

૪૩૬-૧૦૬

- સખ મતા તો એકઠી, યુ કીયા રે માલા;
 અને પાંચમાં હિસ્સા, જુદા કીયા એસ હાલા. ૧

- તખ કનાનાને ઉંટ ભાર, થા માલ રે છુપાયા;
પેલા મુમનોડી ખખર સુન, ડર મન થા લાયા. ૨
- સો જગલમાં જાકર, થા માલ રે છુપાયા,
સો રખને અપને, નખીકુ બતાયા. ૩
- ઝર જવેર માનક મોતી થે રે ઓસ માંહા;
વે એસા માલ થા ઓર જનસ નાંહા. ૪
- તખ મુમન ઝુખેર સાથ દે નખીને ભેજાએ;
જખ નખીજી રખસુ ખખર રે પાચે. ૫
- તખ મુમનો જાકર દુહ કાઢા વે માલા. ૬
- થા મોહમદ બિન મસલમા એક મુમનકા નામા;
દેખો કનાનાકુ પકડ કર દીયા ઓનુ ઓસ ઠામા. ૭
- કે ભાઈ રે અનુકે જે મોહમદ કહીયે;
ઓ લડાઈમાં કામ જાત આચે રે લહીયે. ૮
- ઓનુ ખુનકે બદલે લે કનાનાકુ દીતા;
સો મોહમદ બિન મસલમા કે હવાલે કીતા. ૯
- તખ ભાઈ બદલે કનાનાકુ મારા દુજે રે ભાઈ;
બાકી ઓરોંકે ના મારા એસી ખખર પાઈ. ૧૦
- લીતી મતા ને ઓરતાં સખ યહુદી કેરી;
અને ઓનુકુ જીવને છોડે સુનીયો સવેરી. ૧૧
- ભી નખીજીને ઓનુકુ, કુછ ઇનામ દિલાયા;
અને જીવતે છોડે, યુ લખેસુ સુનાયા. ૧૨
- ભી મવેસી* અનુકી જાત મુમનોકુ પાઈ,
એસી ખેખરકી ફતે, દેખો રખને કરાઈ. ૧૩
- યે સુન સુન જાતી, પાક કરે આપ જાતી;
અને એક કર કહો, એતા દન ઓર રાતી. ૧૪

રે તુહી
 યહૂદી છોડે જીવતે, ઓરતાં માલ સખ લે રે,
 ઓરતાં માલ સખ લે;
 રૂતે એસી મુમનો પાધ, સહી રખકે નેહ રે,
 સહી રખકે નેહ. ૧૫

૪૩૭-૧૦૭

દેખો કનાનાકી ઓરત, બેટા હકીક કેરી;
 દેહીયા કલખીસુ કીસમત*, હુધ અનુકી અનેરી. ૧
 અને અનુકાનો નામ થા, બીબી સફીયા નામા;
 હુધ દીયા દેહીયાકુ, એસ એવઝા કે દામા. ૨
 બીબી સફીયાકુ દેહીયા પાસથી, માલ દે લીયે;
 અને નબીજીને લેકર, બીબી આઝાદ કીયે. ૩
 કર આઝાદ નબીજી, આપ નિકા માંહી લીયે;
 તખ ઉમ્મુલ મુમનીન*, બીબી રે કુલાયે. ૪
 દેખો રૂતે સુ પેલા, ખાખ[†] બીબી ને પાયા;
 કે નબીજીસુ નિકા, જનું હે રે કરાયા. ૫
 ચે કનાનાકુ સખા ઉઠ, કહી સફીયાને બાતી;
 તખ ગુસ્સા રે ભરાયા, તુરત કનાનાકી ઝાતી. ૬
 કર ગુસ્સા તમાચા, એસા બીબીકુ લગાયા
 કે આખોંકે ઉપર, દાગ કાલાસા ઉઠાયા. ૭
 દેખો રખને ખરાખ, સાચા બીબીકા કીતા;
 કે નબીકે નિકેમાં, ગએ સુન યુ લીતા. ૮
 વે દાગ ના મિટાયા, કે પુરી હુધ રે ઉમેદા;
 તખ નબીજીને પુછા; એસ દાગકા ભેદા. ૯
 બીબી સફીયાને સંગલા, તખ કહયા રે બયાના;
 તખ જાહેર હોવડા, ના રહયા રે છાના. ૧૦

† હકીકના બેટા કનાનાની ઓરત * હિસ્સો || મદનો x મોમીનોની મા † સ્વપ્તુ

- તખ ઝેદ બિન સાબિતકુ, હૂકમ નબીજને કીતા;
કે ઠાડા કરો લશકર, હે રે જેતા ૧૧
- અને કરોને હિસાબ, હે હોતા હે કેતા;
તમે ગણોને સબુકુ, નાના બડા રે જેતા. ૧૨
- તખ એક હબર ચારસો, દેખો મરદ ગણાયે;
સો ગણતે સારે, એતે લેખે માંહે આયે. ૧૩
- એ હેં રે માણુક, સખ બયાન હો કેરે;
સો ચુન લે મનમાં, એતા દોને સવેરે. ૧૪
- રે તુહી

અરે ગાફિલ મત સો જાગકર, સુ તે હે ગઝવાતરે,
સુનની હે ગઝવાત;
માણુક જેસા બયાન હે, ચુન ચુન લે યે બાતરે
ચુન ચુન લે યે બાત. ૧૫

૪૩૮-૧૦૮

- તખ પાંચમાં હિસ્સા, એસ માલ કેરા;
ભાગ પાડને સબુકુ, દિલાયા સવેરા. ૧
- સો એક ભાગ પ્યાદા અને દો અસવારા;
યુ સબુકુ દીયા કોઈ રહ્યા ના બિસારા. ૨
- અને ઓરતાં કેતીયાં થીયાં લશકર સાથા;
ધાવ બાંધનેકા હુનર થા, ઓનુકે હાથા. ૩
- ભી લશકર કેરી થીયાં બિઝમત કરતી;
યુ કામ કાજ ઓરતાં થી સાથે રે જેતી. ૪
- કુછ નબીજને ઓનુકુ માત્ર એકઠા દિલાયા;
ના ઓનુ કાજ એસે ભાગ પાડને બતાયા. ૫
- અવર નબી સાથ મુમન જનુ લડાઈ થી કીતી;
ભાગ કિસમત કરને થી ઓનુકુ દીતી. ૬

- અને અવરોંકુ કહ્યુંએ, દીયા રે નાંહા;
જે મુમન રહે થે, શર મદીને માંહા. ૭
- મગર જાકરે તૈયાર, જે મહાજર કહીયે;
ઓનુ જમાત સેતી, હિસ્સા પાયા લહીયે. ૮
- સેતી ભાઇયોં જાકરને, સહી હિસ્સા રે પાયા;
અને અવરોં ના પાયા, એ સહી રે મુણાયા. ૯
- દેખો પંદર તો મુમન, હુએ શહાદ કૈલાયે;
અને નેવ તીન કાફિર, દોઝખમાં બાયે. ૧૦
- બાકી જીવતે ગહે થે, પાયા જીવત દાના;
દેખો નબીજીને ઓનુકુ, યુ દીયા રે અમાના. ૧૧
- તમ જાગો છોડ જાહો, કીયા હુકમ રે સારે;
તખ આજી કર ને, બાત હુએ રે બિચારે. ૧૨
- કહયા ચાહીયે આદમી, બાગ ખેતી કે કાબ;
તો મુમન મુખ મુ, કરે રે રાબ. ૧૩
- હમ ખેત રે કરેંગે, હમ બાગકા કામા;
હમ માલીક હો કેરા, ના લેવેગે નામા. ૧૪
- તમ મેરવાની નબીજી, કર રાખો હમના.
યું અરઝ કીતી, જેતા યહુદી તના. ૧૫
- તખ નબીજી હુએ, દેખો અનુ મેરવાના;
એ સુન સુન મુમન, મન એતના આના. ૧૬

રે તુહી

જો ના સુને દીનકુ, કે કયું પાયા ઇસ્લામ રે,
કે કયું પાયા ઇસ્લામ;
સુને બના દીન ગાફિલા, કયું ધરીયે મુમન નામ રે,
કયું ધરીયે મુમન નામ. ૧૭

૪૩૯-૧૦૯

- અરજ ખયખરયોં કેરી, સુન નખીજીને લીતી;
અને મેરખાની અનુપર, સુનતે કીતી. ૧
- ફરમાયા તખ નખીને, ભાગ આધે રે બટાઈ;
સો આધી કિસમત, લે ઓનુકુ દિલાઈ. ૨
- અને આધા તો ખઝાના, કિયા બૈતુલ માલા*;
અને મજૂરીમાં આધા ભાગ, કીયા ઓનુકે હવાલા. ૩
- દેખો ચહુદીકી બેટીને, ઝર નખીકુ દિલાયા;
વે ખયખરકી રૂતે બાજ, હે એસા રે સુણાયા; ૪
- સો હારીસકી બેટી, જે જયનખ નામા;
વે ચહુદી જે રેહતે થે, ખયખરકે ઠામા. ૫
- સુના બકરીકે શાનેકા*, ગોસ્ત નખી હે આતે;
સો નખીજી પ્યાર કર, અસ ગોસ્તકુ હે ખાતે. ૬
- એ સુન ને બકરીકા, ઓનુ કબાખ બનાયા;
અને એસ માંહે ઝર, થા ખાત રે મેલાયા. ૭
- અને સાનો માંહી ઝર તો, લે ખાત રે કીતા;
એ નખીજી હે આતે, યુ સોચ મન દીતા. ૮
- યુ કરને કબાખ, લાઈ વેલા રે સામા;
સો પેશ કરી† કેરા, કરને નામા. ૯
- તખ નખીજીને મુમનો, એસ કાજ બુલાયે;
સો અસહાબી સારે, કાજ ખાનેકો બિઠાયે; ૧૦
- તખ ગોસ્ત બુદા બુદા, લે એસથી કીતા;
એક લુકમા નખીને, આપ મુખ માંહે લીતા. ૧૧
- તખ ચાખે બાઝ નખીને, કીતી સબુકુ અગાઈ;
કોઈ ખાઈયો નાંહા, એસી ખખર બતાઈ. ૧૨

x જ્યા મુસલમાનોનો માલ રહેતો તે ઘર * ખમાનો. † તોહફે

કે ખાણા હે કંતા, ઝર મુજ માંહે બાયા;
પેલા બશીર બિન બરાને, એસથી લુકમા થા ખાયા. ૧૩

હૂવા ખાતે હો પેલા, રંગ લીલા ને કાલા;
ફાત હૂવે બશીર, વે ખાતે નવાલા. ૧૪

યે સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ જાતી;
અને એક કર કહો, દિન એર રાતી. ૧૫

રે તુહી

યહુદનને ઝર મીલાયકર, લાઇ નબી પાસ રે,
લાઇ નબી પાસ;
લુકમા ખાતે બોલીયા, જેસા બોલે દાસ રે,
જેસા બોલે દાસ. ૧૬

૪૪૦-૧૧૦

તબ જયનબ યહુદન, અને રહસ સારે;
કીયે હાજર બુલાકર, જે થે રે સરદારે. ૧

બુલા નબીજને કહયા, મેં પુછું એક બાતી;
તમ સચ કહોગે, તમુ હો જે જાતી. ૨

તબ હા કહયા નબીજ, પુછોગે હમના;
હમ સાચ કવોગે, વે જુવાબ તમના. ૩

તબ પુછા તમુ થા, કુછ ઝર રે મિલાયા;
અસ બકરી માંહા, કુછ થા રે બાયા. ૪

તબ જયનબને કહયા, હાં ઝર થા કીતા;
મે બાત થા મેલાયા, જેતા મન કા ચાતા. ૫

તે વાસ્તે કાત કે, ઝર થા મેલાયા;
ફિર નબીજને જયનબકુ, યું પુછને બતાયા; ૬

કે ઝર રે બાનેકા, સોચ કેસા તેં કીતા;
કિસ વાસતે એતા, ગુસ્સા મન દીતા; ૭

- કહયા ખસમ* ને બાપ, તમુ મારા રે મેરા;
અને માલ મતા હુટ, ઘર બાર લીયા રે સવેરા. ૮
- એસ કાજ ખાણેમાં, મેં કીયા રે ઝંરા;
મુજે ગુસ્સા રે ચડીયા, ના આઈ રે મેરા. ૯
- પીછે બુઝા જો નબી હો, તમ સાચે રે અલ્લાકે;
જેસે નબી હોવડે, પેલે જો સદાકે. ૧૦
- તો ઝંર તો તમુક, સહી ચઢે રે નાંહા;
નાં તો છુટક તમુસુ, ખલક પાવે જગ માંહા. ૧૧
- હમ સુણા હે કે નબીયોંસુ, ખાણા બાત હે કરતા;
અને નબીયોંકુ ઝંર, નાંહી રે ચઢતા. ૧૨
- એ દો બાતાં કાજ, મે ઝંર બાયા;
એતા બુવાબ તો નબીકુ, દે જયનબ બતાયા. ૧૩
- તબ નબીકુ બાતાં એ, ખુશ રે ના આઈ;
અને બશીરકે બદલે, વે જયનબ મરાઈ. ૧૪
- અરે સુન સુન ગાફિલ, ઉઠ હો રે દાના;
કે એસા તો દીન, કહીયે રેહમાના. ૧૫
- રે તુહી
- સુને બના તુ દીન કયુ, પાવે ગાફિલ ચેત રે,
પાવે ગાફિલ ચેત;
એક ભુકે એક ચુન ગયે, ખોશો* ઇસ જગ ખેત રે,
ખોશો ઇસ જગ ખેત. ૧૬

૪૪૧-૧૧૧

ફતે મકકાની ગઝવાત

- દેખો સાત રે બરસ, હિજરત રે બાઝા;
અને લી આઠ માસા, એસા સુના રે અવાઝા. ૧
- અને અઝ્યારમી તારીખ, થી રે કહીયે;
હુઆ બરસ તો આઠમા, એ સુનકર લહીયે. ૨

* મરદ x અનાજ ઉપરના હુડા અથવા દુન્યામાનો નેક અમલ

- દેખો ફતે રે મકકેકી, એ કહીયે ગઝવાતા;
એ ઓગણીસમી ગઝવાત, સુની રે ખાતા. ૩
- નખી મકકે કેરી તરફ, ખરસ અગલે ગયે થે;
તખ ખાલિદ બિન વલીદ, આવ ઇમાન લયે થે. ૪
- અને અમર બિન આસ, તખ હુએ થે ઇમાની;
સો ઇમાન લાયે થે, ખાત યુ બની. ૫
- અને ઉસમાન બિન તલહા, તખ લાયે થે ઇમાના;
દેખો ઓનુને દીન થા, તખ સહી રે પંછાના. ૬
- તખ બાઝ મકકે કેરી દેખો હુઇ રે જગાઇ;
વે મુમનોકે સીસ ખાત પડી થી લડાઇ. ૭
- સો ખાલિદ બિન વલીદને જગ ફતે વં કરાયા;
તખ સયદુલ્લા લકખ થા ઓનુને પાયા. ૮
- તખ નખીજીકુ ખખર થી રખ સખ રે બતાઇ;
સો મુમનો નખીને બોલા કીતી રે અગાઇ. ૯
- પંજા ઝેદ બિન હારીસકે દીયા નીશાન રે હાથા;
અને ઓર લી લશકર દીયા ઓનુકે સાથા. ૧૦
- જખ કહયા રે નખીને એ શહાદત પાવે;
તખ બફર નીશાનકુ આવ ને ઉચાવે. ૧૧
- લેવે અનુ બાઝ અબદુલ્લા બિન રવાહા રે નિશાના;
એ નખીજીકા કુંના સહી રે બના. ૧૨
- એતી પંલી તો નખીને કહી ફેજસુ ખાતી
દેખો ખાતમ અખીયાકી એસી બુઝરગ ખાતી. ૧૩
- એતા કું કર નખીને થી ફેઝ રે ભેબઇ;
અને જુ જુ કહયા થા ત્યુ હુઇ રે લડાઇ. ૧૪
- બાઝ નિશાન તો ખાલિદ બિન વલીદને લીતા;
અને કાફિરોંકુ મારકર રણ ફતે રે કીતા. ૧૫

તબ સયપુલ્લા અનુને દેખો પાયા રે ખિતાબા;
એ સુન સુન મુમનો એતા કહયા રે સિતાબા. ૧૬

રે તુહી

ગાફિલ મરના હે સહી ધર ભીતર કે બાર રે,
ધર ભીતર કે બાર;
તો મરના એસા ચત દે કે ભસ્ત પાવે કરાર રે,
કે ભસ્ત પાવે કરાર. ૧૭

૪૪૨-૧૧૨

હુદેબીયા માંહે જગ બાજ, સુલેહ થી કરાઈ;
અબ લડના નાંહા, યુ લખેસુ સુણાઈ. ૧

યુ દોનુ તરફ, સુલેહ કીતી રે સહી;
સો મુમનો કુરેશોં બીચ, યુ સુની રે ગહી. ૨

યુ સુલે કર જગજી, બાત દુરથી કરાઈ;
સો હુદેબીયા બગો, એસી બાતથી સુણાઈ. ૩

બની બકરકા ટોલા, થા કોમ રે કેરા;
વે કુરેશોંકે કોલમાં, થા રહયા રે અનેરા. ૪

બની ખઝાઆકા ટોલા, એક થા રે કુલાતા;
વે નબીજકે કોલસુ, રે અમનરે પાતા. ૫

બની બકરને ખઝાઆકે, અસલ થા જગા;
કબી ઓનુમાં સુલેકા, એક હોતા ના રગા.. ૬

બાજ દોનુ રે કબીલે, દોનુ ઠામ રે હો રહે;
એક નબીજકી તરફ, એક કુરેશીયોંકે કહે. ૭

બની બકરકે ટોલેસુ, એક આદમી કુલાયા;
અને નિદા નબીજકી, વે દિલ માંહે લાયા. ૮

અને ભુડી ભુડી બાતોસુ, જલ લાંબી રે કીતી;
સો કવતાઈ ભુડી, ઓનુ મન માંહી દીતી. ૯

બની ખઝાઆકે ગુલામકે, કાનુ બાત એ સુણાઈ;
ઓસ બાત એ સુણતે, બાત રીસ રે ચઢાઈ. ૧૦

તબ ગુલામને કીતા, ઓસે મને એક બારા;
પણ ચુપ રે ના રહ્યા, બન ગુલામ બિચારા. ૧૧

તબ ગુલામકુ સુણતે, બાત હુઈ રે રીસા;
તબ પથરોંસુ મારકર, તોડા ઓસકા સીસા. ૧૨

તબ શોર કર ગયા, બની બકરકે પાસા;
કહ્યા મારા રે મુજકે, બની ખઝાઆકે દાસા. ૧૩

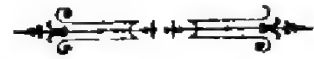
તબ ખઝાઆકે ઉપર, બની બકર રે આયે;
અને કુરેશી મદદ કાજ, ઓનુને બુલાયે. ૧૪

તબ કુરેશી તો આયે, કાલ નબીજકા ભાના;
અને મન માંહે કાફરોં, ના એતના આના. ૧૫

રે તુહી

બની બકર ખઝાઆ બનીયે, દો ટોલોંકે નામ રે,
દો ટોલોંકે નામ;

કાલ દે જુદે દો રહેયે, અપની અપની ઠામ રે,
અપની અપની ઠામ. ૧૬

૪૪૩-૧૧૩

તબ કુરેશોંને મદદ આવ, બની બકરકી કીતી;
અને બનુરે ખઝાઆ સાથ; આવ લડાઈ લીતી. ૧

સો ઇકરેમા બેટા, અબુ જેહલ કેરા;
વે કુરેશોંકે લેકર, વાં ગયા થા અનેરા. ૨

યુ બની ખઝાઆસુ બકર, બાત કીયારે કતાલા;
બીસ આદમી રે મારે, ઓસ લડાઈકે હાલા. ૩

બની ખઝાઆકુ મારકર, ફેર કુરેશોં રે આયે;
અને આપકુ લહી લે, આવ મકકેમાં છુપાયે. ૪

- કે હમકુ કની ને, વાં નાહી રે પેછાને;
 યુ જગ કર આપસુ, વે હુએ રે અજાને, ૫
- અબુ સુફીયાનને જબ ચે, સુની રે બાતી;
 હાથ ઘસ કીયા ગુસ્સા, ઓનુ કુરેશોંકી ઝાતી. ૬
- સુ ખાને ઓનુકુ યુ બાત રે બતાઈ;
 કે મેરે પુછે બિના, તમુ કીતી રે લડાઈ. ૭
- અબ નબીજકે મનમાં, બાત એસી રે આવે;
 અબુ સુફીયાન કૉલ ભાના, હે જગ રે કરાવે. ૮
- અબ મુજકો હોવડા, દેખો મદીને જાના;
 એસા કામ તો તમુને, સબુ કીચે રે અજાના. ૯
- અબુ સુફીયાન કુરેશોંકો, બાત એ કહી;
 જો જગ કેરી ચતા, મન આઈ રે સહી. ૧૦
- કે મદીને હે જાના, મુજે સબુસુ બેલા;
 કે ખબર ના પાંચે, જગ ઓસથી પેલા; ૧૧
- મેરે ગયે પેલી નબીજ, એ બાત જો સુણાવે;
 તો ફેર કર કૉલ, મુજે નાહી વે દિલાવે. ૧૨
- તો ભલા હે કે બેલા, જા મે મદીને પાંચાઉ;
 અને કૉલ તો નવા, ફેર ને બધાઉ. ૧૩
- યુ દિલ માંહે સોચ, કીયા અબુ સુફીયાના;
 અને મદીને જાનેકા આપ કીયા રે ધાના. ૧૪
- એ સુન સુન બાતી પાક કરો આપ ઝાતી;
 અને કહો એક કર, યું દિન ઓર રાતી. ૧૫
- રે તુહી
 કૉલ ભાનતે ડરીયા મનસુ, અબુ સુફીયાન નામ રે,
 અબુ સુફીયાન નામ;
 સો જનાર હુએ મનસુ, મદીનેકી ઠામ રે,
 મદીનેકી ઠામ. ૧૬

૪૪૪-૧૧૪

- અબુ સુફીયાનને જાના, નબી બુઝતે નાંહા;
અને નબીજીકુ ખબર, હુધ ઓસ રાત માંહા. ૧
- સો રબને ખબર, રાતે નબીકુ જણાઈ;
એ કતાલકી નબીકુ, તબ હુધ રે અગાઈ. ૨
- બીબી આયશા જીનુકા, કહીયે રે નામા.
રઝી અક્ષા અનહો કહીયે, અનુ નામ સાથ ઠામા. ૩
- સુબા નબીજીને ઉઠકર, ઓનુ બાત સબ આબી;
સો લડાઈ હો કેરી, સબ હકીકત દાબી. ૪
- બોલે બીબી નબીજી, કયું હોવે એ બાતી;
બાત શમશેર નીચે, આઈ કુરેશોંકી ઝાતી. ૫
- અબ વે કયુ કૉલ ભાન, નબી કરે એ કામા;
ઓનુ કૉલ હે કીતા, બીચ દે રબ નામા. ૬
- ફિર નબીજીને કહ્યા, બીબી કૉલ ઓનુ ભાના;
મુજે રબને બતાયા, મે હે ઓસથી પંછાના. ૭
- કહ્યા બીબી રબને, ઇસ બાત માંહે ચાયા;
પણ કૉલ સહી ભાના, સાચી ખબર હુ પાયા. ૮
- તબ સુનને બીબીને, ફિર કહી એ બાતી;
ઇસ બાત માંહે ખેર, હોવે મુમનુકી ઝાતી. ૯
- તબ ફિર કહ્યા નબીને, હાં હોવે રે ખેરા;
ઇસ બાત માંહે મુમનુકુ, રબ કરે રે મેરા. ૧૦
- અમર બિન સાલિમ, થા એકકા નામા;
બની ખઝાઆકે ટોલેકે, રેતા રે ઠામા. ૧૧
- વે ત્રીન દિન બાજ, દેખો મદીને આયા;
સો જંગ કેરી ખબર, સાચી રે લાયા. ૧૨
- થે અસહાબોં સેતી, નબી મસ્જીદ માંહા;
અને નબી બના અવર કો, એ બુઝતા થા નાંહા. ૧૩

તબ અમરને ડાડે હો, બાત સગલી આખી;
તબ અસહાબું સુનકર, ચતા એતી મન રાખી. ૧૪

રે તુહી
એસે સુલતાન અ બીયા, હે સુન સુન ગાફિલ બાત રે,
હે સુન સુન ગાફિલ બાત;
તો બેગે હોને ઉમ્મતી, મહંમદ બુઝર્ગ બાત રે,
મહંમદ બુઝર્ગ બાત. ૧૫

—*~*~*

૪૪૫-૧૧૫

જબ સાલિમકે બેટેને, આવ ખબર પાંચાઈ;
અને હકીકત સગલી, જગ કેરી રે બતાઈ. ૧

બેટે સાલિમકે સાથ, ઓર લોક સી થે આયે;
બની ખજાએકે ટોલેસુ, જે થે રે કૈલાયે. ૨

તબ નબીજીને એતના, વે સુન ફરમાયા;
બની બકરકે સાથ, અબ જગ રે ઉદાયા. ૩

તબ ચાદર તબીને, ખેચી ઝમીકે માંહા;
કે જગ હે કરના, બાન અવર રે નાંહા. ૪

હમુ ચારી ના દિલાવે, જે હમ ચારી ના દેવે;
બની ખજાઆકી મદદ, કયુ ચંત ના દેવે. ૫

સહી ફરમાયા નબીને, એતી સુનને બાતી;
વે સુના સગલે, મુમનુકી બાતી. ૬

એતા કૈને અમરકુ, બાત દિલાસા કીતા;
ઓસકે યાર હો સેતી, કામ કરારકા દીતા. ૭

અસહાબોંકુ નબીને, બાઝ એતા ફરમાયા;
અબુ સુફીયાન હે આતા, યું કં કર બતાયા. ૮

સો ફિરને કાલ, વે નવા હે આતા;
નવા અહદ* કરનેકે, કાજ હે આતા. ૯

* નવો કાલકરાર

- પણ આતા વંસા, ફિર મકકે રે જાવેગા.
અને આના ઓસકા, ના કામ રે આવેગા. ૧૦
- અરે સુન રે ગાફિલ, એ દીન કેરી બાતી;
કયુ નીદ હે આતી, તુજે દિન ઓર રાતી. ૧૧
- અરે દિન તો સોનેકે, આગે બાત રે દેખાવે;
વે ગણતે શુમારમાં, નાંહી રે આવે. ૧૨
- તો કયું ના આજ જાગકર, રખ અપના પંછાને;
અને નેહસુ નામ, રખ કયુ ના મન આને. ૧૩
- તો દુરીજન રખસુ, તુ દુર રાખ દેહા;
જો રખ નામ કેરા, તુજે હે રે નેહા. ૧૪
- જો દુશમન રખસુ, હે મુરખત કરતા.
તો તેહકોક પ્યાર, રખ મન નાંહી ધરતા. ૧૫
- તો સુન રે ગવાર, રખ તુજે કયું આવે
અરે ગાફિલ જાગ, બાત મન કયુ ના એ લાવે. ૧૬
- રે તુહી
જો તુજે રખકા આવ હે, તો લે તુ નેહસુ નામ રે,
તો લે તુ નેહસુ નામ;
અને દુર રાખ દુશમન રખકે, હર હર ઠામ કામ રે,
હર હર ઠામ કામ. ૧૭

૪૪૬-૧૧૬

- અબુ સુફીયાન મકકેસુ, મદીને આવ કર;
આવ લીયા ઉતારા, બેટી આપસ ધર. ૧
- સો ઉમ્મે હબીબા, દેખો ઓનુકા નામા;
અબુ સુફીયાન ઉતારા, લીયા ઓસ ઠામા. ૨
- એસા સુના હે કે નબીજી, વે ઐરત કંલાયે;
જો ઉમ્મે હબીબા, નામસુ બતાયે. ૩

- ઉમ્મે હળીજાને આપકુ, કુછ કહયા સુખના;
 વે લાગા રે ખુરા, અબુ સુફીયાન મંના. ૪
 તખ આપકુ લે આયે, બીબી નબીજકે પાસા;
 સો નવા કૉલ કરને, કેરી રે આસા. ૫
 ઓનુ સુલે કેરી ખાત, બોત નબીજસુ કીતી;
 પણ કહુએ નબીને, વે કબુલ ના લીતી. ૬
 જખ જુવાખ કહુએ, ના નબીજસુ પાયા;
 તખ ડર કેરી આગસુ, બોત સીના રે જલાયા. ૭
 સિદદીક અકબર પાસ, જ કીતી રે અરઝા;
 સો વહી નવે કૉલકી, મન ધર ગરઝા. ૮
 તખ અખત્યાર નાંહી, દીયા જુવાખ રે મેરે;
 લી નાઉમ્મેદ હુઆ, અબુ સુફીયાન સવેરા. ૯
 ઉમર ખત્તાબકે પાસ જ, લી અરઝ પાંચાઈ;
 સિદદીક અકબર જેસી, ઓનુ રાહા રે બતાઈ. ૧૦
 બીબી ફાતમાકે પાસ, તખ જાને પુકારા;
 અલી મુરતઝાકે પાસ જ, સોચ અરઝ સવારા. ૧૧
 પણ કેનીને ના સુણીયા, વે અપને કાના;
 યુ ધર ધર ફરીયા, ભુલ ગયારે ગુમાના. ૧૨
 તખ માયુસ હોને, પીછા રે ફિરાયા;
 અને મકકેકી તરફ, સોચ જાના મન લાયા. ૧૩
 અરે સુન સુન ગાફિલ, કેસી ચારીકી બાતી;
 સો દોસ્ત કેરી ખાત, હે દોસ્ત મન ભાતી. ૧૪
 જો નબીજને ખાત, પેલી કબુલી નાંહા;
 પીછે કબુલી તો નાંહા, કેને ચારોંકે માંહા. ૧૫
 જો ધર ધર બોતેરા, ઓને આપકુ ફિરાયા;
 ના કબુલા સખુને, સોચ એ મન લાયા. ૧૬

રે તુહી
 દોસ્તકી ખાત હે ભાતી, દોસ્તજ કેરે મન રે,
 દોસ્તજ કેરે મન;
 જો હે અનભાવા ખાતકા, તો વે દુશમન તન રે,
 તો વે દુશમન તન. ૧૭

૪૪૭-૧૧૭

નઝમ

દોસ્તકી ખાત હે ભાવતી, દોસ્ત મન રે;
 પીત હૂએ દો આપમાં, એક તન રે. ૧
 પીત લગાઇ દોનુ, એક મન ભાવ રે;
 સકકર દુધ જુ મલીયા, નેહ ચાવ રે. ૨
 હસી હસી ખાત ઓચરે, મીત કે મુખ રે;
 નત ચતા મન પાવે, મીત મન જો દુખ રે; ૩
 જુનુ ઇશક હે લાગીયા, રહે નેહ મન રે;
 અનુ કીયા મિત કાજ, ફના તન રે. ૪
 દેખો નખી મન દોતી, નાં વે ખાત રે;
 જોતી કહી અબુ સૂફીયાન, કેરી જાત રે ૫
 તખ ગયા વે ઘર ઘર, ચારોંકે પાસ રે,
 ચાર નખીકે કહીયે, જુનુ ખાસ રે. ૬
 જુવાળ ના કુછ હોવડા, લી ઓસ ઠામ રે;
 કહયા હમ ના બુઝીયે, એ તો કામ રે. ૭
 દેખીથી ઓસ મેલ માંહી, દુની ખેર રે;
 જગ હો કેરી ભાતી થી, સખ પર રે. ૮
 નાંહી તો દેખો હોવે, ફિર કનાલ રે;
 અબુ સુફીયાન તો ફરીયા, જસહી હાલ રે. ૯
 જાનતે થે સખ ફિર હોવે જગાઈ રે;
 જખી ફિરે તખ હોની હે લડાઈ રે. ૧૦

- ઓને તો જગમાં જીવનેકી કેસી આસ રે;
ભીડ પડે યાર હોવે જે યાર ખાસ રે. ૧૧
- દેખોને ચે સખ જનતે ચે આપ મન રે;
તોભી લોભ ના કીતા આપ જીવ તન રે. ૧૨
- ચાર નબીકી સુની જેસી ખાત રે;
ખુશી હોવડી સખોંકી યુ જાત રે. ૧૩
- ગાફિલ નેહકી ખાતડી સુન મન રે;
પીત જે મીતકુ ચાતા હે તુજ તન રે. ૧૪
- ચા ને ઓસકી ખાતોંકે, સખ કામ રે;
ખિછાને ના બેઠના, મીત કે કામ રે. ૧૫
- ખાત નાંહી તુજે ભાવતી, જીસકી મન રે;
મીત હોવે દુશમન, કેરા તન રે. ૧૬
- કરે તુ ફાંસુ પીત, કેરા ગુમાન રે;
જાગ જાગ ગાફિલ સુન, મત હો નાદાન રે. ૧૭

૪૪૮-૧૧૮

- તખ નબીજીને જગકા, દેખો કીયા રે સામાના.
સો રખત મેળાયા, જગ કાજ રે છાના. ૧
- અને મકકેકી રે તગક, કસ્દ નબીજીને કીતા,
મો કતે હો કાજ, મોચ મન માહે દીતા ૨
- સીદદીક અકબર ખોલાયે, ઓસ મસલત માંહા;
મને કીયે ભી કીસીકુ, કહીયો રે નાહા. ૩
- મત જાનીયોકે મુમનોકા, ખોદ નબી મન લાયે;
સીદદીક અકબર ઓસ કાજ, છાને રે ખોલાયે. ૪
- દેખો મુમન નબી પર, ચે કુરબાન ગહે;
વે તન તો ફના કર, ચે તાખે હો રહે. ૫

તો નખીજી કીસ કાજ, બાત અનુસુ છુપાવે;
અને મુમનોકા દર, કયુ મન માંહી લાવે. ૬

પણ ખિલવત માંહે, કીતી સીદદીકસુ આતી,
વાં દો જણ જના, ના થી કો' આતી. ૭

ભી મને કીયે કીસીકુ, નાફફહીયો જગ આતા;
જે મુમનોકા લશકર, હે રે જાતા. ૮

સુનો દીન કેરે ભાધયો, એ ગુચન ઉકેલા;
સો સુનતે મારગ, ના કો' ભુલા. ૯

મો ખોક તો રખકા, થે નખી મન લાયે;
કે નખીજી ભી બદે, હે રખકે કુલાયે. ૧૦

કે લાગ્યોબાલી દરગા, હે રખ કેરી;
હે વે ચાતા સો કરતા, આપ મન રે સવેરી. ૧૧

મત સુસ્ત રે ઇમાની આપ ઇમાન ડગાવે,
કભી ઉતાવસે હોવે, ના સખુરકુ ચાવે. ૧૨

ઓસ કાજ નખીજી, થે બાત રે છુપાતે;
ખિલવત મુનાકિકાંકે કાજ, થે રે કરાતે. ૧૩

અર સુન સુન ગાફિલ, તુ દીન રેહમાના;
નહી ગફલત કેરા કામ, હો ને દાના. ૧૪

અરે સુન થે બયાન હે ઝવેર જેસે,
સુન ચુન ચુન લીજે, જુ મોતી રે વેસે. ૧૫

અને હે રે પંજાનો, મુરીજન હારા,
અને એકકર કહો, એતા દલકે પ્યાના. ૧૬

રે તુહી

સુને બના મુમન કયુ હુવા, કંને હમના બાત રે,
કંને હમના બાત;

નબીકુ તે કયુ જનીયે, અને કયુ બુઝી રખ ઝાત રે,
અને કયુ બુઝી રખ ઝાત. ૧૭

—*○*○*—

૪૪૯-૧૧૯

- દેખો મને કીયે સીદદીકકુ, મત કહીયો કીસે બાતા;
રખે મુનાફિક કુરેશોંકો, કો' ખખર પોચાતા. ૧
- એતા નબીજને કુંકે, આપ દુઆથી મગાઇ;
સો રખકે પાસ, અરઝ પોચાઇ. ૨
- કર કુરેશોંકો ગાફિલ, યા ઇલાહી આલમીં;
અરઝ તો મેરી, રખ કબુલ કરની. ૩
- કે ખખર ઓનુકુ, કુછ હોવે રે નાંહા;
જા મે જા પોચુ, રખ મકકે કે માંહા. ૪
- યુ નબીજને દુઆ, પેલી માંગકર લીતી;
બાઝ હામ હામ ખખર, યુ ભેજકર દીતી. ૫
- જે હે અદલાકુ જાનતા, અને કયામત દના;
એસા ઇમાન હે રાખતા, જે આપસ મના ૬
- પેલા રમઝાન માસા, વે મદીને આવે;
સો ઇમાનકુ સાચા, કર આકીદા લાવે. ૭
- યુ નબીજને ગામ ગામ, કું આદમી ભેજયે;
કે જે હોવે મુમન, સખ ઓનુકુ બુલાયે. ૮
- અને એસ બાઝ નબીને, આપ એતા ફરમાયા;
કે સામાન કરો સખ, યારકુ બતાયા, ૯
- અને મકકેકી રાહકુ, લે બદ રે કરાઇ,
રાહા બાંધનેકી ખાતિર, લે ચોકી રે ભેજાઇ. ૧૦
- મત મુમનોકી ખખર, કો' કુરેશોં પોચાવે;
અને કુરેશોંકો ખખરદાર, જા પેલે રે કરાવે. ૧૧

એસી પુરી ચતા, નળી મન માંહે દીતી;
તો રાહા રે મકકેકી, યુ બદ રે કોતી. ૧૨

થા હાતીબ બિન બલતાઆ, એક મહાજર નામા;
રઝીઅદલા અનહો કહીયે, અનુ નામકે ઠામા. ૧૩

સો મહાજરમાં બડે, મહાજર કંલાતે;
વે બદરકે લોકુસુ, થે રે સુણાતે. ૧૪

અને બદરકે લોકુ પર, થા નળીજકા પ્યારા;
ઓનુ જગ માંહે મન, યુ રાખા થા કરારા. ૧૫

રે તુહી

હાતીબ બિન બલતાઆ નામથા, વે રંતે બદર ઠામ રે,
વે રંતે બદર ઠામ;

થ મુમન વે કંલાહેતે, મહાજર કેરે નામ રે,
મહાજર કેરે નામ. ૧૬

૪૫૦-૧૨૦

અને હાતીબકે લડકે, થે મકકે માંહે રંતે;
સો દોસ્તીકી ખાતાં, થે દુરેશોંસુ કંતે. ૧

ઓનુ હાતીબને દુરેશોંકુ, કાગજ લખીયા.
ખાત અસવારી નળીકી, સખ માલુમ કરીયા. ૨

કે ફલાને દન, નળી બાર રે આવે;
સો તમારે ઉપર, હે લશકર લાવે. ૩

યુ કાગઝકુ લખકર, એક ઓરતકુ દિતા;
ઓને બુન્કે*માં ઓરતને, વે છુપાકર લિતા. ૪

અબુ લહમકુ જાકર, કહયા મકકે માંહી દીજે;
એ ખાત હે છાની, તુ સમજને લીજે. ૫

દેખો યું કર હાતીબને, વે ઓરત બેજાઈ;
અને કિતાબત ઓસને, થી રાખી રે છુપાઈ. ૬

* માયાથી તો પગ સુધી ઓરતને ઓઢવાનું કપડું

- તબ જાણલ આયે, અત્રે હિસસલામા;
આવ ઓસડી ખબરકા, કીયા નબીજસુ કલામા. ૭
- તબ અલી ને જુબેર, અને મિકદાઃ કહીયે;
રઝી અલ્લા અનહુમ, ઓનુ નામસુ લહીયે. ૮
- સહી અનુકુ ઓરતકે, પીછે રે બેબયે;
એ રાહા માંહે જાતે, ઓસ ઓરતકુ પાયે. ૯
- તબ ઓરતકુ જાકર, અનુ પુછી રે બાતી;
તબ મુકર રે ગઠ, વે ઓરતકી જાતી. ૧૦
- તબ ફેરને અનુને, જાત ઓરત દુઢાઈ;
પણ કિતાબત ઓસકે, ના પાસથી પાઈ. ૧૧
- એતો દુઢ દુઢ જાતેરે, આજઝ આયે;
તબ પીછે ફિરનેકા, સોચ મન લાયે. ૧૨
- તબ સુ ખા અલીને, એતના કહયા;
હે કંના જે નબીકા, મેં સચકર લહયા. ૧૩
- કબી જુઠ ના બોલે, સહી નબીજ હમારે;
યુ કે કાઢ તરવાર, ઓસ ઉપર સિધારે. ૧૪
- ડર તરવાર દેખકર, મન ઓરતકે આયા;
તબ દિયારે કાગઝ, થા બાલોમાં છુપાયા. ૧૫
- તબ લેકર કાગઝ, અલી નબી પાસ આયે,
એ સુન સુન મુમનો, મન એતના લાયે. ૧૬
- રે તુહી

છાના છાના મકતુબ ॥ બેજયા, હાતીખ મોહાજર નામરે
હાતીખ મોહાજર નામ;

મોહાજર મકકા બાર થે, રેતે બદરકે હામ રે,
રેતે બદરકે હામ. ૧૭

૪૫૧-૧૨૧

- તબ નબીજને હાતીબકુ, લે હાઝીર બુલાયે;
 ઇસ કિતાબ કાજ, ઠાડે રાખને પુછાયે. ૧
- તબ સુ ખાઇ બુદાકી, દેખો હાતીબ રે નામા;
 નહી ઇમાન ફિરીયા, નબી મેરા કિસ કામા. ૨
- સહી અકીદા ને ઇમાન હે, નબી મેરા રે સાચા;
 મે ઇમાન ફિરાકર, નાંહી કીયા રે કાચા. ૩
- મે મુનાફિકાં માંહે, નબી હુઆ રે નાંહા;
 સહી ઇમાન હે સાચા, નબી મેરે દિલ માંહા. ૪
- હુ મે કુરેશોં પીછે, પણ નાંહી ઓનુ સેતી;
 હે એહલ અયાલ મકકેમાં, નબી મેરી રે જેતી. ૫
- અને ઓનુકી ખરદાસ, હે કુરેશ ઉઠાને;
 બી કામ કાજ અનુકા, સબ વે હે કરાતે. ૬
- અને કુરેશોંકે નીચે, હે મતા રે મેરી;
 સો ઠામ ઠામ પડી હે, જુદી રે અનેરી. ૭
- ઇસ કાજ ઓનુકુ, થી મે ખબર ખતાઇ;
 સો ચતા મેરે માલકી, થી મુજ દિલ આઇ. ૮
- કે ખબર કરાહુ, તો મતા* એકઠી કરાવે;
 અને જગ બાજ કુછ, ઉઝર ના લાવે. ૯
- કે મુજે યુ ના કંવે, તેરી મતા રે હુદાઇ;
 ઇસ કાજ નબીજ, મે થી ખબર પાચાઇ. ૧૦
- તબ મુમનોકો નબીને, કહ્યા સુનો સબ બાતી;
 તમે હાતીબકુ બનો, હે તમારી ઝાતી. ૧૧
- કે દીનકા કરાર હે, દેખો હાતીબને કીતા;
 અને સાચા રે હોકર, સોં ખાઇ રે મીતા. ૧૨

- ઉમર રઝી અદલા અનહોને, કહી યું બાતી;
 નબી છોડદો તો માફ, એ મુનાફિક ઝાતી. ૧૩
- એ એહલ હે નબીને, કહા બદર હો કેરી;
 હે મરબાની રબકી, પેલી અનુકુ અનેરી ૧૪
- એતા નબીજીને કંકર, ફિર હાતીબ બતાયા
 કે અબકા ગુના માફ, તુજે મે કરાયા. ૧૫
- પણ તોબા કર રબ પાસ, દલ બાઝરે ના ચાવે;
 ફિર એસી બાત કેરા, સોચ દલમાં ના આવે. ૧૬
- એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
 અને એક કર કહો, એતા દન ઓર રાતી. ૧૭

રે તુહી

- હાતીબ ગુના માફ કર, દીયા જીવત દાન રે,
 દીયા જીવત દાન;
 મેહનત જાએના જાયસી, સુન સુન રાખો ધાન રે,
 સુન સુન રાખો ધાન. ૧૮

૪૫૨-૧૨૨

- દેખો નબીજી મકકેકી, આપ તરફ સિધારે;
 અને અસહાબી સાથ, લીયે રે સારે. ૧
- હુકમ હાજરકા સારે, કબીલોંકુ કીતા;
 હોઓ સબ રે હાજર, યું સુનાકર દીતા. ૨
- ઇબ્ને ઉમ્મે મકતુમકો, લે સોંપા મદીના;
 અને ઓનુકે લી સાથ, હુછ લશકર દીના. ૩
- દેખો નબી બાર નીકલે, થા રમઝાન માસા;
 બાર આવકર ઉતરે, જાગો હૂંધ વે ખાસા. ૪
- બીરે ઇના દેખો, થા કુએકા નામા;
 સહી નબીજી ઉતરે, આવ ઓસહી ઠામા. ૫

- દેખો લશકર કેરા, વાં કીયા રે હિસાબા;
ટાલે જુદે જુદે સગલોકુ, ગણે રે સિતાબા. ૬
- તબ સાતસો મોહાજર, થે રે કુલાયે;
દેખો હિસાબમાં ગણુતે, એતને આયે. ૭
- અને ચાર હજાર મરદ, ઓર હુએ અનસારી;
જનુ નખીજકુ આવકર, થી દીતી રે ચારી. ૮
- અને ત્રીનસો મોહાજર, થે ઘોડે અસવારા;
અને મોહાજર કાજ, થા નીશાન સવારા. ૯
- સો એક તો અલીકુ, થા દીયા રે નીશાના;
અને દુબ તો ઝુબેરકુ, થા નીશાન પંછાના. ૧૦
- અને સાદ બિન વિકાસકુ, ત્રીજ નીશાન દીતા;
દેખો સામાન જગકા, યુ એકઠા કીતા. ૧૧
- અને પાંચસો ઘોડે, અનસારીયાં કેરે;
અને ઓર તો કબીલે, બાત મલે રે અનેરે. ૧૨
- યુ જુદા જુદા આવકર, મલીયા લશકર સારા;
સો દસ હજાર સખુકા, હુઆ રે શુમારા. ૧૩
- સો તૈયાર જગી, સબ લશકર મલીયા;
દેખો કરમ તો રખને, હે કેસા કરીયા. ૧૪
- અબ થર થર ધરતી, એસા લાગા રે તાપા;
જબ સુલતાન અબીયા, ભયે અસવાર આપા. ૧૫
- અરે જાગ સુન ગાફિલ, કેસી નીદ રે તેરી;
તુ એક કર રખકુ, મન દે ને સવેરી; ૧૬
- હજાર દસ લશકર લે, નખી સિધારે આપ રે,
નખી સિધારે આપ;
થર થરે તબ સબ દુરીજના, નખીજ કેરે તાપ રે;
નખીજ કેરે તાપ. ૧૭

૪૫૩-૧૨૩

- દસ હઝાર મરદ, મુકમ્મીલ* કહીએ;
એતા લશકર નબીજકે, સાથ થા લહીએ. ૧
- દેખો મરઝઝ ઝેહરાન* થા, જંગોકા નામા;
સહી ચલકર આયે, નબી ઓમ કામા. ૨
- દેખો મકકેથી દુર થી, વે ચાર ફરસ ગા^૧;
વાં નબી આવ ઉતરે, કાજ રે જગા. ૩
- સો રાતકુ આવકર, વાં લીયા રે ઉતારા;
અને હૂકમ સુ તાપની, કીતી સબુ બેશુમારા. ૪
- દેખો મકકે કે લોકોંકુ, એ ખખર રે નાંહા;
જુ નબીજને દુઆ, માંગી ઓનુ હક માંહા. ૫
- તો ગાફિલ કીયે, રખ દુઆ હો મેતી;
સો ખખર ના હુઈ, ઓનુ તલ હો જેતી. ૬
- પણ કોલ ભાને કાજ, વે ડરતે થે રંતે;
થે ખડે ખડે કુરેશોં, આંખુ તલ ના સોતે. ૭
- કે નબી કભી આવકર, કરે કાજ રે જગા;
અને મુલક હમારા, માર કરે રે ભગા. ૮
- અબુ સુફીયાન એસેમાં, બિન હરખ હે કંતે;
બાત જગ કીયે કાજ, ઇસ નામસૂ હે લેતે; ૯
- લી બુદેલ બિન વરકા, દુબ રે કહીયે;
હકીમ બિન હીઝામ, તીજ રે લહીએ. ૧૦
- એ રાતકુ નીકલે, ખાર ખખરકે કાજ;
સો ઓનુકુ ડરકી, બાત લાગીથી દાજ. ૧૧
- સો મરઝઝ ઝેરહાન, આયે જખ પાસા;
બાત આગ રે દેખાઈ, ઓસ મકાન રે ખાસા. ૧૨

- ઓનુ આગકુ દેખતે, ઝાત ડર રે લગાયા;
તખ આપ માંહે બાતોંકા, સોચ મન માંહી આયા. ૧૩
- કે આગ હે કેસી, ચારો અપનુ દેખાવે;
કે ડુંગર સારે, આગ નઝર આવે. ૧૪
- અબુ સુફીયાન કંતે બાત, યુ સોગદ ખાધ;
સારી રાતડી એ આગ, હે નઝર આધ. ૧૫
- દેખો કેસા ડર આયા, ઓનુ સુરીજન હારા;
તો એક કર કહો, એતા દલકે પ્યારા. ૧૬

રે તુહી

- મરરઝ ઝહેરાન જાગો આવકર, નબીએ કીયા મુકામરે
નબીએ કીયા મુકામ;
ડર લાગા વે દેખતે, અબુ સુફીયાન નામ રે,
અબુ સુફીયાન નામ. ૧૭

૪૫૪-૧૨૪

- હોવે બુદ્દેલને કહયા, આગ ખજઆ કેરી;
જસ ટોલેસુ લડાધ, હુધથી અનેરી. ૧
- અબુ સુફીયાનને કહયા, આગ ઝાત હે દેખાતી;
અને ખજઆ ટોલેકી, હે થોડી રે ઝાતી. ૨
- યુ આપ માંહી બાતાં, લાગે તીનો એ કરને,
સો ફિકર પુરીકા, સોચ મન ધરને. ૩
- અને અજબ રે હોકર, લાગે આસપાસ ફરને;
સો આગકી જસુસી, કાજ રે કરને. ૪
- અબદુલ મુતલીબકે બેટે, જે અખબાસ કહીયે;
રઝી અલ્લા અનહો, અનુ નામસુ લહીયે. ૫
- અનુ આપસકે દલમાં, યુ બુજ રે બાતી;
હે ગુસ્સેસુ નબી, આયે મુમન લે ઝાતી. ૬

- કે કુરેશોંકો મારકર, સખ કરેજે ફના
બાઝ નહી રે રવે, કો' કુરેશી તના. ૭
- તો ભલા હે કે ઓનુ સુ, જા ખખર પોચાઉ;
ઓનુ ગાફિલોંકે કાજ, કીસે આગે જા ભેજાઉ. ૮
- મન એતની ફીકર કર, હો અસવાર ચલીએ;
જા અરાક જાગો થી, વાં કુરેશોં સુ મલીએ. ૯
- સો અરાકમાં આવકર, સોચ એતના કીયા;
કે ખખર કૈલાઉ, કીસી સાથ ચત દીયા. ૧૦
- યુ હુઢને લાગે, પણ પાવે કો' નાંહા;
અબુ સુફીયાન આવાઝ, સુના એસે રે માંહા. ૧૧
- અબા ફઝલ કર હાંક, તખ મારી રે અખખાસા;
અબુ સુફીયાન બોલ સુન, ઓનુ બુલાનેકી આસા. ૧૨
- અબુ સુફીયાન અવાઝ, સુના અખખાસ હો કેરા;
યા અબુલ ફઝલ કર, વે બોલા રે સવેરા. ૧૩
- કહયા મા બાપ મેરે, ફીદા હોઇયો તમના;
એ આગ હે કેસી, તમે કહોને હમના ૧૪
- તખ અખખાસે કહયા, વાય તમારી ઝાતી;
એ રસુલ હે આયે, તમ સુનો રે બાતી. ૧૫
- દસ હઝાર રે જગી, હે લશકર લાયે;
અને ગુસ્સે સુ નખીજ, હે ચલકર આયે. ૧૬
- એતી અખખાસને અનુસુ, દેખો બાત રે કીતી,
એ સુન સુન મુમનો, ચતા એતી મન દીતી. ૧૭
- રે તુહી
સુરીજન હાર પેછાનકર, સખર કીજે મન રે,
સખર કીજે મન;
ચતા કીજે દીનકી, છોડ અવર નસ દન રે,
છોડ અવર નસ દન. ૧૮

૪૫૫-૧૨૫

- અબુ સુફીયાન સુણુતે, ખાફ મન ખાત લાયા;
તબ અબ્બાસકુ ડરકર, આને સોચ રે પુછાયા. ૧
- અબ કુસે કરના, દેઓ હમના સીખાવન;
હમુ ખાત હે ડર આયા, સહી તન મન. ૨
- તબ અબ્બાસે કહયા, એસી તદખીર જનો;
આવો સાથ રે મેરે, જો કહયા રે માનો. ૩
- કહા અબ્બાસે આહો, મે તમુકુ લેજહુ;
મેરે ઉશતુર ઉપર, આગે તમુકુ બીડાહુ. ૪
- યુ લેજહુ તમુકુ, મે નખીજકે પાસા;
અને તમારે અમન કાજ, કરં અરઝકી આસા. ૫
- સુન અબ્બાસકા કહયા, અબુ સુફીયાનને લીતા;
અને અબ્બાસકે કહે સુ, સોચ મન રે દીતા. ૬
- દેખો અબ્બાસ તો ઓસકુ, લે લશકર આયે;
ઉમર ખ-તાબકે તબુ કે, આગે હોને ચલાયે. ૭
- તબ ફારકકી નઝર, દેખો હુધ અનુ સામી;
તબ દેખા રે છાના, અબુ સુફીયાન નામી. ૮
- તબ તરવાર નીકાલકર, ઉમર ચલે રે આપા;
ખાત ઓસકુ દેખતે, હુવા ગુસ્સેકે તાપા. ૯
- સો ખેલે ખેલે ચલકર, યુ નખી વાસ આયે;
ખાજ અબ્બાસ તો આયે, ઓસે લેને સુણાયે. ૧૦
- આયા ફારકને કહયા, નખી અબુ સુફીયાના;
નહી કોલ દીયા અસકુ, નહી અસકુ ઇમાના. ૧૧
- હોવે હુકમ નખીજ, મે કાદુ અસ સીસા;
યુ ફારકને અરઝ, કીતી કર ખાત રીસા. ૧૨

એ હાથ તો હમારે, નળી આવ હે પડીયા;
અને નળીજીને અસસુ, નાંહી કૉલ હે કરીયા. ૧૩

તબ અબ્બાસે કહયા, નળી કૉલ હે મેં દીતા;
અને મેરી પનામાં, હે ઓસકુ લીના. ૧૪

ફેર ફારકને કીતી, બોત ખેચ ખેચ બાતી;
કે કતલ રે કરની, અબુ સુફીયાન ઝાતી. ૧૫

પણ અબ્બાસને ઓસકા, હાથ છોડા રે નાંહા;
એ સુન સુન એતના, કહો દલકે માંહા. ૧૬

રે તુહી

અબુ સુફીયાનકુ ફારકે દેખકર, આયે મારને કાજરે,
આયે મારને કાજ,

રબ માંગી પાસ નળીકે, કે માર અસકુ આજરે,
કે માર અસકુ આજ. ૧૭

૪૫૬-૧૨૬

દેખો અબ્બાસકુ નળીને, તબ એતના આખા;
રાતે તમારે ડેરે, લે જાહોરે દાખા. ૧

અબુ સુફીયાન સખાંકુ, લા હાઝર રે કરના;
કહયા નળીને અબ્બાસ, ચે ખોલ હે સુનના. ૨

તબ અબ્બાસતો લેકર, ગએ આપસકે ડેરે;
લી સખાંકુ લાએ, નળી હાઝર સવેરે. ૩

અબુ સુફીયાનકુ નળીને, કહી દીનકી બાતી.
વાએ અબુ સુફીયાન, તેરી રે ઝાતી. ૪

જન રબ બના મા'બુદ, નાંહી પુજે કે જેસા;
તો જનને ખાલિક, હે અપના કેસા. ૫

તબ ચાયા અબુ સુફીયાન, કરે રે સોઆલા;
તબ અબ્બાસને મને કીયા, ઓસહી હાલા. ૬

- કે ટુકી કર બાતકુ, ઠામ બોલનેકી નાંહા;
અને કલમા તો શહાદત, કે દલ માંહા. ૭
- અને નહી તો ફારક, દેખ અલી હેં ચાતે;
અને રાતકી રીતે, હેં તરવાર લાતે. ૮
- અને તરવાર દેખતે, સર તેરા હે કાટતે;
સહી તેરે કતલકુ, વે બાત હે ચાતે. ૯
- તખ કલમા શહાદત, પઠ રે આના;
તખ રઝીઅલ્લા અનહો, નામ અનુકા જના. ૧૦
- તખ મુમન હોવડે, સહી લાએ ઇમાના;
દેખ ગાફિલ કેસા, દીન હે રે રેહમાના. ૧૧
- હે અબુ સુફીયાન મરદ, ખુબ ખુઝરગી ચાતા;
ફિર અખ્બાસને નખીસુ, એ કોતી રે બાતા. ૧૨
- કોમ કે માંહે ખુબી, કુછ અનુકી જણાવે;
નખી મેરવાન હોએતો, અનુ ઇઝઝત દેખાવે. ૧૩
- કહયા નખીજને અસકુ, મેં અમન રે દીતા;
અબુ સુફીયાન ધરમાં, જેને આઠા જ લીતા. ૧૪
- જે હરમમાં ગયા, વે લી પાવે રે અમાના;
બાકી મારો જે કાફિર; હોવે રે તંના. ૧૫
- અબુ સુફીયાન બડાઈ, તખ એતની પાચે;
એ સુન સુન મુમન, ચંત એતના લોચે. ૧૬

રે તુહી

અબુ સુફીયાન ઇમાન લાએકર, મુમન હૂએ ખાસરે,
મુમન હુએ ખાસ;
દીનકે ભાઈયો સુન એ, રાખો રબકી આસરે,
રાખો રબકી આસ. ૧૭

૪૫૭-૧૨૭

- અબુ સુફીયાન રજા માંગ, મકકેકુ ચલીયે;
અબ્બાસ પાંચાને કાજ, બાર નીકલયે. ૧
- આગે જાતે ઘાટી, એક તગ રે આઇ;
વાં અબ્બાસને ઓનુકુ, રાખે ખબર એ પાઇ. ૨
- કે નખીજકા લશકર, સખ ઓસ રાહા ચલીયા;
સખ લશકર ફેઝાં, ઓનુ નઝરે પડીયા. ૩
- અને ગાઝીઓંકા અવાજ, જખ પડીયા કાના;
અબુ સુફીયાનને મનમાં, તખ ડર રે આના. ૪
- જખ દખદખા દેખીયા, બાત લશકર કેરા;
અબુ સુફીયાનને દલમાં, ખાફ ધીયા રે બાતેરા. ૫
- હે અબ્બાસે કહયા, તમુ આગેસુ જાના;
અને સીખાવન બોલ, કહો કુરેશોં છાના. ૬
- કે મુસલમાન હોકર, તમ લાહો રે ઇમાના;
અને દાસ હો આહો, મનઝી રે શાના. ૭
- તો જીવતે રહોગે, લી લુટાઓ નાંહા;
યુ નસીઅત જાકર, કહો કુરેશોં માંહા. ૮
- અબુ સુફીયાન કેહકર, યુ અબ્બાસ ભેજાયે;
તખ અબુ સુફીયાન, મકકેમાં આયે. ૯
- જખ લોકોંકુ દુરથી, એ આવને દેખાયે;
અને ઉતાવલે આનેસુ, એ ડર મન લાયે. ૧૦
- કહયા અબુ સુફીયાન હે, ઉતાવલે આતે;
એ અજબસી બાતી, કયુ એસે હે દેખાતે. ૧૧
- અને ઓનુપર ગરદ, થી લશકર કેરી;
એસા દેખને કોમને, આવ પુછા રે સવેરી. ૧૨

દેખો હજી તાંધ કીસીકુ, એ ખબર રે નાંહા;
જી નખીને દોઆ, માંગી ઓસ કામ માંહા. ૧૩

કે ઇલાહી તુ કુરેશોં કે, ગાફિલ કીજે;
ખબર હમારી ના પાવે, એસી ગફલત દીજે. ૧૪

દેખો રખે તો કબુલી, વે દુઆકી રીતા;
તો ગફલત ઓનુકે, બાત દીતા રે મીતા. ૧૫

રે તુહી
કુરેશો ખબર નાંહી પાવેતે, પાંચે નખી જા આપ રે,
પાંચે નખી જા આપ:

મકકે જબ પાંચે સહી, તબ લાગા ઓનુ તાપ રે,
તબ લાગા ઓનુ તાપ. ૧૬

૪૫૮-૧૨૮

કોમે આવને પુછા, કેસા ગરદ ગુબારા;
અબુ સુફીયાન કહો, દલ પાવે રે કરારા. ૧

ગરદ તમારે પીછે, હે રે દેખાતી;
સો ઉડતી નજર, બાત હે આતી. ૨

અબુ સુફીયાન કહો, એ ખબર બાતી,
યુ પુછા કોમને, જેતી હાજર થી ઝાતી. ૩

અબુ સુફીયાનને કહો, વાંચે તમારે સીસા;
એ નખીજી આયે, બોત કરને રીસા. ૪

હઝાર દસ લશકર, હે મુકમિલ લાયે;
વે ઝીરેહપોશ દુગરસે, હે આવતે દેખાયે. ૫

સહી ઓન સામી, કોઇ હો સકે રે નાંહા;
એસા દબદબા દેખા, એ લશકર માંહા. ૬

પીછે જે કોઇ મેરે, ઘરમાં આવે;
હી આવ ઘરમાં રેવે, વે અમન રે પાવે. ૭

- ભી મસજીદે હરામમાં, જે ભાગ રે જાવેગા;
 વેળી સહી, અમન રે પાવેગા. ૮
- સહી એતનોકુ અમન, કેરી હે ઠામા;
 યું જીવાળ દીયા, અબુ સુફીયાન નામા. ૯
- એતે ફેઝાં ફેઝાં લશકર, આયા તવા રે ઠામા,
 જ્યુ કબીલે કબીલે, કહીએ રે નામા. ૧૦
- દેખો વાં આવ લશકર, જમે હુઆ સારા;
 અને બાઝ તો નબીજી, આયે હો અસવારા. ૧૧
- તબ બડે બડે મોહાજર, અનસારી રે કહીયે;
 ઓનુ સેતી નબી આયે, બાઝ સુનકર લહીયે. ૧૨
- તબ નઝર મુબારક, સબ લશકર પડીયા;
 દેખ નબીજીને લશકર, આપ શુકર કરીયા. ૧૩
- કે શાન ને શૌકત, બાત લશકર દેખાઈ;
 તબ નબીજીકે દલમાં, ખુશાલી આઈ. ૧૪
- તો પેલી યાદ કીતી, આપ નબીજીને બાતી;
 કે ચલે થે અસ રાહા, આપ એકલી જાતી. ૧૫
- અને દુશમનો સેતી, આપ હુએથે ફરારા*;
 બાત ડરકે લીતે, ના દલ થા કરારા. ૧૬
- ફેર થોડી રે મુદતમાં, રખે કરમ હે કીતા;
 કે લશકર અઝીમ, અને બાંફ દુશમનો દીતા. ૧૭

રે તુહી

નબી લશકર દેખકર, ખુશી હુએ આપ મન રે,
 ખુશી હુએ આપ મન;

શુકર કીયા આપ નબીને, યાદ કર પેલા દન રે,
 યાદ કર પેલા દન. ૧૮

૪૫૯-૧૨૯

- થોડી મુદતમાં રખને, એ લશકર દીતા;
ફેર આવને મકકે પર, મે ગલખા કીતા. ૧
- યુ સોચકર નખીજને, આપ સીજદા કીયા;
સો ઉંટકે પલાણુ પર, કીયા સુનકર લીયા. ૨
- કીયા અસવારી હો સેતી, વે સીજદા સુણાયા;
સો શુકરકા સીજદા, યુ' કીયા હે લખાયા. ૩
- તખ નખીજને ફેજ, એસ ઠામ થી ખટાઈ;
દીયે મોહાજર ઝુખેર સાથ, એસી ખખર સુણાઈ. ૪
- સો દુશમન મકકે પર, એ ચલકર બંવે;
અને હજુ ન બગે, બ જંડા રે ગડાવે. ૫
- કદમ તો આપસકે, યુ કાયમ કરાવે;
અને આવના નખીકા, વાં રંકર આવે. ૬
- ખાલિદ બિન વલીદકે, સાથ લશકર દીતા;
સો મેરવાન લશકર, તાખે અનુકે કીતા. ૭
- સો મકકે માંહે, લે લશકર બંવે;
સો ઇમારત છેડે, બ નેબ રે ગડાવે. ૮
- પણ હુકમ નખીકા, કો' કરો ના કતાલા;
મત હાથ રે ચલાહો, કો' કતાલકે હાલા. ૯
- મગર દુશમન આવકર, કબી કરે રે જગાઈ;
તો ઓનુ દફે કરને, તમે કીજયો લડાઈ. ૧૦
- યુ નખીજને મનેકા, કીયા ફરમાના;
સો લશકર સખુને, સુના રે કાના. ૧૧
- યુ' ફેજ તો ખટાકર, દેખો નખીજને બેબાઈ;
અને મને રે કીયે, મત કીજયો લડાઈ. ૧૨

મગર દુશમન જગાઈ, કાજ સામી રે આવે;
તખ મુમન ઓનુકુ, દરે રે કરાવે. ૧૩

અરે સુન સુન રે ગાફિલ, એ દીન કેરી બાતી;
તુ સુન સુન જગ, મત સો દન રાતી. ૧૪

દેખ નખીજને હિજરત, કે' હાલ થી કીતી;
અને ઓહોદકી લડાઈ, કેસી થી લીતી. ૧૫

કેસે લશકર મેતી, અખ નખીજ આવે;
કે દુશમન દેખતે, આપ દલમાં ધુજાયે. ૧૬

દેખ દીન હે એસા, સહી રખ રે રેહમાના;
એ સુન સુન મુમનો, મન એતના જાના. ૧૭

રે તુહી
ફેજ નખીજને બાંટકર, ભેજ મકકે કે હામ રે,
ભેજ મકકે કે હામ;

સો કાફર માર દીન રોશના, કરને કે કામ રે,
કરને કે કામ. ૧૮

૪૬૦-૧૩૦

દેખો ઇકરમા બેટા, અબુ જેહેલ કેરા;
અને જગ સામાના, કીયા રે અનેરા. ૧

ભી ઉમગ્યાકા બેટા, જે સફવાન નામા;
વે ભી જગ કેરે કાજ, આયા ઓસહી હામા. ૨

દેખો સોહેલ ભી ઓસ હામ, જગડુ આયા;
એ જગ કાજ આવે, સખ સહી રે સુણાયા. ૩

સહી ટોલા રે બનાકર, એ જગ કાજ આવે;
કરનાર જે જગ કે, સાથ ઓનુકુ લાયે. ૪

બની બકરકા ટોલા, ભી હારેસ કેરા;
યુ કાફરોંકા લશકર, આવ મલીયા સવેરા. ૫

- અને ચોરબી કબીલે, બાત એકઠે કીતે;
 સો સખ રે મેલાયે, જગ કે લીતે. ૬
- તખ ખાલિદકુ ખખર, એ આવતે પાંચાઈ;
 કે કાફિર આયે, વે કરેંગે લડાઈ. ૭
- તખ જગ કેરા ખાલિદે, સહી કીયારે સામાના;
 અને ફોજકુ બનાકર, કીતી જગકી શાના. ૮
- અને કાફરોંને ખાલિદકી, આવ રાહા રે બંધાઈ;
 આયે ઉજમસુ કાજ વે, કરને લડાઈ. ૯
- ખાલિદ હરમ* કે પાસ, આવ પાંચે અસ હાલા;
 વાં આવતે તો હોવડા, સહી રે કતાલા. ૧૦
- અફાઈસ કાફર માર, દોઝખમાં બાંચે;
 દો મુમન હુએ, શહીદ કુંલાએ. ૧૧
- સો સરદાર કાફર મારે, પડા રે ભગાના;
 સુન એસા હે ગાફિલ, દીન રે રેહમાના. ૧૨
- તખ નખીજને કહયા, તમુ મને થા કીતા;
 તો ખાલિદ તમુને, જગ કયુ કર લીતા. ૧૩
- કહયા આયે થે કાફર, કુછ કાજ રે જગાઈ;
 ઓનુ ખસાને હો કાજ, કીતી હમુને લડાઈ. ૧૪
- તખ નખીજને કહયા, હોવે અસ માંહે ખેરા;
 જુ હુકમ સૂ ચાયા, રખ કરને મેરા. ૧૫
- સુનો દીન કેરે ભાઈઓ, એ હે માણુક બયાના;
 એસે ચુન ચુન લેકર કહો દલકી શાના. ૧૬

રે તુહી

જો તુજે દીનકા ચાવ હે, તો મુમન સુન એ બાતરે,
 તો મુમન સુન એ બાત;

ધમાન થર તો રહેસી, જે સુનસી ગઝવાત રે,
જે સુનસી ગઝવાત. ૧૭

૪૬૧-૧૩૧

- કીને નખીજીકુ ખખર, વાં આવને પૌચાઈ;
કે ખાલિદ વલીદ હે, ખાત કરતે લડાઈ. ૧
- હે મકકીયાંકુ મારતે, વે લે શમશેરા;
જે હાથ હે આવતા, નહી છુટતા અનેરા. ૨
- એક અસહાબ નખીને, ભેજે અનુકે સામી;
કે મને કરો, ખાલિદ વલીદ જે નામી. ૩
- કે ઉચાહો શમશેર, મને કરોને કતાલા;
અને મકકી એહેલકુ, દેઓ અમન એ હાલા. ૪
- તખ ઓનુ આવ ખાલિદકુ, પેગામ દીના;
અને ફરમુદા નખીકા, આવ ઉલટા કીના. ૫
- કે નિકાલો ઓનુકુ, તમ તો લે શમશેરા;
જીસે પાઓ ઓસકુ, ના છોડીઓ અનેરા. ૬
- તખ ખાલિદને ધસકર, ખાત મકકીયાં મરાયે;
સો સીતર ગણતે હિસાબમાં આયે. ૭
- તખ ખાલિદ ખુલાકર ગુસ્સા નખીજીને કીતા;
કે હકમ મનેકા થા તમુકુ દીતા. ૮
- અસ ઉપર તમુને, કયુ કીયારે કતાલા;
અને ખખર પૌચીથી, તમુ ઓસહી હાલા. ૯
- તખ ખાલિદે કહયા, યા રસુલ ખુદાકે;
કે વાએદે તમારે, હે સાચે રે સદાકે. ૧૦
- ઓને મુજેતો એસી, થી ખખર પૌચાહી
કાઠો શમશેર નીચે, યુ કીતી રે અગાહી ૧૧

ઓસ મરદકુ નખીને, દેખો તુરત બુલાયા;
તે ઉલટા કહયા, કયુ એસા ફરમાયા. ૧૨

કે ખાલિદકુ કેસી, તે કહી રે બાતી;
સો સચ કેહ તુ, સહી મુમન ઝાતી. ૧૩

નખી તમુને કહયા થા, મે કુંને યુ ચાયા;
તખ શખ્સ એક નઝર, મેરે એસા રે આયા. ૧૪

થા આસમાન તક, સર એસકા દેખાતા;
અને પગ થે ઝમીમાં, યુ ચલતા થા આતા. ૧૫

ઓસે જમને હાથમાં, થી ખરછી દેખાઈ;
સો ઓને કર સીધી, મેરે સીનેકુ લગાઈ. ૧૬

કહયા કે તુ ખાલિદકુ, જુ હે ખાલિદ કીતા;
ઓસ કાજ મે કહયા, નખી હર મન દીતા. ૧૭

રે તુહી
રખ ચાવે સોહી કરે, કાદર હે મુખ્હાન રે,
કાદર હે મુખ્હાન;

મુમન મુન મુન લીજીએ, એસા દીન રેહમાન રે,
એમા દીન રેહમાન. ૧૮

૪૬૨-૧૩૨

નખી ખરછી કેરા હર, મુજકુ લગાયા;
વે ઝયાફીહેમુસ્સૈફ*, એસ કાજ મે બતાયા. ૧

જો ખાલિદકુ એતના, મે કુંતા નાંહા;
તો વે ખરછીસુ મારતા, મુજે એસહી ઠાંહા. ૨

તો આનુ બીચ છોડો, મે કહયા તરવારા;
સો ખાલિદકુ કહેકા, સોચ એસા મેં સવારા. ૩

તખ નખીજીને કહયા, સાચા હે રે અદલાહી;
લી એસકે રસુલને, ખખર સાચી રે બતાહી. ૪

* તરવાર તેમનામા મુકા યાને તરવાર તેમના (કુરેશ) ઉપર ચલાવે.

- કે ઓહોદકે ઠામાં, મેં દુઆથી મંગાઈ;
સો રખને દુઆ, થી કબુલ કરાઈ. ૫
- જબ ચિયા મેરે હમઝા, ઓનુ કતલથે કીતે;
તબ દુઆથી મેં માંગી, ઓસ દરદકે લીતે. ૬
- જા કુરેશી પાંડુ, તાં સિત્તર મરાંડુ;
સો બદલે ચિયાકે, એતે કતલ કરાંડુ. ૭
- ભી તબનો રખને, મુજે મને થા કીતા;
પણ ઓસકા બદલા, રખે આજ મુજે દીતા. ૮
- જે પયગમ્બર ઓસકે, ને કીતી રે બાતી;
સો રાસ કરે અદલાહી, પાકી જસકી ઝાતી. ૯
- એ કજ્યા ઓસ કાજ, હુઆ મકકે કે ઠામાં;
સો ખાલિદને હુકમસુ, સહી કીયા રે કામાં. ૧૦
- તબ એતના નખીને, દેખો આપ ફરમાયા;
સો બયાન રે સારા, ખોલ ને બતાયા. ૧૧
- સુનો દીન કેરે ભાઈયો, એ હે ઝવેર હીરા;
અસે લેઓને ચુન ચુન, મન કરને ધીરા. ૧૨
- દેખો દુશમન રખકે કુ, રખ ગુસ્સા હે ચાતા;
અને નખીયોંકુ ભેજકર, વેસા કામ હે કરાતા. ૧૩
- જે નખીજ મકકીયોં પર, હુએ મેરવાના;
તો હુકમ તો ગંબસુ, કેસા આયા રે બના. ૧૪
- દેખો સિ-તેર તો આદમી, માર કીયે રે કતાલા;
હુઆ જાહેર મારે બાઝ, ઓનુકા હાલા. ૧૫
- બાઝ નખીજ સોચકર, બાત હુએ રે ખુશાલા;
આદ કિયા ચિયા કેરા રે કતાલા. ૧૬
- જુ રઝામદી રખકી ત્યુ બદેકુ કરના;
સુનો દીન કેરે ભાઈયો મન એતના ધરના. ૧૭

રે તુહી

સુરીજનહાર રખ આપહે, કરે જે ચાવે ચત રે,
કરે જે ચાવે ચત;

વે દુશમનકુ ચાતા નાંહી, એસા હે આપ નચત રે,
એસા હે આપ નચત. ૧૮

૪૬૩-૧૩૩

ન ઝમ

ફતે કીયા મકકા નખીએ, સહી જસ દન રે;
ખુશી હૂએ તખ ધન ધન, મુમન તન રે. ૧

ફતે કેરી ખુખ લાગી, મુમન ખાત રે;
મારી તો ચુન ચુન, કાકરોં કેરી જાત રે. ૨

ભાગે કાકર હાથ પર, લે લે જાય રે;
મુમન દીન કાજ હરખે, મારને ધાય રે. ૩

પડયા પડયા કાકરોં, માંહે તરાસ રે;
ધર ને ખાર સખ, ઠામ ઠામ પડયા નાસ રે; ૪

મારા તો બાધને ભાધકુ, જા એસ ઠામ રે;
મારા તો બાપને ખેટા, દીન કે કામ રે. ૫

મુમને ધસ મારીયા, દીન કાજ વીર રે;
સીસ લીયે ધાવ ખેરી, મન કર ધીર રે. ૬

ચતા કીતી નાંહી, ફના કરતે તન રે;
દુની ફના જન રાખાયા, દીન મન રે. ૭

ગાફલ ઉઠ જાગ સુન સુન, દીનકી ખાત રે;
સુનને ભુડે સોવે, કયા દન રાત રે. ૮

દુશમન પર રખ કરતા, નાંહી ચાવ રે;
રખ બના જે હે માનતે, કર મન ભાવ રે. ૯

- સુરીજનહારે ભેજે, તો રસુલ રે;
ઓનુ કાઢા ચુન ચુન, કાફરં મુલ રે. ૧૦
- મારે તો કાફર ચુન ચુન, હસ હસ ઠામ રે;
જળ તાંઈ ન લીયા કાફરં, રખકા નામ રે. ૧૧
- રખે તો મારો કાફરં. આપે બતાવે રે;
રસુલ મન ચે ખાત, હે ખુશ આવે રે. ૧૨
- વાજબ હે કરે મુમન, એસી રીત રે;
રસુલને કામ કીયા; જે કરે પીત રે. ૧૩
- ચાકર સાહેબ સામી, કરે દેખ કામ રે;
જે જે કામકા લેવે, સાહેબ નામ રે. ૧૪
- ગાફિલ કયું તે છોડીયા, રખકુ ખિસાર રે;
હુકમ નાંહી માનતા, મનકે પ્યાર રે. ૧૫
- ગાફિલ તુજે હે જના, રખકે હુજુર રે;
હશર દન જળ હોવેગા, માઅમુર રે. ૧૬
- તખતો કેસી કરેગા, રખસુ ખાત રે;
દુશમનો આજ હે મેલાતા, હે તુ ખાત રે. ૧૭
- અરે ગવાર કર વેસા, રીઝે રખ રે
જું જુ કીયા જેતે, નખી હુએ સખ રે. ૧૮
- નખીસુ ડાયા હો, કયુ કરે હે કામ રે;
લાગે કરમ ભોગ તુજકો, દોઝખ ઠામ રે. ૧૯

૪૬૪-૧૩૪

- ફતે મકકેકી હૂઈ, પડા કાફરં ભંગાના;
અને મુમનોને પીછા, કીયા એસા રે જાના. ૧
- તખ અબુ સુફીયાન, ખાર નીકલને આવે;
ભી હીઝામ કે ખેટે, ચે હકીમ કુલાયે. ૨

- આવ શોર કર અનુને, એતના કહયા;
કે સંગલે લોકુને, વે સુનકર લેહયા. ૩
- કયું કુરેશી અબસ* હો, તમ આપકુ મરાતે;
કે કહયા તો હમારા, નાંહી મન માંહી લાતે. ૪
- કે હથીયાર ડાલ ડાલ, આપ વર માહે જાહે;
અને દરવાજે જાકર, તમ રે મુદાહો[†]. ૫
- તો તંકીક અમન, તમ રે પાહે;
તમે મારે રે જાહેગે, જો આપકુ ભગાહે. ૬
- એતા સુનને કેતોને, તબ હથીયાર ડાલે;
અને કેતે ભાગ આપસકુ, કીયા જગલ હવાલે. ૭
- હૂં મકકે કેરી રૂતે, દેખો એસી રે રીતા;
જું ખુશી ચાહયા, એને આપ રે મીતા. ૮
- દેખો સાચા એ દીના, સાચા નખીજી હમારા;
કામ રખકે હુકમ સુ, કીયા નખીજીને પ્યારા. ૯
- એ સાચે હેં રસુલ, સહી રે ખુદાકે;
સાચે વાએદે અનુકે, હેં ખોલ રે સદાકે. ૧૦
- આવ યહુદી નસારા, સુનો હમારી ખાતી;
એસી ખાતમ અખીયા, જાનો ખુઝરગ ઝાતી. ૧૧
- તમુ મકકેકી રૂતેમાં, હે નિશાની પાતી;
મન સમજેસુ સીખકી, ખાત નાંહી રે આતી. ૧૨
- પંજા હુકમ જો બના, થા અબ્રહા[‡] આયા;
રખે અખાખીલોં* પાસ, મારફના થા કરાયા. ૧૩
- દેખો નખી તો હમારે, સહી હુકમ સુ આયે;
તો મારે કાફર, નખી રૂતે મકકેકી પાયે. ૧૪

નાંહી હુકમ અદલાહી, આવે રસુલ બના;
તો એતના તમના, કયું ના સમજે મના. ૧૫

એતો સડકા લી જાને, એસી મોજાઝેકી બાતી:
ધસ નબીકી ઉમ્મત હો, કહો દન ઓર રાતી. ૧૬

રે તુહી
હુકમ આવ ફતે કીયા, નબીએ મકકા હામ રે,
નબીએ મકકા હામ;
માર કાફર ખોત ઠાધએ, હુઆ દીન ઇસ્લામ રે,
હુઆ દીન ઇસ્લામ. ૧૭

૪૬૫-૧૩૫

દેખો હજુનકી હામમાં, તબુ ઠાણથા કીતા;
વાં ઉતારા નબીજાને, આપ થા લીતા. ૧

તબ નબીજા તબુથી, આપ બાર આએ;
અને ગરદ ગુબાર, કાજ રે નાએ. ૨

તબ નબીજાને ઝીરેહ, પેહની ઓસ હામા;
અને ખોદ* ધરી સરપર, જે ઝલમ રે નામા. ૩

દેખો તબ તાંધ અસવાર, થે તૈયાર હો રહે;
સો જેતે અસહાબી, પાસ થે કહે. ૪

વે સફ રે બાંધકર, પેલી ફેજથી બનાધ;
અને દેખતે થે નબી રાહા, યુ અદબ કરાધ. ૫

સહી કમર બાંધ નબીજા, બાર આએ રે બાઝા;
દેખો સુલતાન કેરા, કેસા હુઆ રે રાજા. ૬

તબ ઊંટકે ઉપર, નબી ભએ અસવારા;
અને લશકર ચલીઆ, સાથ મુમનોકા સારા. ૭

સો મસ્જદ હરામ*કે, ચલે રે સામી;
થે જમને પાસે, સિદ્દીક અકબર નામી. ૮

- * સોહાબી ટોપી * મકકા શરીફની મસ્જદ યાને કાબા શરીફ

- ઉસેદ બિન હુજેર થે, ડાભે પાસા;
સો નબીજીકી ખીઝમત, કેરી રે આસા. ૯
- નકેલ^(૧) ઉટકી પકડી, એક એસ ઠામા;
મોહમદ બિન મસલમા, જનુકા નામા. ૧૦
- તબ નબીજીને હલવે, પઢા કલામ રખ્યાની;
ધન્ના ફતાહનાકી સુરત^૨, પઢી બાત એ જાની. ૧૧
- અને એહરામ* બના. આયે મસ્જીદ માંહા;
હૂધ રોશન મસ્જીદ, નબી આયે તાંહા. ૧૨
- આપ હજરે-અસવદ^૩કુ, કોયા તવાફ^૪ સલામા;
અને તકબીર^૫ કેરા, આપ પઢીયા કલામા. ૧૩
- તબ મુમનોબી સારે, યુ તકબીર કહી;
તબ ગુલ ગુલા કાફરોંકે, પડા વે સહી. ૧૪
- જે ભાગ ભાગ ડુગર, ગયે થે જુઆના;
ઓનુ તકબીર સુણતે, ખોફ મન બાત આના. ૧૫
- એભી દીન કેરે ભાઈઓ, હે મોજીઝેકી બાતી;
એ સુન સુન એતના, કહો દન ઓર રાતી. ૧૬

રે તુહી

- નબી કમર બાધ જાયકર, મસ્જીદ કીયા તવાફ રે,
મસ્જીદ કીયા તવાફ.
બુત^x ભાનને હુકમ કીયા, મસ્જીદ કરને સાફ રે,
મસ્જીદ કરને સાફ. ૧૭

૪૬૬-૧૩૬

- પંલે નબીજી આપને, કીયા રે ત ૧;
પીછે હુકમ પડાયા, કરને મસ્જીદ રે સાફ. ૧

@ ઉટન નાકમાની રસ્સી § કુરઆનની એક આયત *હજની નયત કરી જે ખાસ કપડુ પહેરવામા આવે છે તે † કાબામાનો કાળો પથર ‡ અદલાહો અકમર ‡ કાબાની આસપાસ ફરવુ x ઇબ્રાહીમ માટે બનાવેલી કોઇપણ ચીજની સુરત

દેખો તવાફસુ પેલે, નબી ફારગ હોકર;	૨
પીછે બુત રે ભનાએ, ગુસ્સા મન ધર.	
દેખો તીનસો સાઠ, થે બુત રે કુલાયે;	૩
સો કાબેકે આસ પાસ, થે રે બિઠાયે.	
સો મુશરિકો* ઓનુ કુ, થે નસબ* રે કીતે;	૪
સો ઠામ ઠામ બુદે બુદે, થે બિઠલા દીતે.	
દેખો હુબલ ઓનુમા, થા બડા રે દેવા;	૫
કરતે પ્યાર કર કાફિર, ઓસકી સેવા.	
થે ઓનુકુ ગારે, સો ઇબલીસ નામા;	૬
ઓને શેતાન હાથુસુ, એ કીયા થા કામા.	
દેખો નબીજીને હાથમાં, છોટી બરછી થી લીતી;	૭
તબ બુતોંકુ ઇશારત લે ઓસસુ કીતી.	
કર ઇશારત કહયા, હક તેહકોક આયા;	૮
અને ખાતિલકુ ખાતિલ, કર દુર રે રખાયા	
ગિરી અવલી ઝાત, પથરોંકી જેતી;	૯
મુરતોંકી જમાથી, થી રે તેતી.	
ભી જે ઓર બુત કાફિરકે, ઘરમાં કુલાયે;	૧૦
વેભી સારે ઉધે, મુ ભર થે ગિરાયે.	
વાં પથરોંકુ ગિરતે, હુઆ નુકસાના;	૧૧
કિસે હાથ પગ નાક કાન, ટુટા કિસીકા જના.	
બડે બડે બુત થે, જે કેતેક નામા;	૧૨
લે ઉનોકુ બિઠાયે, થે ઉચી ઉચી ઠામા.	
કે હાથ તો ઓનુકુ, ના પાંચાયા જાવે;	૧૩
કે આદમી પાંચા હાથ, લે ઓનુ કુ ગિરાવે.	
તબ નબીજી અપને, કાબે માંહે આયે;	૧૪
અલી રઝી અજ્ઞા અનહોકુ, સાથ થે લાયે.	

* ખુદાની ઝાત અથવા સિફાતમા કોઇ બીજાને શરીક કરનાર * કાયમ

તખ બુત વે દેખે, જે ઉચે થે બિઠાયે;
તખ ગિરાનેકા સોચ, વે મન માંહે લાયે. ૧૫

કહયા અલીને મુખારક, કદમ નખીજી તમારે;
છોડો મેરે ખખેં ઉપર, તમે રખકે પ્યારે. ૧૬

એતી અલીને નખીસુ, કીતી રે બાતી;
એ સુન સુન કહીએ, દન ઓર રાતી. ૧૭
રે તુહી

પથરે સારે ગિરાયકર, બાતિલ કીયા દુર રે,
બાતિલ કીયા દુર;

જખ આયે મોહ મદ મુસ્તફા જનકા નુર ભરપુર રે,
જનકા નુર ભરપુર. ૧૮

૪૬૭-૧૩૭

કહયા નખીજીને મુજે હે, ભાર નુબુવત કેરા;
તમે ઓસકુ અલી, ઉચા સકો ના અનેરા. ૧

તો મેરે ખખે પર, ચઢો નખીજીને આખા;
અને બુતોંકુ ગિરાહો, યું હુકમ દાખા. ૨

હુકમ અલીને ચઢાયા, સિર નખીજી હો કેરા;
અને કામ તો કીયા, જુ કહયા ત્યુ સવેરા. ૩

અખ દેખોને બુતોંકુ, કિસ રીતે ગિરાએ;
તો માર સખ ભાન, ફના રે કરાએ. ૪

એ દીન હે એસા, સુન ગાફિલ સવેરા;
તુ શરમ હે કરતા, સોચ કેસા હે સવારા. ૫

દેખો નખીજીને દીન કાજ, કેસા કામ રે કીતા;
કે દેખતે ગિરાએ, બુત જુ હુકમ રે મીતા; ૬

દેખ દેખ વલમ, કુછ કીતી રે નાંહા;
એસા રખકે દુશમન પર, કીયા ગુસ્સા દલ માંહા. ૭

- દેખો નહીતો નીસરની, ભી કુછ રે મગાતે;
 અને બુતોં ઓસકુ, ચઢને ગિરાતે. ૮
 પણ દેખને બેગે, કેસા કિયારે કામા;
 કે ગિરાએ બુત, જે હિંચી થે કામા. ૯
 અબ કુલાવે મુમન, તુ હકકુ છુપાવે,
 અને ભાઈ બદ કેરી, હે મુરચત લાવે. ૧૦
 તો રાહા તુ હકકી, કાં સુ ગવાર રે પાવે;
 સો હક હો બના સહી, દોઝખમાં જાવે. ૧૧
 એતી નસીચત મેરી, કયુ ગોર ના લાવે;
 અને દીન કાજ અપના, નાંહી તન કયુ ગમાવે. ૧૨
 સુન અપને નબીને, જેસા કીયારે કામા,
 સો દીન કેરે કાજ, કહી કહી રે કામા ૧૩
 તો વંસા તુજકો, સહી રે કરના;
 એ નસીચત ગાફલ, હે કાનમા ધરના. ૧૪
 અબ નબીકી સુન્નતમાં, તુ જે ભાગ રે બટાવે,
 એક કામકુ છોડદે, હે એકકુ કરાવે. ૧૫
 તો દિવાના પુરા, હે તુ રે કુલાવે, ૧૬
 દેખ રબ હે સમજુ, ભી અનુકા રસુલા;
 તો ઓનુ કામ કયુ કર, કીયા હોવેગા ભુલા. ૧૭
 તુ જે ડાપણ હે કરતા, કમ બખતી નિશાના,
 તો તુ હે મુશરિક, નાંહી એતના જાના. ૧૮
 રે તુહી
 કામ દીન કાજ કીજયે, સુન સુન નબીકી રીત રે,
 સુન સુન નબીકી રીત;
 નેહ બના નાહી પાવસી, એસા હે વે મીત રે,
 એસા હે વે મીત. ૧૯

૪૬૮-૧૩૮

- તખ મુરતજા અલીને, બાત ઉચેથી ગિરાયે;
સો બંડે અસ બુતકે, બાન દુકડે કરાયે. ૧
- નબી બુત બાને બાઝ, રહે મસ્જદ માંહા;
વાં વલમ કીતી, બાર નિકલે નાંહા. ૨
- ઉસમાન બિન તલહા થા, એકકા નામા;
મા ઓનુકી સુલાફા, રંતે મકકે ઠામા. ૩
- વે સુલાફા સાઅદકી, બેટી રે કહીએ;
જે ઉસમાન કેરો, મા રે લહીએ. ૪
- વે ઉસમાન સાથ, કેતે યાર થે ભેજાયે;
સો કીલી રે મગાધ, ઓસ કાજ રે સુનાયે. ૫
- સો ઉસમાન યારકુ, લે ગયે આપ ડેરે;
અને મા પામ કીલી, જા માંગી રે સવેરે. ૬
- તખ સુલાફાને ઉઝર*, કીલી દેતે રે કીતા;
સો સોચ નો અનુને, એતા મન દીતા. ૭
- કે કીલી દીયે બાઝ, હમ પાવે રે નાંહા,
નહી ફેર આવે કીલી, ઘર હમારે માંહા. ૮
- અસ કાજ બેટકુ, ઓનુ કીલી રે ના દીતી;
તખ ઉસમાન બાંધ છોડ, બાત રે કીતી. ૯
- જખ કીલીકુ આવતે, બાત લાગી રે બારાઈ,
તખ તાકીદકા હુકમ, કીયા નબીજને અનેરા. ૧૦
- તખ સીદદીક અકબર, અને ફારક ભેજાયે;
જખ સુલાફાકી નઝર, ફારક રે આયે. ૧૧
- તખ કીલી તો કીતી, લે બેટકે હવાલા;
તખ ઉસમાન ચલીયે, લે કીલી ઓસ હાલા. ૧૨

જળ વે લાયે કીલી, નળી પાસ ઉસમાના;
લાંબા હાથ કીયા નળીને, આસે લેનેકુ જના. ૧૩

તળ અખ્ખાસ જે ચિયા, નળીજી હો કેરે;
તળ અરઝ પાંચાકર, યુ બોલે રે સવેરે. ૧૪

નળી મુજકો હે ઝમ ઝમ^(૧), ઠામ ઇનાયત કીતી;
સો મુજકો ફેઝમદ^(૨), કીયા જગો એ દીતી. ૧૫

મે ચાતાહુ કે કાબેકી, લી કીલી રે પાહુ,
કે એ લી ખીઝમત, મે બજત રે લાહુ. ૧૬

જળ ઉસમાન કાનુ, એ બોલ રે મુનાયા;
તળ કીલી કો દેતે, હાથ પીછા રે રખાયા. ૧૭

એ સુનને પછાનો, સહી મુરીજન હારા.
અને એક કર કહો, એતા દલકે પ્યાગા. ૧૮

સુને બના મુમના હોયસી, સુન તુ મુરખ બાત રે,
સુન તુ મુરખ બાત.

કિતાબ ઉચાવે પોઠીયા, નહી વે મુમન જાત રે,
નહી વે મુમન જાત. ૧૯

૪૬૯-૧૩૬

ઉસમાનકુ નળીને, તમ કરમાયા;
જે અદલાહ ને હશર પર. તમુ ઇમાન હે આયા. ૧

તો કીલી ઉસમાન, દેઝો તમ હનના;
એ ઉસમાન સુખીયા, મનન મેના. ૨

એ અમાનત રખકી, નળી લીજો તમ ના;
દીતી કીલી ઉસમાન, એતા કું ને મના. ૩

બોલ કાબા નળીજી, અદર સધારે;
જે હખીબ નામસુ, રખકે પ્યારે ૪

૧ મકકા પામ એક કવો ૭, જે ૧૦ ઇમાનન (અન) ના પગ ચડાવી પેના થગા હો

૨ શાયદો પહાચાડગ વાળો ૫ ભાગ ઉપાડનાર મળે

- વાં આપતો નબીજીને, દેખો કીતી નમાઝા;
અને મુરતોંકે હકમાં, કીયા હુકમ અવાઝા. ૫
- તબ ઉમર ખત્તાબ, રઝી અક્ષા અનહો કહીયે,
ભી તલહાકે ખરે, જે ઉસમાન લહીયે. ૬
- જાહો જે મુરત હે ચીતરી, ઓસે દુર રે કરાહો,
અને કાબેકુ ઝટકર, સાફરે કર બનાહો. ૭
- તબ ઓનુને આવકર, કામ વેમા રે કીતા;
જુ નબીજીને હુકમથા, ઓનુકુ દીતા. ૮
- ધ્યાહીમ ધસ્માઈલ, અલેહિસ્સલામા;
દોનુ મુરત ઓનુકી, ઝને દી ઓસ કામા. ૯
- તબ નમાઝ નબી કર, આયે કાબેકે માંહા;
થોડે અસ્હાબી સાથ થે, ખાત રે નાંહા. ૧૦
- થે બિલાલ ને ઓસામા, બિન ઝેદ રે કહીયે;
ઉસમાન બિન તલહા. સાથ થે લહીયે. ૧૧
- યુ નબીજીને આવકર, વે બાર રે મુદાયા;
ખાત આદમી ના આવે, ઓસ કાજ ફરમાયા. ૧૨
- તબ નબીજી નઝર, દો મુરતાં વે આઈ;
તબ ઉમરકુ નબીને, એતી કીતી રે અગાઈ. ૧૩
- સબ મુરતાં ખસાઈયો, હમુ કહ્યા થા તમના;
એ દો કયુ રહીયાં, સબ ખસાતે મેના ૧૪
- હો દીન કેરે બાઈયો, એસા દીન રે રેહમાના;
તો એક કર કહો, રાત ઓર દના. ૧૫
- રે તુહી
નબી અદર સીધારીયે, કીલીએ કાબા ખોલ રે,
કીલીએ કાબા ખોલ;
એસે ખાતમ અબીયા, નહી કો' ઉનકી તોલ રે,
નહી કો' ઉનકી તોલ. ૧૬

૪૭૦-૧૪૦

- એતા કુંને નળીને, પાણી પોથીસા મ ગાયા;
ઓન મુરતોંકુ ઓસસુ, લે ભુસ રે હલાયા. ૧
- કહયા નઆનત ખુદાકી, હોધયો કોમકે સીસા;
બાઝ નળીજીને એતના, કહયા કરને રીસા. ૨
- જસ્કુ તો પેદા, કર આપ નાંહી સકતે;
અને મુરતાં બનાતે, હે ઓસકી ઘડતે. ૩
- એતા કહે બાઝ પાણીસુ, વે ઘોસાઈ જાની;
જે દોનુ થીયાં, રગ જાફરાની. ૪
- બાઝ નળીજીને કાબેમાં, કુછ બેર રે લગાહી;
દો રકાતા નમાઝ, કીતી નળીને સુણાહી. ૫
- પીછે ઉસમાન બુલાયે, જે થે રે સાથા;
અને કીલી તો દીતી, પીછી ઓનુકે હાથા. ૬
- રવે કયામત તક, તમુ નસલ રે માંહા;
એ અવરકે હાથમાં, કીલી જાવેગી નાંહા. ૭
- દે કીલી નળીને, બાઝ એતા કરમાયા;
તબ ખુશાલીકા સોચ, જાત અનુ દલ આયા. ૮
- તબ ઉસમાન મુલાઝમત, આવ નળીજીકી કીતી;
અને કીલીતો આપસકે, ભાઈ હાથ દીતી. ૯
- ભાઈ ઉસમાન કેરે, થે સૈબા નામા;
હજુ ઓનુકી નસલમાં, હે કીલીકી હામા. ૧૦
- બાઝ નળીજીને આપ, દેજો ખુતબા પઢીયા;
ઓસ માંહે નસીઅત, બયાન કરીયા. ૧૧
- જાહેલીયત રસુમ, પેલી કીતી સબ દુરા;
અને હુકમતો દીનકા, લે કાયા ભરપુરા. ૧૨

દેખો ઝેહરકા વકત, એતે પાંચા રે સુણાયા;
 કે ફજર વકત થા, નાંહી તૈકીક કરાયા. ૧૩
 તબ બિલાલકુ હુકમ, બાંગકા દીતા;
 તબ બિલાલ સીસ ધર, સુન વે લીતા. ૧૪
 તબ કાબેપર ચઢકર, બાંગ ઓનુ ફહી;
 એ સુન સુન મુમનુ, એતા બુઝા રે સહી. ૧૫
 રે તુહી

સુન સુન ગાફલ બગકર, કયા સોવે દન રાત રે,
 કયા સોવે દન રાત;
 સોનેકે દન બાત હે, સુન લે એસી બાત રે,
 સુન લે એસી બાત. ૧૬

૪૭૧-૧૪૧

સો બાંગ દિલાકર, કીતી નબીજને નમાબ; ૧
 કે જમાન હો સેતી, કીતી નમાઝ હાબ.
 બાઝ નબીજતો, સફા ડુગર ગહે; ૨
 વાં દુઆ માંગકર, નબી ઓસ ઠામ રહે.
 બાઝ નબીજ તો સફાપર, બેઠે થે સુણાયે; ૩
 તબ ફારક આગલ ઠાડે થે ફેલાયે.
 તબ કુરેશી તો એક એક, સબ બુલાયે સારે; ૪
 ઓનુ બંત આવ કીતી, સુનો સમજન હારે.
 દેખો એક એક બેત, પેલી મરદુ કરાઈ; ૫
 અને મરદુ બાઝ, આરતાં રે આઈ;
 બાઝ આરતુને આવકર, કીતી રે બંતા; ૬
 ઓસ બંત હો કેરી, એસી હુધ રે રીતા.
 એક ચાદરકા છેડા, થા નબીયે હાથ રાખા; ૭
 અને દુબ છેડા, લે આરતોંકે દાખા.

- ઓનુ ઔરતોને છેડે સુ, આવ ઔત રે કીતી;
દેખો હકીકત ઔતકી, એસી સહી સુન લીતી. ૮
- અરે બે પીર ગેલા, સુન ઔતકી રીતા;
તુ ઔત નાંહી કરતા, કયા સોચ મન દીતા. ૯
- એ સલુક કે માંહે, આગે બયાન લખાવે;
બે રબકે કરમસુ, સુખ ચેન મુજે આવે. ૧૦
- ઔત ઔરતોં સુ કરતે. કીયા નસીઅત બયાના;
સો આયત કેરા, બયાન રે બના. ૧૧
- તમે શક ના લાઇયો, કુછ રબકી ઝાતી;
ઔરતોંકુ કહી, યુ નબીજને બાતી. ૧૨
- તમે ચોરી ના કીજયો, બાઝ નબીજને કહયા;
એ ઔરતોંને બોલ સબ સુનકર લહયા. ૧૩
- કહયા ઝીના*ના કરના, ના ઔલાદકુ મારના;
મત કીસીપર તોહમત, કરો જુઠ રે ગુમાના. ૧૪
- યુ ઔરતોંકુ નસીઅત, નબીને સહી કર;
બાઝ ઉમ્મે હાની*કે ડેરે, નબી આયે કદમ ધર. ૧૫
- વાં ગુસલ નબીને, આને કરાઈ;
બાઝ આશતકી નમાઝ, આઠ રકાતાં પડાઈ. ૧૬
- વાંથી નબી ફેર આયે, જા ઉતારેકા ડામા;
હો ખુશી મુમનુ, એતા લીયારે નામા. ૧૭
- રે તુહી
કલમેથી મુમન હૂઆ, સુને બના નાંહી દીન રે;
સુને બના નાંહી દીન;
નાં જન્મે કો' કાફર જગમાં, હોવે જેસી સોબત કીનરે,
હોવે જેસી સોબત કીન. ૧૮

* હરામકારી-મરદ, બીબની જો સાથે ત્યા સ્ત્રી, બીબ મરદની સાથે વ્યભિચાર કરે તે * હૃદય રસુલુનાહ (સલ્વ) ના કાઠા અથુ તાલીબની બેટી || મુરજ નિકળવા પછી પઢવામા આવતી નમાઝ

૪૭૨-૧૪૨

- જખ મકકે માંહે કતાલ, મના નખીજીને કીતા;
તખ ઍસાનને લુટ્ક*, અહેલ મકકેકુ દીતા. ૧
- અને નખીજીને ઍનુપર, તખ કીતી રે મરવાની;
અનસારીયોંને અજખસી, ઍ ખાત રે જની. ૨
- તખ આપ માંહે ઍનુને, યું કીતી રે ખાતી;
નખી મરવાની કરતે, હે જે સગે રે જતી. ૩
- અને ગુસ્સા ઍનુ પર, હે કરતે નાંહા;
ઍસી ખાત કીતી, ઍનુ આપકે માંહા ૪
- ઍસ વકતમાં હુધ, દેખો નખીજીકુ વહી:
સખ જાહેર હુધ ખાત, ઍનુકી સહી. ૫
- તખ નખીજીને અનસારી, સખ પાસે બુલાયે;
અને કયા તમે કંતે થે, યુ કરને બતાયે. ૬
- તખ ઍનુને આવતે, સખ કબુલ કીતા;
તખ નખીજીને જુવાબ, ઍતના દીતા. ૭
- સહી મે હુદા†, અને રસુલ અદલાહી;
મે હીજરત તમારી, તરફ કરાહી. ૮
- અને જીવના મેરા, હે તમના સેતી;
અને મરનાબી તમુસુ, જેતી જત હે તેતી. ૯
- જખ નખીજીને ઍતની, કહી ઍનુકુ ખાતી;
તખ રોઁ ઍ સારે, અનસારી જતી. ૧૦
- કહયા નખીજી હમુ ખાત, અસ કાજ મન દીતી;
કે અનુને તમુસુ, બે અદબીથી કીતી. ૧૧
- અને નખીજીઁ લતાફ†, ખાત કરમાઈ;
વે ખાતતો હમારે, દલ અજખરે આઈ. ૧૨

મગર ખુદા ને રસુલકુ, હમ દક્ષસુ હે ચાતે;
એ દો નામ હમના, ળાત હે ભાતે. ૧૩

કહયા ખુદા ને રસુલ, તબ નબીજીને કહયા;
અને કૈના તમારા, સચ કર લહયા. ૧૪

અને ઉઝર તમારા, હે એ દો ચાતે;
કે ઓનુકુ તમના, ળાત નેહસુ હો ભાતે. ૧૫

યુ દલાસા નબીને, દેખો ઓનુકુ દીયા;
અને જીવ અનસારેંકા, ળાત ખુશ કીયા. ૧૬

બાઝ હુકમ હો કીતા, મારને કેરા;
પન્નર મરદ છ ઓરતાં, મારો હુંઢને સવેરા. ૧૭

સો મુશરિક સેતી, જીસ કામ રે પાહો;
સો હરમ ને હિલમાં*, લાહો કતલ કરાહો. ૧૮

દેખો અનસાર નબીને, કેસે કીયે રે ખુશાલા;
અનુ એતના કહયા, ખુશાલી કે હાલા. ૧૯

અનસારકુ નેહસુ, નબીએ પાસ ખુલાય રે,
નબીએ પાસ ખુલાય;

કાજ દલાસે અનુકુ, નેહસુ આપ બતાય રે,
નેહસુ આપ બતાય. ૨૦

૪૭૩-૧૪૩

દેખો એસેમા ઇકરમા, બેટા અબુ જહેલ કેરા;
વે આજી હો લીતે, લાયા ઇમાન સવેરા. ૧

રઝી અદલાહ અનહો, નામ ઓનુકા ધરાયા;
તબ અસહાબોં માંહે, નામ ઓનુકા કૈલાયા. ૨

હી સફવાન બીન ઉમયા, હુએ મુસલમાના;
રઝી અહ્મદ અનહો, નામ અનુ કા બી બના. ૩

- દેખો ફતે તો મકકેકી, રબે અસ રીતે દીતી;
તબ મુમનોને ખુશાલી, બાત રે કીતી. ૪
- એસા હે રે અપના, સુરીજન હારા;
મત એક તલ ઓસકુ, દલ છોડો રે બિસારા. ૫
- વે સાહેબ જેસા, હે સાહેબ અપના;
તો એકકર ઓસકુ, રાત દન જપના; ૬
- ઓસે બ દોકી પરવા, કસુ હે નાંહા;
એતા કયુ નાંહી સમજે, હો બદા મન માંહા. ૭
- તો કયુ રે ઓસકા, ડર રે બિસા રે;
રબ જાને હો બના, નાંહી દુરીજન હારે. ૮
- તો દેખને રસુલ, હે ઓસકે ભાએ;
તો હુકમ કિતાબાં, વે સાચી રે લાએ. ૯
- અને કાફરોંકુ મારકર, ફના રે કરાએ;
અને પાદશા ઓસ કામ, નબી રે કુલાએ. ૧૦
- એ હે હુકમી બ દે, કરે હુકમ હો સેતી;
ઓનુ ચુક નાંહી પડતી, એક તલ હો જેતી. ૧૧
- તો કાફરોંકુ દેખને, કેસે માર માર ડાલે;
અને ઓનુકુ તો કીયે, દોઝબ હવાલે. ૧૨
- એસી હી જાન સખહી, રબકી રીસા;
તો નબીજાને કાટે, કાફર સીસા. ૧૩
- તો કાફરોંસુ મલે, અને મુમન કુલાવે;
તો દુશમન મલેસુ, દોસ્ત ના રે પાવે. ૧૪
- એ સમજની બાતી, હે દલકે માંહા;
બે હુદ* રહેસુ, મુમન હાવે રે નાંહા. ૧૫

જીં સંડાસમાં જના, ત્યું હે કાફરું મલના;
હુજજત સંડાસ હો જેસી, પુરી મન માંહે ધરના. ૧૬

હે નાક મુંદ સંડાસમાં, આપકુ બિઠાતે;
વાં બેઠના તલ બી, મન ખુશ નાંહી લાતે. ૧૭

એ રીતે . જરૂર, કર કાફરસું બાતી;
એસા હોકર કેં તુ, જો હે મુમન બાતી. ૧૮
રે તુહી

જો દુરીજન નેહસુ મલસી, તો મીતર* પામે નાસરે,
તો મીતર પામે નાસ,
દુરીજનકુ કર દુરીજના; જો હોય પીયુકી આસરે,
જો હોય પીયુકી આસ. ૧૯

૪૭૪-૧૪૪

દેખો બીસમી ગઝવાત, હૂનેન કુંલાઇ;
સો દન રે દુજે, હુઇ રે લડાઇ. ૧

સો ફતે મકકા કીયે બાઝ, દુજે રે દના;
હુઆ જંગ રે હુનેના, સુન રાખને મના ૧

એ જંગ કેરી દેખો, એસી હુઇ રે રીતા;
સો બયાન મે સુનકર, હે સહી લીતા. ૩

કે મકકેકી ફતે જબ, દીતી રે અલ્લાહી;
તબ મન માંહે દસત બાત અરબોંકુ આહી. ૪

દેખો મકકે કે લોકોંને, કબુલ તાઅત* કીતી;
પાદશાહી નબીકી ઓનુ કબુલ લીતી. ૫

યુ ફરમાન બરદાર વે હૂએ રે સારે;
અને હો રહે રચ્યત ગરીબ બિચારે. ૬

મગર દો થે કબીલે વે ના મલનેકુ આયે;
સો હવાજન ને સકીફ નામ દોનોકે કુંલાયે. ૭

- એ હરબીફ હોકર, દોનો રહે આપ ઠામા;
ઓનુ કીયા બાત મનમાં, ગુમાનકા કામ'. ૮
- અનુ આપમાં મલકર, કીતી મસલત બાતી;
કે મકકા લેતે આજઝ, હુધ કુરેશીકી ઝાતી. ૯
- કે નબીજને મકકા, હે ક્તે રે કીતા;
અને પાદશાહી મુલક, સબ છીન રે લીતા. ૧૦
- અબ અનુબી ઉપર, એ આવે રે સહી;
એસી મસલત એક એકકુ, ઓનુ મલને કહી. ૧૧
- તો નબીજ આવે, લશકર લે કર;
અને અપનુકે મારે, યુન યુન ધર ધર. ૧૨
- તો બલા હે કે પલે, જાધએ હમના;
સો નબીજ પલે, આનેકે દના. ૧૩
- યુ જાધએ પલે અપન, લે લશકર સારા;
ઓનુ દોનુ રે કબીલુ, સોચ એસારે સવારા. ૧૪
- એતી ફીકર કરને, કીયા જગ રે સામાના;
મેા દોનુ રે કબીલુ, મેલ કીયા રે છાના. ૧૫
- એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને કહોને એતના, દન ઓર રાતી. ૧૬
- રે તુહી
હુનેન નામ જાનીએ, બીસમી ગઝવાત રે,
બીસમી ગઝવાત;
મકકા ક્તે હુએ પીછે, દન દુજે સુની બાત રે,
દન દુજે સુની બાત. ૧૭

૪૭૫-૧૪૫

દેખો માલિક બિન ઓફ, નજરી નામા;
વે જુઆન ખુબ થા, ઉન કાફરોંકી ઠામા. ૧

- અને બાત તો સખી થા, વે દાતાર કુંલાતા; ૨
 અસ નામસુ ઓસકુ, વે કુમ થા બતાતા.
 દેખો હવાઝિન કબીલેકા, એ મીર* કુંલાયા; ૩
 જે માલિક બિન ઓફ, નામ રે બતાયા.
 અમીર સફીફ કબીલેકા, દુબ્બ થા કહીએ; ૪
 કિનાન ઇબ્ને અબુ, યાલીફ લહીએ.
 દોનુ કબીલેકે અમીર, સુનો દોનો એ નામા; ૫
 અનુ દોનો મલ જગકા, કીયા રે કામા.
 હુએ બેગે રે કરને, સખ જગ સામાના; ૬
 સો નબીજકે સામી, સોચ જગકા બના.
 બાર કબીલે સુ આવકર, ફેર કીયા રે મેલાવા; ૭
 એસા ગુસ્સા ને કીના, મનમાં ધરાવા.
 તખ અરખ તો એકઠે, કીયે થે જે નામદારી; ૮
 વે આયે જગો જગોથી, કરને અસવારી.
 બાત અરખ તો આયે, નામદારી રે સુણાયે, ૯
 સો હિસાબ બના, મલે રે બતાયે.
 સો ચલાવા સુણાયા, તીસ હઝાર આદમી; ૧૦
 એતે મલકર આયે, નબીજકે સામી.
 માલિક બિન ઓફને, લીતી એહેલ રે અયાલા. ૧૧
 લી મતા લે સાથે, બાર ચલા ઈસ હાલા.
 દેખો એક તો બુઢા થા ઓસ કોમકે માંહા; ૧૨
 વે દાના થા કુંલાતા છુપા થા રે નાંહા.
 વે સગલે થે જનતે એ હુ રે દાના; ૧૩
 ઓ નામ લીએ બાઝ કો' રંતા ના અબના.
 વે સોદાગરી કરને, થા ગુજરાન કરતા; ૧૪
 યુ રોઝગાર પુરા વે મન થા ધરતા.

દેખો વે બી ઓસહી, થા મેલાવે આયા;
અને માલિક બિન ઓફકુ, આવ એતા રે બતાયા. ૧૫

કે લડકે ચડકે, સખ સાથે તેં લીતે;
અને માલિકુ ઉટ ભર, હે સાથે કીતે. ૧૬

એ સમજન કેસી, તેં મન હે બની;
એ સુન સુન મુમનો, ચતા એતી મન આની. ૧૭

રે તુહી
માલિક બિન ઓફ નામસુ, અમીર હવાઝિન બનરે,
અમીર હવાઝિન બન;

અને મીર ટોલે સકીફકા, કિનાના નામ પછાન રે,
કિનાના નામ પછાન. ૧૮

૪૭૬-૧૪૬

તખ માલિકને કહી, ઓસ બુવાબકી બાતી;
અસ કાજ સાથે, લીયે લડકે બાતી. ૧

કે સીપાહી સારે, કરે ખુખ રે જગા;
અને લશકર માંહે, ના પડે રે ભગા. ૨

મેરે લડકાં કે લીતે. મન રાખે વે કરારા;
યુ કવી રે હોવે, દેખ લશકર સારા. ૩

તખ બુઢેને કહયા, પીછે ફિરાના સવાબા;
એસા અબના કામ, કયુ કીયા રે સતાબા. ૪

દેખો માલિકકી બાતર, એ બાત રે ના આઈ;
એસી એને તો આવસકી, બુઝી કામમાં બડાઈ. ૫

ઉમર દરાઝ સુણાતી, ઓસ બુઢે હો કેરી;
સાહિદ નામબી ઓસકા, એસા સુણીયો સવેરી. ૬

ઉન બુઢેને બાતેરા, માલિકકુ કહીયા,
પણ માલિકને મન ધર, ના સુનકર લહીયા. ૭

કહયા બુઢે હુએ બદલી, તેરી અકકલ ગહી;
 ફેર માલિકને બુઢેકુ, એસા કહયા રે સહી. ૮
 તબ દેખોને જેદ થા, લી એકકા નામા;
 સહી વે બોલ ઉઠીયા, એસહી કામા. ૯
 કહયા બડે બડે મહતર*, હવાઝિન કેરે;
 માલિક ફજેત કરેગા, તમો સુણીયો સવેરે. ૧૦
 કે ઓરતાંને મતા, એ સાથ હે લાયા;
 એલી જનતે દુશમનોડે, હાથ રે લુટાયા. ૧૧
 તબ માલિક કહયા, ટોલા હવાઝિન સુણના,
 અને તાબે હો મેરે, બાત મન માહી ધરના. ૧૨
 અને નહી તો આપકુ, મે હુ રે મરાતા;
 નાં તો મે જે કીયા, કરો કબુલ વે બાતા. ૧૩
 તબ હવાઝિન ટોલા, સબ હુઆ નાચારા;
 અને માલિક, કહે પર, કીયા રે કરારા. ૧૪
 તબ જેદ કે કહેસુ, ઓનુ મુ રે ફિરાયા;
 અને માલિકકા કામ, અનુ કબુલ કરાયા. ૧૫
 યુ ઇ-તેફાક કરને, સારે હૂનેનકુ ચલીયે;
 તીસ હઝાર રે લશકર, કે લોક થે મલીયે. ૧૬
 એ સુન સુન યાદ, કરો રબ રે અપના;
 અને એક કર કહો, એતા રાત ઓર દના. ૧૭
 રે તુહી

દેખને કાફર ચલકર, આયે સામી આપ રે,
 આયે સામી આપ,

ના થર રવે કો' સહી, ખાતમ નબીકે તાપ રે,
 ખાતમ નબીકે તાપ. ૧૮

૪૭૭-૧૪૭

- દેખો કાફિર લશકર, લે આયે રે હુનેના;
એ ખખર પાંચાઈ, મકકે કે મેના. ૧
- જખ નખીજને સુની, ઓનુ આવનેષી ખાતી,
કે હુનેનમાં મલે હે, ખાત કાફિર ઝાતી. ૨
- અખદુલ્લા બિન હદર અમમી, થા જનુકા નામા;
મેજે નખીએ ખખર, કાજ ઓસ રે ઠામા. ૩
- કે તંકીક કરને પુરી, ખખર લે આની;
એક તત્તહો જેતી, ના રવે રે છાની. ૪
- કીયા હુકમ સમુકુ, કરો જગ રે સામાના;
તખ સામાન રે કીતા, સખ સિપાઈયોંને જના. ૫
- ભી એતાખ બિન ઉસૈદકુ, મકકે ખલિકે કીને;
અને અનુકેભી સાથે, કુછ સિપાહી દીને. ૬
- હઝાર ખાર હો સેતી. નખી નિકલે ખારા;
પેલા લશકર હઝાર દસ, ખાસા હુઆ અસવારા. ૭
- અને હઝાર દો કહીએ, સાથે નખીજકે ચલીયે,
ખાર હઝાર સીપાહી, યુ સારે રે મલીયે; ૮
- એતે લશકર સેતી, નખી હુનેનકુ ચલીયે,
તખ અખદુલ્લા ખખર લે, સામી મલીયે. ૯
- આવ કાફર કી ખખર, અનુ કહી પુરી.
સો નખીજને સુની, ભી ઓર જે હઝુરી. ૧૦
- કે ખાત કુછ મતા લે, વે હે લશકર આયા;
પણ દેખતે હિસાખ ના, મુજકો પાયા. ૧૧
- જખ નખીજને સુની, એ સારી ખાતી;
તખ તખસ્સુમ કીયા, મુખારક ઝાતી. ૧૨

બાઝ નબીજીને એતા, દેખો આપ ફરમાયા:
કે ઉમ્મેદ તો એતા, મેં રબસુ પાયા. ૧૩

કે માલ મતા સબ, સહી મુમન પાંવે;
લે ગનીમત કરને, એ મતા રે લુટાવે. ૧૪

એ બયાન ગઝવાત, સબ યુન યુન લીજે;
અને એક કર મનમાં, એતના રે દીજે. ૧૫

રે તુહી

હઝાર બાર લશકર મુમના, કાફર થે અપાર રે,
કાફર થે અપાર;

હુનેન એક જગો સહી, હુઆ જગ કરાર રે,
હુઆ જગ કરાર. ૧૬

૪૭૮-૧૪૮

દેખો માલિક કાફરને, એક જસુસ બેજાયા,
સો નબીજીકે લશકર, માંહે રે આયા. ૧

એને જસુસી કીતી, આવ લશકર કેરી;
અને ડરતા ભાગા, વે દેખને સવેરી. ૨

તબ માલિકકી નઝર, વે ધુન્નતા દેખાયા;
કે બાત ખોફ ઓસકે, કુછ દલ હે આયા. ૩

કયુ હે એતના ડરતા, પુછી માલિકને બાતી;
વે બોલ ના સકીયા, એસી ધુજ થી ઝાતી. ૪

તબ રે કર કહ્યા દેખા લશકર એસા;
કે દુનીયા માંહે નાંહી મે દેખા રે વંસા. ૫

કે હે ઉજલે કપડે વે લશકર સારા;
અને અબલખ ઘોડાં કે વે હે અસવારા. ૬

અબ મસલત મુજકો હે એસી રે દેખાવે;
કે લશકર અપનેકુ તો પીછા રે ફિરાવે. ૭

- જખ લશકર અપના, મલે જ ઓનુ સેતી;
તો મારેંગે હમના, નહી ખેર તલ જેતી. ૮
- જખ માલિકકુ ખખર, એ જસુસે પાંચાઈ;
તખ માલિકને ઓસકુ, કીતી ચરમ નુમાઈ*. ૯
- કે જસુસકુ ગુસ્સા, ઓને જાન રે કીતા;
મને કરને ખાતિર, ઓસે ઝડકને લીતા. ૧૦
- કે મખાદા* અવગુ, એ ખખર ખતાવે;
કે લશકર સારે મન ખાંફ રે આવે. ૧૧
- યુ માલિકને ખખર એ, સુન રાખી રે છાની;
કે કાફર કે લશકર, કેની ખાર ના જની. ૧૨
- યુ સુનને માલિક, આપ હુઆ આગેવાના;
ઓસે જગ હો કેરા, જાત થા રે ગુમાના. ૧૩
- જખ મુમેનોકા લશકર, સખ તૈયાર ખનાયા;
તખ દેખતે લશકર, જાત નઝર આયા. ૧૪
- તખ અસ્હાખી એકને, દેખ કહી રે બાતી;
કે લશકર હમારેકી, જાત હે ઝાતી. ૧૫
- સહી હમના આજઝ, હોવેગે નાંહા;
એસી ખુશીતો ઓનુને, કીતી દલકે માંહા. ૧૬
- જખ નખીજકુ ખખર, એ ખુશીકી પાઈ;
તખ નખીજકે દલ, જાત પસદ ના આઈ. ૧૭
- એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ બાતી;
અને એક કર કહો, એતા દન ઓર રાતી. ૧૮

રે તુહી

ડર ડર મનમાં મુમના, કીજે જંગકી બાત રે,
કીજે જંગકી બાત;

* ગુસ્સો કર્યો * એવું ન થાય કે

ખુશી અસ્હાબી સુણતે, નાખુશ હુધ નબીકી જાતરે,
નાખુશ હુધ નબીકી જાત. ૧૯

૪૭૯-૧૪૯

ખુશી અસ્હાબોં કેરી, નબીએ સુની જબ બાતી;
તબ ગીરીએમાં હુધ, મુબારક જાતી. ૧

કે ભગાયા લશકર, અબ મુમનો કેરા;
ધસ ખુશી સોચ લીતે, મન દીયા જે અનેરા. ૨

યું નબીજીને કહયા, આવ દલગીર હોકર;
સો શિકસ્તગી* કેરા, સોચ મન ધર. ૩

દેખો એતાબા રબકા, ધસ બાત માંહે આયા;
સો કલામ રબબાની, માંહે રે સુણાયા. ૪

દેખો એતની ખુશી કાજ, બાત કેતી રે બધાધ;
કે એતાબકી આયત, રબસુ પાધ. ૫

અને નબીજીતો ગીરીએ, હુએ થે નંના;
સો મુમનુ ખુશાલી, સુનને મેના. ૬

સુનો દીન કેરે ભાધયો, એસી દીનકી બાતી;
કુછ કામ કાજ ખુશાલા, મત હોએ દન રાતી. ૭

હે ડર ડર કામ, એ સમજને કરના;
સહી તવકકુલ† કરને, રબ મનમાં ધરના. ૮

કે એ કામ હોવેગા, જુ રબ રે ચાવે;
અને એતાબી કંતેમાં, ડર બાત મન લાવે. ૯

રખે ખુશાલ હો જાવે, એતા કંતે રે જાતી;
એસા ડર રે મન કર, કંવે કુછ બાતી. ૧૦

તો કભી કામ હોવે, જો રબ રે ચાવે;
બદા ખોફ જો તવકકુલ, સેતી રે લાવે. ૧૧

* દીલગીરીમા x હારી જવુ || ધમકી † ભરોસો કરવો

- અને ખુસુસન* કામ, જો કબી હોવે રે જંગા;
તો તન રે સારે, કરે ખોફકા રંગા. ૧૨
- કે રહે રહે ને બાલ બાલ, ખોફ રે લાવે;
મન એક તલ જેતી, ના ખુશાલી કરાવે. ૧૩
- પીછે હોવે ગનીમ સખલા, કે નબલે જેસા;
પણુ આપકુ જાને, જાત ગરીબ હો તેસા. ૧૪
- એ નસીઅત સુન સુન, જે કરસી કામા;
તો કબી દેવે રૂતે, એસે રખ જે નામા. ૧૫
- રે તુહી
ના જ ગમાં ખુશાલી કરની, જાત આપ થોડે જાન રે,
જાત આપ થોડે જાન;
ગઝવાત હુનેન કેરડી, સુનલે દલકી શાન રે,
સુનલે દલકી શાન. ૧૬

૪૮૦-૧૫૦

- દેખો હુનેન તો દુગર, કેરા હે નામા;
ગનીમ ચલ ને આયા, પેલા એસહી કામા. ૧
- સો મુમનોસુ પેલે, વે કાફર રે આયે;
અને નાકે નાકે આવ, એનુને બધાયે. ૨
- તબ માલિક બિન એફને, આવ તદબીર કીતી;
સો દગે કેરી ચતા, પુરી મન દીતી. ૩
- સો કાફરંકુ લેકર, નાકુ નાકુ માં છુપાયે;
યુ મેદાન તો સારે, સબ બંદ રે કરાયે. ૪
- ફેર માલિકને એનુકુ, એતી કહી રે બાતી;
કે ગાફિલ હો આવેંગે, યાં મુમનુકી ઝાતી. ૫
- તબ એકાએકી ઉઠકર, તમે મારો રે તીરા;
અને હમલા કીજયો, મન રાખ ને ધીરા. ૬

દેખો સખા×કે વક્ત, ફેઝ નખીને બનાઈઃ
થે નિશાનતો કીયે, બાત ખખર એ પાઈ. ૭

કે ઉમર ખત્તાબ, રઝી અદ્લા અનહો કહીએ;
એક નિશાનતો ઓનુકુ, દીયા રે લહીએ. ૮

ભી મુરતઝા અલી, રઝી અદ્લા અનહો બનો;
એક નિશાન ઓનુકુ, થા દીયા રે પછાનો. ૯

ભી સાદ બિન વિકાસકુ, એક નિશાન થા દીતા;
યુ હર હર કબીલેકી, કીતી એસી રે રીતા. ૧૦

કે હર કબીલેમાં, એક નિશાન દિલાયા;
સખ મુમનુકા લશકર, એસા રે બનાયા. ૧૧

બગો તગ રે દેખાઈ, આગે વાટી હો કેરી,
મુમન જુદે જુદે હોકર, ચડ ગહે રે સવેરી. ૧૨

યુ બાત રે ઝીરેહપોશ, સખ ડુગરકુ ચડીયે;
પણ તગ રાહ કાજ, સખ જુદે રે પડીયે. ૧૩

યુ સખ સંજેવાલે, જુદે પડીયે કિનારે;
ભી ઓરભી મુમન, હુએ ધર ધર સારે. ૧૪

તખ કાફરને ગલબા, એક બાર રે કીતા;
અને હાથ છુટ તીરોંકા, મેહ રીતે રે દીતા. ૧૫

તખ ગાલિબતો કાફિર, આયે રે કુલાયે,
અને મુમન તો ચતા, યુ મન લાયે. ૧૬

રે તુહી

ગઝવાત કેરી બાત હે, સુન સુન ગાફલ બગ રે,
સુન સુન ગાફલ બગ;

જો તુ ના એ સુન સકે, તો ઉલટે ફિરીયે ભાગ રે,
તો ઉલટે ફિરીયે ભાગ. ૧૭

૪૮૧-૧૫૧

- અને ખાલિદ બિન વલીદ, આગે હિરાવલ થે કીતે;
અને મકકેધ લોક, સાથ ઓનુકે થે દીતે. ૧
- જે સુસ્ત રે ધમાની, નવે મુમન હુએ થે;
અને મુમન બના, કેને મેલાવે મલે થે. ૨
- વે ખાલિદ બિન વલીદકે, સાથ થે સારે;
યું હિરાવલ ઓનુકુ, આગે કીયે અસવારે. ૩
- બી ઝીરેહપોશ અનુમાં, થા કે' નાંહા;
થે લગાસન સારે, અનુ ફેઝ માંહા. ૪
- આવને કાફરને તીરકા, જેસા મેહ બરસાયા;
અને ખાલિદકે ઉપર, બાત ભાર રે ડલાયા. ૫
- બની સલીમને હવાઝિન, ટોલે આયે અનુ સામી;
અને માઝી માઝી ચુના કર, આયે મુકાબલે નામી ૬
- આવ ખાલિદકે ઉપર, બાત દીતી રે મારા;
તબ ભાગને હો કેરા, ઓનુ સોચ રે સવારા. ૭
- તબ ખાલિદકે પગ, દેખો વાં થી ખસાયે;
સો ભાગનાર માંહે, એલી કુલાયે. ૮
- દેખો ખાલિદકે ખસતે, નબી રહે આપા;
ઓરબી ઓનુ સાથ ગહે, બાત ડર કે તાપા. ૯
- દેખો કેતેક દિલાવર, બનો રે સિપાઈ;
વે પાસ રહે નબીકે, મન હિમ્મત બંધાઈ. ૧૦
- સો પાસનો અલીથે, અને અબ્બાસ રે બનો;
અને અબ્દુલ્લા બિન મસઉદ, થે બી પછાનો. ૧૧
- અબુ સુફિયાન બીન હારીસ, થે બી ઓસ કામા;
અનુ નબીજકે આધે, કીયા જગકા કામા. ૧૨

ભી જાફરને રખીઆ, હારિસ ઓલાદા;
ભી અખ્ખાસકે બેટે, એ તે થે રે અખ્ખાદા. ૧૩

ઓસામા બિન ઝેદ, ભી થે ઓસ ઠામા;
અનુ નખીજીકે પાસ રે, લીયા એતના નામા. ૧૪
રે તુહી

ખાલિદ વલીદકે ખસતે, કાફર પડીયે ઝોર રે,
કાફર પડીયે ઝોર;
નખીતો રહે એકલે, પડીયા લશકર શોર રે,
પડીયા લશકર શોર. ૧૫

૪૮૨-૧૫૨

તખ માલિકતો કાફર, કેરા સરદાર;
વે ભલે રે ઘોડે પર, ભયા અસવારા. ૧

વે નખીજીકે નામકુ, હુઢતા આયા;
અને ઘોડેકુ તો રણમાં, ઓને આવને કુદાયા. ૨

અને નખીજીજી ખખર, વે કહીંસુ પાયા;
તખ દેખને નખીકુ, સામી ઘોડા રે ચલાયા. ૩

તખ એમન બિન ઉમ્મેએમન, રહા ઓસકી બધાઈ;
યુ મુકાબલે હોકર, ખુબ કીતી રે જગાઈ. ૪

દેખો એમનને ઓસ ઠામ, શહાદત આખી;
એ સહીબાત લખેસુ, હે દેખકર આખી. ૫

તખ માલિક તો ચલને, દેખો નખી સામી આયા;
અને ઉતાવલા ઘોડા, ઓને ખાત રે ચલાયા. ૬

પણ કુદ કુદ દેખો ઘોડા, આઘે ચલા રે નાંહા;
યુ રખને નખીકુ, રાખે પના કે માંહા. ૭

યુ માલિક કે સરસુ, રખે નખીકુ બચાયે;
અને અકસર* મુમન, ગએ થે બેરાયે. ૮

તખ નખીજીને દેખા, લશકર ખસા હે જાતા;
સો આજીઝી હો કાજ, નાંહી કરાર કરાતા. ૯

તખ નખીજીને ઉટકુ, ઓનુ પીછે રે ચલાયા;
સો ઉજલા ઉટ થા, એસા લખેસુ સુણાયા. ૧૦

તખ નખીને દોડાઈ, ઓનુ પીછે અસવારી;
અને પુકાર ને કહયા, તમે સુનો અનસારી. ૧૧

મે રસુલ ખુદાકા, અને બદા ઓસ કેરા;
તમે ફિરો અનસારી, એ સુન ને સવેરા. ૧૨

પણ મુ રે ફિરાનેકી, કિસે કુન્વત ના આઈ;
એસી કાફરને ઝાઝુ, આવ ભેલ રે પડાઈ. ૧૩

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
અને નેહ સુ કહો, યુ દન ઓર રાતી. ૧૪

રે તુહી
રખ ચાહે સોહી કરે, જન દીન બાત ખેર રે,
જન દીન બાત ખેર;

વે હર હાલે ખુબી કરે, જસપર ઓસકી મેર રે,
જસપર ઓસકી મેર. ૧૫

૪૮૩-૧૫૩

ફિર કહયા મે હુ નખી, નાંહી જુઝ બોલા;
આવ સુન અનસારી, જગ હોવે રે સોહેલા. ૧

યુ દુજ બાર નખીને, ફિર કીયા રે અવાઝા.
વે લી બોતને સુણીયા, અવાઝ રે હાઝા. ૨

એતા કે ઓનુ નખીજી, ફિરે કાફર સામી;
તખ અસહાબી પાસકે, બીચ હુએ રે હામી. ૩

અબુ સુફીયાનને પકડી, ઉંટ કેરી ઇનાના*;
આધે જાને ના દીયા, નખી રણકે મેદાના. ૪

- ફિર નળીજીએ કહ્યા, તમે આહો અનસારી;
મે નળી હુ સાચા, તમે સુનો રે સવેરી. ૫
- પીછે જનુ અસહાબીયુકુ, નળીજી દિખાવે,
વે પતંગ*કી રીતે, આવ જગમાં ઝપાવે. ૬
- યુ કુગરથી નળીકુ, જનુ નજર કરીએ;
વે દોડ દોડ જંગમાં, રીત પતંગકી પડીએ. ૭
- યુ તનતો આપસકે, ઓનુ ફના રે કરીએ;
અને હો હો સહીદાં, વે રણમાં ગરીએ. ૮
- દેખો હુનેનમાં હોવડી, એસી સહી રે જગાઈ;
ઝાત એક એક મુમનકી, ઝાત કામ રે આઈ. ૯
- તબ ચાર અસહાબી, પાસ નળીજીકે રહે;
દેખો નામતો ઓનુકે, એસે મુનકર લહે. ૧૦
- કે અલી ને અબ્બાસ, દોનુ હુએ આગેવાના;
યુ મોરચા આગેકા, ઓનુ રાખા રે પછાના. ૧૧
- અબુ સુફીયાન ડિંટકી, આવ પકડી બાગા
રખે નળીજી આગે જાવે, એતા ગમ મન લાગા. ૧૨
- રહે અબદુલ્લા મસઉદ, ડાખે રે પાસા;
સો મોરચા લીયા, ખુબ જગકી આસા. ૧૩
- એસી જગાઈ હોવડી, હુનેનકે ડામા;
એ સુન સુન નસદન, એતા કહો રે નામા. ૧૪
- રે તુહી
ચાર અસહાબ પાસ નળી રહે, એસા હુઆ જગ રે,
એસા હુઆ જગ;
રાખનાર સુરીજનહાર હે, દીન કબી ના હોવે ભગરે,
દીન કબી ના હોવે ભગ. ૧૫

૪૮૪-૧૫૪

- દેખો ડર કાજ કેને, જે દીનમાં થે આયે;
અને શિરક* સુ આપ તન, ના પાક થે કરાયે. ૧
- સો દેને લાગે મેણે, બાત હૂએ રે ખુશાલા;
જખ જગ કેરા ઉલટા, દેખારે હાલા. ૨
- તખ નખીજને મુખારક, ઝુખાં ફરમાયા;
સો અખખાસકુ કામ, કરના બતાયા. ૩
- તમે બોલાઓ અખખાસ, જે હુએ હેં ફરાસ;
હે જુદે જુદે પડીએ, બાત હુએ બે કરાગ. ૪
- યા માશરલ અનસારીક, યુ કર કંના;
કહયા નખીજને અખખાસ, અવાઝ એ દેના. ૫
- યા અસહાખ સારે કરકે, બી કહો યુ બાતી;
અને પુકાર ને બોલો, સુનો અનસાર ઝાતી. ૬
- તખ હાંક મારી અખખાસ, થા જુ નખીને કહયા;
તખ લખખેક+ બોલ, સુન અખખાસને લહયા. ૭
- તખ લખખેક બોલકર, સહી મુમન રે આયે;
અને નખીજકુ આપને, સલામત પાયે. ૮
- યુ સુણતે તો આયે, ધસ ધસ રે જુઆના;
જખ અવાઝ અખખાસકા, ઓનુ સુન રે જના. ૯
- જે અવાઝ અખખાસ સુ, બેલે ચલકર આયે;
સો સો અસહાખી, બેલે પાયે રે કંલાયે. ૧૦
- હુઆ ગરમ રે તંદુર, અખ જગ હો કેરા.
તખ નખીજને એતના, આપ કહયા સવેરા. ૧૧
- તખ કાફર પર હમલા, આવ અનુને કીતા;
અને ગુસ્સા તો પુરા, મન માંહે દીતા. ૧૨

* ખુદાની ઝાતમા બીજને શરીક કરવા ફ એ અનસારીયોની જમાત x હાજર છુ

- તબ અનુને આવકર, ખુબ ક્રીયા રે કતાલા;
 તબ કાફરકા હોવડા, ઉલટા હાલા. ૧૩
- તબ નખીજને ઉતરકર, ખાક મુકી ભર લીતી;
 અને કાફરકે સામી, વે ડાલકર દીતી. ૧૪
- તબ કાફરકે આંખુમાં, વે ખાક જા ભરાઈ;
 એ સુનતે મુમન, મન ચતા એ આઈ. ૧૫
- રે તુહી
 અરે સુન સુન ગાફિલ જગકર, કયા સોવે દન રાતરે,
 કયા સોવે દન રાત,
 જો તુજે દીનકા આવ હે, તો સુન તુ ગઝવાત ખાતરે,
 તો સુન તુ ગઝવાત ખાત. ૧૬

૪૮૫-૧૫૫

- કે હવાઝિન ટોલેસુ, કો' રહ્યા નાંહા;
 વે ખાક ગધ સખુકે, આંખુકે માંહા. ૧
- સો ઓનુકી આંખુમાં, ખાક એસી રે ગરાહી;
 કે જગ હો કેરી, ઓનુ સુધીયાં ગમાહી. ૨
- તબ નખીજને દુઆ, પઢી એસ ડામા;
 સો પેલા લીયા, રબકા રે નામા. ૩
- તબ દુગરકે પથરે અને ઝાટ રે સારે;
 દેખે કાફરને સગલે હે ભયે અસવારે. ૪
- સો અસવાર બના કો' નઝર ના આયા,
 યુ સખુને માર માર કર કાફર સુણાયા. ૫
- દેખો તબ પગ છુટે કાફર કેરે;
 અને મુમન તો ગાલિખ ભયે રે સવેરે. ૬
- અને રબને ભેજે તબ હઝુરી નુરી;
 ઓનુ મુમનુકી કુમક' આવ કીતી રે સવેરી. ૭

વે સુફેદ કપડુ થા, લશકર સારા;
 અને અબલખ ઘોડુ કે, વે થે રે અસવારા. ૮
 જે માલિક કે જસુસને, આવ દેખે થે નુરી;
 ઓને માલિક કુ દેસત, જ દીતી થી પુરી. ૯
 ઓને કહ્યા થા કે લશકર, મેં એસા રે દેખાયા;
 અબલખ ઘોડુકા, સખ નજર આયા. ૧૦
 યુ દેખ ભાગા જસુસ, દલ ભીતર ધુજ્યા;
 અને માલિકકુ જ ને, ઓને થા રે ડરાયા. ૧૧
 વે લશકર નુરીઓં, આવ કુમક રે કીતી;
 દેખો મુમનોકુ રતે, યુ રખને દીતી. ૧૨
 કેને મુમનોકી નઝર, વે નુરી થે આયે;
 સો પાંચસો ફિરીશતે, હિસાબ સુણાયે. ૧૩
 બાઝ રતે આવ નખીકુ, ઓનુ પુછી રે બાતી;
 અબલખ ઘોડેકે અસવારકી, કા ગઈ ઝાતી. ૧૪
 તખ નખીજને કહ્યા, વે નુરી થે આયે;
 એ સુન સુન મુમનો, મન એતના લાયે. ૧૫

રે તુહી

અબલખ ઘોડે બેઝકર, નુરી આયે થે માન રે,
 નુરી આયે થે માન;
 સો કુમક નખીકી કરને સહી તો મનમાં જન રે,
 સહી તો મનમાં જન ૧૬

૪૮૬-૧૫૬

અબુ જેરાવલ નામ થા, કાફિર કેરા;
 સો ઓનુમાં સિપાહી, કૈલાતા અનેરા. ૧
 પજેસા થા મોટા, અને કિયા થા જુઆના;
 અને થા બી ઝોરાવર, ખેચતા કમાના. ૨

- અને અસકુ ડર, ના થા કિસીકા આતા;
એસા ગુમાની રે કાફર, વે થા રે કૈલાતા. ૩
- વે રણમાં નિકલ કર ઠાઠા હુઆ રે મૈદાના;
હલ મીમ મુખારેઝીન ઓને કહયા રે જના. ૪
- કે હે કોઇ સિપાહી, સામી મેરે આવે;
દેખો ગુમાની કાફર, યુ સોઆલ કરાવે. ૫
- યુ રણ આવ રોકીયા, ઓને દેખ મૈદાના;
કો' ના ઓસ સામી ગયા, એસા થા રે જુઆના. ૬
- તખ દેખોને આયે, અસદુલ્લા ગાલિખ;
અલી કરમલ્લા વજહહુ, ઇખને અખી તાલિખ. ૭
- એ અમીરલ મુમનીન, ધસ આયે રે સામી;
જે જેરાવલ કાફર, કૈલાયા નામી. ૮
- આવ મારને શમશેર, દો ભાગ કીતા;
સો ઢાને ગિરાયા, માર ધુલ માંહે દીતા. ૯
- યુ ઓસકુ મારકર, લે દોઝખી કીતા;
અને રણ તો મુમનોને, સહી રે જતા. ૧૦
- બાત મુમનતો શહીદ, હુએ રે સુણાયે,
કુછ બાકી રહે, હિસાબુ ગણાયે. ૧૧
- અને સિત્તરતો કાફર, માર દુર રે કીતે;
સો ઓનુકુ તો દોઝખ, માંહે રે દીતે. ૧૨
- તખ હવાઝિન સકીફકા, ટોલા રે જનો;
દોનુ કબીલે ગએ સાથ, ભાગ રે માનો. ૧૩
- તખ ગનીમત બાતેરી, લુટ રે લુટાઇ;
અને ફતેકી ખુશાલી, બાત મુમનો પાઇ. ૧૪
- સુનો દીન કે રે ભાઇઓ, એસા હે રે દીના;
દીન કાજ જીવકા, લોભ મુમનુ ના કીના. ૧૫

તો દીન કાજ કતલ, આપ કુંસા રે કરાયા,
મન ખુશાલી સોચ, એતા થા આયા. ૧૬
રે તુહી

દીન કાજ તન ગમાયકર, રાખા રખકા નામ રે,
રાખા રખકા નામ;
શહીદ ખાત હુએ મુમના, હુનેન કેરે હામ રે,
હુનેન કેરે હામ. ૧૭

૪૮૭-૧૫૭

દોહા

મુમન સહી તન મરના, હાં મરના,
લખા પાયે લેખ રે.

હે તલ ઘર બાર મરતા, હાં મરતા,
ફિર ફિર જગકુ દેખ રે. ૧

દીન છુપાયે ના જવે, હા ના જવે,
મુનને મેરી ખાત રે.

દીન છુપાયે જો જવતે, હાં જવતે,
ના જવતે કાફિર ખાત રે. ૨

જો રે હે તુજે ચાવ દીનકા, હાં દીનકા,
હોતે મુમન સુર રે;

જગ હોવેરે નેક નામીયાં, હાં નેક નામીયાં.
પાવે ભસ્તમા હુર રે. ૩

તુ હે દુનીયા બટાઉડા, હાં બટાઉડા*,
જેસી સકરકી રીત રે;

અતે હે રખ પાસ જાના, હાં જાના,
મત છોડતુરખ પીત રે. ૪

મોત તો બેલી બેલી પાંચતે, હાં પાંચતે,
 કર કર ખુશીકી બાન રે;
 કે સફર હે તન છુટીયા, હાં છુટીયા,
 કરાર પાવેગી ઝાત રે. ૫
 પણ ચતા મુમન દીનકી, હાં દીનકી,
 રાખ તુ નસ દન રે;
 દેખ દુરીજન પાસ તુજ, હાં પાસ તુજ,
 હજુ એક દો તન રે. ૬
 ઇમાન હુટને કાજ તુજ, હાં કાજ તુજ,
 કરે તલ તલ ફદ રે;
 નાકે ને ઘાટી ચોકી બાંધકર, હાં બાંધકર,
 તુજે કરસી બધ રે. ૭
 જસે હે દુરીજન બાંધીયા, હાં બાંધીયા,
 હે ઓસે દુનીયા ચાવ રે;
 હુંઠવા જો ઓર રાહ લે ગયા, હાં લેગયા,
 આવે કયુ પીયુપર ભાવ રે. ૮
 જસે તો પીયુકા ચાવ હે, હાં ચાવ હે,
 લડુ હે દુરીજન સાથ રે,
 વે તલને પલ હે જાગતા, હાં જાગતા,
 જાવે ના દુરીજન હાથ રે. ૯
 જવના હે ઓસે કડુઆ હાં કડુઆ
 નાંહી દુનીકા ભાવ રે,
 વે દન દન ચાતા હે મોતકુ, હાં મોતકુ,
 પીયુજ દીનકે ચાવ રે. ૧૦

શહીદ હુએ સખ મુમના હાં મુમના
હુનેન ગઝવાત ડામ રે
દીન ઉપર નવારીએ હાં નવારીએ
મન રાખ રખ નામ રે. ૧૧

૪૮૮-૧૫૮

દેખો હુનેનકી રૂતે, રખે નખીજીકુ દીતી;
ઝાત ગનીમત પાઇ, આસ દન રે સુણીતી. ૧
દેખો છ હઝાર આસ દન, પાયે રે ગુલામા;
જા રૂતે રે હોવડી, હુનેન કે ડામા. ૨
દેખો ઉંટતો પાયે, બીસ ચાર રે હઝારા;
સહી ઉટોકા તો એતના, બુઝારે સુમારા. ૩
હઝાર ચાલીસ આકીયે, થે રૂપે કે પાયે;
દેખ લખેસુ એતને, સહી રે મુણાયે. ૪
અને ચાલીસ હઝાર, બકરીયાં જાનો;
બી અદકીયાં થીયાં, સહી રે માનો. ૫
સહી અસ્હાખો નખીકે, એતી ગનીમત પાઇ;
દેખો એસીતો રૂતે, રખને દિલાઇ; ૬
એસી ગંબ કેરી રૂતે, જખ કાફર દેખાઇ;
તખ નખીજીકે દીનકો, ઓનુ બુઝી રે બડાઇ. ૭
તુરત આવકર હોવડે, ઝાત મુસલમાના;
સહી દીનતો ઓનુને, મન બુઝારે રેહમાના. ૮
ઝાત કાફર હો કેરા, તખ કુફર બનાયા;
યુ ઇમાન ઓનુકુ, રખ સહી રે દિલાયા. ૯
વે મોઅતકીદ* હોવડે, આવ દીન હો કેરે;
સો હિસાબ હો બના, હુએ મુમન સવેરે. ૧૦

- કેતે તાએક જગોડુ, ભાગ રે ગહે;
જે માલિક બિન ઓફકે, તાબે થે કહે. ૧૧
- ગએ ભાગે કેતે, નખલ* જગલકે માંહા;
એસા ભગાન રે પડીયા, કો' મલે કિસે નાંહા. ૧૨
- અને ઓતાસકી જગો, ટોલા કેતા ગહયા.
વે ભાગને જકર, ઓસ ડામ રે રહયા. ૧૩
- મો મતા થી ઓનુકી, બાત ઓતાસ ડામા.
ઓ લાલચકે લીતે, ગએ માલ કે કામા. ૧૪
- એસા સુરીજન હાર, હે અપના જનો;
અને એક કર મનમાં, એતના આનો. ૧૫
- રે તુહી
- ધર ધર કાફર ભાગકર, ગએ છોડ મેદાન રે,
ગએ છોડ મેદાન.
- દન દન દીન રોશના, બુઝો બુઝરગ શાન રે,
બુઝો બુઝરગ શાન. ૧૬

૪૮૯-૧૫૯

- જબ ઓતાસકી ડામ, કાફર ભાગે રે ગહે;
મો મતા કેરે કાજ, યુ સુણાકો લહે ૧
- બાઝ નબીજને ફેઝકુ, ઓનુ પીઝે રે મેજઘ,
સો મુમન થે મેજે, એસી બખર સુણાઘ ૨
- અબુ અમિર ને મુસા, અંશઅરી કહીએ;
અને ઝુબેર બિન અવામ, માથ અંનુ મેજેરે લહીએ. ૩
- સલમા બિન અકવા, સાથ ઓનુકે મેજએ,
એ સરદાર કેરે, નામ એસે રે સુણાએ. ૪
- એ મુમન મેજએ, પીઝે ભાગે જે ચોરા;
સો કાફર જ પાંચે, બોત કરને ઝોરા. ૫

- તખ લડાઇ મંડાની, ફેર ઓતાસકે ડામા;
વાં મુમન તો શહીદ, હુએ આયે જાત કામા. ૬
- અબુ આમિરકે ઝાનુ*માં, તખ તીર રે લગાયા;
અબુ મુસા આવ પાસે, વે ઝખમ પુછાયા. ૭
- કહો કેને હે તમુક, એ તીર રે લગાયા;
અબુ આમિરને તખ લે, વે જરી રે જતાયા. ૮
- અબુ મુસાને દોડ કર, વે કતલ રે કીતા;
અબુ આમિરકા જરી, યું દોઝખમાં દીતા. ૯
- અબુ આમીરકુ આવ ફેર, વે ખખર પાંચાઇ;
વકત પાંચતે ઓનુક, જાત ખુશાલી આઇ. ૧૦
- અબુ આમિરને કહયા, તખ તીર કાડો મેરા;
અબુ મુસાને તીરકુ, તખ કાઢીયા સવેરા. ૧૧
- તખ લોહુને પાણી, ઓસ ધાવથી ચલીયા;
તખ ઓનુને એતના, સુખન રે કરીયા. ૧૨
- કે નખીજકુ મેરા, જ પાંચાઇયો સલામા;
મેરે હક દુઆકા, નખી કરે કલામા. ૧૩
- કે ખખશા જઉં, કયામત દના;
એસી દુઆ નખી માંગે, મેરે હક મેના. ૧૪
- કે નખીજને સરદાર, મુજે મુમનોકા કીતા;
અને મેરે હાથ ફેર, દીતી કરમસુ મીતા. ૧૫
- રે તુહી

ઓતાસ ભાગ ગએ કાફર, મુમન પાંચે જાય રે,
મુમન પાંચે જાય.

વાં રજુ મુમન જતયે, મારે એક એક ધાય રે,
મારે એક એક ધાય. ૧૬

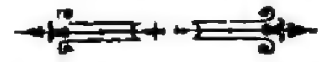
૪૯૦-૧૬૦

- અબુ મુસા જળ પીછે ફિરે, આયે નબીકે પાસા,
તબ નબીજ થે બેહે, એક જગો રે ખામા. ૧
- અબુ આમિર કેરા, તબ પૌઆયા સલામા;
ભી દુઆ થી મગાઈ, વે ભી સુના કલામા. ૨
- પાણી મગા નબીજને, તબ વુજુ રે કીતી,
અને કીતી દો રકાતાં, નમાઝ સુણીતી. ૩
- અને દુઆકે કાજ, હાથ હિંચે રે કીતે;
અદલા હુમ્મા હો સેતી, બોલ દુઆકે લીતે. ૪
- દેખો ધન ધન મરના, એસે મુમન કેરા;
નબી દુઆ માગે, જુસ્કે હક રે સવેરા. ૫
- દેખો બખશીશ ઓનુતો, સહી પુરી રે પાઈ;
ઓસે ભસ્ત હો કેરી, બાત ખુબી રે સુણાઈ. ૬
- દેખો નબીજકુ જગ હે, દીન કાજ રે પ્યારા;
સો આવ ગઝવાતોમાં, નબી ભયે અસવારા. ૭
- અને હયાતુન નબી, અપને નબીજકા નામા,
યુ સબ હે કૃતે, મકકે મદીને હામા ૮
- સહી ગુમ્મઝમા નબીજ, બેહે કહીયોકુ દેખાયે,
બાઝ આવને આદમી, માંહે મને રે કરાયે ૯
- ભી કૃના હે નબીકા, રબે વકીલ હે કીતા;
કે મેરી કબર પાસ, નુરી બેજ હે દીતા. ૧૦
- જળ મુમન હો મુજપર, કહીં દરદ પઢાતા;
હે નુરી વે મુજકો, તબ ખબર પૌઆતા. ૧૧
- કે ફલાનેને દરદ, નબી તમુકુ બેબયા;
એસા નુરી નબી પાસ, હે વકીલ સુણાયા. ૧૨

અખ વેસે રે નખીસુ, કેસે છુપે રે ખાતી;
 પીછે જેસા કરો, તમે દન ઓર રાતી. ૧૩
 સહી જીવતા હે સાહેબ, એ નખીજી અપના;
 સોચ ગફલત કેરા, અખ કેસા મન ધરના. ૧૪
 તો કરો વે કામ, જે નખીજીકુ ભાવે;
 સુન મન ધર ગાફલ, જે છુટક હે આવે. ૧૫
 સખ નખીજી અપનેકુ, હે ખખર પાંચાતી;
 તો સમજી હોકર, કે દન ઓર રાતી. ૧૬

રે તુહી

હયાતુન નખી નામ હે, ખાતમ જનુકુ જાન રે,
 ખાતમ જનુકુ જાન;
 છાના ઓનુસુ ના રહે, સુન મત હો નાદાન રે,
 સુન મત હો નાદાન. ૧૭

૪૯૧-૧૬૧

દેખો ઓતાસકે જગમાં, બનુ રખાખ કખીલા;
 વે મુમનતો કતલ, ખાત હુએ ઓસ હાલા. ૧
 અખ મુસાને અરઝ, ઓલી નખીકુ પાંચાઈ;
 તખ નખીજીને ઓનુકે, હક દુઆ રે મગાઈ. ૨
 અખ ખુશાલીસુ લશકર, દેખો ઇસ્લામ કેરા;
 સખ ગનીમત લેકર, ફિરીયા સવેરા. ૩
 દેખો ખુશીસુ ફિરીયે, તખ સુલતાન અખીયા;
 રતે હુનેનકી પાઈ, કરમ રખને કીયા. ૪
 સખ ગનીમત લેકર, આયે અપને મુકામા.
 જા કહીએ મકકા, મુખારક ઠામા. ૫
 હુઆ ફરમુદા નખીકા, માલ એકઠા કરના;
 સખ લુટ હો કેરા, લે એક ઠામ ધરના. ૬

- તખ મુનાદી× ભેજકર, નિદા* રે કરાધ;
 લુટ જાહેર કરની, યું ખખર ખતાધ. ૭
- જે અલ્લા ને કયામત પર, હે ઇમાન લાવે;
 વે લુટ કેરી મતા, સખ જાહેર કરાવે. ૮
- યુ અવાઝ રે દીતા, સો સખુને સુણાયા;
 સો તંકીક કરને, સોચ સખુ મન લાયા. ૯
- અખી તાલિખકે ખેટે, જે આંકીલ નામા;
 રઝી અલ્લા અનહો કહીએ, અનુ નામકે ઠામા. ૧૦
- અનુ એક થી સુધ, ઝાસ ઠામથી લીતી;
 સો ઓરતકુ આવકર, વે થી રે દીતી. ૧૧
- વે લી ધરસુ લેઆકર, કીતી દાખિલ માલા;
 સખ ગનીમત એકઠી, કીતી અસ રે હાલા. ૧૨
- સો એબાદ ખેન કેરા, થે અનસારી નામા;
 એ રાખને ગનીમત, દીયા ઓનુકુ કામા. ૧૩
- સો ઓનુકુ ખઝાના, એ સખ રે સાંપાયા;
 એબાદ ખિન કેરા, કા નામ જે ખતાયા. ૧૪
- સુન મન ધર ગાફિલ, જે હે દીન ચાવા;
 તો સુન સુન એતના, કે મન કે ભાવા. ૧૫

રે તુહી

સુન ગઝવાત નખીકી નેહસુ, જે તુજે દીનકા ચાવરે,
 જે તુજે દીનકા ચાવ;
 નહીતો તંકીક ચુકસી, દુરીજન દેવે દાવ રે,
 દુરીજન દેવે દાવ. ૧૬

૪૯૨-૧૬૨

- દેખો બીસ ને એક, ગઝવાત કહીએ;
વે તાએક નામસુ, સુનકર લહીએ. ૧
- સો હિજરત બાઝ, કહીએ આઠમાં સાલા;
હુઆ તાએકી ગઝવાત, કેરા રે હાલા. ૨
- સો હુનેનકી ગઝવાત, સાલ રે માંહા,
હુધયાં એક બરસ દોનો, દો સાલ રે નાહા. ૩
- ટોલે હવાઝિન સેતી, જબ માલિક ભગાયા;
અને સકીફ્તી ટોલા, એસ સાથે રે કુલાયા. ૪
- તબ ભાગ જ તાએકી, એનુ પકડી ડામા;
જે માલિક બિન એક, કહીએ નામા. ૫
- સહી વાંતો કોટયા, એસે કુદ જ કીતા;
અને સામાન જ ગકા, માંહે પુર કર દીતા. ૬
- અને બુરઝ બુરઝ, સબ નાકે રે બધાયે,
અને આપસકે લોક, સબ અદર બોલાયે. ૭
- અને એક સાલ કેરા, કીયા એને સામાના;
યુ ગુસ્સા રે મનમાં, એને પુરા રે આના. ૮
- અને દરવાજે કોટકે, સબ માહકમ્ બનાયે;
વા લોક તો આપસકે, બાત ચોકી રે બિડાયે. ૯
- દેખો એસી રે કુવત કર, એને માંડા રે જ ગા;
બુઝા કોટતો કહીએ, નાંહી હોવે રે ભગા. ૧૦
- અને નબીજુકુ ખબર, આવ પાંચી જબ સારી;
તબ સુલતાન અંબીયાને, કીતી અસવારી. ૧૧
- અલી ઇબ્ને અબી તાલિબકુ, તબ નિશાન દીયા;
યું સામાનતો જ ગકા, સહી નબીજુને કીયા. ૧૨

- અબુ ઉબેદા જરરાહ, જનુકુ કહીએ;
અને ખાલિદ બિન વલીદ, સાથે બી લહીએ. ૧૩
- અનુ દોનુકે સાથ, દીયે હઝાર સીપાઈ;
જે અઝમુદા* કામ થે, ખુબ કરને જંગાઈ. ૧૪
- દેખો હિરાવલ અનુકુ, કર આધે રે ચલાએ;
તબ મુમનુ ચંતા મન, એતની લાએ. ૧૫
- કાફિર કોટ જ સજ્યા, તાએફ જગ ઠામ રે,
તાએફ જગ ઠામ;
હુનેનસુ ભાગે થે ગહે, માલિક સરદાર નામ રે,
માલિક સરદાર નામ. ૧૬

૪૯૩-૧૬૩

- તબ હો નખી અસવાર, સાહેબ આપ રે સિધારે;
સો તાએફી ઠામ, લે મુમન રે સારે. ૧
- તબ માલિક બિન ઓફકા, ઘર બાટમાં દેખાયા;
ઓસે નખીજકે હુકમસુ, લે આગસુ જલાયા. ૨
- સેતી લશકર નખીજ, જ તાએફ પાંચાએ;
વાં લશકર ઉતરા, જ ડેરે રે ડલાએ. ૩
- સો કોટકે નજદીક, જ લીયા રે ઉતારા;
યુ ઘેરા રે ડાલા, કોટ રે સારા. ૪
- તબ તીરોંકી માર, પેલી ગનીમોંકુ કીતી;
સો મેહકી રીતે, માર રે દીતી. ૫
- તબ ઝખ્ખી મુસલમાન, હુએ રે કંલાએ;
એસે તીર તો કાકડ, ઓસ ઠામ રે ડલાએ. ૬
- સો ચાલીસ રોઝ તક, એસા હુઆ રે કતાલા;
સો સખત મંડાના, ઓસ જગકા હાલા. ૭

- બાત અસહાબી ઝખમી, હુએ એસ કામા;
અને બાર અસહાબી, આયે રે કામા. ૮
- બાર અસહાબી શહીદ, હુએ રે કુલાયે;
અને ઝખમી ગીરતે, નાં હિસાબમાં આયે. ૯
- અબુબકર સીદદીકકે બેટે, અબદુલ્લા નામા;
વે બી શહીદ હોવડે, અસ જગડે કામા. ૧૦
- તબ નબીજીને એસ રાત, એસા દેખારે ખવાબા;
કે દુદકા કદ*, ભરાયા રે સિતાબા. ૧૧
- તબ નબીજીને હાથ, લાંબા લેનેકુ કીતા;
ખવાબ માંહે નબીને, એસા દેખકર લીતા. ૧૨
- એસે મુરગે આવકર, મારી ચોંચ એસ માંહા;
યુ કદકુ ગિરાયા, દુદ રહયા રે નાંહા. ૧૩
- એ સુનો દીન ભાઇ, નબી ખવાબકી બાતી;
એ સુન સુન મુમનો, ચતા એતી હે આતી. ૧૪
- રે તુહી
નબીને ખવાબમાં દેખીયા, કદ દુદ ભરાય રે,
કદ દુદ ભરાય.
બી મુરગા માર ચોંચસુ, વે સબ ઢોલાકર બાય રે,
વે સબ ઢોલાકર બાય. ૧૫

૪૯૪-૧૬૪

- સિદદીક અકબર નબીને, કાજ બાત એ બુલાયે;
અને ખવાબકે બોલ, લે એનુક પુછાયે. ૧
- કે ખવાબ ઇસ્કી, હોવે તાબીર કેસી;
તમ કહોને સીદદીક, તમુ ચંતા હો જેસી. ૨
- એ તાબીર સીદદીક કહયા બહેર દંખાવે;
કે ઇસ બરસ કોટ નબી હાથ રે ના આવે. ૩

- તબ નબીજને કહયા, હાં સાચી એ બાતી;
એ ખવાબસુ હકીકત, એ એસી રે પાતી: ૪
- ભી ઉમર ખત્તાબ, રઝી અલ્લા અનહો બુલાયે,
ઉન ખવાબકે બોલ, એનુકુ પુછાયે. ૫
- ભી એનુને વેસી, ફિકર રે બતાહી;
જુ સિદદીક અકબરને, કીતીથી અગાહી. ૬
- તબ નબીજને હુકમ, કુચ* ફરમાયા;
સો મુમનુકે મનમાં, અજબ રે આયા. ૭
- તબ મુમન કમર બાંધ, હુએ રે તય્યાર,
કે ફતે બના ફરના, કેસા હોવે રે હમારા. ૮
- અરે મુન જગ ગાફિલ, એસી દીન કેરી બાતી;
દીન કાજ દેખ મુમનુ, ફના કીતી રે બાતી. ૯
- કે સુલતાન અબીયા, હે કંતે ફરના;
અને મુમન હે કંતે, એ કયું મન ધરના. ૧૦
- કે ફતે હુએ બના, કયુ ફરે રે હમના;
અને ઝખમી હે હોતે, રાત ઓર દના ૧૧
- કે મુમન સાર એસા દીન થા બના;
કે રસુલ ખુદાકા, સહી કર થા પેછાના. ૧૨
- બાઝ દીનકે કાજથે, મનસુ જગ ધરતે,
અને નત નત ખુગાલી, થે મન વે કરતે. ૧૩
- સહી નબીજને એનુકુ, થા રબ રે બતાયા;
એમ કાજ નબી પર, તન વારથા હલાયા. ૧૪
- અને દીન કેરે કામ, દોડ ખુશાલીસુ આને;
વે રાત દન દીનકા, મન કામ થે ચાતે. ૧૫
- તો ફરનેકી બાત, મન અજબ લગાઈ;
જો મનકી ખુશીસુ, થે કરતે જગાઈ. ૧૬

ના તો નબીજ કહેસુ, પેલે ઉઠકર ચલતે;
સો ફરનેકી ખુશાલી, મન ઝાત યુ ધરતે. ૧૭
રે તુહી

ફરમુદા નબીકા ફરના, અસ જંગ કેરે હામ રે,
અસ જંગ કેરે હામ;
ઝાત એ દલ અજબ ભાચી, જેતે મુમન નામ રે,
જેતે મુમન નામ. ૧૮

૪૯૫-૧૬૫

જબ નબીજને ફરનેકા, હુકમ રે કીતા;
તબ મુમનોને સોચ, જંગ મન દીતા. ૧
તબ નબીજને કહ્યા, ખુબ કરોને જંગા;
અને કોટકુ મારકર, કરો રે ભંગા. ૨
તબ ધસ ધસ જુઆના, ગએ કોટકે પાસા;
સો કોટ ભંગ કરને, કેરી રે આસા. ૩
જા એસ દન જુઆના, ખુબ જગાઈ કીતી;
પણ કાફરને માર, ઝાત તીરકી દીતી. ૪
તબ ઝખમી મુમન, ઝાત હુએ રે કુલાયે;
સો કાફરને પાસેથી, ઝાત તીર રે લગાયે. ૫
સો સાંજે ફર આયે, દન જંગાઈ કીતી;
તબ નબીજને ફરનેકી, ઝાત રે કીતી. ૬
તબ કોટકુ દુજે દન, છોડ લશકર ખસીયા;
સો કોટ છોડ ચલીયા, એસા લખેસુ સુનીયા. ૭
દેખો કોટકુ છોડકર, નબી અપને સિધારે;
અને લશકરી મુમન, લીયે સાથ રે સારે. ૮
તબ ખુતખાને ને ડેરે, ચુન ચુન રે ગિરાયે;
જે હવાઝિનને સકીફકે, દેવ રે કુલાયે. ૯

- સખ ગિરાયે ડેરે, એ સલવાહી કેરે;
ભી વાંસુ નખીજી, આઘે ચલીએ સવેરે. ૧૦
- તખ સિતાબી ચલકર, પાંચે જાઅરાના નામા;
અસ નામસુ જાનો, એક રે ઠામા. ૧૧
- સખ જાઅરાના જાગો, તઈ લશકર કીતા;
સો ઠામ આપ આપકી, જા કરાર રે લીતા. ૧૨
- સહી સખ વાં નખીને, માલ ખરચ કરાયા;
સો નવે હુએ મુમન, ઓનુકુ દિલાયા. ૧૩
- નગદ^x મતા થી છોડી, લે આ નખીજીકે પાસા;
વે ખરચ કીતી, આપ હાથ રે ખાસા. ૧૪
- એસા હે સુરીજન, હાર રે પછાનો;
અને એક કર એતના, મનમાં આનો. ૧૫

રે તુહી

કોટ તાએકા છોડકર, પાંચે જાઅરાન ઠામ રે,
પાંચે જાઅરાન ઠામ:

વે જાનો સુલતાન અ બીયા, મોહ મદ જાનકા નામરે,
મોહ મદ જાનકા નામ. ૧૬

૪૯૬-૧૬૬

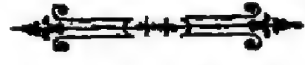
- જખ મુખારક હાથુ, ખાંટા નખીજીને માલા;
અબુ સુફીયાન અરઝ, કીતી ઓસ હાલા. ૧
- કહયા નખીજી પાહુ, મે અસ હો સેતી;
કરો ઇનાયત મુજપર, જેતી આહો તેતી. ૨
- તખ ઓકીયે ચાલીસ, સહી રૂપેકે દિલાયે;
અને સાંભી ઉટ, દીયે રે સુણાયે. ૩
- અને ઓસપર અદકે ફિર ઉટ રે દીયે થે. ૪

- અબુ સુફીયાન અરઝ, ફેર બેટે કાજ કીતી;
સો યઝીદ રે નામ થા, બાત સુનકર લીતી. ૫
- ભી નબીજીને બાત, તબ દેનેકી બતાઈ;
સો એ નામકી રીતે, દેને રીત ફરમાઈ. ૬
- વે એ નામ ઓનુ હાથ, હબુ પાંચા રે નાંહા;
દુજે બેટે કાજ અરઝ, કીતી ઓસ હો માંહા. ૭
- કે માવીયાભી ઉમ્મેદવાર, હે ઇનઆમ કેરા;
નબી ઓનુકે ભી હકમાં, કરો કરમ સવેરા. ૮
- તબ ચાલીસ આકીયે, રૂપેકે જનો;
અને સો ઉટ દીયે, ભી માવીયાકુ માનો. ૯
- અબુ સુફીયાન ખુશાલ હો, કહી એતી રે બાતી;
મેરી મા ને બાપકી, ફીદા તમુપર, ઝાતી. ૧૦
- ભી ખુશી હો તારીફ, બાત નબીજીકી કીતી;
સો સોગદ ખુદાકી, ખા ને સુણીતી. ૧૧
- યુંહી હકીમ બિન હિઝામકુ, સો ઉટ રે દિલાયે;
ભી લાલચ કોયે કાજ, દુજે સો ભી સુણાયે. ૧૨
- થે આશના અરબ, સોહેલ બિન અઝકી રીતા,
નામ સફવાન બિન ઉમય્યાભી, અનુ સાથ કીતા. ૧૩
- એસે ઓર ભી કેતે, હે લખેસુ સુણાયે;
સો ઉંટ રે સો સો, સહી અનુકુ દિલાયે. ૧૪
- ભી વીકાસ બિન અદી. ભી ઓનુકી રીતા;
ઉંટ પચાસ પચાસ, ઇનામ રે દીતા. ૧૫
- અને ઇનામ લે લે, બાત શુકર કીતા;
અને રબકુ એક કર, મન એતના દીતા. ૧૬

રે તુહી

ખાલિક સહી જનકર, હોકર રહીયે દાસ રે,
હોકર રહીયે દાસ;

કાન ધર સુન મઝવાતકુ, જો હે તુજે દીન આસ રે,
જો હે તુજે દીન આસ. ૧૭

૪૯૭-૧૬૭

- હે ઇખતેલાફ પડીયા, ઇસ હિસ્સે કે માંહા;
સો એક રીતે બયાન, નહીં કિતાબો માંહા. ૧
- સો હિસ્સા પાંચમાં, સબ ગનીમત કેરા;
બાઝ કંતે હે ઓનુકુ, બાંટ દીયા રે અનેરા. ૨
- હે બાઝ કંતે હિસ્સા, નાંહી પાંચમાં કીતા;
સબ માલમાંથી નબીને, ઓનુ ઇનામ રે દીતા. ૩
- અનસારીયોંકુ અસ રીતે, દીયા નબીજીને માલા;
જો કુરેશોં કેરા બુઝા રે હાલા. ૪
- અનસારી તબ સગલે, ફિકરમાં ગહે;
અને માંહે માંહે બાતાં, યુ કરતે રહે. ૫
- કે નબીજી આપસકે, હેં કબીલેકુ ચાતે;
કે જીતને કુરેશી, હે જાત રે કુલાતે. ૬
- અને ખબરતો નબીજી, હે ઓનુકી લેતે;
કે અપને બરાબર હે, ઓનુકુ દેને. ૭
- અને જગ હો કેરી, જા હોતી હે કામા;
વાં હમકુ હે આગે, કરે જગ કે કામા. ૮
- વાં ઝેહમતખને હમકુ, હે પાયતી સખતી;
સો હિસાબ રે બના, ના બુઝીએ કેતી. ૯
- સો ગનીમતો હમુને, બાત જગ માંહે મારે;
જેતે મારે રે ગહે, મુશરીક સારે. ૧૦
- એ ખબર મુબારક, પાયી રે કાના;
કે અનસારી એસા, હેં કરતે બયાના. ૧૧

- અનસાર તબુમાં, સખ એકઠે કરાયે;
 યું નખીજીને આદમી ભેજ, ઓનુકે બુલાયે. ૧૨
- તખ તબુ માંહે આવકર, ભયે એકઠે સારે;
 નખી સાથ લે અલીકુ, આપ વાં રે સિધારે. ૧૩
- અને અનસારં બના, કો' અવર થા નાંહા,
 કે એકઠે હુએ થે, જસ તબુકે માંહા. ૧૪
- વાં નખીજીને બંકર, સના^૧ રબકી કીતી;
 સો અનસાર સબુને, વે સુનકર લીતી. ૧૫
- એ-સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
 અને એક કર કહો, એતા દન ઓર રાતી. ૧૬
- રે તુહી
 તબુમાં મુમન બોલાયકર, પુછી નખીને બાત રે,
 પુછી નખીને બાત;
 સો અનસારી એકઠે કીયે, ના કો' અવર ઝાત રે,
 ના કો' અવર ઝાત. ૧૭

૪૯૮-૧૬૮

- કેસા સુખન તમારા, જે હમુકે પાંચાયા;
 એતા નખીજીને કેને, ઓનુકે સુણાયા. ૧
- તખ સરદાર અનસાર, જુવાબ રે દીયા;
 તમે રસુલ ખુદાકે, યુ નામ રે લીયા. ૨
- બાત નાંહી કુછ કીતી, હમ હે જે નામી;
 યુ અરઝ પાંચાઈ, ઓનુ નખીજી સામી. ૩
- કેની જુઆનોને નખીજી, કહી હોવે એસી બાતી
 યુ રસમ હે ઓનુકી, જે જુઆન રે ઝાતી. ૪
- તખ નખીજીને એતના, આપ ફરમાયા;
 હર ઝાત હો જેસા, હમુ હિસ્સા રે બટાયા. ૫

- અને ફેર કર દુજી બાર, તમુ ઇમાન હુ દેતા;
કે જેતા તમે ખુઝા, મનમાં રે તેતા. ૬
- અને ઇખલાસ* તમારા, મેં સાચા હે જાના;
અને એનેબાર† તમારા, હમુ સહી પેછાના. ૭
- દેખો એસા રે દિલાસા, તખ નખીજીને દીતા;
સો સખ અનસાર, સુનકર લીતા. ૮
- કયુ ફેર કહયા રાઝી, તમ હોતે હો નાંહા;
કુછ તમુ બેકરારી, કયુ લાહો દલ માંહા. ૯
- તમુ રસુલ ખુદાકા, હે રજુ રે કરતા;
સો આપ ધર માંહે, પ્યાર મન હે ધરતા. ૧૦
- એ સખસુ હે બેહતર, જે તમ હો ચાતે;
સો અવર સેતી, જે માલ મન હે લાતે ૧૧
- ફેર દેખોને દિલાસા, કેસા નખીજીને દીયા,
સો અનસાર જનુકા, નામ રે કીયા. ૧૨
- ફેર કહયા કે તમ હો, . ખાસે રે મેરે;
તમે સાહેબ મેરે, તમે સુણીયો સવેરે. ૧૩
- અનમાર મેરી રાહમાં, મે અનસાર સાથા;
યુ ફેર કે નખીને, ઉચે કીયે રે હાથા, ૧૪
- સો અનસાર કાજ, બી દુઆ રે મગાહી;
સો બખશીશ ઓનુકી, રખ પાસે ચાહી. ૧૫
- કે ઇલાહી બખશ તુ, જે હે રે અનસારી;
એ સુન સુન મનમાં, યુ દોને સવારી. ૧૬

રે તુહી

નખી દિલાસા બોતકર, અનસાર કીયે ખુશાલ રે,
અનસાર કીયે ખુશાલ;

મેહનત ના રદ જાયસી, સુનો ઓનુકા હાલ રે,
સુનો ઓનુકા હાલ. ૧૭

૪૯૯-૧૬૯

ભી દુઆ કાજ માંગી, અનસાર રે ઓલાદા;
જા ઓલાદ અનુકી, હોવે રે આબાદા. ૧

કે ધલાહી બખ્શે, અનુ એહેલ રે સારી;
જેતી જાત હે કંલાતી, નામ અનસારી. ૨

દેખો નખીજને દુઆ, યું માંગી ઓસ ઠામા;
સો અનસાર દિલાસે, કેરે રે કામા. ૩

તબ અનસાર સગલે, હુએ રે ખુશાલા;
કે નખીજને દિલાસા, કીયા ઓનુ જસ હાલા. ૪

સહી મતલબ પુરી હુધ, ઓનુ હો કેરી;
બે હિસાબ ખુશાલી, પાઠ રે સવેરી. ૫

તબ રાઝી સગલે, હુએ રે અનસારી;
અને નેહસુ નખીપર, તન અપના વારી. ૬

તમે દીન કેરે ભાધયો, સુનો દીન કેરી બાતી;
કે મેહનત કીસીકી, રદ નાંહી જાતી. ૭

હકીકત બાનેરી, હે એક બોલ માંહા.
સો સમજુ સુ છુપા, કુછ રંવે રે નાંહા. ૮

અને હયાતુન નખી, હે રસુલ હમારા;
એ સુન સુન મુમન, રાખો મન રે કરારા. ૯

હે સુલતાન અબીયા, હયાત કંના;
તો છુપા ના ઓનુસુ, જે કુછ જગ મેના. ૧૦

સો બ દે પણે કાજ, હુઆ માંતકા હાલા;
પણ સહી જનો જવતા, હે દીન રખવાલા. ૧૧

અરે જાગ રે ગાફિલ, સુન કાનુ કે માંહા;
સહી પાદશા હમારા, હે જીવે જગ માંહા. ૧૨

તો અદલ હો બના, મત કરે રે બાતી;
એક તલ જેતી બાત, નાંહી શાહસુ છુપાતી. ૧૩

તો શકાયત તેરી, કયું કરે સુલતાના;
તો જાગ કે એતના, તુ મનકે ધાના. ૧૪

રે તુહી

અરે સુન સુન ગાફિલ જાગકર, મત સોવે દન રાતરે,
મત સોવે દન રાત;

જો તુજે દીનકા આવ હે, તો સુન એ બયાન રે,
તો સુન એ બયાન. ૧૫

૫૦૦-૧૭૦

જે હવાઝિન ટોલા, સબ રે કુંલાયા;
જનુ તાયફકા કોટ, જા સબેરે કરાયા. ૧

અને જગ રે કીયાથા, અપનૈ નબીજી સેતી;
સો હવાઝિન ટોલેકી, ઝાત થી જેતી. ૨

વે જાઅરાના ઠામ, આયે નબીજકે પાસા;
સો આજઝ હોકર, જેસે રે દાસા. ૩

વે મુસલમાન હોકર, મુમન કુંલાયે;
યુ સગલે ઇમાન, સાચા રે લાયે. ૪

વે ઇમાન લાકર, સબુ હુએ મુસલમાના;
દેખો એસા દીન હે, એ સાચા રે રેહમાના. ૫

બાકી ટોલેકી ખબર, નબીજકુ બતાહી;
ઓનુ ઓસ રીત હાલકી, આવ કીતી રે અગાહી. ૬

કહયા નબીજ જે હમકુ, હે મેહનત પાચાઇ;
વે રોશન તમુકુ, નાંહી છુપી રે રખાઇ. ૭

- કે લડકે ને ચડકે, સખ હમારે લુટાએ;
અને માલ ને ચોપગે*, સખ લુટમાં ગમાએ. ૮
- અખ નખીજી હમુ પર, સાહેબ હોઓ મરવાના;
ઝાત તમારે કરમકા, હમુ ઉમ્મેદ હે બના. ૯
- કે માલ ને લડકે, હમ હમારે પાવે;
સહી હમના નખીજી, એસા ઉમ્મેદ રખાવે. ૧૦
- ઝાત તમારે સગે, નખી દુદ હો કેરે;
સો હમારે ટોલેમાં, ઝાત હેં રે અનેરે. ૧૧
- કે ખાલા# ને પુકીયાં||, નખી રિઝાઈ* તમારી;
બી ચિયા|| ને મામુ+, યુ ખખર રે બતાઈ. ૧૨
- વે હવાજિન ટોલેમાં, હેં ઝાત રે કલાતે;
વે મરવાની તમારી, નખી ઝાત હેં ચાતે. ૧૩
- અને નખીજી એહસાન@, હો તમે કરના રે;
હમ ભાગ દુટ બકર, ઝાત હુએ હેં બિચારે. ૧૪
- અને દસ્તખીરી% હમારી, કરો સાહેબ હમારે;
ઝાત સખતી હે પાંચી, જેતે હમારે સારે. ૧૫
- એતી હવાજિન ટોલેને, લે અરઝ પાંચાઈ;
એ સુન મન મુમનુ, ચતા એતની આઈ. ૧૬

રે તુહી

હવાજિન આજીઝ હોયકર, કબુલ કીયા ઇસ્લામ રે,
કબુલ કીયા ઇસ્લામ;

નખીજી જા થે ઉતરે, જાઅરાના કહીયે ઠામ રે,
જાઅરાના કહીયે ઠામ. ૧૭

* ચારપત્રવાળા જાનવર ‡ માસી || કપડો x દુધ પીવરાવનાર

† કાકા ‡ મામા @ બચાવ % મદદ કરવી

૫૦૧-૧૭૧

- જળ હવાઝિન ટોલેને, બાત આજી કીતી;
તળ નબીજીને અરઝ, સુન ઓનુકી લીતી. ૧
- તળ ઝુબાં મુબારકસુ, એતા ફરમાયા,
તમુ આવનેકે વાસ્તે, સળ મોકુફ રખાયા. ૨
- ઇસ વાસ્તે ગનીમતકી, હે તાખીર કીતી;
સો સગલી ગનીમત, નાંહી બાટ રે દીતી. ૩
- મે તમારે આવનેકી, દેખી રે રાહ,
યુ નબીજીને દિલાસા, સહી ઓનુકુ બતાહા. ૪
- એતા કુને નબીને, ફેર હુકમ કીતા;
સો બખશીશ કેરા, જુવાબ રે દીતા. ૫
- તમે આલાદ ને માલમાં, એક બાત રે ચાહો;
દો માં જીસે તમ ચાહો, વે સુઆલ કરાહો. ૬
- તળ માલ છોટ ચાહી, ઓનુ આપ રે અચાલા;
કે લડકે ઓનુને, માંગે ઓસ હાલા. ૭
- અને વે માલ લડકે, થે હિસ્સેમાં લખાયા;
સો ગાઝીયોંકે નામસુ થે હિસ્સે રે બટાયા. ૮
- પણ હવાલે સબુકે, કુછ કીયે થે નાંહા;
વે લડકે ઓનુકે થે એક હાં માંહા. ૯
- ઓસ કાજ નબીને ફેર કહી રે બાતી,
સો સુણીયા નબીને જ હવાઝિન ઝાતી. ૧૦
- કે જળ મે ગુઝાર ઝાહર નમાઝા;
તળ આપ હાટે હોઇયો તમે વકત રે હાઝા. ૧૧
- કર મુજકો માફ, અરઝ કરની તમના,
હોઇયો તમના હાઝર, એ બોલ સુન હમના. ૧૨

યુ પેસીન* નમાઝ બાઝ, સખ હાઝીર આયે;
જસ રીતે નખીને, થે અનુકુ બતાયે. ૧૩
તખ નખીને કીતી, બાત સના રખ કેરી;
ઓસ બાઝતો એતના, આપ કહયા રે સવેરી. ૧૪
કે રખને હુકમ, હે એતના કીતા;
બાધ તમારે ટોલેકુ, રખે સલામ દીતા. ૧૫
કે મેરે પાસ આવકર, સખ દીન માહે આયે;
દીન કાજ એ તમારે, બાધ પુરે કૈલાયે. ૧૬
દેખો નખીજને એતના, કે અનુકુ સુનાયા;
એ સુનતે મુમનુ, દલ એતના આયા. ૧૭

રે તુહી

સુરીજનહાર પંછાનકર, બદે હોધયો ખાસ રે.
બદે હોધયો ખાસ.
જું કેવડા એક ગુલતોહે, છુટે દુર તક ખાસ રે,
છુટે દુર તક ખાસ. ૧૮

૫૦૨-૧૭૨

યુ નખીજને કે કર, ફેર એતના ફરમાયા;
કહો મુમનુ રે સારે, જે ખાતરમા આયા. ૧
મે આતાહુ કે. દેઉ એનુકે બાલા;
ફેર નખીજને એતના, કહયા ઓસહી હાલા. ૨
જે હોઓ તમે રાઝી, મન કરાર કરાહો;
જે હોઓ ના રાઝી, કહો જે દલ આહો. ૩
મે એનુકે બદલે, ઝર! એનુકુ દિલાહુ,
યુ હિસ્સા એનુકા, મે ભાગ રે બટાહુ. ૪
જે મુજકો રખને, માલ દીયા હે જનો;
દેઉ ઓસથી તમના. યુ સહી રે માનો. ૫

તમે હાજર મળીસ*, દેએને જવાબા,
 સો સુખન રે કંતા, સહી સુનતે સિતાબા. ૬
 તબ નબીજી કહેસુ, બોલે મુમન રે સારે;
 હમુ તમારે હુકમ પર, મન રાખે હેં કરારે. ૭
 તબ નબીજીને કહયા, હિસ્સા હાશમી કેરા;
 સુનો હવાજિન ટોલા, તમુ બખશા સવેરા. ૮
 તબ મોહાજરોં ઉઠકર, એતી અરઝ કીતી;
 જે કિસ્મત હમારી, નબી કદમોં દીતી. ૯
 તબ અનસારોં ખાતિરમાં, લી ખાત એ આઈ;
 એનુ મહાજરોં જેસી, અરઝ કરાઈ. ૧૦
 યુ અસ્હાબી રાઝી, હુએ રે સારે;
 કહે નબીજીકે ઉપર, મન રાખે રે કરારે. ૧૧
 તબ હવાજિન ટોલેકુ, સખ લડકે દિલાયે;
 અનુ બંદુઓ કેરે, બંદ રે ખુલાયે. ૧૨
 તબ હવાજિન ટોલા, મન ખુશી રે લાયે.
 જબ લડકે એનુને, આપસ કે પાયે. ૧૩
 અરે સુન સુન ગાફિલ, તુ ગઝવાત બાતી. ૧૪
 સહી લેખેમાં દીન હે, સુન નબીજી હો કેરા;
 સો સુને હો બના, રવે તુજસુ અનેરા. ૧૫
 દેખ કઈ કઈ રીતકે, કામ તુજકો હે કરને;
 સો સુન્નત નબીકે, કામ મન રે ધરને. ૧૬
 કેસે સુને બના બુઝેગા, તુ સુન્નતકી રીતા;
 સુન સીખ રે ગાફિલ, કયું મન નાહી દીતા. ૧૭
 રે તુહી
 સુન્નત કરની પેરવી, મુમન દુનીયા ઠામ રે,
 મુમન દુનીયા ઠામ;

* જે મળીસમા હાજર હતા તેઓ

તો સુને બના ના હો સકે, સુન્નત કેરા કામ રે,
સુન્નત કેરા કામ. ૧૮

૫૦૩-૧૭૩

- પીછે હવાઝિન ટોલેકુ, સખ લડકે દિલાયે;
એતે માંહે નબીને, ફેર ઓનુકુ પુછાયે. ૧
- કે માલિક બિન ઐઝકી, હે ખખર રે કુંસી;
તમે કહો ને ઓસકે, હાલ હો જેસી. ૨
- હે તાયેફ કોટમાં, કોમ સખ બોલી;
સો હવાઝિન કેરી, જેતી કહીએ ટોલી. ૩
- ફેર નબીને કહયા, કબી આવે મુજ પાસા;
અને મુમન હોવે, હો ગરીબ રે દાસા. ૪
- સો માલિક આવકર, સહી લાવે રે ઇમાના;
કુંવે નબીજી ઓસકુ, હમ દેવે રે અમાના. ૫
- કે માલિક કે લડકે, ઓસે પીછે રે દિલાવે;
સો ઉંટબી બખશીશ, ઓસકુ કરાવે. ૬
- યુ નબીજીને કહયા, બાત કર મેરવાની.
કે માલિકકુ બેલી* બ, એ ખખર પાચાની. ૭
- તખ હવાઝિન ટોલેને, બેલી ખખર કીતી;
સુન માલિક ખુશાલી, બાત મન માંહે દીતી. ૮
- તખ માલિકે આવકર, બોસે નબી પગ દીયે;
બોલ નસીઅત કેરે, સખ સુનકર લીયે. ૯
- કે મુમન હોકર, સહી ઇમાન લાયે;
તખ રઝી અક્લા અનહો, દેખો માલિક કુંલાયે; ૧૦
- તખ નબીજીને કહયાથા, પુરા વાયેદા કીતા;
માલ મવેસી લડકે, પીછા ઓનુકુ દીતા. ૧૧

ભી સો ઉંટ દીયે, ધનઆમ રે કેરે;
એ ગઝવાત બોલ, ચત દેઓને સવેરે. ૧૨

તો સુને બના દુનીમાં, કેસી ચલની ચલેગા;
અને અનતકી પેરવી, કયુ કર કરેગા. ૧૩

અરે ગાફિલ જાગકર, સુન મેરી રે બાતી,
લે ચુનને બયાના, કે દન ઓર રાતી. ૧૪

રે તુહી
દુનીયાકે કહી ઢંગ હેં, રેહના દીનકે રગ રે.
રેહના દીનકે રગ:

હે બયાન બાત ગઝવાતમાં, તો સુનને તુ એ જગ રે,
તો સુનને તુ એ જગ. ૧૫

૫૦૪-૧૭૪

સુનો બાવીસમી ગઝવાત, તબુક રે નામા;
અસ નામસુ જાનો, જાગોકા ઠામા. ૧

સો નવે બરસ, હિજરત બાઝા;
દેખો હુધ રે ગઝવાત, તબુક રે હાઝા. ૨

સો પથરહે માંહા, જા મુલક રે શામા,
સો તબુક કેરા, જે કહીયે નામા. ૩

સહી બાઝ હે કંતે. નામ કોટ હે કુલાતા;
જે રે તબુક, નામ હે સુણાતા. ૪

અને બાઝ હે કંતે એ હે નદીકા નામા;
ઓસ કોટકે પાસ, હે નદીકા ઠામા. ૫

જબ સુલતાન લશકર, કેરા રે શાહા;
હુધ તમામી ઓનુકી, તનરે દેહા. ૬

ધસ સાલ માંહે છુપના, હુઆ ચાંદ કેરી જાતી,
તો તબુકકે નામસુ, હે કરતે બાતી. ૭

- ભી લશકર સારેકુ, ળાત સખતી પાંચાઈ;
 ઇસ કાજભી તબુક, નામસુ બતાઈ. ૮
- યુ કહી કહી નામસુ, તમ બુઝો રે ઠામા;
 બ બદરકે જ ગકા, કીયા રે કામા. ૯
- હુઈ મેહનત મશકકત, લશકર માંહા;
 કે હિસાબ ના આવે, રે લખને માંહા. ૧૦
- ળાત આજઝ હુએ થે, તબ એહલે ઇસ્લામા;
 એસી સખત કૈલાઈ, તબુક કી ઠામા. ૧૧
- એક સખતી હો કેરા, સુનો અસથી બયાના;
 યુ કહી ભાતોં કેરી, થી યાં બહર નીશાના. ૧૨
- ળાત ગરમ કૈલાઈ, એસ ઠામકી હવા;
 થી પરદેસી લોકોંકુ, ળાત આઝાર દલાવા. ૧૩
- એસ ગરમી હો કેરા, ના પાયા રે છેહા;
 કેને આરામ ના પાયા, વાં મુમનકી દેહા; ૧૪
- અને લશકર દુરીજન, હિસાબ બના થા;
 અને ળોનુ કેરા સામાન, ળાત ળાત રે સુના થા. ૧૫
- શાનો શોકત અનુકી, ળાત દબદબા બના;
 એ સુન સુન મુમનુ, મન એતના આના. ૧૬
- રે તુહી
 તબુક કહી કહી રીતસુ. બનો ગઝવાત નામ રે,
 બનો ગઝવાત નામ;
 નખી સિધારે આપ થે, કરને દીનજ કામ રે;
 કરને દીનજ કામ. ૧૭

૫૦૫-૧૭૫

- અને દુર ભી થા બના, એસ રાહા કેરા;
 ભી થા રે દુકાલા, ળાત સુનીયો સવેરા. ૧

- કે જરાઅત* માંહે, ના હુઆ થા ખોશા†; ૧
 અને લશકર માંહે, થા થોડા રે તોશા×.
 કે ખરચીકી કમી, ખાત થી કંલાઈ; ૩
 લી અસવારી તંગી, થી રે સુનાઈ.
 જે અસહાબી ફકીર થે રે કંલાયે; ૪
 વે અઠાર તનુ બીચ, એક ઉટ રે પાયે.
 વે ઉતરતે ચઢતે, યું રાહા માંહે ચલાયે; ૫
 થે મરકબ એસે, કમ રે સુનાયે.
 અને ગરમ ખજુરાં, ખાત લોકોને ખાઈ; ૬
 એસી ખરચી હો કેરી, દેખો થી રે તગાઈ.
 એને ખજુરોંકે લીતે, ખાત ગરમી પાઈ; ૭
 સહી તબુકકી ગઝવાત, એસી સખત સુનાઈ.
 અને ઢુંઢા રે થા પાતા, એક દીપ દીપ પાની; ૮
 થે દેખતે અસવારી, ઉટ પાનીકી નીશાની.
 અને પાનીકે લીતે, ઝખે ઉંટકુ કરાયે; ૯
 તો જે મરકબ ઉટોકે, થોડે રે સુનાયે.
 સો ઝખે કર એનુ પેટથી, લીયા રે પાની; ૧૦
 સો લાદડાં નિચોઆ, એસી ખાત રે જાની.
 યુ નીચોર કર વે પાની રે પીયા; ૧૧
 અને આંતા ને રોદે લે મુખ માંહે દીયા.
 કે કુછલી ઠડક મુખ માંહે રે આવે, ૧૨
 ખાત પીયાસકે લીતે સુ, રહયા ના જાવે.
 સુનો બયાન રે પાનીકી, વે કમી હો કેરા; ૧૩
 દેખો અસસુ તો સખત, હોવે કેતા રે અનેરા.
 એસી તબુકમાં હુઈ, સખતી રે જાનો; ૧૪
 સો છેલી રે ગઝવાત, અસકુ પછાનો.

* ખેતી † અનાજના કુડા × રસ્તાની ખરચી § આતરડીયો-કલેબુ

સુન જગ રે ગાફલ, એસે દીન કે કામા;
તો સેર કર દીનકુ, કે એતના નામા. ૧૫
રે તુહી

સુન સુન ગાફલ જગકર, એસી હે દીનકી ખાતરે,
એસી હે દીનકી ખાત;
સુને બના નાંહી મુમના, દોઝખ જાવે ઝાત રે,
દોઝખ જાવે ઝાત. ૧૬

૫૦૬-૧૭૬

એ સખતી હો કેરી, થી ખબર સુનાતી;
તો ન કલતે ઇરતે, થે ખાત લોક ઝાતી. ૧

અનુ મદીનેસુ નીકલો, ના ખુશ થા આતા;
વાં રેને કે કાજ, ખોત મનથા ચાતા. ૨

કે મદીનેમાં દરખત, ખાત થે ફેલાયે;
સો મેવે હો કેર, ઝાડ રે સુનાયે. ૩

સો મેવેકી મોસમ, ન યા મેવા રે પકાયા;
થા ઝાડોકે નીચે, ખુમ બેઠનેકા સાયા. ૪

ઓસ કાજ નિકલતે, મન હોતાથા નાંહા;
યુ કેતુને કાહેલી*, કીતી મન માહા. ૫

તબ રબકા દેખા, આયા ફરમાના,
સો સખતી કેરા હુકમ રે જાના. ૬

સુનો ઇમાન લે આના, તમે સબ રે ઝાતા;
જબ જગ કેરા હુકમ, તમુ હે રે સુનાતા. ૭

નિકલને ખાર, તમ કરો રે જગાઈ;
કે રબકી રાહમાં, ધસ લેઓને લંડાઈ. ૮

અને જબ તમે ઝંખીકી, તરફ હો ગિરતે;
અને જીવનેકી લાલચ, મન હો ધરતે. ૯

- તો આખરકી ઉમ્મેદ, નાંહી મન માંહે ધરતે;
અને દુનીયા હો સેતી, ઝાત પ્યાર હો કરતે. ૧૦
- વે તો દુનીયાકા રેહના, હે આખર તમના;
અને આકેબત રહોગે, અમર દના. ૧૧
- દેખો એસા તો હુકમ, તખ આયા રખ કેરા;
સુન જાગને ગાફલ, મન દેને સવેરા. ૧૨
- કે રખકુ જંગાઇ, હક કાજ હે ભાતી;
સાયે અકીદોં વાલે, ફના કીતી તો ઝાતી. ૧૩
- રખ નખીયોંકુ રાહા, હે ખખર બતાતા;
કે જીસ રે બાતોંકુ, આપ પ્યારસું હે ચાતા. ૧૪
- અને નખીજીકુ દીયા, દેખો હુકમ કતાલા;
જો રખ હે ચાતા, ઝાત જગકા હાલા. ૧૫
- દેખો ના તો રખ, ઓર રાહા રે બતાતા;
એક પલમાં હે મુમન, સખ રે બનાતા. ૧૬
- અબ દીન કાજ જાગને, તુજે આતી હે લાજ
અને નખીયોંકે કામસુ, ખુબ ચાતા હે કાજ. ૧૭
- તો સહી તુ કાફિર, નાંહી મુમન કે માંહા,
તો એક કર રખકુ, તે ખુઝા રે નાંહા. ૧૮

રે તુહી

જો તુજ દીનકા ચાવ હે, કર તો સુન્નત રીત રે,
કર તો સુન્નત રીત;

ખુબ કામ થે જાને નખીયે, રખકો ઝાતથી પીત રે,
રખકી ઝાતથી પીત. ૧૯

૫૦૭-૧૭૭

- દેખો તપુક હુઈ, અસ કાજ ગઝવાતા;
હે મન ધર સુનના, હે ગઝવાત બાના. ૧
- થા કાફલા શામ* થી, સહી આયા ઓસ સાલા;
ઓને બયાન રે કીતા, સખ રૂમકા હાલા. ૨
- વે જૈતુનકા તેલ, ને આટા થે લાયે;
સો બેચનેકે ખાતર, થે મદીને આયે. ૩
- ઓને કાફલું વાલુંને, કહી એસી રે બાતી;
સો મદીનેકે મુમન, જાં થી સખ ઝાતી. ૪
- કે લશકર રૂમકા, હે પાદશા મેલાતા;
સો તમુપર ચેતીયો, બેલા રે આતા. ૫
- સહી ઓને તો લશકર, બાત જમે હે કીતા;
અને ઓસ બના મેલાવા, બાત ચત હે દીતા. ૬
- હે કઈ કઈ કબીલે, ઓનુ એકઠે મેલાયે;
યું સખ હેં મલીયે, અબ ચલકર આયે. ૭
- વે લશકર તંકીક, તમે જાનો રે આયા;
એસા કાફલે વાલુંને, સોચ રે બતાયા. ૮
- એ ખબર તો મુમનો, સખ સુની રે કાના;
કો' સુનને હો સેતી, ના રયા રે અબના; ૯
- કે જે નસારા અરબા થે, ઓનુ સોચ યુ કીતા;
કે કાગઝ લખકર, રૂમ ભેજ હે દીતા. ૧૦
- સો હિરકલ પાદશા હે, કેરા રે નામા;
જે રૈતા રૂમકે, મુલક કે ઠામા. ૧૧
- સો નસારને કાગજ, દેખો એસા રે લખાયા;
નામ અપને નખીકા, લે યું રે બતાયા. ૧૨

* અરબસતાનની ઉત્તર અને મિસરની પુર્વ દિશાએ એક મુલક છે જેમા દમસ્ક, હલ્ખ વીગેરે મોટા મોટા શહેરો આવેલા છે ||હ૦ ઇસા (અલે૦) ને માનવાનો દાવો કરનારા અરબના રહેવાશીયો

કે દાવા હે ચે કરતે, નુબુવત કેરા;
 કે નબી હેં કલાતે, તમે સુનીયો સવેરા. ૧૩
 અને અબકે બરસમાં, હે પડીયા રે દુકાલા;
 ઓસ કાજે હુવા હે અનુ ઝબુન* રે હાલા. ૧૪
 સખ લશકર આજઝ હે, ઓનુ દુકાલકે લીતે;
 કેતે ચોપગે ને માલ, સખ હલાક* હે કીતે. ૧૫
 કભી એસે માંહે લશકર, લે તમે રે આહો;
 તો મદીનેકા મુલક, સખ સેલા રે પાહો. ૧૬
 યુ લખને નસાર, થા કાગઝ બેજયા,
 એ સુન સુન મુમન, મન એતના સોચાયા. ૧૭
 રે તુહી

નસારા અરખ મુલકકે કાગઝ બેજયા બન રે;
 કાગઝ બેજયા બન,
 હિરકલને વે સુનતે, કીયા જગ સામાન રે,
 કીયા જગ સામાન. ૧૮

૫૦૮-૧૭૮

ઓસ કાજ હિરકલને, લશકર રે મેલાયા,
 જખ નસારકા લખા, બા ઓસકુ પાચાયા. ૧
 સો રમકે રઘસુકા, ઓનુ કીયા હે મેલાવા;
 વે મલે હે સગલે, જગકે ભાવા. ૨
 અને ઓનુકા તો ઇતના, હે સુના રે શુમારા;
 જે તય કીયે તમુપર, હે વે ચાલીસ હઝારા. ૩
 વે ચુન ચુન એકઠે, કીયે જગ કરનારે;
 વે તમુપર તંકીક, સહી હોવે અસવારે. ૪
 યુ કાફલે વાલુને, કહી ખબર રે પુરી,
 સો સુની જે અસહાબી, નબીકે હુઝરી. ૫

- તબ નબીજીકુ આવકર, એ અરઝ પાંચાહી;
સો હિરકલ કેરી, સબ કીતી રે અગાહી. ૬
- તબ નબીજીને સુનકર, કીયા જગ રે સામાના;
સો ચલકર જાના, સામી રે પછાના. ૭
- આઓ નબીજી અપને, ચલ આગેસુ જાવે;
સો ઉતકે મુલકમાં, જા જગ રે કરાવે. ૮
- અસ કાજે નબીને હુકમ પઠાયા;
સો સામાન કરના, સોચ રે બતાયા. ૯
- તબ ઝેદ બિન ખોઝબ, નામા જનુકા કહીયે;
ભેજે ખખરકે કાજે, એ સુનકર લહીયે. ૧૦
- કે લશકર સારેકુ, એકઠા મેલાહો,
અને જંગ કેરી ખખર સબુકુ પાંચાહો. ૧૧
- અયુ ઝર ગિફારી, સુનો જનુકા નામા;
વે ગિફાર કબીલે, કે ભેજે રે ઠામા. ૧૨
- અસહાબી અનુ બાઝ ઓર રે ભેજાએ;
સો જાને કબીલે, આપ આપકે સુનાએ. ૧૩
- યુ ધર ધર મુમનુ, એ ખખરકુ ચલીયે;
સો આપસકે મલતુકો, જા રે મલીયે. ૧૪
- દેખો નકીબ કેસી, હે ખખર પાંચાતા;
યુ ગએ સબ કુને એસી ખખરકી બાતા. ૧૫
- રે તુહી
- મરદુમ* નબીએ ભેજાયકર, કીયા જગ સામાન રે,
કીયા જગ સામાન,
સુન સઉ આયે મુમના, બેલે બેલે જાન રે,
બેલે બેલે જાન. ૧૬

૫૦૯-૧૭૯

- અને યારંકો નખીને, એતી કહી રે બાતી;
કે લેઓ તમે ખખર, જેતી ફકીર રે ઝાતી. ૧
- કે જીતને મુમન હે, જાનો રે ફકીરા;
લેઓ ખખર ઓનુકી, હે જે તમારે તીરા. ૨
- સો જીતના તમુકે, હોવે વાચ મકાના;
સો ફકીરં દેકર, ખરચ રે કરાના. ૩
- યુ નખીજીને હુકમ, યારંકુ કીતા;
સો યારંને સીમ ધર, કબુલ રે લીતા. ૪
- તખ ઉમર જિન ખતાખ, રઝી અહ્લા અનહો કહીયે;
હી અમીરલ મુમનીન, અનુ નામસુ લહીયે. ૫
- સહી હે વે કંતે, મે થા માલદારા;
અને મે તો મનમાં, યુ કીયારે કરારા. ૬
- કે અબુખકર સિદદીકસુ, આગે હોનેકી એ કામા,
મે આગે હોઉ એસા, આજ કર રે કામા. ૭
- યુ મન માંનકર, આંધા માલ મે લાયા;
સો નખીજીકી નઝર, વે લા ને ધરાયા. ૮
- એ નખીજી ફકીરોકુ, ખરચ કરાહો;
જી સાહેબ જાને, ત્યુ દેને બટાહો. ૯
- તખ નખીજીને મુજકો, ખેતા આપ ફરમાયા,
ઉમર તમારે ડેરેમા, માલ કેતા હે રખાયા. ૧૦
- તખ મે કહયા નખીજી, ભાગ દુલ હે છોડાયા,
કે એના માલ હે, વરના બતાયા. ૧૧
- સો છોડા મે ડેરે, કાજ એહવ રે અયાલા;
એ સુનો સખ ઉમરકે, સોચકા હાલા. ૧૨
- ખાઝ અબુખકર સિદદીક, રઝી અહ્લા અનહો જાનો
સખ માલકુ લાએ, એ સહી રે પછાનો. ૧૩

ભી અમીરલ મુમનીન, કહીએ ઓનુકા નામા;
સખ માલ લે આયે, બેડે નખી જસ કામા; ૧૪
કહયા નખીજી માલ હે, એ લશકર કામા;
એ સુન સુન એતના, મન લીજે નામા. ૧૫

રે તુહી
હો ખુશી કાજ દીનકે, લાએ આપસ માલ રે,
લાએ આપસ માલ,
નખીએ લશકર કાજ જખ, કીયા સહી સોઆલ રે,
કીયા સહી સોઆલ. ૧૬

૫૧૦-૧૮૦

જખ નખીકે આગત, લે ધરીયા માલા;
તખ નખીજીને પુછા, ઓસહી હાલા. ૧
એહેલ ખાને કે કાજે, કુછ ધર હો આયે;
યુ સિદ્દીકકે નામસુ, સહી નખીને બતાયે. ૨
કહયા નસુત અહ્લાકા, અને અહ્લાકા નામા;
મે ખઝાના હો કીયા, મેરે ધરકે કામા. ૩
અને અવર બે થા સો, મે આયા લેકર;
સો લશકર કેરા, ખરચ રે મન ધર. ૪
તખ ઉમરને કહયા, સિદ્દીક તમપર હમના;
ના આગે હો સકે, કીસી હો દના. ૫
સખ બાનોં તમના, હો આગત હમારે;
ના આગે હો સકે, હમે રે તમારે. ૬
અને ઉસમાન બિન અફઝાન રઝી અહ્લા અન્હો બનો:
ભી અમીરલ મુમનીન, અનુ નામસુ પેછાનો. ૭
અનુ સોદાગરી કાજે, થા કાફલા બનાયા;
સો કૈતાક ઉટ, થા તય્યાર કરાયા. ૮

- તખ નખીજીને મીંખરપર, ચઢ કહી રે બાતી;
કે સુનો રે સારે, તમે ગનીઓં*કી ઝાતી. ૯
- કાજ લશકર માલા, લા ખરચ કરાહો;
તમે વસીચ મકાન, જેસા રે લાહો. ૧૦
- તો સો ઉટ ઉસમાન, સાજ હો સેતી
ભાર ખરદારી કીતીથી, વે સારી રે તેતી. ૧૧
- સો લશકર કાજે, પાસ નખીજી કે લાએ;
એ નખીજીકી નઝર, વે ઉટ રે કરાએ. ૧૨
- તખ નખીજીને ઉઠકર, ફેર કીયા રે સોઆલા;
તખ ઉસમાન દુજે સો, ઉટ લાએ ઓસ હાલા. ૧૩
- જખ નખીજીને તીજખાર, ફેર સોઆલ રે કીતા;
ફેર ઉસમાન ઉટ સો, લે આકર દીતા. ૧૪
- ભી ચોથીખાર, ફેર નખીજીને કહયા,
વે ભી ઉસમાન સુનકર, મન સહી રે લહયા. ૧૫
- રે તુહી
નખી મીંખરપર ચઢકર, કીયા દેખો સોઆલ રે,
કીયા દેખો સોઆલ;
સો કુફર ભાન દીન રોશના, કરને કેરે હાલ રે,
કરને કેરે હાલ. ૧૬

—○○○—
૫૧૧-૧૮૧

- ભી ચોથીખાર નખીને, ઉસમાનકુ કહયા;
લાએ હઝાર મિસકાલ, ફેર સુન યુ લહયા. ૧
- સો મિસકાલ સોનેકે, લાએ નખીજીકે પાસા;
સો ખરચ લશકર, કેરી રે આસા. ૨
- સો નખીજીકે આગલ, લાકર ધરીએ;
લાજરમી તખ નખીને, કબુલ કરીએ. ૩

- દેખો ઉસમાન હકમાં, તખ દુઆ રે મગાહી;
કે ઉસમાન સેતી, હો ગઝી તુ ઇલાહી. ૪
- રખ હુઆ મે રાઝી, ઉસમાન સેતી
તુ કરમકી નઝર, કર ઉમ્મેદ હો જેતી. ૫
- દુર કયામત હિસાબા, રખ અનુસુ કરના,
કે રહમકી નઝર, એસી રે ધરના ૬
- તખ જીખરાઇલ આયે, અન્નેહિસ્સલામા;
હુમ કબુલ દુઆ, એસા કીયા રે કલામા. ૭
- જખ નખીજને દુઆ, માગી ઉસમાન કામા;
ખશારત નામુસ, લાએ એસ કામા. ૮
- તખ અખદુર રેહમાન, બિન ઓક રે કહીએ;
ચાર હઝાર રે દિરમ, લાએ રે ત્રહીએ. ૯
- તખ અનસારીને મોહાજર, વરે વર આયે;
અને વસીઅ મકાન, જેતા રે લાએ. ૧૦
- અને અનુકી ઓરતુ, કેતુ ગરેના દીતા;
સો સરથી સો પગુ તક, સખ સુનકર લીતા. ૧૧
- સો ઉતારકર ગરેના, બેજ નખીજકે પાસા;
સો સખ સખ બેજ, હો કર દાસા. ૧૨
- એ નખીજને માલ લે, સખ ખરચમાં બાયા;
જુ મુખારક દિલમાં, સોચ રે આયા. ૧૩
- ઝાત લા નાન ને પનીર, કાજ ખરીદ કરાએ;
કે લશકર માં થે, ઝાત ફકીર સુનાએ. ૧૪
- એ હીરે હે ઝવેર, બયાન રે સારા;
તો રખકુ એક કર, કહો દલકે પ્યારા. ૧૫
- રે તુહી
ગાફલ હીરા રીત હે, યુન યુન લે બયાન રે,
યુન યુન લે બયાન;

દીન ખઝાના હે બડા, લે સકે લે યુ જન રે,
લે સકે લે યુ જન. ૧૬

૫૧૨-૧૮૨

- સુનો દીન કેરે ચોરા, તમે બડે હો કંલાતે;
અને સોઆલકુ દંતે, તમે મને હો કરાતે. ૧
- તમે બડાઈ આપસકી, હો રે ચાતે,
અને અવરોંકે ઉપર, હસદ હો લાતે. ૨
- તમે એસે તો ગુમાની, હો રે સુનાતે;
અબ હમુકુ જુવાબ, તમે કયુ ના બતાતે. ૩
- કામીલોકે માહે, કયુ હો આપકુ ગણાતે;
હો આપસકી ટોલી, કર ફરેબ બધાતે ૪
- અબ એનુ માંહે તમારા, કયા નામ હો ધરાતે,
તમે સરદાર કિસ રીતે. હો આપકુ લખાતે. ૫
- અને અવરોંકી ટોલીકુ, બાન હો ડલાતે;
તો દગાબાઝ દોઝખી, સહી તમે કહે જાતે. ૬
- તો ભલા હે કે ધુલ કયુ, આપ પેટ નાંહી બાતે;
કે હો દુનીયાકે ખાતર, મકકર મેલાતે. ૭
- X X X X
- અને આકેબત દુની કાજ, હો રે ગમાતે. ૮
- સો એહીયા ઉલુમ+માં, જુ લખી હે બાતી;
વેસે નજર હે આતી, તમારી જાતી. ૯
- તો દેખોને હોવે, જબ કયામત દના;
તબ નાક ભર તમુકુ, ડાલે જાવે એસ દના. ૧૦
- અને દોઝખકી તરક, તમે ખેચાએ જાહો;
સહી વેસે તમના, આજ હો રે દેખાહો. ૧૧

તો જવાબ તમુક, અબ કયુ નાં હે આતા,
જો કામ રે તમારા, હે સાચા રે કુલાતા. ૧૨

દેખો એક તો દિલકુ, હે તાલીમ પડાતા,
સો નિકાલને ખતરે, દીન હે બાતા. ૧૩

સહી કામિલ ઉસ્તાદ, એ હે જણાતા;
સહી ઓસકે તોલે, દેખો વે નાહી આતા. ૧૪

X X X X
જે જીભસુ પડાકર, ઉસ્તાદ કુલાતા. ૧૫

દેખો હશરકુ પડે, નાક ભર રે રખાવે;
જો દલકુ ભીતર, નાંહી રે પડાવે. ૧૬

તો દલ બિના પડના, કામ આવે રે નાંહા
પગ બાંધને ખેચાવે, દોઝખકે માહા. ૧૭

વે ઉસ્તાદ પુરા, જે દલકુ પડાવે;
એ દીન કેરે ચોરા, બાત મનકુ ના બાવે. ૧૮

હે ઉમેદ સલુકમાં, એ લખુ રે બયાના;
જો રખ ચેન દેવે, મેરે દલકુ શાના. ૧૯

રે તુહી
કયુ હાસદ દીનકે ચોર તમ, હે કરતે અવલી બાત રે,
હે કરતે અવલી બાત;

હે હમના કામ વે કરના, જે કરતે વલી દન રાત રે,
જે કરતે વલી દન રાત. ૨૦

૫૧૩-૧૮૩

પે હેલ

મુમન બાત સુનો તમે મેરી રે,
સહી મન ચતા દેખો ને સવેરી રે, ૧

હમ તમ બાધ - દીન કેરે રે,
દીન કાજ હે મલીએ સવેરે રે. ૨

- તો મલ આપન હે દીન કામ કરના રે,
દીન હકીકત સહી મન ધરના રે. ૩
- હે અપને વતન બાંત મુનાકક ટોલી રે,
ઓનુષ્ટી તો વેસી હે સહી બોલી રે. ૪
- વે તો હે બાંત બાંત માલદરા રે,
એસે ગુમાની ઓનુ સરદારા રે. ૫
- હંકેસુ સુનકર ઉજ્જેન જનો રે,
દેખને કુછ કુછ હે પેછાનો રે. ૬
- ભી જનો કુછ ગુજરાત નામા રે,
રવે મુનાકક એતની કામા રે. ૭
- હે વે બાંત મત શેતાની રે,
મુનાકક કેરી હે પુરી નીશાની રે. ૮
- ઓનુ માંહે અપનુકુ દીન હે ચલના રે,
ઓનુ માથી લે લે હે મુમન કરના રે. ૯
- હુકમ નબીકા જુ હે સુનીયા રે,
રખને મુજકો હે વેસા કરીયા રે. ૧૦
- મિશકાત માંહે વે સહી લખાયા રે,
રખને મુજકો વેસા બનાયા રે. ૧૧
- સો બરકત દીન નબીજ હો કેરી રે,
હે રોશની દન દન દીન મવેગી રે. ૧૨
- ભાઇ તમે મેરે હો દીન રે રે,
બાધો ને કમર સહી સવેરે રે. ૧૩
- અપનુ ઝમાના હે બખતુ પાયા રે,
તારીફ કેરા છેહ ના આયા રે. ૧૪

- બાંધ કમર બેગે આહો ભાઈ રે.
દીનકે કાળે સો દોડ ધાઈ રે. ૧૫
- આપ મલ દીનકા કીજે સામાના રે,
બેર બેર નાહી એસા ટાના રે. ૧૬
- એસી ખુબી દીન કાજ કીજે રે,
દલ મુનાફક આતશ દીજે રે. ૧૭
- કે મુનાફક ખુબીકુ દેખના આવે રે
કે અપની ખુબી દેખ સોભાવે રે. ૧૮
- મુનાફક ટોલી ભાગી જાવે રે,
કે છુટ છુટ ઓનુથી દીનમાં આવે રે. ૧૯
- ભાઈ મેરે એસા કરો સામાના રે
ભસ્તીયુ કેરી ચે હે નીશાના રે. ૨૦
- બાત બાત સામાન દીન કાજ કરના રે,
બાત શીખાવના ભાઈ મન ધરના રે. ૨૧
- આપ નખીને થા કીયા સોઆલા રે,
તખુક જગ કેરે હાલા રે. ૨૨
- ભાઈ દીનકે વે હે દીના રે,
આહોને દીનકુ મનકે મેના રે. ૨૩
- દીન કાજ કરો ચારી તમના રે,
દીન કાજ ભાઈ તમના હમના રે. ૨૪
- માલકુ આહો ફના કર દીજે રે,
દીન કેરા લે ખઝાના કીજે રે. ૨૫
- મુનાફક ટોલીકુ ધસ ધસ ભાનો રે,
બદ કર કર દીન માંહે આનો રે. ૨૬
- મે હુ હાજર સહી તમારે રે,
તમે હો દીન ભાઈ હમારે રે. ૨૭

- બાંધ કમર ધસ આહો મેદાના રે,
ભાઇ સીપાહી હુઓ દલ શાના રે. ૨૮
- બેર બેર નાંહી એસા ટાના રે,
ત્યુ કરો મુનાફક હોવે આધાના રે. ૨૯
- ભાઇ નેક સુનો બાતી રે,
એક તલ જપ મુજે નાંહી આતી રે. ૩૦
- તમ મલ હે યારી દેની રે,
હકીકત દીનકી સુન સહી લેની રે. ૩૧
- દીન કમાઇએ મલમલ ભાઇ રે,
દીન કાજ કરો ખુબ રોશનાઇ રે. ૩૨

૫૧૪-૧૮૪

- સુનો દીન કેરે ભાઇઓ, કરો દીન કાજ ટોલી:
કે રખ નામ બના, ના હોવે રે બોલી. ૧
- યુ મોહકમ ટોલી, કર આપકી બંધાહો;
અને એકઠે મલમલ, દીન રે કમોહો ૨
- નો રખ બના અવર, ના યાદ રે આવે:
દીન નબીજી હો કેરા, ટોલી સેતી રે પાવે. ૩
- દેખો સુન્નત જમાત*કા, હે આકીડા કેસા:
હુ મે સહીકર લખતા, વેસા રે વેસા. ૪
- કે મુમનુકુ દીન કાજે, હુ અમીર કરના;
સો હમેશ હમેશ, મનમાં હે ધરના. ૫
- કે ખાલી ના જાવે, એક તલ રે ઝમાના;
એ હમેશ હમેશ, કા ભેદ રે જાના. ૬
- અને અમીરસુ જાનો, સરદાર નામા;
અને હોવે ભી એસા, કરે દીન કેરા કામા. ૭

* જે હઝરત (સલ્લ) અને સહામાઓ (રદી) ના તરીકા પ્રમાણે ચાલે છે તે

એસા હોવે દીન કાજે, વે મસલે મેલાવે;
અને દીન કાજ સામાન, નસ દન રે બનાવે. ૮

એ અકીદે માંહે, લખુ આગલ ખાતી;
જો રખ મુજે સુખ ચેન, દેવે રે ઝાતી. ૯

કહી દીન કેરા ચોરા, એ બયાન કરાવે;
અને અમીરકે નામસુ, લે પાદશા બતાવે. ૧૦

કહી પાદશાકુ મુમન, નાહી રે કરતે;
વે તો ઝોર હો સેતી, હે જગ કાજ ચઢતે. ૧૧

અને ઝોરસુ મુલક હે, વે છીન છીન લેતે;
દેખો અનુકુ તો પાદશા, અસ કાજ હે કેતે. ૧૨

તો મુમનુને કીયા, વે કયુ રે કૈલાવે;
તો ઇસ ખાત માંહે, નાંહી રે આવે. ૧૩

હી દુબ્બ એ કે પાદશા, કહી ઝાલીમ કૈલાહે;
તો કયુ કહીએ દીન કે, ઓનુ કામ રે બનાહે. ૧૪

તો પાદશા ઝાલીમકા, ગયા ખાલી રે ઝમાના;
અને અકીદેમાં હમેશ, હોવે એસા રે પછાના. ૧૫

તો અમીર કે નામસુ, હુઆ સરદાર સહી;
સો અકીદેમાં તારીફ હે, જેસી રે કહી. ૧૬

યુ દીન કેરે ચોરકુ, સહી દીઝયો બુઆખા;
એ કુના તો સાચા, હે રે સરાખા. ૧૭

રે તુહી

સરદાર કરોને મુમના, સહી દીનકે કામ રે,
સહી દીનકે કામ;

અકીદા એ સુન્નત જમાતકા, દેખો અકીદે ઠામ રે,
દેખો અકીદે ઠામ. ૧૮

૫૧૫-૧૮૫

- તબ થે જે મુનાફક, ના હાજર આયે:
કે હુકમ નખીકા, ના ખાતર લાયે. ૧
- કે નખીજીને આદમી, ભેજ સખથે બુલાયે;
પણ મુનાફક સારે, ના બોલાયે આયે. ૨
- ભી ઓરકુ ભી મને, ઓનુ આવતે કીતે;
અને દગાબાજી કેરે, બોલ નસીઅત દીતે. ૩
- કે તબુકમાં ગરમી, બાત હે રે દુકાલા;
બાત સખત હે સુનીતા, ઓસકા હાલા. ૪
- યું મુનાફક ટોલી, આપ આપકી બધાધ;
સો લોકોંકુ તબુકકી, બાત દેશત દેખાધ. ૫
- તબ હુકમતો એસા, આયા રે રેહમાના:
સો - મનધર સુનીયો, અપને રે કાના. ૬
- કે પીછે રંને થી, તમ હોતે હો ખુશાલા:
હો એકહે હોતે, બાત ખિલાફકે હાલા. ૭
- મત ગરમીમાં જાહો, હો યુ અવગં બતાતે,
યુ - અવરાં દરા કર. હો મને રે કરતે. ૮
- અને બાત હે ગરમી, દેખો દોઝખકી આગા,
સો દેખો તમુ દત, હોવે સોચ કભી લાગા. ૯
- તબ એસા હુકમ, આયા રે ઇલાહી;
સો મુનાફક હકમાં, એસી ખબર બતાહી. ૧૦
- સુન જાગરે ગાફલ, નિંદ કેસી હે તેરી;
દેખ મુનાફક દોઝખી, હુએ હુકમ સવેરી. ૧૧
- તો રખ કેરી રાહમાં, જગ રખકુ હે ભાતા;
તો જગ કેરા હુકમ, હે નખીયુકુ આતા. ૧૨

લશકરમાંથી જળ ફરે, મુનાફકુ કેરી જાત રે;
મુનાફકુ કેરી જાત. ૧૭

૫૧૭-૧૮૭

તમે દીન કેરે ભાઈયો, સુનો દીન કેરી બાતી;
કે ઝમાને નબીકે, થે મુનાફક જાતી. ૧

તો આજ ભી વે દીન હય, સહી નબીજ હો કેરા.
તો મુનાફક હોવે, દીન માંહે રે અનેગ. ૨

સો કામ પડે બાઝા, વે જાહેર દેખાવે.
તમ ઓસ જેસી બોલી, જમે ઓસકી બોલાવે ૩

સહી કામ પડે બના, ભેદ ઓસકા ના પાવે,
વે મુનાફક મન કાજે, મેલા રે ફેલાવે. ૪

મત ઓસકે રે કરને, મન તમના ડગાતે;
મત દલ રે આપસકા, ઓસ સગ રે લગાતે. ૫

દેખો મુમન કમર બાંધ, ગહે લશકર માંહા;
અને મુનાફક ફરીએ, કો' રહ્યા રે નાંહા. ૬

અને મુમનુ ના દેખા, ફેર ઓનુકે સામી,
જળ મુનાફક ફરીઆ, લે ટોલેકુ નામી. ૭

સામી દીન કેરે ભાઈ, લાગે બોલી રે કંને,
અને ગુસ્સે હો સેતી, બાત દીએ રે મેને ૮

અને ઇમાન હો બના, જે કેરે સો કહે;
સો પુબારક પુબાસુ, બોલ એ લહે. ૯

તો અનુકે કુફરમા, કુચ બાકી રે નાંહા;
જે નબીજકા કંના હુવા, અનુ હક માંહા. ૧૦

હો આજ વે દીના, સહી નબીજ હો કેરા;
તો હિમ્મત કરને, દલ દેઓને સવેરા. ૧૧

સહી સરકે સાટે, દીન કરોને પ્યારા;
 અને પગતો માંડો, ખુબ કરને કરારા. ૧૨
 જો ફુગર ખસે, પણ પગના ખસાવે;
 સહી કર દીન મુમન, દલ એસા રે લાવે. ૧૩
 સો મુમન જસ દલ, હે સાચા રે દીના;
 હે કુડ જસ દલ, વે મુનાફક કીના. ૧૪
 સુન ગાફલ પથર એ, કહી સુનતા બાતી.
 તો નરમ રે હોકર, કૃતા દન ઓર રાતી. ૧૫

રે તુહી

દીન સાચા દલ મુમના, સર સાટેકી પીત રે,
 સર સાટેકી પીત;
 મુનાફક ઓસકા નામ હે, જસ દલ કુડકી રીતરે
 જમ દલ કુડકી રીત. ૧૬

૫૧૮-૧૮૮

પેહલ

દીનકે બાધ આહો મેરે રે,
 બાતે દીનકી સુનો સવેરે રે ૧
 હમ તમ બાધ સો દીન કાબ રે,
 ભસત ઉમેદ હે કરને રાબ રે. ૨
 મુનાફક હે જો દીનકે ચોરા રે,
 ઝટ નામ વે તો ફરાતે હે મોરા રે. ૩
 દલમાં હે ખુજ્યો અજબ એ નાંહારે,
 થે મુનાફક પેલે ઝમાને માંહા રે. ૪
 વે સામી નબીકે ઝુંબા થે ચલાતે રે,
 નરતે સુખન જીભે થે લાતે રે. ૫
 તો કયુ ના આજ વે હમકો કુંવે રે,
 દાવા જો દીનસુ મનધર લેવે રે. ૬

કે રસુલ રખ, હે બાત રે ચાતા;
તો નેક રાહા ઓસકી, હે ઓનુકુ બતાતા. ૧૩

અને ગાફલ ગફલત, મન તુ હે લાતા;
નાંહી રખ કેરી રાહામાં, તુ જગ રે કરાતા. ૧૪

સો હક કો બાતિલ માંહે ભેલાતા;
તો હક કેરી રાહામાં, નાંહી લડાઈ કરાતા. ૧૫

જો નેહ રખ કેરા, તુજ દત્ત નાંહી આતા;
તો દોઝખીયાં માંહે હે સહી રે લેખાતા. ૧૬

X X X X
ફટ ગાફલ ગવાર, એ ભેદ નાંહી પાતા. ૧૭
રે તુહી

હક રાહામાં હકુ લડના, રખકુ ભાવે બાત રે,
રખકુ ભાવે બાત;

હકકુ કબી છુપાયસી, દોઝખી હોવે જાત રે,
દોઝખી હોવે જાત. ૧૮

૫૧૬-૧૮૬

જખ એકડા લશકર. હુઆ રે જનો;
તખ નખીજને એતના. કીયા કરમાના. ૧

કે સનીઅતુલ વિદા*, જ જગોકી નામા;
હુઓ લગકર એકડા, સખ ઓસ ડામા. ૨

અને સિદદીક અકબરકુ, પેશવા કીયે,
સો લશકર આગે, યુ સુનકર લીયે. ૩

સો શરત રે ઇમામત સુ, કીયે આગેવાના;
આગે કીયે યુ સિદદીક, સહી રે જના. ૪

યુ લશકર સારા, ઓસ ડામ રે ભેજયા;
જ સનીઅતુલ વિદા, નામ ડામકા કુલાયા. ૫

* મદીનાથી શામ જવાના રસ્તા પર એક પહાડીનું નામ છે

- બાઝ નબીજી અપને, ભએ અસવારા;
જબ લશકર ચલીયા, હો તય્યાર રે સારા. ૬
- સહી નબીજી આયે, ઓસ રે ડામા,
મો મોહમદ મુસ્તફા, જતુકા નામા. ૭
- અબદુલ્લા અબી સલુલ, મુનાફક બનો;
વે મુનાફકો સેતી, ફરીયા માનો ૮
- થા યહુદી ટોલા, ચાકર ઓસકા કંલાતા;
વે સબુકુ લેકર, ફરીયા સુનાતા ૯
- અને ફરતે શી બોલા, વે નરતી બાતી.
અબદુલ્લા અબી સલુલ, મુનાફક ઝાતી. ૧૦
- કે બની અસફર, હે જગકુ બતા.
અને તબુકકે જગકુ, હે સેહલા ચાતા ૧૧
- દેખો મુનાફક એસા, બોલ જીભે રે નિકાલા,
બની અસફર બોલકા, હે નરતા હાલા ૧૨
- એ ઓર સબુસુ નરતી, હે રે બોલી,
વેસી જીભસુ રે કહી, જે મુનાફક ટોલી. ૧૩
- કે બખર સારી, જા નબીકુ પોચાહી,
કે મુનાફક ફરીયે, યુ કીતી રે અગાહી. ૧૪
- કુછ નબીજીએ કહયા, હોતા અનુકુ ઇમાના;
ના હમુસુ ફરતે, પાતે આખર અમાના ૧૫
- એ બયાન હે માનક, સુન સુન લીજે;
અને એક કરે રખકુ, મન એતના દીજે. ૧૬

રે તુહી

મુનાફક ના ઇમાન હે, કહી નબીને બાત રે,
કહી નબીને બાત;

- હમનાકુ હે વે દીન કામ કરના રે,
દુરીજન ખોલીસુ કેસા તો કરના રે. ૭
- દીનકે ભાધયો કમર બધાઓ રે,
આઓ મુજે દીન કાજ ચારી કરાઓ રે. ૮
- દુદે તો - કુફર કાફર કેરા રે,
મુનાકક ટોલા જે હે અનેરા રે. ૯
- મુમન નામસુ હેં જે જાનો રે,
જુઠે હે ખોલે મુનાકક માનો રે. ૧૦
- આવ સુનો દીન કેરે ભાધ રે,
બાત હમારી હે જનુકુ ભાધ રે. ૧૧
- કંના નખીકા જુ સુન મે લીતા રે,
વેસા કરમ મુજે રખને હે કીતા રે. ૧૨
- મીશકાત માંહે જુ હે લખાયા રે,
પેલા તમુકુ જુ હે બતાયા રે. ૧૩
- ઉસકી નીશાની ઝાહેર જાનો રે,
કંના હમના દલ માંહે આનો રે. ૧૪
- હે કોઇ મુમનુકા કુફર ખોવે રે,
દલ અનુ કેરા મેલ ઘોવે રે. ૧૫
- બાત હે આલમ ઇસ જગ માંહા રે,
મુમનુ કેરા લી છેહ નાંહા રે. ૧૬
- દેખો કેની કો' હે મુમન કીતા રે
ઇસલામ ઓસ દલ હે બા દીતા રે. ૧૭
- યુ તો ભાધઓ કહીં નાંહી દેખાતા રે,
સમજેને એ દલ માંહે બાતા રે ૧૮
- મુમન જે પાસ મેરે આવે રે,
ઇમાન સહી વે તો પાવે રે. ૧૯

- ઝાંતુકુ ધસ રીતે ઇમાન આયા રે,
કુફર રખને હે ઓસકા બનાયા રે. ૨૦
- એતો એસા પટોતરા* જનો રે,
મુજકુ તો કહે જેસા માનો રે. ૨૧
- કરમ ઇલાહી એ મુજપર કીતા રે,
કુના નખીકા જુ સુન લીતા રે. ૨૨
- મુમનુકા કુફર તો હે બનાતા રે,
સુન દીનમાં હે વે આતા રે. ૨૩
- રખ કરમસુ મે ખુબી પાઇ રે,
જુભે તાસીર યુ હે આઇ રે. ૨૪
- એક નીશાની સહી જનો રે,
ખાત તો મેરી સચ કર માનો રે. ૨૫
- ભી દેખો હે કો' છુટકર જતા રે,
કીસ ડામ વે નાંહી ઇમાન પાતા રે. ૨૬
- છોડ હમુકુ હે ઓર ડામ જતા રે,
નરમી દલકી વે હે ગમાતા રે. ૨૭
- સખતી ઓસ દલ માહી આતી રે,
ખાત તો દીનકી ના ઓસે ભાતી રે. ૨૮
- એલી નીશાની હે કુફર કેરી રે,
એ મન બેગે ખુજે સવેરી રે. ૨૯
- જુ જુ દન હે અદકા જવે રે,
ત્યુ ત્યુ ઓસમાં કુફર આવે રે. ૩૦
- હીલે ને મકકર ઝાંત દેખાવે રે,
ખાત ગુમાનકી ઓસ દલ ભાવે રે. ૩૧
- એ તો હે કુફર નીશાની રે,
સખ કોઇ જને નાંહી છાની રે. ૩૨

- એભી હે પારખા મન માંહે કરના રે,
ખુબી હમારી તો મન માંહે ધરના રે. ૩૩
- એતો હે સહી જાહેર બાતી રે,
દેખો જે દુર હુધ હમુસુ જાતી રે. ૩૪
- દેખોને વે કહે જેસા હોતા રે,
પાધ રાહાકુ વે હે ખોતા રે. ૩૫
- એ તો જાહેર હે રે નીશાની રે,
તો બાત કહીએ જે હોવે છાની રે. ૩૬
- દીનકે ભાધ કરો મુજે ચારી રે,
રાખોને દીન હકીકત ચારી રે. ૩૭
- આહો મુનાફક ટોલી ભાન નાંખીએ રે,
ચુન ચુન ઓનુ દલ ઈમાન બાચીયે રે. ૩૮
- દીન મોહમદ મુસ્તાફા કેરા રે
ઓન માંહે રોશન હોવે સવેરા રે. ૩૯
- બેર બેર નાંહી એસા ટાના રે,
સુનોને મુમન મન ધર ધ્યાના રે. ૪૦
- સુન આહો દીનકે ભાધ હમારે રે,
ધન માલ તન ના કોગે ચારા રે. ૪૧
- કાજ દીન આહો સામાન બનાહો રે,
કમર બાંધ ને કુફર બનાહો રે. ૪૨
- દીનમાં હલનેકી રાખો ચતા રે,
નત નવે આવે દીનકે મીના રે. ૪૩
- ભાનો ને ટોલી મુનાફકું કેરી રે,
ખેચ ખેચ દીનમાં લેઓને સવેરી રે. ૪૪

૫૧૯-૧૮૯

- સિદ્દીક અકબરકુ દીયા, અઝીમ નીશાના;
ઝુબેર બિન અવામકો, દીયા દુબ રે બના. ૧
- અને ઓસકા નેઝા, જે નીકલને કેરા;
અસદ બિન અસીરકો, દીયા રે સવેરા. ૨
- ભી ઓનુ સાથ દીયે, અબુ રે દબને;
એ ભી અનસારી નામનુ, સહી રે પછાને. ૩
- ગણુ લશકર નબીને, હુકમ પડાયા;
તબ લશકર કેરા, શુમાર કરાગા. ૪
- તબ સિપાહી ગણાયે, તીસ રે હઝારા;
જનુ આપસકા સામાન, કીયા થા સારા. ૫
- અને ફકીરું સેતી, સબ જુમલા કરીયા.
તબ એસી રે હઝાર, લશકર ગણીયા. ૬
- દસ હઝાર અસ્વાર, થે રે કહીયે;
સો ઘોડું કેરે, સુન કર લહીયે. ૭
- અને બારતો હઝાર, સુતર કુંલાયે;
સહી ગણતે હિસાબુ, એતે રે આયે. ૮
- ખાલીદ બિન વલીદ, જનુકા નામા;
વે પેશવા કીયે, લશકર કામા. ૯
- ભી તલહા બિન અબદુલ્લા, જનુકું કહીયે;
કીયે જમણી તરફ, તધ રે લહીયે. ૧૦
- અને અબદુર રહમાન, તરફ ડાભી રે સુનાયે;
સો જે ઓફ કેરે, બેટે રે કુંલાયે. ૧૧
- યું ડાભે ને જમણે, ફેજ રે બનાધ;
અને હરૌલભી ફેઝ, કીતીરે સુનાધ. ૧૨

સનીયા જગોસું, દેખો નબીજી સિધારે;
જે હબીબ નામસુ, રબકે પ્યારે. ૧૩

હર મઝીલ મુનાફકુ, થે ફેર ફેર જાતે;
અને હર કુછ ઉઝર, થે આગે રે લાતે. ૧૪

એ નબીજીકુ ખખર, તખ સખરે પાયાતે;
તખ નબીજી પેલે, બોલ જેસા રે બતાતે. ૧૫

કે જો કબી ઇમાન, ઉનમાં હોતા;
તો રબ સાથ તમારે, ઓનુકુ કરાતા. ૧૬

રે તુહી
મું ફેરા સો કાફર કહે, એસી દીનકી બાત રે,
એસી દીનકી બાત;

ગાફલ એ સુન જાગકર, કરની હે પાક ઝાત રે,
કરની હે પાક ઝાત ૧૭

૫૨૦-૧૯૦

નબી લશકર લેકર, આપ ત'મુક પાયાયે;
વા દો તા મહીને. રહે રે સુનાયે. ૧

દો મહીને રહે થે, વાં એસા રે જનાયા;
કે આવાઝ પેલા, વે ઝુઝા રે સુનાયા. ૨

કે હિરકલ લશકર, રૂમી રે મેલાતા.
અને મુમનો ઉપર, હે આને વે ચાતા. ૩

વાં ગએ બાઝ બાત, એ ઝુઝી રે દેખાઈ;
વે લશકર કેરી, કુછ ખખર ના પાઈ. ૪

અને મેલાવ ભી દેખા, કો' કરતા નાહા;
સખ રૂમી હે બેઠે, આપ ઘર માંહા ૫

તખ બેઠે બેઠે મોહાજર, નબીને બુલાયે.
અનસારી ભી સરદાર, એકઠે કરાયે. ૬

- અને મસલત કીતી, જંગ હો કેરી,
કે બાધએ રૂમકે, મુલક રે સવેરી. ૭
- કે બના રૂમ, અને મુલક રે શામા.
સો બ જંગ કીજીયે, ઓસ રે ડામા. ૮
- યું નબીજીને મસલત, સબુકુ પુછાહી;
સો મેલાને સબુકુ, કીતી જંગ રે અગાહી. ૯
- તબ ફારક અરજ મન, એસી કહી રે બાતી;
સો મસલત કેરી, યુ સુની રે ઝાતી. ૧૦
- નબી રૂમ કેરા લશકર, હે બાત રે કૈલાતા;
કે હિસાબ તો ઓસકા, કીયા ના બતા. ૧૧
- અને પુરા હે ઓનુકો, ભી જંગ રે સામાના,
નહી અપના લશકર, નબી તમુસુ છાના. ૧૨
- કે પુજ હો બના, હે ઝઅીફ દેખાતે:
ભી સામાન જંગકે, નાંહી નજર આતે. ૧૩
- અને અનુ સાથ નબીજી, તમ યાં હો આયે:
સો રૂમ ને શામ તક, હો સબુકુ સુનાયે. ૧૪
- અને ખોફ તો રૂમી, હે દલ માંહે લાયે,
વે લીતે ખોફકે, સામી ના આયે. ૧૫
- અબ ફરના નબીજી, હોવે તમારા;
એ મસલત ચાતા, હે દલ રે હમારા. ૧૬
- એ ફારકકી ફિકર, રાસ નબીજીકુ આઇ,
સો જસી બાત થી, સહી વેસી રે બતાઇ. ૧૭
- તબ મોકુફ નબીને, વે બના રે કરાયા;
એ સુન સુન મુમનો, દલ સોચ યુ આયા. ૧૮
- રે તુહી

પુછતે મસલત બાતકુ, ફારકે દીયા બુવાબ રે,
ફારકે દીયા બુવાબ;
કબુલ કીયા સુન નબીને, કુંના થા સવાબ રે,
કુંના થા સવાબ. ૧૯

૫૨૧-૧૯૧

હિરકલ કયસરને, જબ સુની રે બાતી;
કે તબુકમાં રહે હે, આવ મુબારક ખાતી. ૧
કે રસુલ ખુદાકે, જે હે રે કંલાતે;
વે તબુકમાં આયે, હે રે સુનાતે. ૨
ઓનુ એકકુ બેબ, રૈતા રમકે કામા;
બની ગસ્સાનકે કબીલે સુ, કંલાતા નામા. ૩
ઓસે બસુસી કાજ, લે અનુને બેબયા;
અનુ ઓસકુ સોચ, લે એતા રે બતાયા. ૪
કે નબીજકા હૂડીયા*, નઝરમાં કરના,
અને ખુબી સગલી, મન માંહે ધરના. ૫
યુ ચૈરા સારા, દેખ કર આના;
અને યાદ વે રાખ કર, સખ હમુકુ બતાના. ૬
વે આયા રાખસ, તબુક કે કામા.
બુ અનુને કહયા થા, વે કરને કામા. ૭
આવ નબીકા હૂડીયા, સખ નઝર કીતા;
બી હકીકત દેખી, બુ હુકમ થા લીતા. ૮
યુ સખ ખુબી દેખકર, વે ફેર રે ગહયા;
અને અહવાલ સગલા, જા ઓનુકુ કહયા. ૯
સો હિરકલકુ જાકર, સખ કહી રે બાતી;
કે એસે હે નબી, મુબારક ખાતી. ૧૦

- તખ હિરકલને ઉમરાવ, સખ એકઠે કીયે;
ભી બડે બડે આદમી, તખ ખુલા કર લીયે. ૧૧
- દીન છોડાને નસારા, યુ કહી બાતી;
કે એ તો બાત હે, સખ ગુચન* દેખાતી. ૧૨
- દીન મોહમદ કેરા, તમ કરો ને ખારા;
એ કબુલ કીજીયે, હમ ટોલા જે સારા. ૧૩
- તખ પાદશાહી જાનેકી, સખ ફિકર રે આઈ;
તો હિરકલ રે કેરી, બાત ઓનુકુ ના ભાઈ; ૧૪
- ઇસ કાજે ફિકરમાં, વે સગલે ગહે;
અને હિરકલ બોલ, સુનકર રહે. ૧૫
- પીછે આખર હિરકલ, લાયા ઇમાના;
કબુલ આપકી જાને, દીન કીયારે રેહમાન. ૧૬
- રે તુહી
હિરકલ ખુબી નખીકી, સુન લાયા ઇમાન રે,
સુન લાયા ઇમાન;
મુનાફક દેખ દેખ ફર ગયે, એસા દીન હે જાન રે,
એસા દીન હે જાન. ૧૭

—○*◇*○—
૫૨૨-૧૯૨

ગઝલ

- મુમન સુનો દીનકી બાત તો કેસી કહી રે,
પીત તો જાના દીન કુછ, હોવે નહી સાચા સહી રે ૧
- દેખો મુનાફક દીનકુ, દેખ દેખને ફરીયે કહી રે;
તખુકકી ગઝવાતમાં, બાત હે સુની ગહી રે. ૨
- મુમન અનુકુ નામ લે, ફરિયે મુનાફક આપ રે.
દીન દેખ ને ફર ગયે, મલીએ જે પુરે પાપ રે. ૩
- અકકલ જાના મુરખા, જાને કયા દીનકી બાત રે;
દીન દેખકર ભુલીયે, કીતી તો દોઝખી જાત રે. ૪

- દેખો ગવાર મુરખ, કેરે તો એસે કામ રે;
વે હસ હસ હે ઘર ખોતે, બસત જેસા કામ રે. ૫
- દેખોને કાજ દીનકે, મુમન હે રોતે ગહે રે,
સોચને કાજે દીનકે, એક તલ ના દુનીયા રહે રે. ૬
- અકકલ બના મુરખા, હીલે મકકર લાવ કરે રે;
ફાંસુ* લુટાવે આપ વે, એ ખાત કયુ ધરે રે. ૭
- દેખ દેખ દુનીયા જગમાં, કહીં કહીં કાફિર રીત રે;
ઓનુકુ ભી અપને દીનકી, લાગી તો મન પીત રે. ૮
- કંતે બુરા એસ દીનકુ, લાગે ઓનુકુ ઝાલ રે;
મુવે જેસા હોવે સહી, સુનતે રીસે હાલ રે. ૯
- તુ દીન દેખ સાચા નખી, ધરતા હે પીછે પગ રે;
ગવાર તુજ જેસા નહીં, કો' દેખ સારા જગ રે. ૧૦
- તારીફ નખી કેરડી, પડીથી હિરકલ કાન રે;
ભેજ ભેજને ફેર આદમી, ખખર મગાઇ જાન રે. ૧૧
- યુ દુડ જાના દીનકુ, અકકલ સેતી આપ રે;
ખાતો છોડી દલથી, કહીથી જે માઇ ખાપ રે; ૧૨
- સુન સુન ને વે દુરથી, ઇમાનનો લાયા સહી રે;
મુનાફક પાસથી ફેર ગહે, અકકલ જે ઓનુકી ગહી રે. ૧૩
- કભી એ ગાફલ ખાતડી, પથર સુને કાન રે;
વે ભી નરમ હોવે સહી, એ ખાત સાચી માન રે. ૧૪
- એસે એસે પટોતરો, તુ સુન સુનને ગવાર રે,
ભાઇતો મેરા તો સહી, કરે જે દીનકુ પ્યાર રે. ૧૫

૫૨૩-૧૯૩

જખ નખી થે તબુકમાં, એસા હુકમ કીતા;
સો ખાતિદ ખિન વલીદકે, નામ સુન લીતા. ૧

- દેખો દુમતુલ જનદલ, એક કોટકા નામા;
વા ભેજે થે ખાલિદ બિન, વલીદ જે નામા. ૨
- થા ઉકયદીર ગનીમકા, નામ રે સુનાતા;
અબદુલ મલીકકા બેટા, વે થા કુંલાતા. ૩
- વે હાકમ થા દુમતુલ જનદલ ડામા;
વાં ભેજે ખાલિદ, જનુકા નામા. ૪
- સો ચારસો બીસ, સાથ દીયે અસવારા,
દીયા ખાલિદકે સાથે, એતા લશકર સારા. ૫
- તબ ખાલિદને કહયા, યા રસુલ અલ્લાકે,
હેં સાથે વાએદે, સહી તમારે સદાકે. ૬
- બની કેલાબ કે સામી, હો મુજકો ભેજતે,
અને જમીઅત સાથે, મેરે થોડી હો દલાતે. ૭
- બની કેલાબ જે કહીયા, સો એસા હે જણાતા;
અસ અડકસુ ટોલા, વે થા રે કુંલાતા. ૮
- વે જમે રે કુત્તોંકી, કા કેલાબ હે નામા,
હે બની ફરઝદોંકુ, કુંતે અરબકે ડામા. ૯
- તો કુત્તોં કેરે બચ્ચે, કર ખાલિદે કહે;
સો કુફરકે લીતે, અસ નામસુ લહે. ૧૦
- પીછે દોનુ બાતુમાં, એક બાત રે જની,
બની કેલાબકે નામસુ, એ બુઝી રે નીશાની. ૧૧
- જબ ખાલિદને અરજ, એ નબીકુ પોચાઈ,
તબ નબીજને બખર, એતની બતાઈ. ૧૨
- સહી મુબારક ઝુબાંસુ, કહી મોજહેકી બાતી,
સો ખાલિદને સુનીયા, આપકી ઝાતી. ૧૩
- કે રોઝકે શિકાર કાજ, ઉકયદીર આવે;
યુ મેદાનમાં ખાલિદ, વે તમુકુ પાવે. ૧૪

યુ જગ માંહી આવતે, વે સહી પકડાવે,
યુ ખાલિદ તમારે, વે બદ માંહી આવે. ૧૫

એ સુન સુન બયાન, મન રાખો રે જાના;
અને એક કર કહો, દલકી રે શાના. ૧૬

રે તુહી
ઉકયદીર કાજ શીકારકે, ચલ આવે મેદાન રે,
ચલ આવે મેદાન;

ખાલિદ એસે પકડો તમ, કહયા નખીને માન રે,
કહયા નખીને માન. ૧૭

પર ૪-૧૯૪

એ ફરમાન ખાલિદને, ધરીયા સીસા;
અને ચલે લશકર, લે ચારસો તીસા. ૧

સો વાથી ચલીયે, થી ચદની રાતી;
સહી રાતકે પાંચે, એસી સુની રે બાતી. ૨

સો ચદની રાત થી, ગએ કોટકે પાસા,
સો પકડને ઉકયદીર, કેરી રે આસા. ૩

વા એક ડામ જાકર, દબ કર રહે;
સો એક જાગો છુપકર, રહે રે કહે. ૪

એસ રાતકુ ઉકયદીર, થા શરાબ પીતા;
સો કોટકે ઉપર, એક મુકામ થા લીતા. ૫

સો મનકુહા^x સાથે, થી ખીલવત કીતી^{*};
યુ એસ રાત ખુશાલી, એસી મન થી દીતી. ૬

દેખો એસેમા કોટ પાસ, રોજ રે આયા;
એને સીગ તો આકર, કોટકુ લગાયા. ૭

અને એસે ઐરત એસકી, આઘ કોટકે કિનારે;
અને ઉકયદીર બેઠા, લી એસ ડામ થા રે. ૮

તબ ઓરતકે નઝરે, વે રોઝ રે આયા;
તબ ઉકયદીરકુ લે, ઓને ઓરતે બતાયા. ૯

અને ઉકયદીર કરતા થા, ઓત રે શીકારા;
ઓસે રોઝકા નામ. થા ઓત રે પ્યારા. ૧૦

તબ ઉકયદીર દેખને, ઉતર નીચા રે આયા,
અને ઘોડા અસવારી, તય્યાર રે કરાયા. ૧૧

યુ બેગે રાતકુ, વે હુઆ અસવારા,
અને શીકારકુ ઓસા, મન કીયા રે પ્યારા. ૧૨

અને ભાઈ થા ઓસકા, હસ્તાન રે નામા,
કેતે ચાકરસુ લીયા, માથ ચોકી રે કામા. ૧૩

યુ કામ કર બેગે, કોટ બાર રે આયા,
તબ રોઝ તો ઓનુકુ, દેખતે ભગાયા. ૧૪

× × × ×
અને કોમ સેતી ઘોડા, ઓને પીછે રે દોડાયા. ૧૫

બ ખાલિદ રહે થે, આયા ઓસ કામા,
સો ખાતમ નબીકે, મોજહે કે કામા. ૧૬

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી.
અને એક કર કહો, એતા દન ઓર રાતી. ૧૭

રે તુહી

થા ઝુબાં મુબારકસુ કહયા, ત્યુ કાફર આયા બન રે,
ત્યુ કાફર આયા બન;

એ મોજહા ખાતમ નબીકા, સુનલે મનકી શાન રે:
સુનલે મનકી શાન. ૧૮

૫૨૫-૧૯૫

- તખ ખાલિદ જે છુપે થે, દોડ ખાર રે આયે;
અને દુશમન છોંછે, ખાલિદ રે પાયે. ૧
- તખ આવકર ઉકયદીર, પકડ લીતા;
ઓસે કોમ હો સેતી, બદુઆ કીતા. ૨
- ભાઇ ઉકયદીર કેરા, તખ જગ રે કરાયા;
કે હસ્તાન નામ, જસ્કા રે સુનાયા ૩
- ઓસે પલે ધાવસુ, માર કર લીતા;
અને ચાકર ઓસકે, ભાગના કીતા. ૪
- અને ઉકયદીર પકડકર, લીયા રે સાથા;
સહી બદ વે ખાલિદકે, પડીયા રે હાથા. ૫
- લે આઇયો જવતા, નખીને કહયા થા;
જખ ઉકયદીર આવે, તમારે હાથા. ૬
- વે ખાલિદને ખાત, થી યાદ રે રાખી;
તો સીખાવન ઉકયદીર, કુ રે આખી. ૭
- કહયા ઉકયદીર તુજકો, મે દેઉ રે અમાના;
પાસ નખીકે લે જાઉ, દે જવત દાના. ૮
- જો કોટ રે તેરા, ખોલ હમુકુ દેખાવે;
તો જવતા રવે, જો સુનકર લેવે. ૯
- ભી હઝાર દો ઉંટ તો, દેવે રે હમના;
ભી સાતસો ગુલામ, એ ઉકયદીર સુનના; ૧૦
- જો એતની ખાતી, સુન ચંત દેવે;
તો ઉકયદીર જવકા, અમાન રે લેવે. ૧૧
- એતી ખાલિદને ઓસકુ, કહી રે ખાતી;
ઓને કબુલ કીતી, હે એસી રે સુનાતી. ૧૨

અને ઝીરેહ બી ચારસો, સહી હમુકુ દેની;
અને ચારસો નેજે, ખાત સુન એ લેની. ૧૩

એ ઉકયદીર સગલા, આપ કબુલ કરાયા;
અને લશકર લેકર કોટ તલે રે આયા. ૧૪

બી ખાલિદે ઓસકુ થા વાયદા કીયા;
કોટ તુજે મેં દીલાહુ, યુ સુનકર લીયા. ૧૫

અને મસાદ ઓસકા બી ભાઈ થા કુંલાતા;
વે કોટકુ રાખતા મન એતના લાતા. ૧૬

રે તુહી

ઉકયદીરકુ લે કેદકર, ખાલિદ આયે કોટ પાસ રે,
ખાલિદ આયે કોટ પાસ;

સો કોટ ખોલ અંદર દંખને, બી કુછ લેને આસ રે,
બી કુછ લેને આસ. ૧૭

—*~*~*

પર ૬-૧૯૬

લે ઉકયદીર ગહે, કોટકે તીરા;
થા મસાદ ભીતર, ઉકયદીર વીરા. ૧

વે કોટકે દેનેમાં, ઉઝર રે લાયા;
અને પૈલા પૈલ કહેસુ, ના બાર રે ખોલાયા. ૨

જખ ઉકયદીર ભાઈ સગ, આજી કીતી;
તખ મસાદ ખાત કબુલ રે લીતી. ૩

તો કોટ હો કેરા ખોલા રે બારા,
તખ ભીતર સમાયા લશકર સારા. ૪

જેસી ખસ્તરે કહીથી સખ ખાલિદકુ દીતી;
અને દોનો ભાઈયોંને ખોત આજી કીતી. ૫

તખ ખાલિદ ઓનુકુ લે નખી વાસ આયે;
અને નખીજકે કદમોં, લા રે લગાયે. ૬

યું સુના હે દોનુ, વે દીનમાં આયે;
જે ઉકયદીર મસાદ, નામ રે કુલાયે. ૭

તખ નખીજી કી નજર, કેતા માલ રે કીતા;
જે ઉકયદીર સલામી, રીતે થા દીતા. ૮

અને પાંચમાં હીસ્સા, થા બાકી રે રખાયા;
અને બાકી ખાલિદ નઝર, નખીકે કરાયા. ૯

વે પાંચમાં હીસ્સા, બાટ ચારોકે દીતા;
સો ખાલિદને આપસકે, યું સુનકર લીતા. ૧૦

તખ તખુકકી ઠામ થે, નખીજી જનો;
જખ ઉકયદીર મસાદ, આયે રે માનો. ૧૧

તખ એસ ઠામ જમીઅત, બાત રખને દીતી;
અને ગનીમકી ફિકર, સખ દુર રે કીતી. ૧૨

તખ નખીજીને વાંથી, કુચ ફરમાયા;
સો મદીનેકે તરફ, આવના સુનાયા. ૧૩

દેખો સુલતાન અબીયા કેસે રખકે પ્યારે;
સો કુફરકુ ઝેર કર*, મદીને સિધારે. ૧૪

દેખો રૂમ શામ તક, સખુ ખખર રે પાઈ;
એ ખાતમ નખીકી, તમે દેખોને બડાઈ. ૧૫

તો ઉમ્મતી અનુકે, હોકર રહીએ;
અને એક કર રખકુ, મન એતના કહીએ. ૧૬

રે તુહી

ગાફિલ શુબા* સખ દુર કર, કીજીએ એકજ રીત રે,
કીજીએ એકજ રીત;

ઉમ્મતી હોકર નખીકા, રખસુ રાખી પીત રે,
રખસુ રાખી પીત. ૧૭

* કમઝોર કરી-હરાવી x શક-બહેમ

૫૨૭-૧૯૭

- નળી તબુક હો સેતી, ખુશીથી ફરિયે;
 સો મદીનેકી તરફ, નળીજી ચલીયે. ૧
 તબ મદીનેકે પાસ, આવ લીયા રે ઉતારા;
 જેઅરાના મંજીલ, નામ રે સવારા. ૨
 વાં નળીજી આવકર, ઉતર રે રહે;
 અને અસહાબી સાથ, સખ પાસે થે કહે. ૩
 સો મદીનેકે પાસે, કેસુ દો તીન કહીયે;
 વાં ઉતારા લીયા, નળીજીને લહીયે. ૪
 તબ મુનાફક નળીજીકે, સામની આયે;
 જેઅરાના ઠામ, થે રંતે રે કુલાયે. ૫
 આવ નળીજીકે સામી, બાત ભયે રે ખુશાલા;
 અને અરઝ તો કીતી, તુરત આવતે રે હાલા. ૬
 કે હમારી મસ્જદ, નળી હે ઇસ ઠામા;
 કે ઝેરાંર ઓસકા, ધરીયા નામા. ૭
 કહયા મસ્જદ માંહે, સાહેબ નળીજી આવે;
 અને બાદ નળી સાહેબ, મદીને બવે. ૮
 એતી મુનાફકોં અરઝી, નેહસુ કીતી;
 સો નળીજીને સગલી બાત સુનકર લીતી ૯
 અબુ આમેર એકકા, થા અનુથી નામા;
 એને બિના મસજદકા, કીયા થા કામા. ૧૦
 વે નળીજીસુ દાવા, થા મન ધરતા;
 થા આપસકે ટોલેકુ, નત બદ રાહા કરતા. ૧૧
 વે ઝેરાંર તો મસ્જદ થી એને રે બનાઈ;
 સો ફિકર દગેકી, થી પુરી મન આઈ. ૧૨

- થી મસલત સબુને, મલ એસી રે બનાઈ;
 કે યાં લા નબીકુ, કીજે ખુબ રે જગાઈ. ૧૩
- કે નામી અસહાબી સાથ, નબી યાં આવે;
 બેઠે ખુશાલી હો સેતી, સખ આરામ પાવે. ૧૪
- તખ એકા એક અનુસુ, બાત કીજીયે કતાલા;
 અને પકડયે ઓરોંકુ, તુરત ઓસ રે હાલા. ૧૫
- ઇસ સોચસુ મુનાફક, વે મસ્જીદ થી કીતી;
 ના એડ તલ ચંતા, મન એતી દીતી. ૧૬

રે તુહી

- જેઅરાન મુનાફકો આવકર, કીયા દગા કામ રે,
 કીયા દગા કામ;
 આપ મેમાન ઓનુ બુલાઈયે, લે નબીકા નામ રે,
 લે નબીકા નામ. ૧૭

૫૨૮-૧૯૮

- યુ મુનાફક સોચકર, આપ નબીકુ બુલાયે;
 તખ ખાતિર મુબારક, વે બાત રે લાયે. ૧
- અસવારીસુ પેલે, તખ નામુસ રે આયે;
 કે રબને સિતાબી, કાજ ખબર બેજાયે. ૨
- કે દગા હે કીતા, મલ મુનાફકો ઝાતી;
 વે દગે કેરી સગલી, ખોલ કહી રે બાતી. ૩
- તખ નબીજીને સગલી, બાત સુન વે લીતી;
 અને અસ કામ કાજ, ચતા મન દીતી. ૪
- તખ માલિક બિન દખશમકુ, નબીને બેજાયે;
 સાથ માઅન બિન અદી થે ઓનુકે કૈલાયે. ૫
- વે લશકર કેતા, સાથ લેકર ગહે;
 સો સઝા દેને કાજ, સુન રે લહે. ૬

- વાં જા ને મસ્જીદ, સખ જલાકર દીતી;
અને ગિરા ને બિના, સખ ફના રે કીતી. ૭
- અને મુનાફક પકડકર, લે ગરક રે કીતે;
કે કેસી સજા રે પાંચાઈ, દેખો દગેકે લીતે. ૮
- અને જાગોકુ ગિરાકર, માર રાખ કીતી;
કે ઠામ ના દેખાવે, એસી ફના કર દીતી. ૯
- કે મદીનેકે લોકુને, વાં ખેતી રે કરાઈ;
અને ઉકરડેકી રીતા, વે જાગો રે કૈલાઈ. ૧૦
- કે મદીનેકા પુજા, એસ ઠામ રે નખાના;
એસી જાગોકુ ઢા કર, કીતી રે ફના. ૧૧
- દેખો રમઝાન મુખારક, કહીયે માસા;
તખ નખીજ પાંચે, ગામ મદીને ખાસા. ૧૨
- દેખો તખ તો ખુશાલી, હુઈ ગામ સારે;
જખ કદમ મુખારક, મદીને સિધારે. ૧૩
- અરે સુન સુન ગાફલ, એ દીનકી બાતી;
અરે સુને બના તુજકો, કયુ જપ હે આતી. ૧૪
- અરે એસી રે બાત, કયુ તુજે નાંહી બાતી;
કયા તેરે મન ચતા, હે રે આતી. ૧૫
- દેખ દીન કેરા બયાન, હે કહી કહી રીતા,
તો સુન સુન મુમન, ચત એતના દીતા. ૧૬

રે તુહી

મુમન ના સુને બના, દીન હે એસા જાન રે,
દીન હે એસા જાન;

જો તુજે દીનકા ચાવ હે, તો બાત હમારી માન રે,
તો બાત હમારી માન. ૧૭

૫૨૯-૧૯૯

પે હે લ

- દીન તો કેરી હે એસી બાતી રે,
સુન સુન પાક કરો આપ બાતી રે. ૧
- પીતમ પીતસુ રગ લગાહો રે,
દીન નબીકા મન માંહી લાહો રે. ૨
- અવરોં હો સેતી, નેહ ના કીજે રે,
દીન નબીકા સુન સુન લીજે રે. ૩
- હમના હે તમના દીનકે ભાઇ રે,
કાજ મલે હે કરને કમાઇ રે. ૪
- વે સોચ પુરા હે મન માંહે ધરના રે,
તો હે તમના હમનાકુ મલના રે. ૫
- નાંહી તો મલના હોવે કેસા રે,
ચંદા ને રાહુ* હે વેસા રે. ૬
- એસી મસાલ હે સુન મન દેની રે,
બાત વે કહીયે દલકી હે રેહની રે. ૭
- મીત કે આગે ના બાત છુપાહો રે,
જે સોચ દલકા ઓનુકુ બતાહો રે. ૮
- એ તો હે સહી પીતપ્રી રીતા રે,
બાત છુપાયે મુનાફક કીતા રે. ૯
- મસ્જદ દેખો તો ઓનુકી જલાહી રે,
માર ગીરા ને ફના કરાહી રે. ૧૦
- દેખો ગિરાહી મસ્જદ જેસી રે,
ઓર તો રીસ હોવે કેસી રે. ૧૧
- એકજ બોલમાં સમજે બાતી રે,
સુન સુન પાક કરો આપ બાતી રે. ૧૨

- મેલ ધુલા દલ પાક કરાહો રે,
દીન એ સાચા દલ માંહે લાહો રે. ૧૩
- એ બાત સાચી સહી મેરા ભાહી રે,
પાક દલ બના નાંહી કમાહી રે. ૧૪
- મુનાફક બાત બુરી હે જાતી રે,
મત તમુ કીજ્યો આસ સંગ જાતી રે. ૧૫
- સત્તર* કાફરે મલને જનો રે,
એક મુનાફક વેસા પછાનો રે. ૧૬
- મુનાફકોં સેતી તો રહીયો દુરી રે,
આસ હોવે કબી બશતકી પુરી રે. ૧૭
- પાક નત રાખીયો આપકા દલ રે,
મેલ ના રવે જીતના તલ રે. ૧૮
- ભાઈ તો દીનકે તમના હમારે રે,
જેતે આવતે હો તમ સારે રે. ૧૯
- નાંહી તો હમના તમના ના નેહા રે,
એ સુન પાક કરો આપ દેહા રે. ૨૦

૫૩૦-૨૦૦

- ભી ગઝવાત તબુક બાઝ, એસી સુની રે બાતી;
સો ફેંઝા બેજેકી, હે બાત રે સુનાતી. ૧
- વે ભી હિઝરત બાઝ, નવમાં રે સાલા;
તબ જગ હો કેરા, એસા સુના રે હાલા. ૨
- કે તબુકકે આયેથી, હુએ થોડે દના;
તબ એરાબીને ખબર, આવ દીતી આસ મેના. ૩
- કે ગામડયા દોડકર, શર મદીને આયા;
અને જસુસીકી ખબર બેગેસુ લાયા. ૪

- કે વાદી' ડુંગરકા, જે હે રે નામા;
હે અરબ એકઠે, હુએ ઓસહી ઠામા. ૫
- વે ચાતે હેં કે મદીનેકુ, આવ દેવે ગેરતેબા;
વે રાતકુ દગે કાજ, આવ પાંચેગે સિતાબા; ૬
- તબ નબીજકુ ખખર, એ સગલી પાંચાઇ;
કે આરબુકે મલેકી, સબ કીતી રે અગાઇ. ૭
- તબ નબીજને યારંસુ, એતી કહી રે બાતી;
કે હે કો' દુર, કરે એ આરબોંકી ઝાતી. ૮
- તબ સભી અસહાબુ, બાત કબુલ એ કીતી;
જગ કેરી ચંતા, મન પુરી રે દીતી. ૯
- અબુબકર સિદ્દીક, યાર ગાર જે કહીયે;
એ નિશાન બનાયા, કાજ ઓનુકે લહીયે. ૧૦
- ઓસ ફેઝ કેરે અમીર, લે ઓનુકે કીતે;
એ ફેઝ રે ભેજ, ઓનુ અરબુ'કે લીતે. ૧૧
- વે રમલકા ડુંગર, હે એસા રે સુનાતા;
બાત ઝાડ ને પથર, કેરા હે સુનાતા. ૧૨
- વાં ડુંગર તો બેગે, જા પાંચે રે સારે;
થે આરબ તો છુપ છુપ, વાં રહે રે કનારે. ૧૩
- જબ મુમનુ ડુંગર પર, જા પગ રે ધરીયા;
તબ આરબુ'ને ગલબા, એક બાર રે કરીયા. ૧૪
- અને તીરં ને નેજેસુ, આવ લડાઇ કીતી;
હી શમશેર કાઢકર, આવ ભેલ કર દીતી. ૧૫
- તબ બાત તો મુમન, ઓનુ શહીદ કરાયે;
બાકી હુનુમ* કરને, ફેર મદીને આયે. ૧૬

વાં આરખોને એસા, દેખો જંગ રે કરાયા;
એ સુત સુત મુમન, ચતા એતો લાયા. ૧૭
રે તુહી

રમલ જા હુંગર ઠામ હે, આરખ મલે થે જાન રે.
આરખ મલે થે જાન:

શહીદ ઓનુ મુમન કીયે, જાત સુને હે માન રે,
જાત સુને હે માન. ૧૮

૫૩૧-૨૦૧

ઉમર ખત્તાબ ફારૂક, જનુકા નામા;
બાઝ અનુકુ ભેજાયે, ઓસહી ડામા. ૧

સો ફેઝ ફેરે અનુકુ, અમીર કીતે;
અને સીપાહી મુમન, સાથ રે દીને. ૨

ઉમર રઝીઅલ્લા અન્હો, તબ વાંથી ચલીયે;
સો રમલકી તરફ, કદમ ધરીયે. ૩

તબ પોચે જા જગલ, રમલ કીનારે;
અને ચાયા કે પેઠે, અસ જગલમાં સારે. ૪

કાફર પથરૂકે ઓઠે, થે છુપ છુપ રહે;
અને ઝાડોં ભી પીછે, થે સુને રે ગહે. ૫

સો એકા એકી આવકર, ઓનુ કીયા રે કતાલા;
તબ જાત તગ હોવડા, મુમનુકા હાલા. ૬

આગે પીછેથી આવકર, મેહ તીરં બરસાયા;
લે નેઝા ને તરવાર, જાત જંગ રે કરાયા. ૭

તબ જાત રે મુમનુ, શહાદત ચાખી;
અને હુનુમ કીયા બાકી એસી ખખર રે દાખી. ૮

સો બાકી ફેરકર, મદીને આયે;
એસે કાફર તો ગાલિબ, હુએ રે સુણાયે. ૯

- જાનો અમર બીન આસ, જનુકા નામા;
બાઝ અનુકુ ભેજે, ઓસહી ડામા. ૧૦
- અને લશકર કેતના, સાથ ઓનુકે દીયા;
કર અમીર ઓનુકુ, ભેજે સુનકર લીયા. ૧૧
- ભી એભી જબ રમલકે, જગલમાં ગહે;
રીત પેલી કાફીર, આવ જગ એ લહે. ૧૨
- ભી કાફર કીયા, પેલે જેસા રે કતાલા;
ભી હુઆ તગ મુમનુ, કેરા રે હાલા. ૧૩
- દેખો હુબુમ કરને, એ ફોઝલી આઈ;
યુ તીનુ ફોઝાં કાફર, જગથી ફેરાઈ. ૧૪
- તબ મુરતઝા અલી, જનુકુ કહીયે;
સો કર્મલ્લા વજહહુસુ, સુનકર લહીયે; ૧૫
- તબ નબીજને અનુ કાજ, કીયા રે નીશાના;
સો બનાકર ઓનુકુ, દીયા રે જાના. ૧૬
- ઉચે અલીકુ નિશાન દે, હાથ નબીજને કીતે;
સો પાસે રબકે, હુઆ કે લીતે. ૧૭
- રે તુહી

રમલ જે જગલ નામથા, મત્ત આરબ વાં આવ રે,
મત્ત આરબ વાં આવ;
જગ કીયા તીન ફોઝસુ, દીયા બેરી દાવ રે,
દીયા બેરી દાવ. ૧૮

—*~*~*

૫૩૨-૨૦૨

- યુ અલીકે હકમાં, હુઆ નબીને મગાઈ;
અને ફોઝ તો અલીકે, સાથ રે ભેજાઈ. ૧
- હે અહઝાબ મસ્જીદ, કેરા રે નામા;
સહી અલીકુ પાચાયે, જા રે એ ડામા. ૨

- સો નખીજીને કદમ, મુખારક ધરીયે;
સો પાંચાનેકી ખાતર ખાતમ અંખીયા ચલીયે. ૩
- જે કહયા પેલી તીન ફેઝુકા, લશકર કૈલાવે;
વે અલીકે સાથે, કો' ના રે જાવે. ૪
- લી તીજી લશકર, સાથ અલીકે દીતા;
યુ જંગ કેરા સોચ, પુરા મન માંહે દીતા. ૫
- તખ મુરતઝા અલી, ચલીયે રાતા;
જા કિનારે જગલકે, પાંચે સુની રે બાતા. ૬
- વાં ઉતર જાકર, કુછ આસાઈશ* કીતી;
સહી એસી બાત, હે રે સુનીતી. ૭
- જખ ગનીમોંકુ ઢુકીયે, મુમન રે સારે;
તખ મુરતઝા અલી, આગે રે સિધારે. ૮
- સો ફજર રે હોતે, જા એનુપર પડીયે;
અને કાફર તો શમશેર, તલે લે કરીયે. ૯
- તખ કાફર તો ધર ધર, ભાગ ભાગ ચલીયે;
અને મુમનતો ગાલિખ, ઉનપર પડીયે. ૧૦
- તીન ફેઝુકા બદલા, લીયા રે બેરા;
કુછ અનુકુ મારતે, ના કીતી રે મેરા. ૧૧
- યુ' નખીકી દુઆસુ ફતે અલીને પાઈ;
તખ મુમનોકે દલમાં, બાત ખુશી રે આઈ. ૧૨
- ફતે કરને અલી, જખ પાંચીયે મદીના;
નખી સામી સિધારે, એસા સોચ કર લીના. ૧૩
- તખ નખીજીકુ દેખકર, અલી હુએ રે ઉતારે;
અને હોને પ્યાદે સામી નખીકે સિધારે. ૧૪
- તખ નખીજીને કહયા, અલી હુઓ અસવારા;
હો રખ રાઝી તમુપર, કરે હે પ્યારા. ૧૫

અને રસુલ બી રખકા, હે રાઝી તમના;
કહયા નબીજીને અલીકુ, યુ ઓસહી દંના. ૧૬

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આવ જાતી;
અને એક કર કહો, એતા દન ઓર રાતી. ૧૭
રે તુહી

જગલ રમલ રતે હુઈ, કાફર મારે જન રે,
કાફર મારે જન;
યુ દન દન રોશન દીનકુ, કરે આપ રેહમાન રે,
કરે આપ રેહમાન. ૧૮

૫૩૩-૨૦૩

અસ જગ બાઝ ટોલે, બાત આરબુ કે આયે;
સો આર આવ નબીજી, પાસ ઇમાન રે લાયે. ૧

જે મદીનેકે આસ પાસ, અરબ કુલાયે;
સો ઇસલામ માંહે, બાત રે આયે. ૨

દેખે મખસુત* કિતાબકા, હે રે નામા;
એ બયાન હે લખીયા, તબ ઓસહી ઠામા. ૩

હે રમલ જગલકા, બયાન ઓસમાં લખાયા;
સો ફેઝા રે ભેજેકા, જે બયાન બતાયા. ૪

અને આરબુ કે ટોલે, જે ઇમાન હે લાયે;
વેલી મખસુત કિતાબકે, લખેસુ સુનાયે. ૫

અબ ટોલુ ટોલુ કેરી, દેખો કેસી રે બાતી;
કયુ હે ઇમાન લાઈ, આરબોંકી જાતી. ૬

દેખો વલકા ટોલા, બની મરરાહ નામા;
વે પેલા પેલ આયે, દીનકે કામા. ૭

સબ ટોલે આનેકા, એસા સબબ સુનાયા;
કે ટોલા રે સારા, યુ ઇમાન લાયા. ૮

* મતમે શીકાહની એક કિતાબ

- સો ઓનુસુ રે આદમી, પેલે તેર આયે;
વે નખીજકે પાસે, આવ ઇમાન લાયે. ૯
- અને દુકાલને ઓનુકુ, થે આજઝ કીતે;
ઝાત ઝતંગ* આયેથે, વે કંત* કે લીતે. ૧૦
- ઓનુ નખીજકુ અરઝ, કીતી રે સુનાઈ;
સો દુકાલકી ખખર, એસી રે ખતાઈ. ૧૧
- નખી હમારે મુલકમાં, નાંહી કતરા|| મેહા;
અખ ખયાન કંતા કેરા, નખી આખીયે કેહા. ૧૨
- નખી મેહ ખના ઉગીયા, નાહી તરના ઘાસા;
નખી અરઝ હે કરતે, હમે દુઆકી આસા ૧૩
- તખ નખીજને દુઆ, કીતી હે સુનાઈ;
સો કિતાબકે માંહે, યું લખેસુ પાઈ. ૧૪
- કે પેલા તો ઓનુકુ, મેહ દે રે અલ્લાહી;
યુ નખીજને દુઆ, ઓનુ કાજ રે મંગાહી. ૧૫
- તખ ઓસી દન ખરસાત, હુઆ ઓનુકે ઠામા;
જાં ઓનુ કેરા મુલક, કહીયે રે ગામા. ૧૬
- તખ ઓનુ જાતે મુલકમાં, સખ દેખે રે ખુશાલા;
તખ દુઆ કેરા ખયાના, ઓનુ કીતી ઓસ હાલા. ૧૭
- તખ ટોલા વે સારા, સખ ઇમાન લાયા;
ઓનુ ખુશાલીકે લીતે, સોચ એતા મન આયા. ૧૮
- રે તુહી
ગાફલ સુનકર કયુ રહે, સુન એ જાગકર ખાત રે;
સુન એ જાગકર ખાત;
ઇમાન થર તેરા રહે, આરામ પાવે ખાત રે,
આરામ પાવે ખાત. ૧૯

૫૩૪-૨૦૪

- ભી અબદુલ કૈસકા, ટોલા રે આયા;
વે મદીનેમાં આયા, સહી રે સુનાયા. ૧
- પાસ અપને નખીકે, આવ ઇમાન લાયા;
સો અબદુલ કૈસકા, જેતા કોમ રે કૈલાયા. ૨
- ઓનુ સાથ હુઆ થા, એક થા રે દિવાના,
ઓસે નખીજકે આગલ, ખેંચકર આના. ૩
- ઓસે નખીજકે આગલ, લા ને બીઠાયા;
વે દિવાના જાહેર થા, એસા દેખીતા સુનાયા. ૪
- તબ નખીજને એતના, હૂકમ રે કીતા;
મુંહ કરો મુજ સામી, યું હુકમ રે દીતા. ૫
- તબ મુહ લે ઓસકા, સામી નખીકે ફેરાયા;
યું દુરસ્ત તો કરને, ઓસકુ બિઠાયા. ૬
- તબ કપડા લેકર, ઓસ પીઠ પર મારા;
તબ શેતાન તુરત, હુઆ રે બેચારા. ૭
- હો દુર તો દુશમન, ખાલિક કેરા;
યું જમા ડાલતે, કીયા નખીને સવેરા. ૮
- તબ દીવાનગી ઓસકે, આંખો સુ ગહી;
અને સાજ આંખા હુધ્યાં સહી. ૯
- તબ દેખને લાગા, આકેલુકી રીતા;
એસા કરમ તો રખને, તુરતજ કીતા. ૧૦
- ભી નખીજને ઓસ કાજ, હુઆ રે મંગાઇ.
એ ખબર તો લખેસુ, મે સહી રે પાઇ. ૧૧
- અને હાથ તો મુખારક ઓસે મુંહકે ફિરાયા;
ખુબસુરત ઓસકા, મુંહ હુઆ રે સુનાયા. ૧૨

- જા બુઢઢા હુઆ, તાં રે રહી વે નીશાની;
એ ખાત તો લખેસુ, મે સહી રે જાની. ૧૩
- અને અકકલ તો ઓસમાં ખાત રે આધ;
સો દીવાને ને દેખો, ખુબી કેસી રે પાધ. ૧૪
- ખાઝ ઓસકે ટોલેમાં, થા આકિલ કુલાતા;
કો' અકકલકી રીતે, ઓસ તોલે રે ના આતા. ૧૫
- દેખો સુલતાન અબીયા, એસે રે જાનો;
સો ખાતમ રસુલ, જનુકુ પછાનો. ૧૬
- હોઓ ઉમ્મતી એસે, નખીજી હો કેરે;
અને એક કર રખકુ, મન દેઓ યુ સવેરે. ૧૭
- રે તુહી
- કુરે ભનાયા કાકરાં, દન દન રોશન દીન રે,
દન દન રોશન દીન;
મુનાફકુ કી ગધ ના ગધ, જુ' જલ માંહે મીન* રે,
જુ જલ માંહે મીન. ૧૮

૫૩૫-૨૦૫

- સહી અસ ખાઝ ફીરોઝ, વેહલા આયા;
વે નજજસીકા ભાનજ, થા રે કુલાયા. ૧
- સો મદીનેમાં આવકર, ઇમાન લાયા;
ઓને અફીદા તો સાચા, સહી દીનકા ખનાયા. ૨
- જખ નખીજી નસીઅત, સુન રે બોલા;
તખ ખુઝા કે નાંહી, કો' ઉનકી તોલા. ૩
- ઓને કદમ મુખારક, જખ દેખે રે નેના;
તખ સહી કર નખીજી, લહે મન મેના. ૪
- અને રસુલ ખુદાકે, સહી કર જાને,
ઓને નીશાનીઓ સેતી, નખીજી પેછાને. ૫

- અને ઝુળાં કેરી શીરી*, ઓસે ખાતરમાં આધ;
ઓને દેખતે નળીખી, બુઝી રે બડાધ. ૬
- યું મુમન રે હોકર, ફિરોઝ રે ફરીયા;
સો આપસકે ગામ, તરફ રે ચલીયા. ૭
- ઓસ રાતકુ બકર, પાંચીલા ગામા;
વાં બકર દીનકા, ઓસા કીયા રે કામા. ૮
- એક અસવદ અન્સી, થા કઝઝાબ* કહાવા;
વે પેગમ્બરી કેરા, થા કરતા દાવા. ૯
- કુછ ખોફ રે ખુદાકા, ના મનથા લાતા;
યું આપ વે ગમાર, થા રે કૈલાતા. ૧૦
- ઓસે ફિરોઝને મારા, બા ઓસહી રાતા;
યું ખુશી હો સેતી, દીન કીયા મન લાતા. ૧૧
- સો નળીજીને ઓસી રાતી, ખબર બતાહી;
સો કેતે અસ્હાબીકુ, કીતી રે અગાહી. ૧૨
- વે મારા ગયા અન્સી, એ ગધ રે રાતા;
ફેર અસ્હાબીયું સુનકર, પુછી રે બાતા. ૧૩
- રા રસુલ ખુદાકે, કેની ઓસકુ મરાયા;
× × × × ૧૪
- તબ ફિરોઝકે નામસુ, નળીને કહયા;
યું દુઆ કેરા બોલ, ઓસ હક માંહે લહયા. ૧૫
- હુએ ફિરોઝ કેરે, કેસે બખ્ત કમાલા;
એ સુનતે મુમન, કહયા ઓસ હાલા. ૧૬
- રે તુહી
અસવદ અન્સી મારીયા, દુરીજન દીનકા બન રે,
દુરીજન દીનકા બન;
તો ફિરોઝ હકકુ પાંચીયા, દુઆ નળીસુ માન રે,
દુઆ નળીસુ માન. ૧૭

૫૩૬-૨૦૬

પેહેલ

મુમન ખાત એ ચત માંહે લાહો રે,
ભાઈ મેરે દલસુ ચાહો રે. ૧

દીન તો એસા હે રૈહમાના રે,
ખુબી હો કેરા સેહ ના જના રે. ૨

જેને સહીકર દલ માંહે આના રે,
X X X X. ૩

એક રાતે હુઆ ઇમાન કેસા રે,
મારા અસવદ દુશમન જેસા રે. ૪

ફિરોઝ ઇમાન જખ્હી લાયા રે,
ગર તો એસકે નજર ના આયારે. ૫

અસવદ દેખોને કેસા મારા રે,
રસુલ ખુદાકા જો દલ થા પ્યારા રે. ૬

એક રાત કીયા એસા કામા રે,
જસ રાત રખકા પાયા નામા રે. ૭

સાચી તો પીત એ મુમન કેરી રે,
દીનકે ભાઈયો સુનીયો સવેરી રે. ૮

એસી પીતસુ પીતમ ચાહો રે,
દીન નખીકા સહી દલ લાહો રે. ૯

તો તો ભાઈ હો તમના મેરે રે,
મેઢે વીરા સુનીયો સવેરે રે. ૧૦

નાંહી તો તમના દુશમન જેસે રે,
હમ ના તમુસુ ભી હોતે સેર રે. ૧૧

હમના તમના કે તો સહી જગા રે,
એક તલ જેતા જો ફેરસી રગા રે. ૧૨

- હમ ના તમુસુ તો દગા કરના રે,
કાપુ એક દનકા મન ધરના રે. ૧૩
- એસી રીતે હમ રવે છાને રે,
સુનીયો મત હોયો અજાને રે. ૧૪
- ઓમથી ભલા હુયો ભાધ મેરે રે,
દીન કેરે ભાધયો સુનીયો સવેરે રે. ૧૫
- દુરીજનુ સાથે ના સગત કરની રે,
પીત હમારી જો મન ધરની રે. ૧૬
- હમનો હો જેસા તો ભાધ પાહો રે,
ગર જો દલથી દુર કરાહો રે. ૧૭
- ભાધતો હમના તમના કેરા રે,
એસા ના પીર કો' પાહો અનેરા રે. ૧૮
- નસીઅત કેરી એ સુનો બાતી રે,
સમજન એ મન કયુ નાંહી આતીરે. ૧૯
- આવ ભાધ મલમલ દીન કમાહીએ રે,
સોબત કરને રાહા માંહે જાહીએ રે. ૨૦
- નને બાલુકુ સાથ રખાઇએ રે,
ચોક્કી પોરા ખુબ રખાઇએ રે. ૨૧
- દુશમન હાથ કો' જાને ના પાવે રે,
અમન સેતી ચલા આવે રે. ૨૨

—*~*~*

૫૩૭-૨૦૭

- ભી આસ બાજ ટોલા, બની આમિર કેરા;
વે મદીને આવકર, પાંચીયા સવેરા. ૧
- આવ ઓનું ઇમાન, જાહેર કીતા;
અને મન માંહે સોચ, દગેકા દીતા. ૨

- ટાલેને આવકર, સીખીયા દીના;
યું બહેર મુમન, આપકુ કીના. ૩
- દુરૈદ બિન કૈસ, થા એકકા નામા;
આમિર બિન તુફૈલ, બી થા રે ઓસ ઠામા. ૪
- પંતી આમિરને દુરૈદકુ, કહીથી ખાતી;
સો દગે કેરી ખાત, હે એસી રે સુનાતી. ૫
- કે જબ મેં નબીકુ, ખાતું રે લગાહું;
સોચતો અનુકા, મેરી ખાતોમાં લાહું. ૬
- તબ તુ પીછેથી, આવ કીજીએ ધાવા;
સો ખેરી રીતે દેજે, પુરા રે દાવા. ૭
- યુ ખેરીકુ સીખાકર, મુજે ફરેગ કરના;
દુરૈદ એ ખાત, મન ધર સુનના. ૮
- યુ આમિરને દુરૈદસુ, થી મસલત કીતી;
સો ફિકર દગેકો, પુરી મનથી દીતી. ૯
- દેખો એસી રે ફિકરસુ, વે આયે થે સુનાયે;
મુનાફક દગેકા, સોચ પુરા થે લાયે. ૧૦
- બાઝ એક દન આયે, નબી મીજલસ માંહા;
સો દગે કેરા સોચ, કુછ અવર નાંહા. ૧૧
- આમિરને આવકર, એસા સુખન નિકાલા;
મુબારક ખીઝમત, પોંચા જીસ હાલા. ૧૨
- કે તમુ બાઝ ખિલાફત, નબી મુજકુ દિલાહો;
એ બખશીશ એતની, તમે મુજકુ કરાહો. ૧૩
- કહયા નબીને સરદાર, તુજે કરનેકા નાંહા;
સો લશકર કેરે, ફેઝાં કે માંહા. ૧૪
- બાં ના કરે રબકી, તુ રાહમાં કતાલા;
એ આમિરકા સુનતે, હુઆ પુરા રે હાલા. ૧૫

એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી;
એક કર કહો, એતા દન ચોર રાતી. ૧૬

આમિર દીનકે ચોરને, કીતી દગેકી બાત રે,
કીતી દગેકી બાત;

નિગેહવાન આપ વે રખ હે, ખાતમ નખીકી ઝાત રે,
ખાતમ નખીકી ઝાત. ૧૭

૫૩૮-૨૦૮

બાત ગુસ્સા ચડીયા, આમિર જે નામા;
જે અદબીસુ બોલા, તખ મુઝી* એસ ડામા. ૧

તખ નખીકે આગળ, આપ બડાઇ દેખાઇ;
એસે ગુમાન કે લીતે, કુચ ચતા રે ના આઇ. ૨

કહયાં મે હુ સરદાર, એ ટોલે હો કેરા;
અને લશકર મેરે પાસ, હે રે બાતેરા. ૩

અખ મે હું જતા, મેરે રે ડેરે;
અને જગ કેરા સામાન, મે કરે રે સવેરે. ૪

જા પ્યાદે અસ્વારકા, એસા કરે રે મેલાવા;
કે ગણનાર એસકા, છેલે રે ના પાવા. ૫

વે ઝુઝનરે સારે, એકઠે મેલાહું;
અને એ દેખો તમુપર, મે ચલકર આહું. ૬

તખ એસા રે બોલા, દેખો કાફિર ગુમાની;
અને ઉઠકર ચલીયા, બાત સહી એ જાની. ૭

જખ ઉઠ ને મજલીસથી, બાર વે આયા;
તખ દુરૈદકુ બાર આવ, એતના પુછાયા. ૮

મે કહયાયા તુજકો, તુ કીજે રે ધાવા;
અને ખુખ હો રીતે, તુ દીજે રે દાવા. ૯

- તું ક્યું મેરા કેના, મન રે ના લાયા;
તબ દુરૈદને આમિરકુ, એતના બતાયા. ૧૦
- કે જબ મેં આહુ, ડાહું રે ધાવા;
તબ તેરી રે સુરત, બીચમાં આવા. ૧૧
- કે મેરે નબી બીચ, તુ ઠાડા રે દેખાવે;
મુજે જબ ધાવ કેરા, સોચ રે આવે. ૧૨
- ઓસ કાજે ધાવતો, મે કીયા રે નાંહા;
કે તુ થા દેખાતા, હમું દોનુ કે માંહા. ૧૩
- યુ દુરૈદે સુ ખા, બાત રે બતાઈ;
એ ખબર લખેસુ, મે સહી રે પાઈ. ૧૪
- એ મુઝી દોનુ હોવડે, ગામ કે બારા;
અને સોચ તો દાવાકા, પુરા રે સવારા. ૧૫
- તબ મોજબેકી ઝુખાંસુ, દુઆ નબીને મગાઈ;
વે રખને કબુલ, તુરત રે કરાઈ. ૧૬
- તબ દુઆ કેરા તીર, નિશાનકો લાગા;
ઓનુ મુઝીયોંકે જીવેકા, ઉમેદ રે ભાગા. ૧૭
- એ સુન સુન બાતી, પાક કરો આપ ઝાતી
અને એકકર રખકુ, એતા કહો દન રાતી. ૧૮

રે તુહી

દુરૈદને આમિર દો થે, મુઝી ગુમાની જન રે,
મુઝી ગુમાની જન;
તીર દુઆકા લાગતે, ફના હુએ સહી માન રે,
ફના હુએ સહી માન. ૧૯

૫૩૯-૨૦૯

- દેખો દુરૈદકુ બીજલીને, રાહામાં જલોયા;
 યું એક તો કુત્તા, ફના રે કરાયા. ૧
 અને આમિરને રાહામાં, જા કીયા રે મુકામા;
 સો ઓરત સાવીએ, કેરા થા નામા. ૨
 ઓસકે ડેરે જા; ઉતારા લીતા;
 વાં મોત ઓસે પાંચી, એસા હે સુનીતા. ૩
 એને આપકુ રે કહયા, વગ મોતને બંધાયે;
 યુ શાએરી હો કેરે, એનુ બોલ રે બનાયે. ૪
 યુ આપસકુ કું કર, વાંસુ ઉઠકર ચલયા;
 સો સાવીએ ધરસુ, બાર રે નિકલયા. ૫
 અને ઘોડે કેરે ઉપર, હુઆ અસવારા;
 અને ગામ જાનેકા, સોચ રે સવારા. ૬
 એને રાહા માંહે મોતને, આવ ઓસે રે ઘેરાયા;
 એ દુજા કુત્તા, યુ દોઝખમાં બાયા. ૭
 ચે વે થા કુત્તા, આમિર રે નામા;
 બાત જંગાઈ થી કીતી, એને રણકે ડામા. ૮
 સો ખાતુનકુ આવકર, થા ભડીયા;
 વાં જગ તો કુ-તેને, બાત થા કરીયા. ૯
 સો સિન્તર અસહાબી, થે શહીદ કરાયે;
 સો આમિર કુ-તેને, એતે થે મરાયે. ૧૦
 વે દેખો રખને, ફના રે કીતા;
 અને પાંચને ડેરે, ના ઓસકુ દીતા. ૧૧
 સુન સુન રે ગાફલ, દીન એસા હે રે રેહમાના;
 તુ ગફલત છોડકર, સુન મનકે ધ્યાના. ૧૨

હે નખીજીકા રોશન, દન દન દીના;
દીનકા જેને દગા રે ચાયા, ઓસે ફના રે કીના. ૧૩

યુ દીન હે અમગ, નખીજી રે કેરા;
તુ સુન એ ગાફર, ચત દીજીયે સવેરા. ૧૪

જન કરતુત તેરેકી, સજ તુ રે પાવે;
પણ દીન માંહે રખના, નાંહી રે કરાવે. ૧૫

હે સમજની બાતી, એ દલકે મેના;
અને એક કર કહીયે, રાત ઓર દના. ૧૬

રે તુહી
જે ચાવે દીનકે ભગડુ, વેહી હોવેગા ભગ રે,
વેહી હોવેગા ભગ
દન દન રોશન દીન હે, સદા સદા અભગ રે,
સદા સદા અભગ. ૧૭

૫૪૦-૨૧૦

ભી ઓસ બાઝ ટોલા, જે આમિર નામા,
વે ભી નખીજીકે પાસે, આયા મદીને કામા. ૧

ઓસ ટોલે કેરે આદમી, થે દસ રે કુંલાયે,
સો અપને નખીકે, પાસ રે આયે. ૨

અને બકીએ-ગરકદ*, એક જગો રે કુંલાતી;
વાં મતા ઓનુ છોડી, થી રે સુનાતી ૩

વાં નિગેહબાની કાજ, છોડા લડકા સુનાયા;
ઓસે મતા કે પાસ, થા રે બિઠાયા. ૪

અને બાકી સારે આયે, નખીજીકે પાસા;
સો મુમન હોને, કેરી રે આસા. ૫

આવ નખીજીકે પાસે, વે ઇમાન લાયે;
સો આમિરકે ટોલેથી, જે આયે રે સુનાયે. ૬

* મદીનાનુ ઉપ્પત્તાન

વે નખી પાસ આવકર, યુ લાયે રે ઇમાના;
અને દીનકુ દલુથી, ઓનુ સહી રે બના. ૭

X X X X

હુઆ હુકમ નખીકા, કરો લખને સિતાબા. ૮

ઓનુ નસીઅત સેતી, નખી ફારેગ હોકર;
અને પુછાયા એ અનુકુ, નેહ મન ધર. ૯

તમુ તમારી મતાકુ, કિસે રખવાલ કીના;
વે ઠામ નામ કિસકુ, હે ચોકીકુ દીતા ૧૦

તખ કહયા હમ લડકા, હે છોડ રે આયે;
તખ નખીજને ઓનુકુ, ફેર ને બતાયે. ૧૧

કે મતા રે તમારી, હે ચોરીયુ ગહી;
એક ચોર તો ઓસ ઠામ, પાંચા રે સહી. ૧૨

વે લડકે તમારે ને, કુંદ હે કીતા;
તખ ચોર ને મતા, વે સારી રે લીતા. ૧૩

તખ એક શખસ ઓનુથી, એસા ખોલારે કલામા;
કે હમારી મતાકા, ના લેવે કો' નામા. ૧૪

તખ બાઝ ફેર નખીને, એતના આખા;
ફેર મતા હે પાઇ, યુ રે દાખા. ૧૫

ફેર લડકે કે હાથ, વે મતા હે આઇ;
ઓનુ લા ને ખુખ, હે ફેર રે રખાઇ. ૧૬

એ સુનો રે બાતી, દીન કેરે ભાહી,
અને એક કર કહો, હે તુ રે ઇલાહી. ૧૭

રે તુહી

ચોકેર વે દીન હે નખીકા, મોહ મદ જનકા નામ રે,
મોહ મદ જનકા નામ;

મુમન સખ બ હે સહી, કયા દરીયા ઓર ઠામ રે,
કયા દરીયા ઓર ઠામ. ૧૮

૫૪૧-૨૧૧

- બાઝ આમિરકા ટોલા, હો રૂખસત ચલીયા;
સો ઘરકી તરફ, આપસકે વલીયા. ૧
- સો આવકર પાંચીયા, ઓસ મંઝીલ મકાના;
જા મતા રે અનુકી, છોડી થી અમાના. ૨
- ઓસ લડકેકુ આવકર, ઓનુ ખખર પુછાહી;
તખ લડકેને ચોરીકી, કીતી રે અગાહી. ૩
- કહયા તમુ રે ગએ બાઝ, મે નીંદ રે કીતી;
વે સાચત ચોરને, ખુબ મન દીતી. ૪
- વે ચોર તો એક ઠામ, છુપ રે રહા થા;
સો મતા નીકાલના, ઓને મનમાં લહા થા. ૫
- અને જખ મે સુતા, મુજે નીંદ રે આઇ;
તખ ચોરને મતા, સારી રે ચોરાઇ. ૬
- યુ ચોર એ મતા, સખ લેકર ગહયા;
અને નીંદ કાજ પગછલ, મે કુછ એ ના લહયા. ૭
- મે જાગતે દેખી, વે મતા રે નાંહા;
તમ ઉઠ મે ચલીયા, ઓસ ખોજ* કે માંહા. ૮
- દેખો ચોર તો ગારમાં, હે રે છુપાયા;
અને મતા કેરી ઠામ, મે પગેરા પાયા. ૯
- સો મતાકુ ઝમીમાં, ઓને દફન થી કીતી;
વે જાગો દેખકર, મે નજર રે લીતી. ૧૦
- સો વે ઠામ ખોદ, મુજે મતા રે પાઇ
સો ચોરને સગલી, એ ઠામ થી છુપાઇ. ૧૧
- વે મતા મે સારી, લે આયા ઓસ ઠામા;
ઓસે રાખી હે મજબુત, કરને કામા. ૧૨

તબ સબુને જુઆનકુ, ખખર દીતી;
 કે નખીજને હમુકુ, થી અગાહી કીતી. ૧૩
 કે ચોરીએ ગહી, વે મતા રે તમારી;
 યુ નખીજને હમુકુ, કહયા થા સવારી. ૧૪
 ફેર કહયા વે મતા, પીછે હે રે લે આયા;
 જે નિગેહખાન તમુને, થા રે છોડાયા. ૧૫
 એ સાચે હેં રસુલ, ખુઝે રે હમના;
 હમ શાહેદી હે દેતે, દસુ રે તંના. ૧૬
 એતી ખાત તો સબુને, જુઆનકુ આખી;
 અને દીન કર કબુલ, એતી ચતા રે રાખી. ૧૭
 રે તુહી

એસા રોશન દીન હે, સુન સુન ગાફલ જાગ રે,
 સુન સુન ગાફલ જાગ;
 સોચ સુન્નેકા તુ કર, જે હોવે તુજ ભાએગ રે,
 જે હોવે તુજ ભાએગ. ૧૮

૫૪૨-૨૧૨

તબ સબુને કહયા, હમ ગવાહી હે દેતે;
 હે એ રસુલ ખુદાકે, હમ સચ કર લેતે. ૧
 વે જુઆનને અનુકી, ખાત સુની રે કાના;
 એ સુનતે વે ભી, લાયા રે ઇમાના. ૨
 યુ ફેર કર સારે, વે નખી પાસ આયે;
 અને ખુશી તો દીનકી, ખાત મન માંહે લાયે. ૩
 યુ નખીજકુ સારી, વે ખાત રે આખી;
 અને હકીકત સગલી, ખોલકર દાખી. ૪
 સહી સદક રસુલુલ્લા, જુ તમુ થા કહયા;
 સહી વેસા રે દેખા, હમુ સચકર લહયા. ૫

- ભી ઇમાન જુઆના, વે લાયા ઓસ હાલા;
અને સગલે નખી પાસ, આવ હુએ રે ખુશાલા. ૬
- એસે ખાતમ અખીયા, રમુલુલાહ જાનો;
સો અહમદ મોહમદ, નામસુ પેછાનો. ૭
- હે દરદ તો ભેજના, સુન નખીજકા નામા;
ભાઈ સુનતે પેલા, એ કીજીએ કામા. ૮
- સહી હદીસ નખીકા, તમે સુનો રે બયાના;
કહયા દરદકે હકમાં, હે એસા રે પછાના. ૯
- વે પુરા હે બખીલ, નામ મેરા હે સુનતા;
અને મુજપર દરદ, નાંહી જીમે રે ધરતા. ૧૦
- ઓસ જેસા બખીલ, કો' જગ માંહે નાંહા;
એ ફરમુદા નખીકા, હે દરદ કે માંહા. ૧૧
- તો નખી નામ સુનતે, સહી દરદ પહના;
ના ચુપ રે બખીલ, આપ તન કરના. ૧૨
- અને મોજીઓંકી ખાતી, યાદ રાખો દન રાતી;
અને જાદુગરોં કેરી, દુર કીજીયો ઝાતી. ૧૩
- ખરે રૂપયે જેસા, હે ખોટાભી હોતા;
હે ઓસ રે પરખતા, જે ખુબ હે જોતા. ૧૪
- યુ સાચે સાચ તકલુબ*, હે ચલા રે આતા;
વે જે હે સમજુ, સો રે પાતા. ૧૫
- તો જગ માંહે જાદુગર, કે ટુણેભી જાનો;
અને કરામત વલીયોં, કેરીભી પછાનો. ૧૬
- અને નખીયોંકે મોજીએ, ખાત એક હે રીતા;
પણ આસમાન ઝમીંસા, ફરક રખને કીતા. ૧૭
- હો સમજુ બિગત, સખ જાનની સહી;
ઓસે એક કર જાનો, યુ અપના દહી. ૧૮

રે તુહી
 દુરીજન રૂંદે જગમાં, હે વે કહી કહી ઢગ રે,
 હે વે કહી કહી ઢગ;
 રગ મજૂકા થર રહે, ઉડ જાવે ઓર રગ રે,
 ઉડ જાવે ઓર રગ. ૧૯

૫૪૩-૨૧૩

દો હા

સુનને સુન ભાઈ દીનકે, હાં દીનકે,
 એસી હે દીનકી ખાત રે;
 જો તુજે દીનકા ચાવ હે, હાં ચાવ હે,
 તો તુ સુન ગઝવાત રે. ૧

તકવા હોવે તેરે દલકુ, હાં દલકુ,
 બોધે નત નત પીત રે;
 હશરકુ હે મલના, હાં મલના,
 પુછેગા આપ મીત રે. ૨

જો તુજે રખ સગ નેહ હે, હાં નેહ હે
 કર તુ નેહકી ખાત રે;
 જો હે દુરીજન રખકે, હાં રખકે,
 આદમ જન જો ઝાત રે, ૩

જાન હે વે દુરીજન તેરડે, હાં તેરડે,
 એ હે નેહ કામ રે;
 મલના ઓસે નારે ચાવસુ, હાં ચાવસુ,
 લેવે ના જો રખ નામ રે. ૪

દેખને રખકુ હે ભાવતા, હાં ભાવતા,
 કરના દુરીજન જગ રે;
 કરને તાજ* તન આપના, હાં આપના
 દુર રે દુરીજન કેરે ઢગ રે. ૫

- દેવે મા બાપકુ ગાલીયાં, હાં ગાલીયા,
રીસ આવે દુની કાજ રે;
- દીનકી બાત ભુંડી સુનતે, હાં સુનતે,
આતી કયુ નાંહી લાજ રે. ૬
- દીનકે ભાઇ દેખ મોત હે, હાં મોત હે,
દમ દમ સહી જન રે;
- કહયા એક દમરે ના આવસી, હાં આવસી,
જીવેકા એતના ગુમાન રે. ૭
- દીનસુ પાવના હે છુટકા, હાં છુટકા,
મા બાપ ના આવે કામ રે;
- દુરીજન મિતર નામ દો, હાં નામ દો,
ભરાત ને દોઝખ કામ રે. ૮
- દુરીજન ખુબ બાત ના કરે, હાં ના કરે,
ચાવે વે દીનકુ ભગ રે;
- તુ ભી હે વેસા દુરીજના હાં દુરીજના,
ભાવે જો એસકે ઢંગ રે. ૯
- નખીજને કાજ દીનકે હાં દીનકે,
કીયા ગઝવાત જગ રે;
- મુમન જ જ ઝુઝીએ હાં ઝુઝીએ,
જો થા દલ દીન રગ રે. ૧૦
- તુ તો હે દુરીજન ભાગતા હાં ભાગતા.
કેસી હે દીનકી રીત રે;
- સહી કરને સુન્નતકો પેરવી હાં પેરવી
જો હે તુજે દીન પીત રે. ૧૧

૫૪૪-૨૧૪

ફં સ લ *

- દેખો નખીજને હીજરતા ॥ બાઝ એક હજ કીતી;
બાઝ હીજરત દુલ હજ નાંહી સુનકર લીતી. ૧
- સો હીજરત બાઝ, હજ કીતી એક બારા;
સો હખીબ રે નામસુ, જનુ રબકા પ્યારા. ૨
- દેખો નખીજને વીદાગી, સખુસુ લીતી;
સો અસ હજ માંહે, એસી બાત હે સુનીતી. ૩
- હે નજદીક તમના, ના દેખોગે હમના;
એતા નખીજને કહયા, અસ હજ દંના. ૪
- નાંહી દેખો તમ હમુકે, બાઝ અસ રે સાલા;
એતા નખીજને કહયા એસહી હાલા. ૫
- એ કુંના નખીજકા, સખુ કાન રે આયા;
બાત રધન અસહાબુ, દલ રે કરાયા. ૬
- તો હજબુલ વિદા, વરા અસકા નામા;
હે વિદા નામ લખતે, એ હજ ડામા. ૭
- અને હીજરત પેલે, દો હજાં હે કુંલાઈ;
સો નખીજને હજ દો, કીતીયાં સુનાઈ; ૮
- સો દો હજ હીજરત, પેલી કહીયે;
સહી કીતીયાં નખીને, એ સુનકર લહીયે. ૯
- અને હીજરત બાઝ હજ એક રે જનો:
જે હજબુલ વિદા, નામસુ પછાનો. ૧૦
- યે તીન હજ કીતીયાં, સહી આપને નખી;
સો જવતો જનુસુ, કીયે રે સખી. ૧૧
- અને હીજરત બાઝ, છઠ્ઠા રે સાલા;
તબ ફરઝતો હજકા, હુઆ રે હાલા. ૧૨

* હિન્સો-બાગ ॥ કુફારો તરફની તકલીફોના લીધે વતન મકકા મુકી મ-
દીને ગયા તે x હ૦ (સલ૦) નુ આખરી હજ

તબ હુકમ ઇલાહી, એસા રે એ આયા;
 સો હજ હુધ ફરઝ, એસા લખેસુ સુનાયા. ૧૩
 અરે ગાફલ જગકર, સુન દીન બાતી;
 અને એક કર એતના, કે દન ઓર રાતી. ૧૪

રે તુહી

હિજરત બાઝ એક હજ હે, કીતી નબીને જન રે,
 કીતી નબીને જન;
 પેલી દો હજ સહી, કીતી હે તુ માન રે,
 કીતી હે તુ માન. ૧૫

૫૪૫-૨૧૫

દેખો છઠે ખરસ, હિજરત બાઝ;
 તબ ફરઝ રે હુધ, હજ રે હાઝ. ૧
 તબ મકકે કેરી કતે, હુધ થી નાંહા;
 જબ ફરઝ રે હુધ, હજ જસ સાલ માંહા. ૨
 તબ એતાબ બીન અસીકુ, ખલીફે કીતે;
 સો નબીને કીતે, કાજ હજકે લીતે. ૩
 યુ એતાબકુ ખલીફે, કરને ભેજયે,
 સો હજકે કાજ, લખેસુ સુનાયે. ૪
 અને મુમનલી ઓનુકે, સગ લે કીતે,
 સો એતાબકુ હજ કાજ, ભેજ યુ દીતે. ૫
 તબ એતાબને આવકર, હજ યુ કીતી;
 જુ ફરમુદા નબીકા, તુ ચતા મન દીતી. ૬
 દેખો છઠે રે ખરસકી, બાત એસી રે સુનાઈ;
 કે એતાબકુ ભેજ કર, હજ નબીને કરાઈ. ૭
 એ બયાન બાઝ એતના, મે સૂનીયા કાના;
 સો સુને હો જેસા, મે કરતા હુ બયાના. ૮

પણ ઉતાવલ લીતે, ઢુંડી કિતાબ રે નાંહા;
પણ તંકીક હે કીતી, મેં સુન્નેકે માંહા. ૯

દેખો ઓર રે હજકે, જબ આયે રે દના;
તબ કરમાયા નબીને, ઓનુ દનુકે મેના. ૧૦

કે એસા હે મુજકુ, આજ રાતકુ દેખાયા;
કે ખોલીયા કાબા, નઝર મેરી રે આયા. ૧૧

દેખો અબ તો હે હજકુ, સહી અપનુ બના;
દેખો નબીજીને એતના, કીયા ફરમાના. ૧૨

અને ચલનેકે કાજ, કીયા રે સામાના;
એ સુને સુ સહી, મે બુઝા રે બયાના. ૧૩

બીબી આયશા રઝીઅલ્લા, અનહા કહીયે;
એ ઉમ્મહાત મુમનીન, સાથ રે લહીયે. ૧૪

અને ચલનેકા લશકર, એકઠા કીતા;
સો પાંચસોકા શુમાર, સુનકર લીતા. ૧૫

અબ મદીનેસુ ચલકર, મકકે હે આના;
સો હજ કેરે કાજ, એ બુઝીયો બયાના. ૧૬

એ સુન સુન બાતી, સહી મન દીજે;
અને એક કર ખાલિકકુ, એતના કહીજે. ૧૭

રે તુહી

કયું નીદ આવે ગાફલા, એસે સુનતે બયાન રે,
એમે સુનતે બયાન;

જો તુજે દીનકા ચાવ હે, તો સુન મનકે ધ્યાન રે,
તો સુન મનકે ધ્યાન. ૧૮

૫૪૬-૨૧૬

દેખો સામાન કરને, નબીજી સીધારે,
જે હબીબ નામસુ, રબકે પ્યારે. ૧

- આવ મકકે કેરે પાસ, કીયા રે મુકામા; ૨
 સો હોદેખીયા જગોકા, સુનીયો નામા.
- તખ કુરેશોં સામાન, મેલ જગ રે કીતા; ૩
 અને નાકા ઘાટીકા, બાંધકર લીતા.
- જસ નાકે હો સેતી, થે નખીજ આએ; ૪
 દેખો વાં તો ગનીમું લોક અપને બિડાએ.
- અને પુરા રે કીતા, ઓનુ જગ રે સામાના; ૫
 એ મે લખતાહુ સહી કર, જેસા સુનીયા બયાના.
- અને કહા હજ કરને, હમ દેવે ના તમના; ૬
 સહી કરની જગાહી, હે તમનાસુ હમના.
- યુ કુરેશોં આવકર, ભાર રે દેખાયા; ૭
 અને જગ હો કેરા, સામાન રે બનાયા.
- બાત બાત કબુલ, બિચ બદન રે કીતે; ૮
 અને જગ કેરે સામાન, સામ સામી કર લીતે.
- ઉસમાન બિન અફ્શન, રઝીઅલ્લા અનંહા કહીયે; ૯
 ભેજે મકકે કે માંહા, નખીજને લહીયે.
- કે ઓનુકી ઇઝઝતથી, બાત મકકે કે માંહા; ૧૦
 કે' શરમ ઓનુકી, લોપને નાંહા.
- બાત દોલત માલથા, અનુકે પાસા; ૧૧
 ઓનુ પાસ સબ કે', થા કરતા આસા.
- બાત લોક થે દેખતે, ઓનુ હાથ કે સામી ૧૨
 જે ઉસમાન બિન અફ્શન, કહીયે નામી.
- એસી અનુકી મકકેમાં, થી લાજ રે કંલાઇ; ૧૩
 કે' અદબના લોપતા, સબ બુઝતા બડાઇ.
- એ સુન સુન બાતી, રાખોને મના; ૧૪
 અને એક કર કહો, રાત ઓર દના.

રે તુહી

સિક્ત કરો સુખ્હાનકી, વે હે આપ રેહમાન રે,
વે હે આપ રેહમાન.

દીનકા નિગેહમાન આપ વે, સહી એ બુઝો બયાનરે
સહી એ બુઝો બયાન. ૧૫

૫૪૭-૨૧૭

સો સુલે* કાજ ઉસમાન, મકકેમાં ભેજાએ;
તખ ઉસમાન મકકેમાં, ગએ રે સુનાએ. ૧

તખ ઓનુકુ મકકેમાં, ઝાત બેર રે લગાઈ;
તખ મુમનુકે દલ, ચતા રે આઈ. ૨

કે દુરીજનો કેરા, કેસા રે વસવાસા;
હે ઉસમાન ભેજે, સુલે કી આસા. ૩

મત દુરીજન મલકર, હોવે દીયા દાવા;
અને બેરી હો રીતે. મલ કરે રે ધાવા. ૪

મહી અસ ખાત કેરી, ઝાત હૂઈ રે ચંતા;
કો' મુમન રહીલા, ના હો નચતા ૫

તખ પાસ આવ નખીકે, મસલત કીતી;
ઉસમાન કેરી ફિકર, ઝાત મન માંહી દીતી. ૬

કબી ઉસમાન હોવે, શહીદ કરાયે;
તો મરના હમુકુ, મન યુ સખ લાયે. ૭

વાં બબુલકા દરખત†, થા રે કંલાતા;
જા નખીજ થે ઉતરે, ઓસ ઠામ રે સુનાતા. ૮

ઓસ તલે સબુને, કીતી રે ઝંતા;
કે ઉસમાન બેર કાજ. અપન હોઈએ ફાતા*. ૯

- સો નખીજીકે હાથ પર, આવ કૉલ રે દીયા;
 સો મુમનુ સખુને, એક દલ રે કીયા. ૧૦
- દેખો ખંત હો કીતી, સો કૉલ કેરા નામા;
 યુ કૉલ રે દીયા, તલે બખુલકે ડામા. ૧૧
- અરે સુન રે ગાફલ, તુ મુરીદ શેતાની;
 તે પીરી રે મુરીદી, નાંહી કહાંસુ બની. ૧૨
- દેખ કેસા રે કૉલ, હે મુમનુ કીતા;
 સો સરકે સાટે, બોલ હે દીતા. ૧૩
- અબ તુ કેસે ખંત, કરે રે નાંહા;
 કયા સોચ હે તેરે, દલ કે રે માંહા. ૧૪
- એ સલુક બયાનમાં, ખાત સારી રે લખાવે;
 હે ઉમેદ બે મુજે તન, સુન ચેત રે આવે. ૧૫
- એ ભાઈ દીન કેરે, ખાત કાજ ધર સુનની;
 અને ચતા તો મનમાં, નત એતની કરની. ૧૬
- રે તુહી
 ઉસમાન કાજે મુમનુ, કીયા નખીસુ કૉલ રે;
 કીયા નખીસુ કૉલ;
 ખંત સખુ મલ કીતી સહી, જસ્કા નામ હે બોલ રે,
 જસ્કા નામ હે બોલ. ૧૭

*
 ૫૪૮-૨૧૮

ન ઝ મ

- મુમન દલ એ લાગી મેરે, ખુબ ખાત રે;
 દીન હે કાજ કરની, આપ તન ઝાત રે. ૧
- કૉલ કરેગે મલ મલ, મુમન વીર રે;
 ખંત હે કરની, ખુઝ ખુઝ અપના પીર રે. ૨
- એ તો હે કરની દીન કાજ, સહી રીત રે.
 દન દન મુમન કરની, અદકી પીત રે. ૩

- કરો મેલાવા દીન કાજ, ભાઈ આવ રે;
દુરીજન હેં જંગ છતના, દે દે દાવ રે. ૪
- ભશતકુ લેને કરની, હે વીરા બાત રે;
જખ તો હોવે અમર, અતે ઝાત રે. ૫
- બાવા દાદા હમના, કુરે પાસ રે;
તકુ તકુ+ બોલ હમના, મન ધર આસ રે. ૬
- દીનકુ સુનને આ, હમના ભાઈ રે;
અસમાં મુમન તેરી, હે બડાઈ રે. ૭
- દાદા તો થે દેખો આદમ, ભશત કે કામ રે;
દુરીજને કાઠે ઓનુકુ, ફરેબ કે કામ રે. ૮
- અબ મેલાવા કર કર, લીજીએ બેર રે;
હોએને હુંશીયાર ભાઈ, કહી કહી પેર રે. ૯
- દુજે કપુત મલીયે, દુરીજન સગ રે;
ઓનુ ના આઈ નામોસી, કુછ નગ રે. ૧૦
- કુરે જે બેરી, દાદા હે ફરમાયે રે;
એસે હુએ લીલજ, ના શરમાયે રે. ૧૧
- દેખો કપુત ગહીલે, દુરીજન સાથ રે;
ઓને હે પકડ, ખુબ કર આપ હાથ રે. ૧૨
- વેલી હુએ અબ દુરીજન, હમના જાત રે;
વીરા તો દલ ધર સુખી, હે એ બાત રે. ૧૩
- હુઈ દુરીજન ફેઝલી, વે તો જાન રે,
જગ તો પેલા અનુસુ, કરના માન રે. ૧૪
- ફીજે મેલાવા મલ મલ, ખુબ રંગ રે,
બેરીફી ફેઝકુ ફીજીએ, માર ને ભગ રે. ૧૫
- દીન કાજે યું મલના, ભાઈ નસ દન રે;
નસીએત મેરી રાખીયો, સુન સુન મન રે. ૧૬

૫૪૯-૨૧૯

- બાઝ ઉસમાન વાં થી, સલામત આયે;
દલ મુમન દેખતે, બાત ખુશી રે લાયે. ૧
- વાં ઉસમાને કીતી, સહી સુલે કેરી બાતી;
વે નરમના હોવડે, કુરેશી રે ઝાતી. ૨
- કહયા આવતે બરસ, મકકા હમ ખાલીરે કરાવે;
યું ખાલી કર તમુકુ, બગો રે દિલાવે. ૩
- તબ હજ તમ આવકર, કીજીયો સારે;
પણ અબકે બરસ, હમ નાંહી હોતે કિનારે. ૪
- અને હજબી કરને, દેવે તમુકુ નાંહા;
સો આજ રે દન, અસ બરસ કે માંહા. ૫
- બી કાગઝ લખાહો, તમ સુલે હો કેરા;
જું હમના કેહવે, ત્યું લખીયો સવેરા. ૬
- હુરીજન કેરા કંના, વે તો હોવે ઓસ જેસા;
સબ કબુલ રે કીતા, જુ કહયા ઓનુ વેસા. ૭
- યું કુરેશોને બાતી, ઉસમાન સંગ કીતી;
સો અપને નખીને, સબ કબુલ લીતી. ૮
- જું ઓનુને કહયા, ત્યુ કાગઝ લખાયા;
દેખો મુમનોકુ ગુસ્સા, તબ બાત રે આયા. ૯
- તબ આંખેતો રાતી, કીતી રે તાતી;
એસી કાગઝમાં કાફરોં, લખાઈ રે બાતી. ૧૦
- બાત મુમન આયે, ગુસ્સેમાં સારે;
તબ નખીજીને સબુકુ, મને કર વારે. ૧૧
- અને કાગઝ તો નખીને, આપ લખા રે દીતા;
જુ કાફરોંને આપ મન, સોચ થા કીતા. ૧૨

- વાં યું કર સુલે કીતી રે સુનાઈ;
સો હોદેખીયા નામસુ સુલે ઠામ રે બતાઈ. ૧૩
- અરે દેખ રે ગાફિલ એસી દીન કેરી બાતી;
થી કુરબાન કીતી દીન કાજ સબું બાતી. ૧૪
- તો કમી કુછ હોતે, ગુસ્સા સબુકુ ચઢાયા;
અને ઝાઝે દેખ ડર, કુછ ઓનુકુ ના આયા. ૧૫
- જો પુરી રે લાગી થી, ઓનુ સખ દલ પીતા.
તો દીન કાજ ગુસ્સા, સબુ મન દીતા. ૧૬
- ભી નખી ઓનુકુ, થે મને રે કરતે;
તો ભી મુમન બાતેરા, ગુસ્સા મન થે ધરતે. ૧૭
- સુન ગાફિલ એસી હે, દીનકી બાતી;
કો' દંસત જીવકી, કામ નાંહી આતી. ૧૮
- જો દીન કેરા ચાવ હે, તો હોને સીપાઈ;
કે રાત દીન રબકી, મન બુઝને બડાઈ. ૧૯

રે તુહી

- દાવે બના દીન નાંહી પાયસી કરના દુરીજન જગ રે,
કરના દુરીજન જગ;
જીવ આગે દીનકે ધરના, દીન હોને ના દેના ભગ રે,
દીન હોને ના દેના ભંગ. ૨૦

—○*○—

૫૫૦-૨૨૦

- તખ નખીજી એતના, આપ ફરમાયા;
કે એહરામ ખોલના, યું સબુંકુ બતાયા. ૧
- કે હજકે કાજ, થે જે એહરામ બંધાયે;
સખ ખોલો વે એહરામ, યું નખીને બતાયે. ૨
- પણ એહરામ ખોલનેકા, મન કેને રે ના કીતા;
પણ હુકમ નખીકા, સર ચઢાકર લીતા. ૩

- પણ દીન કાજ ગુસ્સા, પુરા મન રે દીતા;
જે એક કર ઓગુને, સહી બુઝા થા મીતા. ૪
- તબ નબીજને બીબી, આયશાકે આખા;
નાંહી એહરામ કો' ખોલતા, યુ' કેહકર દાખા. ૫
- પેલે રસુલ ખુદાકે, તમે ખોલો રે એહરામા;
એતા બીબીને જીવાબ, દીયા ઓસ રે ડામા. ૬
- તબ નબીજને પેલા, આપ એહરામ ખોલાયા;
બાઝ સબુને વેસા સોચ રે બનાયા. ૭
- દેખો એહરામ ખોલાયા, ના હજ રે કીતી;
અસ બરસકી હકીકત, એસી સુનકર લીતી. ૮
- અબ નબીજ તો વાંથી ફરીયે હમારે;
સો મદીનેકી તરફ, સાહેબ સિધારે. ૯
- દેખો ખંરસુ નબીજ, આવ પાંચીયે મદીના;
તબ સલામતી કેરા, સબુ શુકર રે કીના. ૧૦
- દેખો સુરીજન હારા, આપ જે આવે;
વેસા ખુબી હો સેતી, કામ રે બનાવે. ૧૧
- દેખો અવરકુ ગુમાન, અબ કેસા રે આવે;
એ હકીકત સુન સુન, મન કયુ ના બુઝાવે. ૧૨
- દેખો બદે રે અપનેકી, હે એ ડામા;
નાંહી ડાપણુ કેરા, કુછ દીન માંહે કામા. ૧૩
- ભાઈ બુઝા બુઝા મનકુ, આપ સમજાહો;
એ હકીકત સુન સુન મન સહી લાહો. ૧૪
- એ હકીકત સુન સુન, મન માંહે દેની;
અને રાત દન ચતા એ એતની લેની. ૧૫

રે તુહી

ખાલીક અપના જાનકર નત મન રાખો આસ રે,
નત મન રાખો આસ;

દલ પીત રગ લગાયકર, હોકર રહીયે દામ રે,
હોકર રહીયે દાસ. ૧૬

૫૫૧-૨૨૧

દેખો આવતે ખરસ, એસી હકીકત જની;
જખ એસ ખાજ હજ, દુજ આધ રે પછાની. ૧

તખ અબુખકર સીદદીકકો, નખીને ભેજાયે;
અને મુરતખા અલી, સાથ એનુકે આયે. ૨

અને અવર અસહાખી, ખાત સાથ થે ફૂલાયે;
યુ હજ કેરે કાજ, આયે સીદદીક સુનાયે. ૩

અનુ અસહાખુ સેતી, આવ હજ રે કીતી;
જુ દુજે રે ખરસકી, થી અવધ* રે કીતી. ૪

ખરસ આવતે મકકા, રૂતે નખીજને કીતા;
દેખો કયા કયા હે કરતા, આપ આં મીતા. ૫

હજ નખીજને કીતી, આવ દસમે સાલા;
સો હિજરત ખાજ, કહીયે એ હાલા. ૬

જે હજજુલ વિદા, હે રે ફૂલાધ;
સો દસમી સાલ, લખેસુ સુનાધ. ૭

દેખો હજજુલ વિદા, સાલ દસમે જનો;
સો હિજરત ખાજ, એ ખરસ રે માનો. ૮

અને ખાકી જે હકીકત, હજ રે કેરી;
સો ઇમાન કે ખયાનમાં, લખાવે સવેરી. ૯

હે ઉમ્મેદકે જમીઅતફે, મુજે દેવે રે ઇલાહી;
અને પના માંહી રાખે, જુ અસકી બડાહી. ૧૦

હે ઉમ્મેદતો ખયાન. એ પુરા રે કરાહું;
સો જીતના હુલતે, મે દરીયાથી પાહું. ૧૧

તો હજ કેરા બયાન આગે રે આવે;
સો ઇમાનકી ડામા, સહી રે લખાવે. ૧૨

અરે જગ જગ ગાફલ, એ સુન રે બયાના;
કે કેસી હે ખુબી, દીનકે મેના. ૧૩

કે સુનતે સુનતે, ભરાત રે પાવે;
અને તકવા હો કરતે, હો વલી રે જાવે. ૧૪

અને નજદીકી કેરા, હે વલી રે નામા;
એ નખીજકે દીનથી, એસા પાવે રે ડામા. ૧૫

તો કયું ખુશ આતા, નાંહી તુજે એ ડામા;
સહી મન ધર નેહસુ, કે નસ દેના. ૧૬

રે તુહી

દન દન રોશન દીન હે, નખી ખાતમકા જાન રે,
નખી ખામતકા જાન;

વલી ચલતે હોવે સહી, એસી દીનકો શાન રે,
એસી દીનકી શાન. ૧૭

